

Pravo intelektualnog vlasništva

Prezentacija za predavanja na II ciklusu

Prof. dr. Ismet Alija

Doc.dr. Haris Hasić

E-mail: haris.hasic@pfk.edu.ba

Ass. Nihad Čivić, BA

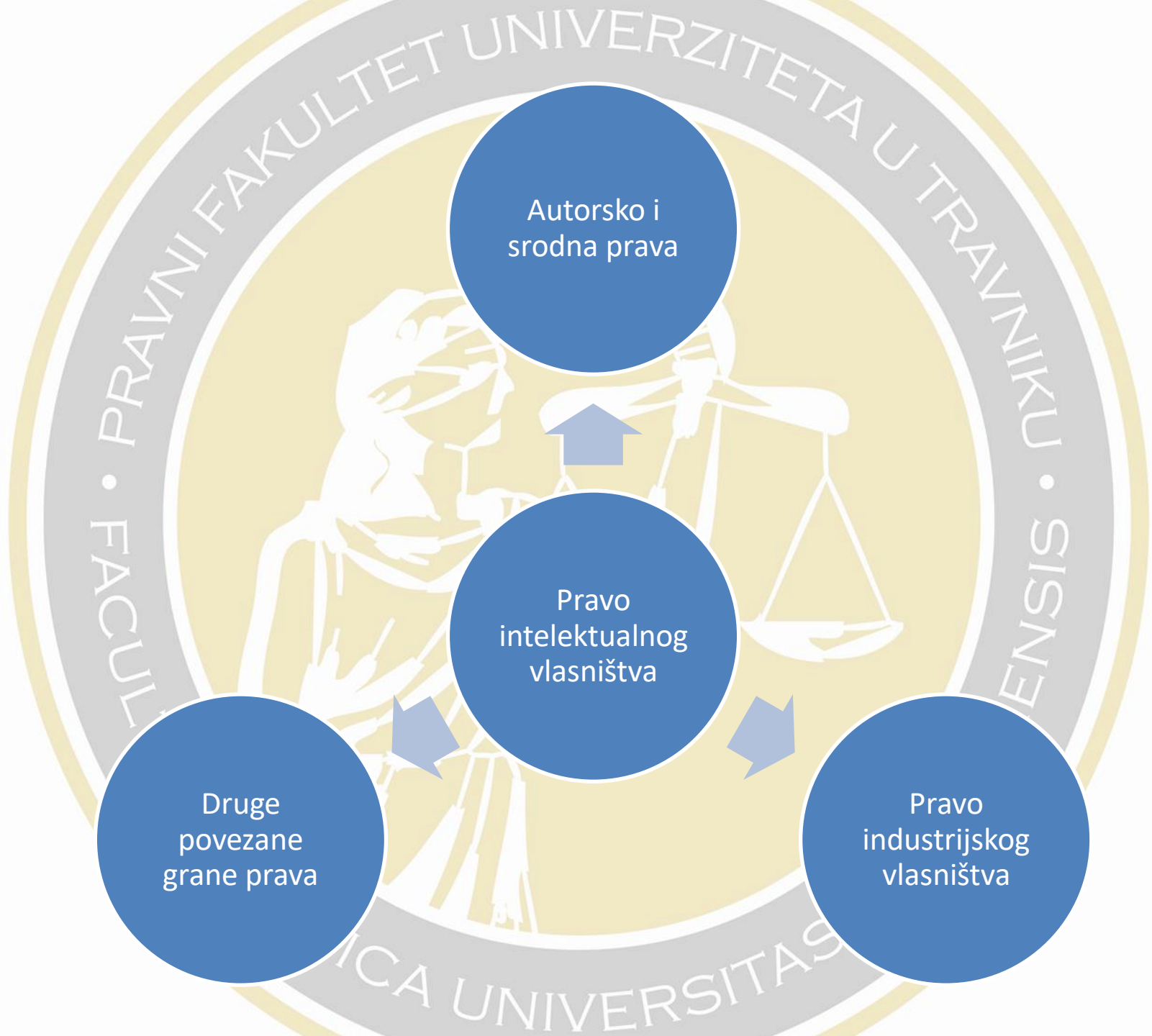
E-mail: nihad.civic@pfk.edu.ba

**POJAM I KARAKTERISTIKE
PRAVA INTELEKTUALNOG
VLASNIŠTVA**

Pojam prava intelektualnog vlasništva

- Pravo intelektualnog vlasništva je skupni naziv za divergentnu skupinu zasebnih grana prava kojima je zajedničko to da im je objekt zaštite kvalifikovana nematerijalna tvorevina uma te izvjesni instituti i mehanizmi pravne zaštite.

Autorsko i
srodna prava

Pravo
intelektualnog
vlasništva

Druge
povezane
grane prava

Pravo
industrijskog
vlasništva

Autorsko i srodna prava

- Autorsko i srodna prava je sistematizovan skup pravnih pravila koja uređuju odnose između subjekata prava povodom autorskog djela i predmeta srodnih prava.
- Autorsko djelo je kvalifikovana nematerijalna individualna duhovna tvorevina.

Autorsko i srodna prava

Autorsko i srodna prava

Pravo industrijskog vlasništva

- Pravo industrijskog vlasništva je skupni naziv za divergentnu skupinu zasebnih grana prava kojima je zajednička činjenica da subjektivna prava moraju biti prepoznata od strane zasebnog državnog organa, Instituta za intelektualno vlasništvo u zasebnom upravnom postupku ispitivanja formalne i materijalne podobnosti.

Pravo industrijskog vlasništva

Patentno pravo

Žigovno pravo

Pravo zaštite
industrijskog dizajna

Pravo zaštite geografskih
oznaka porijekla

Pravo zaštite topografija
integrisanog kola

Pravo zaštite biljne sorte

Patentno pravo

- Sistemizovani skup pravnih pravila koji uređuju odnose između subjekata prava povodom kvalifikovanog patentiranog izuma.
- Pronalazak je intelektualno dobro koje se sastoji u uputstvu o tehnikom načinu i tehničkim sredstvima kojima se rješava određeni tehnički problem.

Žigovno pravo

- Sistemizovani skup pravnih pravila koji uređuju odnose između subjekata prava povodom zaštićene oznake.
- Oznaka je nematerijalno dobro koje je distinktivno i podoobno da u prometu služi za razlikovanje određene robe ili usluge jednog privrednog subjekta od iste ili slične vrste robe ili usluga drugog privrednog subjekta.

Pravo zaštite industrijskog dizajna

- Sistemizovani skup pravnih pravila koji uređuju odnose između subjekata prava povodom zaštićenog vanjskog izgleda izvjesnog proizvoda.
- Dizajn je trodimenzionalni ili dvodimenzionalni izgled cijelog proizvoda ili njegovog dijela.

Pravo zaštite geografskih oznaka porijekla

- **Sistematizovani skup pravnih pravila koji uređuju odnose između subjekata prava povodom zaštićenog imena porijekla ili geografske oznake.**

Geografska oznaka

- Geografska oznaka je oznaka koja identificira određenu robu kao robu porijeklom s teritorije određene zemlje, regiona ili lokaliteta s te teritorije, gdje se određeni kvalitet, reputacija ili druge karakteristike robe suštinski mogu pripisati njenom geografskom porijeklu.
(Zakon o zaštiti oznaka geografskog porijekla Sl. gl. BiH 53/10, čl. 3)

Ime porijekla

- Ime porijekla je geografski naziv zemlje, regiona ili lokaliteta koji služi da označi proizvod koji odatle potiče, čiji su kvalitet i posebna svojstva isključivo ili bitno uslovljeni geografskom sredinom, koja obuhvata prirodne i ljudske faktore i čija se proizvodnja, prerada i priprema u cjelini odvijaju na određenom ograničnom području. (Zakon o zaštiti oznaka geografskog porijekla, čl. 4).

Pravo zaštite topografija integrisanog kola

- Sistemizovani skup pravnih pravila koji uređuju odnose između subjekata prava povodom zaštićene topografije integrisanog kola.
- Topografija integrisanog koja je trodimenzionalni raspored elemenata integrisanog elektronskog kola, i svih veza između njih.

Pravo zaštite biljne sorte

- Sistemizovani skup pravnih pravila koji uređuju odnose između subjekata prava povodom zaštićene nove biljne sorte.
- Biljna sorta je skup biljnih individua u okviru jedne botaničke klasifikacione jedinice najnižeg ranga izvjesnih karakteristika.

Druge grane prava intelektualnog vlasništva

- Ovo je skupni naziv za zasebne grane prava koje su vezane za intelektualno vlasništvo po nekom osnovu a koje se ne mogu svrstati u autorsko i srodna prava ili pravo industrijskog vlasništva.

Druge grane PIV

Zaštita od nelojalne konkurencije

Zaštita poslovne tajne

Zaštita tradicionalnog znanja

Zaštita genetskog i biodiverziteta

Komercijalna apropiacija ličnosti

Pravo personalnosti

Druge nascentne grane

**IZVORI PRAVA
INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA**

Izvori prava intelektualnog vlasništva

- Za autorska i srodna prava:
 - Zakon o autorskim i srodnim pravima (Sl. glasnik BiH 63/10)
 - Zakon o kolektivnom ostvarivanju autorskih i srodnih prava (Sl. glasnik BiH 63/10)

Nast.

- Za pravo industrijskog vlasništva:
 - Zakon o patentu (Sl. glasnik BiH 53/10) ;
 - Zakon o žigu (Sl. glasnik BiH 53/10);
 - Zakon o industrijskom dizajnu (Sl. glasnik BiH 53/10)
 - ;
 - Zakon o zaštiti oznaka geografskog porijekla (Sl. glasnik BiH 53/10);
 - Zakon o zaštiti topografije integrisanog kola (Sl. glasnik BiH 53/10);
 - Zakon o zaštiti novih sorti bilja (Sl. glasnik BiH 14/10).

Pravni izvori od posebnog značaja

- Zakon o osnivanju Instituta za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine (Sl. glasnik BiH 43/04);
- Zakon o elektronskom pravnom i poslovnom prometu;
- Antimonopolska legislativa BiH;
- Zakon o obligacionim odnosima;
- Zakon o upravnom postupku FBiH;
- Krivični zakon BiH i FBiH i Zakon o krivičnom postupku BiH i FBiH;
- Zakon o parničnom postupku FBiH;
- Brojni drugi zakoni...

Brojni podzakonski pravni akti

- Pravilnik o postupku za priznanje patenta i konsenzualnoga patenta
- Pravilnik o postupku za priznanje žiga
- Pravilnik o postupku za priznanje industrijskog dizajna
- Odluka o uvjetima za upisivanje u registre predstavnika za zaštitu industrijskog vlasništva koje vodi Institut za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine
- Pravilnik o postupku za priznanje oznake porijekla proizvoda, imena porijekla i geografske oznake
- Pravilnik o postupku za priznanje topografije integriranog kola
- Pravilnik o medijaciji radi zaključenja kolektivnog ugovora o kablovskoj retransmisiji radiodifuzno emitiranih djela
- Pravilnik o stručnom ispitu za predstavnike za zaštitu industrijskog vlasništva
- Pravilnik o načinu i formi deponiranja autorskih djela i predmeta srodnih prava i o njihovom upisivanju u knjigu evidencije
- Pravilnik o načinu i formi ispunjavanja uvjeta za davanje dozvole pravnim licima za obavljanje poslova kolektivnog ostvarivanja autorskog i srodnih prava
- Odluka o načinu izbora članova Komisije za žalbe Instituta za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine
- Odluka o iznosima naknada za reproduciranje za privatnu i drugu vlastitu upotrebu autorskih djela i predmeta srodnih

MEĐUNARODNI IZVORI PRAVA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA

Najvažnija međunarodna konvencija za autorska prava

- BERNSKA KONVENCIJA O ZAŠTITI KNJIŽEVNIH I UMJETNIČKIH DJELA (iz 1886. godine)
- Harmonizira brojna najvažnija pitanja povodom intelektualnopravne zaštite autorskih djela.
- Instigirana zalaganjem Victor Hugo-a

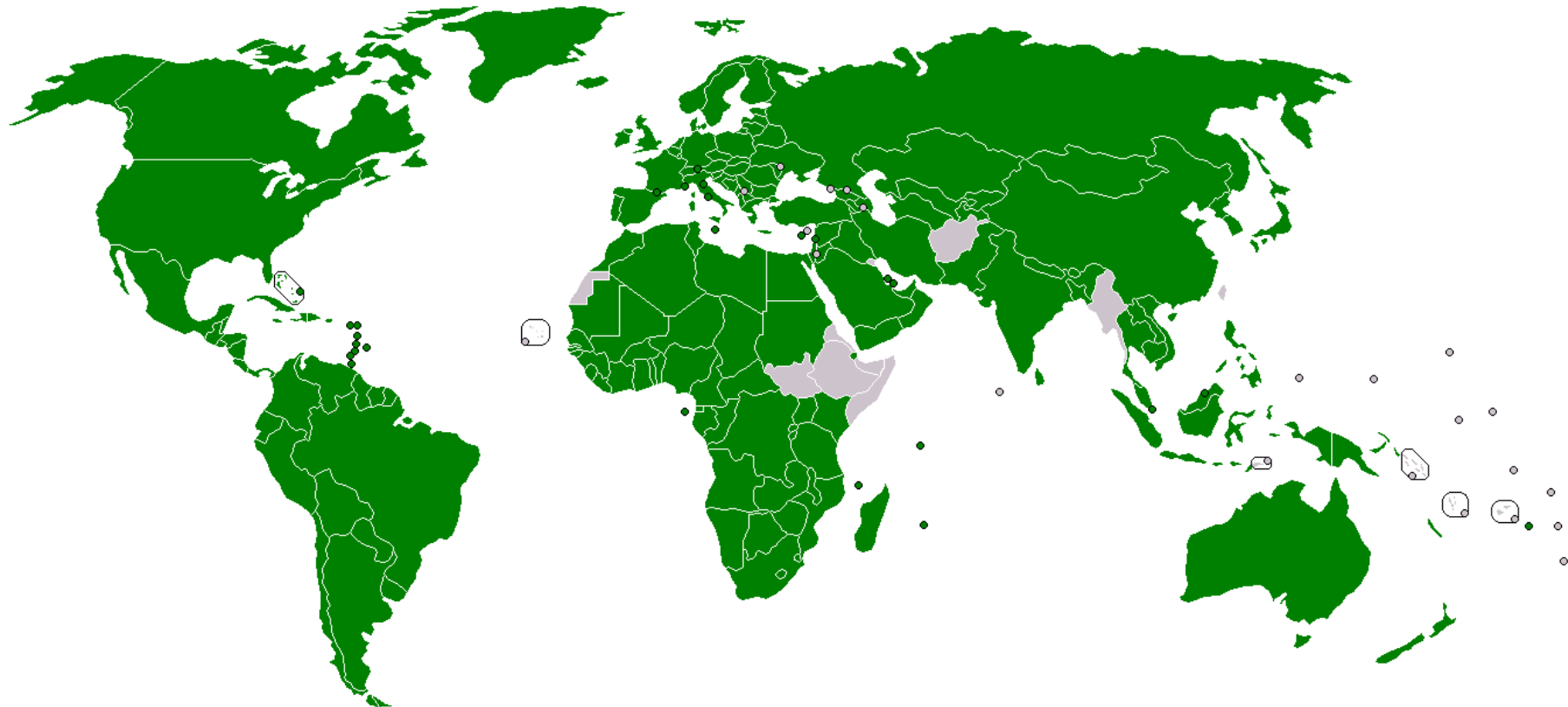
Države potpisnice Bernske konvencije

Najvažnija međunarodna konvencija za industrijsko vlasništvo

- PARISKA KONVENCIJA O ZAŠTITI INDUSTRIJSKOG VLASNIŠTVA (iz 1884. godine)
- Harmonizira najvažnija pitanja u polju zaštite industrijskog vlasništva
- Vezana za Ajfelov toranj

Države potpisnice Pariške konvencije

STO - WTO

- Svjetska trgovinska organizacija (World Trade Organization – WTO) međunarodna je organizacija koja predstavlja institucionalni i pravni okvir multilateralnog trgovinskog uređenja u područjima carina i trgovine robama, uslugama i **intelektualnom vlasništvu**.
- Osnovana je i službeno je počela s radom 1. januara 1995. godine.
- Više: <http://www.wto.org>

TRIPS

- TRIPS, odnosno sporazum zemalja članica Svjetske trgovinske organizacije (WTO-a) o trgovinskim aspektima **prova intelektualnog vlasništva**, je međunarodna povelja koja postavlja minimalne obavezujuće standarde u pogledu pravne regulacije intelektualnog vlasništva za sve zemlje članice Svjetske trgovinske organizacije.
- Budući da će BiH biti član WTO-a, odredbe TRIPS-a imaju veliki značaj kao orijentir za dalju izgradnju propisa u oblasti intelektualnog vlasništva. Tek završetkom ovog posla stvoriće se uslovi da materija intelektualnog vlasništva ne bude prepreka pristupanju BiH u članstvo WTO-a. U ovom trenutku, ovaj sporazum je najširi i najvažniji svjetski multilateralni sporazum na području intelektualnog vlasništva.

Cilj TRIPS-a

- Cilj TRIPS-a jeste smanjenje smetnji i poremećaja u međunarodnoj trgovini.
- TRIPS ovaj cilj pokušava da postigne kroz stvaranje efikasnih i odgovarajućih mehanizama zaštite intelektualnog vlasništva.
- TRIPS ovdje pokušava da uspostavi balans tako da takva zaštita u jednu ruku povećava kreativnost i intelektualno stvaralaštvo, te u istu ruku da bude podsticaj a ne prepreka međunarodnoj trgovini, između ostalog i tim idejama i nematerijalnim, intelektualnim dobrima.

PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA U TRAVNIKU • FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVNIKENSIS

**ACQUIS EVROPSKE UNIJE I
PRAVO INTELEKTUALNOG
VLASNIŠTVA**

Direktive EU koje uređuju materiju autorskog prava

- Direktiva 2009/24/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o pravnoj zaštiti računalnih programa
- Direktiva Vijeća 93/83/EEZ od 27. rujna 1993. o usklađivanju određenih pravila koja se odnose na autorsko pravo i srodna prava, primjenjivih na emitiranje preko satelita i kablsku retransmisiju
- Direktiva 96/9/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 1996. o pravnoj zaštiti baza podataka
- Direktiva 2001/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2001. o usklađivanju određenih aspekata autorskog i srodnih prava u informatičkom društvu
- Direktiva 2001/84/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 27. rujna 2001. o pravu slijeđenja u korist autora izvornika umjetničkog djela
- Direktiva 2004/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o provođenju prava intelektualnog vlasništva
- Direktiva 2006/115/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o pravu iznajmljivanja i pravu posudbe i o određenim pravima srodnim autorskom pravu u području intelektualnog vlasništva (kodificirana verzija)
- Direktiva 2006/116/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o trajanju zaštite autorskog i određenih srodnih prava (kodificirana verzija)

Direktiva EU koja uređuje materiju patenata

- Direktiva 98/44/EC Evropskog parlamenta i Vijeća od 6. jula 1998. o pravnoj zaštiti biotehnooloških izuma

Propisi EU iz oblasti žigova

- Uredba Vijeća (EZ) br. 40/94 od 20. prosinca 1993. o žigu Zajednic
- Prva direktiva Vijeća od 21. prosinca 1988. o približavanju zakona država članica u vezi sa žigovima 89/104/EEZ
- Uredba Vijeća (EZ) br. 422/2004 od 19. veljače 2004. kojom se mijenja i dopunjuje Uredba (EZ) br. 40/94 o žigu Zajednice

**PРАВНА ПРИРОДА ПРАВА
ИНТЕЛЕКТУАЛНОГ ВЛАСНИШТВА**

Opšte karakteristike individualnih subjektivnih prava intelektualnog vlasništva

- a) apsolutnost i relativnost;
- b) isključivost;
- c) negativna pasivnost i pozitivna aktivnost;
- d) teritorijalnost;
- e) neformalnost i automatski nastanak subjektivnog autorskog prava, formalnost nastanka subjektivnih prava industrijskog vlasništva;
- f) broj obaveznih lica nije određen;
- g) obaveze trećih lica su prvenstveno neimovinske a ukoliko su relativne i pozitivne, imovinske prirode;

Nast.

Ograničenost, pri čemu posebno razlikujemo:

- a. sadržinsku ograničenost,
- b. prostornu ograničenost,
- c. vremensku ograničenost autorskoprayne
zaštite,
- d. druge vrste ograničenosti subjektivnog
autorskog prava.

**ZAJEDNIČKE KARAKTERISTIKE
GRANA PRAVA
INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA**

Dva osnovna načela zaštite intelektualnog vlasništva

- Nematerijalni, odnosno duhovni ili intelektualni karakter predmeta zaštite (“intelektualno”), te
- Ekonomska funkcija koja obezbeđuje da subjekt zaštite prisvaja materijalnu korist od privredne eksploatacije predmeta zaštite (“vlasništvo”)

Nematerijalnost objekta zaštite

- Objekt zaštite je **UVIJEK** nematerijalna intelektualna tvorevina.
- Objekt zaštite se **STROGO** mora razlikovati od predmeta koji utjelovljava tu nematerijalnu int. tvorevinu!

Stvarno pravo i pravo intelektualnog vlasništva

- Pravo intelektualnog vlasništva povodom određene nematerijalne intelektualne tvorevine je u cijelosti odvojeno i nezavisno od prava vlasništva ili drugih stvarnih prava na materijalnom dijelu prirode na kom je ta nematerijalna tvorevina fiksirana!

Odnos pravo-zaštićeno nematerijalno dobro-predmet

- Autorsko djelo
- Patentirani izum
- Zaštićena oznaka
- Ime porijekla
- Nova sorta bilja
- Tradicionalno znanje

The background features a large, semi-transparent watermark of a circular seal. The seal contains a central figure of a person sitting at a desk with a book, surrounded by text in both Croatian and Latin. The Croatian text reads 'PRVI FAKULTET UNIVERZITETA U TRAVNIKU' and the Latin text reads 'FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVNIKENSIS'.

**AKO PRODATE SVOJU KNJIGU NISTE
PRODALI I AUTORSKA PRAVA NA TOJ
KNJIZI!**

**AKO STE USTUPILI AUTORSKA
PRAVA NA VAŠOJ KNJIZI NE ZNAČI I
DA STE PRENJELI PRAVO
VLASNIŠTVA NA PRIMJERCIMA TE
KNJIGE!**

**SUBJEKTIVNO PRAVO KOJE
PROIZILAZI IZ NORMI
OBJEKTIVNE GRANE PRAVA
INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA
POVODOM IZVJESNE
KVALIFIKOVANE
NEMATERIJALNE TVOREVINE I
SUBJEKTIVNO PRAVO
VLASNIŠTVA POVODOM STVARI
SU RAZLIČITA I ODVOJENA
SUBJEKTIVNA GRAĐANSKA**

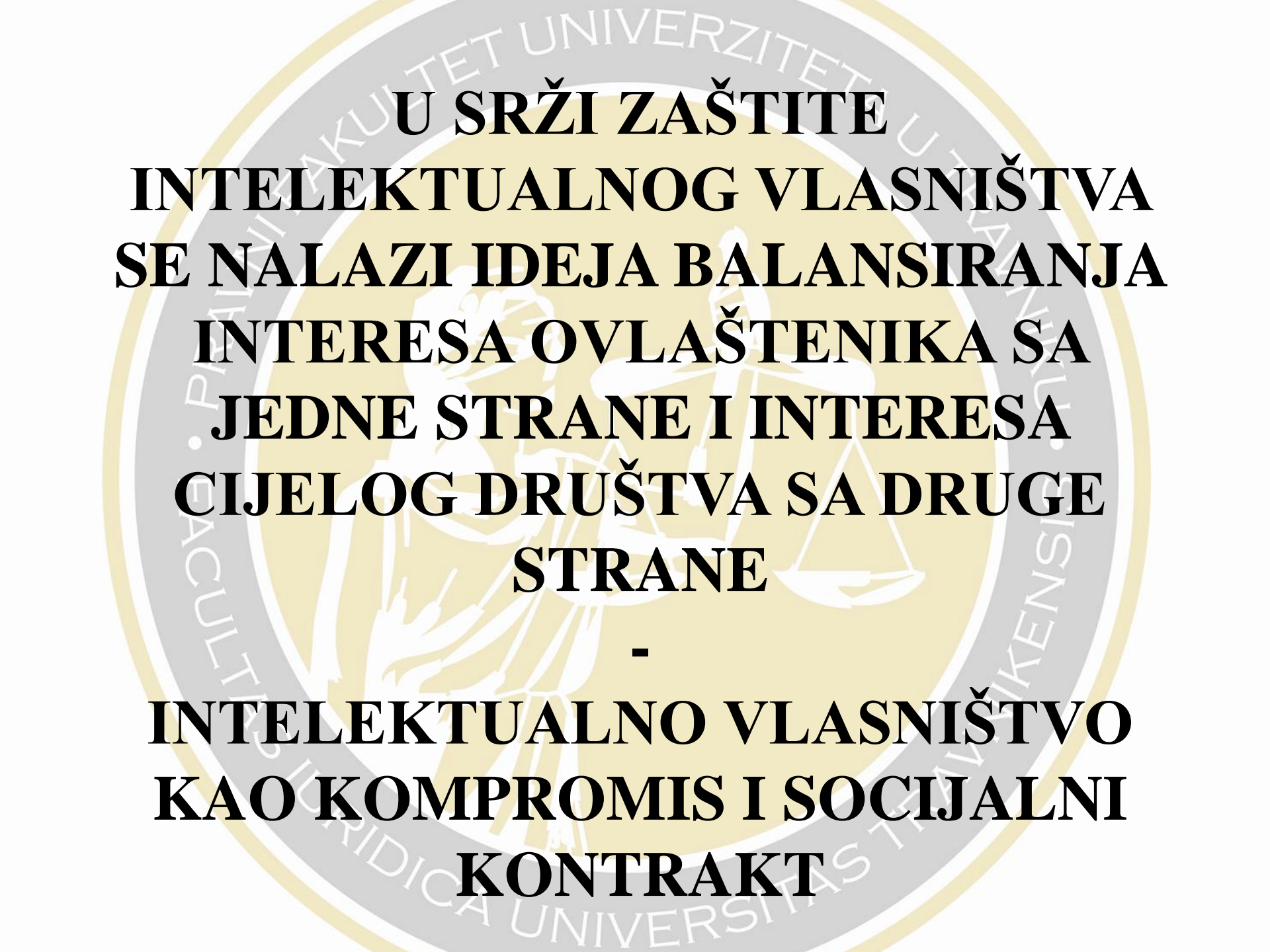
Ekonomska funkcija zaštite intelektualnog vlasništva

- Priroda predmeta zaštite intelektualnog vlasništva je takva da se lako saznaje i da je nemoguće je “odstraniti” jednom kada se sazna, sa dozvolom ili bez.
- Iz tog razloga, intelektualno vlasništvo se štiti tako što se zabranjuje svim neovlaštenim licima da se okoriste nedozvoljeno stečenim “znanjem”, odnosno, da jedino ovlaštenik intelektualnog vlasništva može, pravno dozvoljeno, da se koristi intelektualnim dobrom te da jedino to lice ili lica koja isti ovlasti mogu da ostvare ekonomsku korist.

**NITKO DRUGI NE MOŽE OSTVARITI
EKONOMSKU KORIST OD
ODREĐENOG INTELEKTUALNOG
DOBRA OSIM NOSIOCA PRAVA A ŠTO
SE MANIFESTUJE U OBLIKU
ISKLJUČIVOSTI SUBJEKTIVNIH
PRAVA INTELEKTUALNOG
VLASNIŠTVA I APSOLUTNOST TE
PRIRODA OBAVEZE KORISNIKA
ZAŠTIĆENE KVALIFIKOVANE**

Druge Karakteristike intelektualno-pravne zaštite

- Predmet zaštite intelektualnog vlasništva nisu sva nematerijalna dobra, već samo određena, strogo i isključivo definisana, kvalifikovana, nematerijalna dobra;
- Uslovi pod kojima su određene vrste nematerijalnih dobara predmet zaštite, propisani su zakonom i vrlo restriktivni;
- Sadržina zaštite usmjerena je prvenstveno na radnje privrednog/ekonomskog korištenja zaštićenog nematerijalnog dobra, iako se štite i izvjesna moralna prava;
- Zaštita ima raznovrsna ograničenja bilo da su ona vremenska, sadržinska, predmetna, a čiji je cilj da se i trećim licima omogući korištenje zaštićenog nematerijalnog dobra, ukoliko je to u opštem interesu.

**U SRŽI ZAŠTITE
INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA
SE NALAZI IDEJA BALANSIRANJA
INTERESA OVLAŠTENIKA SA
JEDNE STRANE I INTERESA
CIJELOG DRUŠTVA SA DRUGE
STRANE**

-

**INTELEKTUALNO VLASNIŠTVO
KAO KOMPROMIS I SOCIJALNI
KONTRAKT**

Prisvajanje koristi od nematerijalnih dobara

- Dakle, pravo intelektualnog vlasništva reguliše odnos prisvajanja nematerijalnih dobara, pri čemu se taj odnos uglavnom svodi na prisvajanju ekonomske vrijednosti od korišćenja nematerijalnih dobara.
- Na osnovu ova dva svojstva formiran je i **naziv "intelektualno vlasništvo"**.
- U ovoj sintagmi, **riječ "intelektualno"** odnosi se na nematerijalni predmet zaštite (npr. pronalazak, robna oznaka, autorsko djelo, interpretacija), a **riječ "vlasništvo"** figurativno označava pravni odnos u kojem je određeno lice ovlašteno da prisvaja određeno pravno dobro.

Bit razlike

- Dakle, za razliku od stvarnopravnog vlasništva, nosilac subjektivnog prava intelektualnog vlasništva ne može nikoga spriječiti da "drži" nematerijalno dobro, već mu može samo zabraniti da se tim dobrom koristi.
- **Pravo intelektualnog vlasništva nije direktna prepreka širenju znanja, ideja, informacija. Ono je direktna prepreka interaktiranju sa (po pravilu, ekonomskom korištenju) zaštićenim znanjem, od strane neovlaštenih lica.**

**ULOGA TRŽIŠTA U ZAŠTITI
PRAVA INTELEKTUALNOG
VLASNIŠTVA**

Uloga tržišta u zaštiti intelektualnog vlasništva

- Predmet ili objekt zaštite je uvijek nematerijalno, intelektualno dobro.
- Da bi se moglo koristiti to intelektualno dobro se mora materijalizovati.
- Da bi se moglo ekonomski iskorištavati, to materijalizovano intelektualno dobro mora se staviti na tržište.
- **TRŽIŠTE JE TAČKA NA KOJOJ SE OMOGUĆUJE I PROVODI ZAŠTITA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA!**

Uloga tržišta u pravu intelektualnog vlasništva

- Cijena velike većine proizvoda na tržištu sadrži veći ili manji postotak koji se odnosi na intelektualno vlasništvo nosilaca povodom intelektualnih dobara koji su fiksirani u tom proizvodu.
- Visina tog udjela ovisi od vrste proizvoda. Kod računarskih procesora, na primjer, taj postotak je otprilike 40%; kod knjiga 30%; a kod CD-ova ili DVD-ova 90% ukupne cijene proizvoda u pitanju.
- Uloga prava intelektualnog vlasništva je da obezbjedi da samo nosilac određenog intelektualnog vlasništva smije da proizvodi i stavlja u promet robu ili uslugu u kojoj je materijalizovano određeno zaštićeno intelektualano dobro.

**ULOGA DRŽAVE U ZAŠTITI
INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA**

Uloga države u zaštiti intelektualnog vlasništva

- Uloga države zavisi od grane prava intelektualnog vlasništva
- Manja je kod autorskog prava, veća kod prava industrijskog vlasništva
- Ukratko, država stoji iza ovlaštenja koja dobija nosilac prava povodom intelektualne tvorevine.

Uloga organa pravosuđa

- **Svakodnevno možemo pratiti vijesti** o pljenidbama krivotvorene robe i policijskim racijama protiv osoba koje su na ovaj ili onaj način povrijedile nečije pravo intelektualnog vlasništva.
- Svojim **akcijama pravosudna tijela** BiH štite prava intelektualnog vlasništva, no istovremeno se kroz **obavještavanje** širih društvenih slojeva o kažnjivosti nezakonitog postupanja s pojavnim oblicima intelektualnog vlasništva šalje poruka o važnosti zaštite intelektualnog vlasništva za društvo u cjelini.

Nadležne institucije za zaštitu i provedbu prava intelektualnog vlasništva u BiH

- **Institut za intelektualno vlasništvo BiH**
- Uprava za indirektno oporezivanje (UINO)
- Policija
- Tržišne inspekcije RS, FBiH i Brčko Distrikt
- Sudovi
- Sud Bosne i Hercegovine
- Tužiteljstvo/Tužilaštvo BiH
- Agencija za istrage i zaštitu (SIPA)
- Vijeće za zaštitu potrošača
- Agencija za sigurnost hrane
- Organizacije za kolektivno ostvarivanje autorskog i srodnih prava

**ZNAČAJ PRAVA
INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA**

Literatura:

Slobodan M. Marković:
Pravo intelektualne svojine,
Magistrat, Sarajevo, 2007.
do str. 23-37

Pojam autorskog prava u objektivnom smislu

- Autorsko pravo u objektivnom smislu je sistematizovan skup pravnih pravila kojima se uređuju odnosi između subjekata prava povodom objekata autorskog prava - autorskog djela i predmeta srodnih prava.

POJAM AUTORSKOG DJELA

Pojam autorskog djela u ZAI SP-u

- Član 4 st. 1 ZAI SP-a:
 - Autorskim djelom smatra se individualna duhovna tvorevina iz oblasti književnosti, nauke i umjetnosti bez obzira na vrstu, način i oblik izražavanja, ako voim zakonom nije drugačije određeno.

Definicija iz udžbenika

- Autorsko djelo je ljudska tvorevina koja ima duhovni sadržaj, koja ima određenu formu i koja je originalna.

Pojam autorsko djela

- Nematerijalno dobro
- Tvorevina ljudskog uma
- Nastala primjenom individualnosti duha ljudskog bića na ideju
- Koja je i sama individualna
- Iz domena književnosti, umjetnosti ili nauke
- Ima formu ali se ne traži posebna forma da bi nematerijalno dobro u pitanju bilo kvalifikovano autorskim djelom

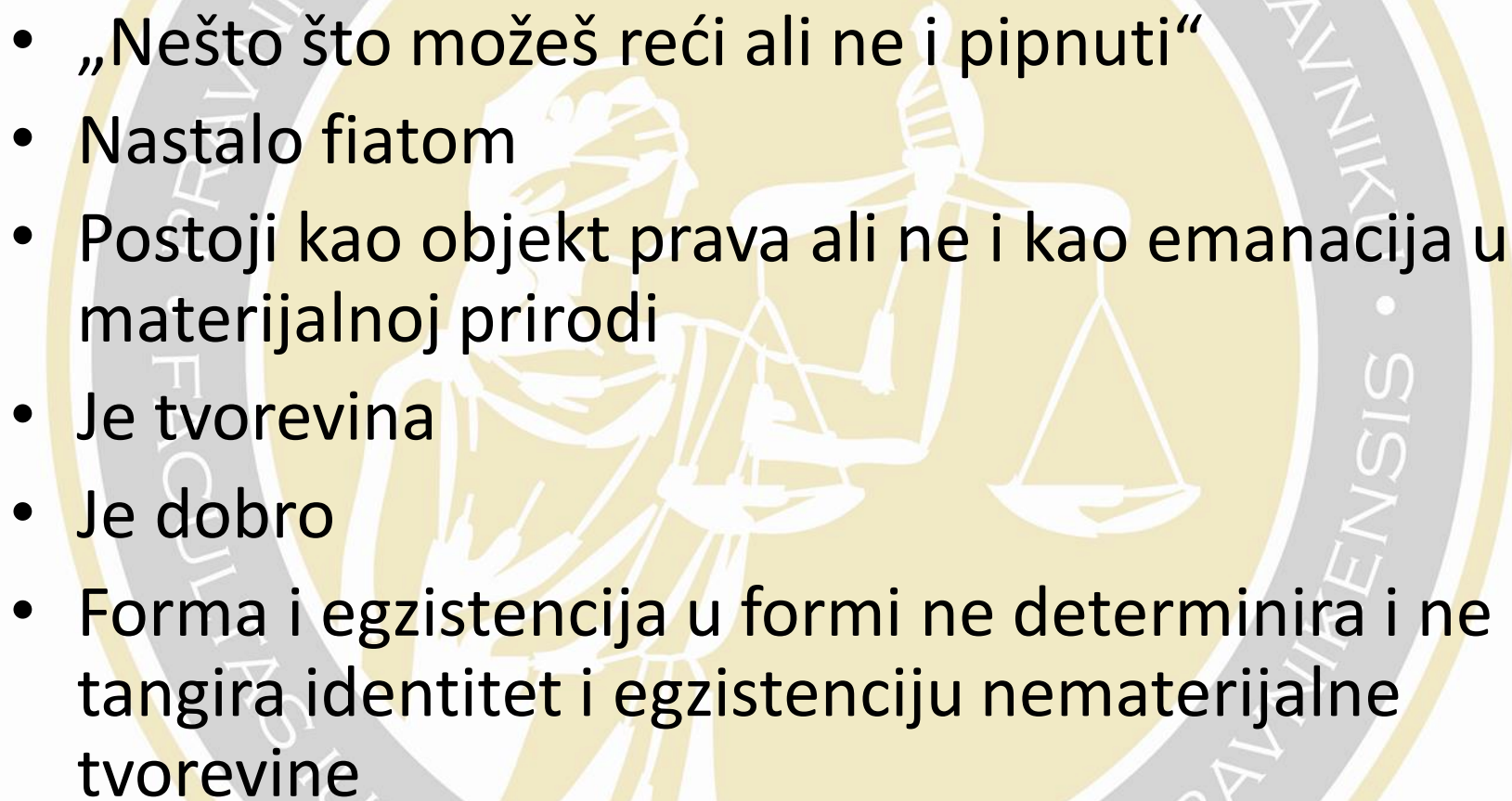
AUTORSKO DJELO KAO NEMATERIJALNA TVOREVINA I DOBRO

FAKULTET UNIVERZITETA U TRAVNIKU

Materijalno
(materija – dio
prirode)

Nematerijalno
(nema manifestacije
u prirodi)

UNIVERSITAS TRAVNIK
IURIDICA

-
- „Nešto što možeš reći ali ne i pipnuti“
 - Nastalo fiatom
 - Postoji kao objekt prava ali ne i kao emanacija u materijalnoj prirodi
 - Je tvorevina
 - Je dobro
 - Forma i egzistencija u formi ne determinira i ne tangira identitet i egzistenciju nematerijalne tvorevine

**AUTORSKO DJELO
KAO
TVOREVINA NASTALA
PRIMJENOM
INDIVIDUALNOG
ASPEKTA
LJUDSKOG UMA
NA KONKRETNU
IDEJU**

Ideja (apstraktna,
slobodna)

Slobodne stvaralačke
odluke kojima se
konkretizira ideja
misaonom primjenom
individualnih aspekata
uma ljudskog bića

Autorsko djelo
sastavljeno od
sadržinskih elemenata
koji su sami individualni
usljed postupka
njihovog nastanka

**INDIVIDUALNOST AUTORSKOG DJELA
PROIZILAZI IZ INDIVIDUALNOSTI
AUTORA KAO LJUDSKOG BIĆA**

**DA BI BILO PODOBNA ZA
AUTORSKPRAVNU ZAŠTITU
NEMATERIJALNA TVOREVINA
MORA BITI OBJEKTIVNO I
SUBJEKTIVNO INDIVIDUALNA**

Objektivna individualnost

- Da bi nematerijalna tvorevina bila podobna za autorskopravnu zaštitu nju mora da stvori ljudsko biće koje tvrdi da je njen autor.
- Za takvu nematerijalnu tvorevinu kažemo da je objektivno individualna.

Subjektivna individualnost

- Subjektivna individualnost je determinirana stepenom slobode izražavanja individualnosti lica koje stvara nematerijalnu tvorevinu
- Stoga prvi korak u determiniranju subjektivne individualnosti jeste postojanje objektivnog stepena slobode u nematerijalnoj tvorevini u pitanju
- Drugim riječima – da li je „autor“ uopšte mogao da primjeni svoju individualnost prilikom stvaranja „autorskog djela“

Stvaralačke odluke

- Stvaralačke odluke možemo podjeliti:
 - Nametnute
 - Prirodom djela
 - Nastankom izvan uma autora
 - Od strane drugih lica
 - Slobodne
 - Neindividualizirajuće
 - Individualizirajuće
- Samo slobodne stvaralačke odluke rezultiraju individualnom nematerijalnom tvorevinom podobnom za autorskopravnu zaštitu
- Nematerijalne tvorevine ili sadržinski elementi autorskih djela nastali nametnutim stvaralačkim odlukama nisu podobne za autorskopravnu zaštitu.

Subjektivna individualnost

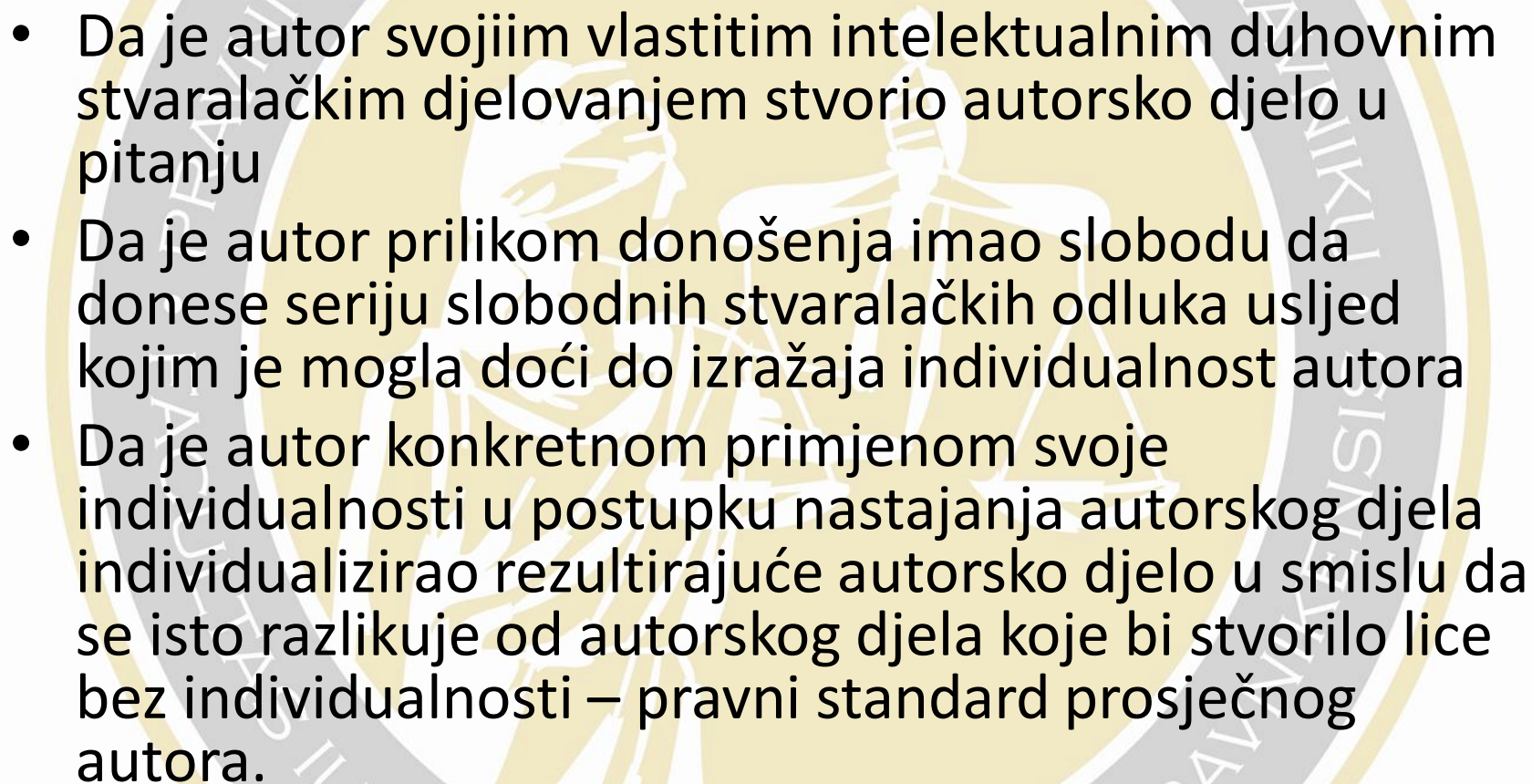
- Individualizirajuće slobodne stvaralačke odluke se razlikuju od neindividualizirajućih slobodnih stvaralačkih odluka primjenom misaonog djelovanja na pravni standard prosječnog stvaraoca autorskog djela.
- Nematerijalno dobro u pitanju se upoređuje sa istim nematerijalnim dobrom koje bi stvorilo lice bez individualnosti – prosječni stvaralac
- Po svojoj prirodi ovaj pravni standard je sličan institutu prosječnog stručnjaka u Patentnom pravu i prosječnog potrošača u Žigovnom pravu

Subjektivna individualnost

- Autor mora donjeti barem jednu slobodnu stvaralačku odluku da bi rezultirajuća nematerijalna tvorevina bila podobna za autorskopravnu zaštitu
- Postojanje individualizirajuće slobodne stvaralačke odluke u rezultirajućem autorskom djelu je faktičko pitanje koje se utvrđuje slobodnom procjenom dokaza u svakom konkretnom slučaju na opisan način

The background features a large, circular seal of the Faculty of Law, University of Trawnikensis. The seal is rendered in a light, semi-transparent style. It contains a central figure of a person sitting on a chair, holding a book and a scale of justice. The text around the inner edge of the seal reads "FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVNIKENSIS". The text around the outer edge of the seal reads "PRVNI FAKULTET UNIVERZITETA U TRAVNIKU".

**NEMATERIJALNA TVOREVINA ĆE BITI
AUTOROVA VLASTITA INTELEKTUALNA
TVOREVINA I STOGA ORIGINALNA POD
USLOVOM DA SU ZADOVOLJENI
SLJEDEĆI KRITERIJI:**

-
- Da je autor svojiim vlastitim intelektualnim duhovnim stvaralačkim djelovanjem stvorio autorsko djelo u pitanju
 - Da je autor prilikom donošenja imao slobodu da donese seriju slobodnih stvaralačkih odluka usljed kojim je mogla doći do izražaja individualnost autora
 - Da je autor konkretnom primjenom svoje individualnosti u postupku nastajanja autorskog djela individualizirao rezultirajuće autorsko djelo u smislu da se isto razlikuje od autorskog djela koje bi stvorilo lice bez individualnosti – pravni standard prosječnog autora.

Manifestovana individualnost

DICA UNIVERSITAS

**AUTORSKO DJELO KAO TVOREVINA
STVORENA OD STRANE LJUDSKOG BIĆA**

Monkey selfie

FAKULTET UNIVERSITETA U T
IDICA UNIVERSITAS

Ovu sliku je naslikao kompjuter!

The background of the slide features a circular seal. The outer ring contains the text 'PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA U TRAVNIKU' at the top and 'FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVNIKENSIS' at the bottom. The inner circle depicts a white silhouette of a woman, likely Lady Justice, holding a pair of scales. The scales are balanced, with a small figure of a person sitting on the higher pan. The entire seal is set against a light yellow background.

ČLAN 9 ZAISP-A: „AUTOR DJELA JE FIZIČKO LICE KOJE JE STVORILO DJELO. „

Tko može biti autor?

- Autor može biti svako ljudsko biće.
- Autorom se može biti od trenutka rođenja do momenta smrti.
- Obrazovanost apsolutno ne utiče na sposobnost biti autorom.
- ZAISP ne stavlja nikakav uslov za autorstvo.

Autorstvo i poslovna sposobnost

- Poslovna sposobnost nije potrebna da bi lice bilo autorom.
- Lice koje nema ili kome je oduzeta ili ograničena poslovna sposobnost može biti autor kao i sva druga lica.
- Lice koje nema, ili kome je oduzeta poslovna sposobnost ne može slobodno raspolagati autorskim pravom.
- Nije izvjesno kako se nedostatak poslovne sposobnosti odražava na zaštitu moralnih prava autora.

The background features a circular seal of the Faculty of Law, University of Trnava. The seal is rendered in a light, semi-transparent style. It contains a central figure of a person sitting on a throne, holding a scale of justice. The text around the inner circle reads "FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVNIKENSIS". The outer ring of the seal contains the text "PRÁVNÍ FAKULTET UNIVERZITETA U TRÁVNI" at the top and "FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVNIKENSIS" at the bottom.

**NIJE MOGUĆE NI NA KOJI NAČIN I
BILO KAKVOM ODLUKOM ODUZETI
LICU SPOSOBNOST DA BUDE
AUTOR.**

U BIH:
PRAVNO LICE NE MOŽE BITI AUTOR.
PRAVNO LICE NE MOŽE BITI NOSIOCEM
MORALNIH PRAVA AUTORA.
PRAVNO LICE MOŽE DA BUDE NOSIOCEM
JEDNOG ILI VIŠEIMOVINSKIH PRAVA
AUTORA.

U uporednom autorskom pravu

- Pravno lice može da bude nosiocem autorskog prava (prvenstveno u onim pravnim sistemima koji ne prepoznaju zasebna moralna prava autora.)
- Pravno lice, uslovno rečeno, u tim pravnim sistemima se može smatrati autorom.
- Budući da ne podliježe prirodnoj smrti, u takvim slučajevima autorsko pravo autora pravnih lica traje određeni niz godina nakon nastanka ili objavljivanja autorskog djela u pitanju (obično 70).

Pretpostavka autorstva

Član 10 ZAISP-a

- Autorom se smatra lice čije su ime i prezime, pseudonim ili neki drugi znak označeni na djelu na uobičajeni način, dok se suprotno ne dokaže.

NEPOZNATI AUTOR

Član 11 st. 1 i 2 ZAI SP-a

- (1) U slučaju anonimnog ili pseudonimnog djela, izdavač čije je ime naznačeno na djelu smatra se zastupnikom autora dok se suprotno ne dokaže, i kao takav ovlašten je da vrši moralna i imovinska prava autora. Ako izdavač nije naznačen na djelu, za ostvarivanje autorskog prava ovlašteno je lice koje je objavilo djelo.
- (2) Autorsko pravo na neobjavljena djela čiji autor nije poznat ostvaruje odgovarajuća organizacija autora.

Postupak kod utvrđenja identiteta autora – Čl. 11 st. 3 i 4 ZAISP-a

- (3) Odredbe st. (1) i (2) ovog člana prestaju se primjenjivati od momenta kada se utvrdi identitet autora. Lice koje je ostvarivalo autorsko pravo prema odredbama st. (1) i (2) ovog člana dužno je da prenese koristi od autorskih prava na autora, ako ugovorom nije drugačije dogovoreno. Na prijenos prava, odnosno predaju stvari primjenjuju se na odgovarajući način pravna pravila o položaju savjesnog imaoca.
- (4) Lica iz st. (1) i (2) ovog člana mogu prenositi pojedinačna imovinska prava na treća lica samo u takvom obimu i trajanju, te samo pod takvim uslovima koji su uobičajeni za redovno korištenje određene vrste djela i koji nisu suprotni opravdanim ekonomskim interesima autora. U suprotnom slučaju autor ima pravo da traži raskid ugovora i naknadu štete od lica iz st. (1) i (2) ovog člana, kao i od trećeg lica na koje su prava prenesena.

**AUTORSKO DJELO KAO TOVREVINA
KOJA NEOPHODNO IMA FORMU ALI TA
FORMA NIJE DETERMINATIVNA**

Dirljiva priča

- 00100010 01000110 01101111 01110010
00100000 01110011 01100001 01101100
01100101 00111010 00100000 01100010
01100001 01100010 01111001 00100000
01110011 01101000 01101111 01100101
01110011 00101100 00100000 01101110
01100101 01110110 01100101 01110010
00100000 01110101 01110011 01100101
01100100 00101110 00100010 00100000
01000101 00101110 00100000 01001000
01100101 01101101 01101001 01101110
01100111 01110111 01100001 01111001

**KLASIFIKOVANJE AUTORSKOG DJELA U
DOMEN KNJIŽEVNOSTI, UMJETNOSTI ILI
NAUKE**

Za klasifikaciju djela autorskim djelom nemaju značaja:

- Praktična svrha i iskoristivost djela;
- Kvalitet, posebno isti mjeran kulturološkim kriterijima
- Da li je saopštavanje javnosti ili objavljivanje protivno zakonu;
- Obim;
- Vrijeme, novčana sredstva ili trud uloženi u stvaranje.

**AUTORSKO DJELO SE SASTOJI OD
SADRŽINSKIH ELEMENATA KOJI I SAMI
MOGU BITI AUTORSKOPRAVNO
ZAŠTIĆENI!**

Član 5 ZAISP-a

- Osnutak djela, nezavršeno djelo, naslov i drugi sastojci djela, ako predstavljaju individualne duhovne tvorevine, zaštićenu su kao samostalno autorsko djelo.

**TEORETSKI JEDNA RIJEČ MOŽE BITI
AUTORSKO DJELO!**

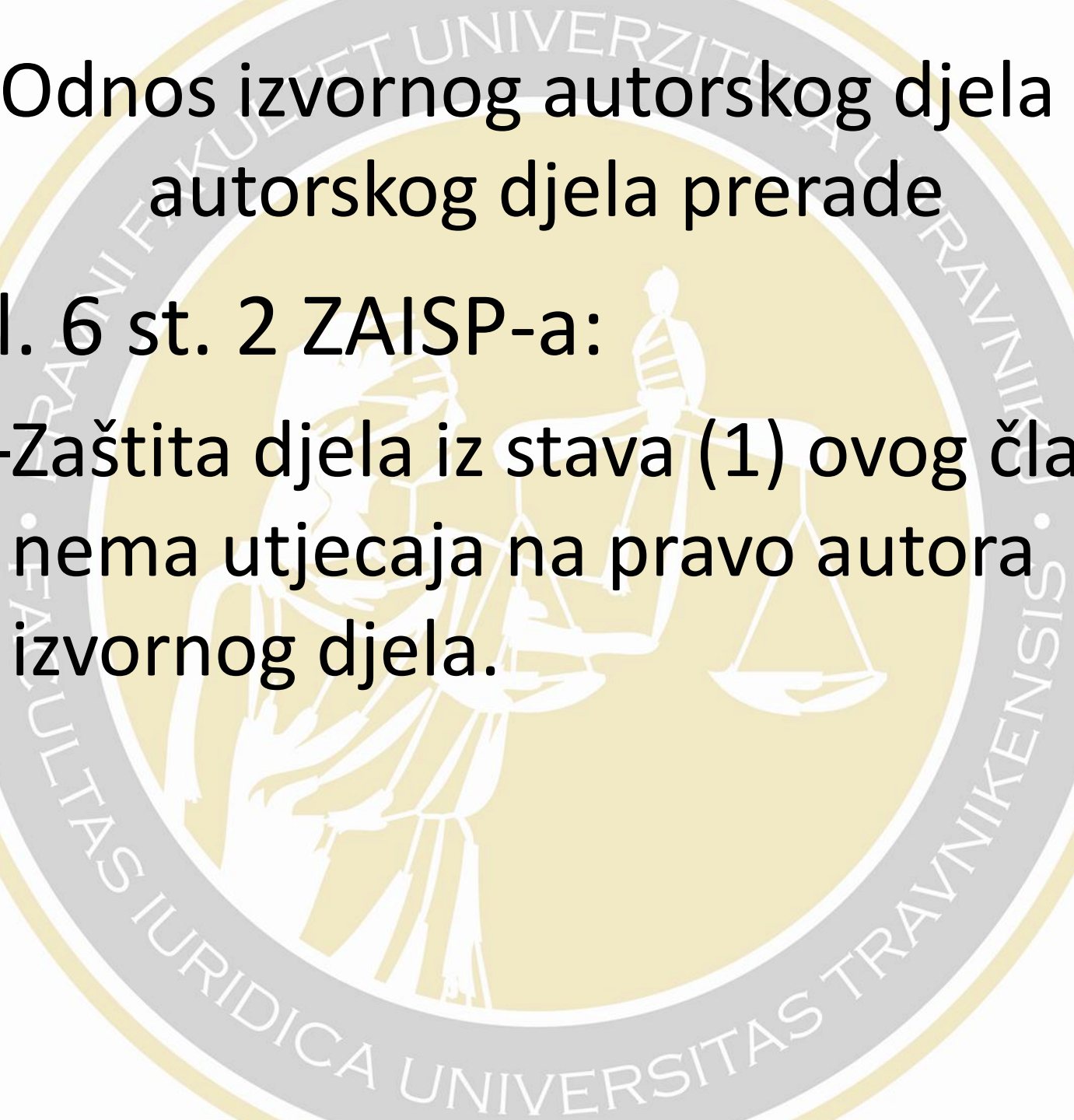
**PRERADE AUTORSKIH DJELA KAO
ZASEBNA AUTORSKA DJELA**

Čl. 6 st. 1 ZAIŠP-a

- Prijevodi, prilagođavanja, muzički aranžmani, muzičke obrade i druge prerade izvornih autorskih djela koje predstavljaju individualnu duhovnu tvorevinu zaštićeni su kao samostalna autorska djela.

Odnos izvornog autorskog djela i autorskog djela prerade

- Čl. 6 st. 2 ZAISP-a:
 - Zaštita djela iz stava (1) ovog člana nema utjecaja na pravo autora izvornog djela.

**ZBIRKE KAO
AUTORSKA DJELA**

Član 7 st. 1 ZAISP-a

- (Zbirke)
- (1) Autorskim djelom smatraju se i zbirke autorskih djela ili druge građe (enciklopedije, zbornici, antologije, zbirke narodnih književnih i umjetničkih tvorevina, zbirke dokumenata, zbirke sudskih odluka, baze podataka i slično) koje, s obzirom na izbor, raspored ili način izlaganja svog sadržaja, predstavljaju samostalne individualne duhovne tvorevine.

Čl. 7 st. 2 ZAIŠP-a

- (2) Uključenjem izvornih djela u zbirku ne smije se povrijediti pravo autora tih djela. Uključenjem druge izvorne građe u zbirku ta građa ne postaje zaštićeno djelo.

**BAZA PODATAKA KAO SUI GENERIS
ZBIRKA**

Čl. 7 st. 3-4 ZAIŠP-a

- (3) Baze podataka iz stava (1) ovog člana predstavljaju zbirke samostalnih djela, podataka ili druge građe u bilo kakvom obliku koja je sistematski i metodički sređena i pojedinačno dostupna na elektronski ili drugi način.
- (4) Zaštita prema ovom članu ne primjenjuje se na kompjuterske programe upotrijebljene za izradu ili rad elektronskih baza podataka

**PRAVNI SISTEM PRUŽA ZAŠTITU NA
AUTORSKO PRAVO U TRENUTKU SAMOG
NASTANKA AUTORSKOG DJELA.**

**AUTORSKO PRAVO TRAJE OGRANIČENO
VRIJEME. U BOSNI I HERCEGOVINI (KAO I U
SVIM DRUGIM EVROPSKIM DRŽAVAMA),
OPĆI ROK TRAJANJA AUTORSKOG PRAVA
IZNOSI ŽIVOT AUTORA I 70 GODINA POSLIJE
NJEHOVE SMRTI.**

VRSTE AUTORSKIH DJELA

Nota bene!

- Svaka intelektualna tvorevina koja zadovolji elemente definicije autorskog djela će biti autorskopravno zaštićena bez obzira da li ili ne može se svrstati u određenu kategoriju ili vrstu autorskog djela.
- Zakonodavac u ZAISP-u samo navodi vrste autorskih djela *exempli causa*.

Pisana autorska djela

Književni tekstovi, studije, priručnici, članci i ostali napisi, kao i računarski programi

Govorna autorska djela

Govori, predavanja, propovijedi i druga djela iste prirode

Dramska, dramsko-muzička i lutkarska djela

Koreografska i pantomimska djela

Muzička djela sa riječima ili bez riječi

Audiovizuelna djela

Filmska djela i djela stvorena na način sličan filmskom stvaranju

Djela likovne umjetnosti

Crteži, slike, grafike, kiovi i druga djela iste prirode

Djela arhitekture

Skice, planovi, nacrti i izgrađeni objekti

Djela svih grana primjenjenih umjetnosti, grafičkog i industrijskog oblikovanja

**Fotografska djela i djela proizvedena postupkom sličnim
fotografskom**

Kartografska djela

Prezentacije naučne, obrazovne ili tehničke prirode

Tehničke skice, planovi, grafikoni, formulai, ekspertize, nalazi vještaka, prezentacije u plastičnom obliku i druga djela iste prirode

Obim zaštite autorskog djela

- Određen je stepenom originalnosti djela.
- Mogu biti zaštićeni:
 - Dijelovi autorskog djela mogu biti zaštićeni
 - Naslov autorskog djela
 - Imena likova
 - Bilo koji drugi originalni elementi autorskog djela

Harry Potter

ŠTA NIJE AUTORSKO DJELO

Šta nije autorsko djelo

- Nematerijalne tvorevine ili elementi mogu biti izuzeti iz autorske zaštite:
- A) po svojoj prirodi
- B) izričitom odredbom Zakona
- C) po drugoj osnovi

Po svojoj prirodi autorskopravno nisu zaštićeni

- Po svojoj prirodi, iz autorskopravne zaštite su izuzete sve intelektualne tvorevine kojima nedostaje jedan ili više elemenata definicije autorskog djela.
- Tako, intelektualna tvorevina koja nije subjektivno originalna, odnosno koja nema duhovni sadržaj ne može biti autorskopravno zaštićena.
- Skup intelektualnih tvorevina koje su na ovaj način izuzete iz autorskopravne zaštite nije još konačan.
- Činjenično je pitanje da li ili ne određena intelektualna tvorevina se može autorskopravno zaštititi.
- Od pomoći može biti teorija o nivoima apstrakcije.

**PODATAK KAO ELEMENT AUTORSKOG
DJELA IZUZET IZ AUTORSKOPRAVNE
ZAŠTITE**

**FUNKCIONALNOST KAO ASPEKT
INTERAKCIJE SA AUTORSKIM DJELOM
IZUZET IZ AUTORSKOPRAVNE ZAŠTITE**

Po zakonu Autorskopravno nisu zaštićeni (čl. 8 ZAISP-A)

- Ideje, koncepti, postupci, radne metode, matematičke operacije, načela ili otkrića;
- Službeni tekstovi iz oblasti zakonodavstva, uprave i sudstva (zakoni, uredbе, odluke, izvještaji, zapisnici, sudske odluke i slično);
- Politički govori i govori održani tokom sudskih rasprava;
- Dnevne vijesti ili razne informacije koje imaju karakter kratke vijesti sadržane u obavještenju za štampu;
- Narodne književne i umjetničke tvorevine.

Ideja kao element autorskog djela izuzet iz autorskopravne zaštite

Koncept

Postupak

Radna metoda

MATEMATIČKA OPERACIJA

NAČELA

Otkrića

Službeni tekstovi iz oblasti zakonodavstva, uprave i sudstva

Bosanski Hrvatski Srpski English

Institut za intelektualno vlasništvo
Bosne i Hercegovine

Unesite pojam za pretragu

Institut Zaštita intelektualnog vlasništva E-usluge Pravna regulativa Obrasci i publikacije Budžet Takse i troškovi Javne nabavke E-Oglasna ploča

[/](#) [Bosanski](#) / [Pravna regulativa](#) / [Zakoni i drugi propisi BiH iz oblasti intelektualnog vlasništva](#)

Zakoni i drugi propisi BiH iz oblasti intelektualnog vlasništva

ZAKONI:

- ◊ [Zakon o osnivanju Instituta za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine](#)
- ◊ [Zakon o patentu](#)
- ◊ [Zakon o žigu](#)
- ◊ [Zakon o industrijskom dizajnu](#)
- ◊ [Zakon o zaštiti oznaka geografskog porijekla](#)
- ◊ [Zakon o zaštiti topografije integriranog kola](#)
- ◊ [Zakon o zaštiti novih sorti bilja u BiH](#)
- ◊ [Zakon o vinu, rakiji i drugim proizvodima od grožđa i vina](#)
- ◊ [Zakon o autorskom i srodnim pravima](#)
- ◊ [Zakon o kolektivnom ostvarivanju autorskog i srodnih prava](#)

PODZAKONSKI AKTI:

- ◊ [Pravilnik o postupku za priznanje patenta i konsenzualnoga patenta](#)
- ◊ [Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o postupku za priznanje patenta i konsenzualnoga patenta](#)
- ◊ [Pravilnik o postupku za priznanje žiga](#)
- ◊ [Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o postupku za priznanje žiga](#)
- ◊ [Pravilnik o postupku za priznanje industrijskog dizajna](#)
- ◊ [Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o postupku za priznanje industrijskog dizajna](#)
- ◊ [Pravilnik o postupku za priznanje oznake porijekla proizvoda, imena porijekla i geografske oznake](#)

Politički govori i govori održani tokom sudskih rasprava

- Dnevne vijesti ili razne informacije koje imaju karakter kratke dnevne vijesti ili razne informacije, koje imaju karakter kratke vijesti sadržane u obavještenju za štampu

Narodne književne i umjetničke tvorevine

The background of the slide features a large, semi-transparent watermark of the seal of the Faculty of Law, University of Tuzla. The seal is circular and contains a central figure of a person holding a scale of justice. The text around the seal includes 'PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA U TRAVNIKU' at the top and 'FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVNIKENSIS' at the bottom.

**STATUS AUTORSKOG DJELA:
AUTORSKO DJELO MOŽE BITI:**

1. NEOBJAVLJENO

2. OBJAVLJENO, I

3. IZDATO AUTORSKO DJELO

**NEOBJAVLJENO AUTORSKO
DJELO JE JEDNAKO ZAŠTIĆENO
KAO I OBJAVLJENO I IZDATO
AUTORSKO DJELA!**

Statusi autorskih djela

- Neobjavljeno autorsko djelo je svako autorsko djelo koje nije izašlo iz privatne sfere ličnosti autora, odnosno sa čijim postojanjem javnost nije upoznata.
- Neobjavljeno autorsko djelo je zaštićeno kao i bilo koje drugo autorsko djelo.
- Jedino autor pravno može da objavi autorsko djelo.

Javnost

- Po odredbi člana 2 st. 2 ZAISP-a: „Izrazi „javan“ i „javnost“ u smislu ovog Zakona, znače veći broj lica koja nisu međusobno povezana rodbinskom vezom ili drugim ličnim vezama.

Objavljeno autorsko djelo

- Objavljeno autorsko djelo jeste svako autorsko djelo sa čijim je postojanjem, autorskim djelovanjem ili djelovanjem lica koje je izričito na takvo djelovanje ovlašteno od strane autora, javnost prvi put upoznata.

Izdato autorsko djelo

- Izdato autorsko djelo jeste svako autorsko djelo koje je u dovoljnom broju primjeraka, sa dozvolom autora ili ovlaštenog lica, stavljen u pravni promet.
- Šta predstavlja „dovoljan broj primjeraka“ će zavisiti od nekoliko faktora uključujući: djelo, interesovanje javnosti, vrstu djela, kao i druge.

**KOAUTHORSTVO I KOAUTHORSKA
DJELA**

Koautorstvo

- Nastaje kada dvoje ili više lica kreativno intelektualno stvaralački, kvantitativno i kvalitativno dovojno podjednako djeluju da stvore određenu autorskopranvo zaštićenu intelektualnu tvorevinu.
- Lica koja su stvorila koautorsko djelo se nazivaju koautori.
- Autorskog prava koautora povodom tog autorskog djela traju sedamdeset godina poslije smrti posljednjeg koautora.

Član 12 st. 1 ZAISP-a

- (1) Ako autorsko djelo stvoreno saradnjom dva ili više lica čini nedjeljivu cjelinu, svim koautorima pripada nedjeljivo autorsko pravo.

Elementi koautorstva

Objektivni
element
doprinosa

Subjektivni
element
svjesnosti

Član 12 st. 2-4 ZAISP-a

- (2) Udio pojedinog koautora određuje se srazmjerno stvarnom doprinosu koji je svaki od koautora dao u stvaranju djela, ako njihovi međusobni odnosi nisu drugačije uređeni ugovorom.
- (3) Odluku o korištenju autorskog djela donose zajedno svi koautori. Koautor ne može uskratiti svoju saglasnost suprotno principima savjesnosti i poštenja.
- (4) Ako se koautorsko djelo sastoji od dijelova koji se mogu zasebno koristiti i ako se autor svakog takvog dijela može identificirati, autor svakog dijela smatrat će se izvornim vlasnikom imovinskog prava u dijelu koji je on stvorio.

SPOJENA AUTORSKA DJELA DJELA

Spojeno autorsko djelo

- Spojeno autorsko djelo jeste autorskopravno zaštićena intelektualna tvorevina koja je nastala mehaničkim spajanjem dva ili više zasebna autorska djela radi zajedničkog iskorištavanja istih.

Član 13 ZAISP-a

- (1) Ako dva ili više autora spoje svoja djela radi zajedničkog iskorištavanja, svaki od njih ima autorsko pravo na svom dijelu. Odnosi između autora spojenih djela uređuju se međusobnim ugovorom.
- (2) Ako nije drugačije dogovoreno, odredba člana 12. stav (3) ovog Zakona primjenjuje se na odgovarajući način i na autore spojenih djela.

Literatura:

Slobodan M. Marković: Pravo intelektualne svojine, Magistrat, Sarajevo, 2007. do str. 37-54

ZAISP: Prvi dio (čl. 2), Drugi dio Poglavlje I i II, članovi 4-14

**PРАВНА ПРИРОДА СУБЈЕКТИВНИХ
АУТОРСКИХ ПРАВА**

Opšte karakteristike instanci subjektivnog autorskog prava su:

- a) apsolutnost i relativnost;
- b) isključivost;
- c) negativna pasivnost i pozitivna aktivnost;
- d) teritorijalnost;
- e) neformalnost i automatski nastanak subjektivnog autorskog prava;
- f) broj obaveznih lica nije određen;
- g) obaveze iz subjektivnog autorskog prava po pravilu ne zastarjevaju;

Nast.

- h) obaveze trećih lica su prvenstveno neimovinske a ukoliko su relativne i pozitivne, imovinske prirode;
- i) obaveze trećih lica odgovaraju subjektivnom pravu, a mogu biti korelativne sa ovlašćenjem ili više ovlašćenja odnosno prava nosioca konkretnog subjektivnog prava;
- j) nije ograničen broj subjektivnih autorskopравnih ovlašćenja odnosno individualnih prava povodom izvjesnog autorskog djela;
- k) u zavisnosti od vrste subjektivnih autorskih prava, ista mogu biti prenosiva pravnim poslovima inter vivos i mortis causa, prenosiva samo pravnim poslovima mortis causa ili neprenosiva i intuitu personae;
- l) ograničenost, pri čemu posebno razlikujemo:
 - a. sadržinsku ograničenost,
 - b. prostornu ograničenost,
 - c. vremensku ograničenost autorskopравne zaštite,
 - d. druge vrste ograničenosti subjektivnog autorskog prava.

The background features a large, semi-transparent watermark of the seal of the Faculty of Law, University of Trnava. The seal is circular and contains a central figure holding a scale and a sword, surrounded by Latin text: "FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVNIENSIS".

**AUTORSKO PRAVO NASTAJE I PRIPADA
AUTORU NA OSNOVU SAMOG
STVARANJA AUTORSKOG DJELA I NIJE
USLOVLJENO ISPUNJENJEM BILO
KAKVIH FORMALNOSTI ILI ZAHTJEVA U
POGLEDU NJEGOVOG SADRŽAJA,
KVALITETA ILI SVRHE. (ČL. 14 ZAISP-A)**

Član 15 ZAISP-a

- Autorsko pravo **je jedinstveno pravo na autorskom djelu** koje sadrži isključiva lično-pravna ovlaštenja (autorska moralna prava), isključiva imovinskopravna ovlaštenja (autorska imovinska prava) i druga ovlaštenja autora (druga prava autora).

Sadržaj jedinstvenog subjektivnog autorskog prava

Sadržaj jedinstvenog subjektivnog autorskog prava

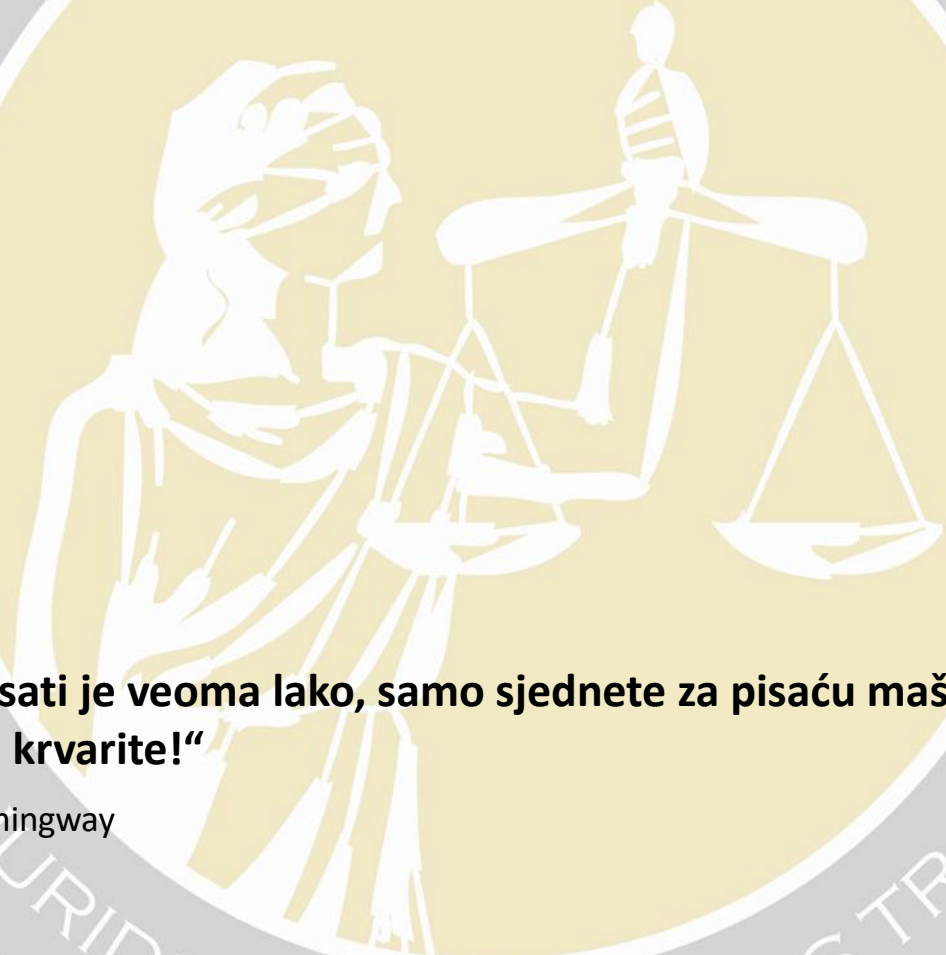
- Subjektivno autorsko pravo se sastoji od niza zasebnih, različitih, individualnih prava autora, odnosno ovlaštenja na konkretnu interakciju sa autorskim djelom te isključenje svih drugih lica od takvog postupanja.

Autorska moralna prava

Takođe poznata i kao ličnopravna autorska prava

• PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA U TRAVNIKU •
FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVNIKENSIS •

**„Pisati je veoma lako, samo sjednete za pisaću mašinu
... I krvarite!“**

Hemingway

Meša Selimović o pisanju

- Postoji muka, ali postoji i odluka. Postoji strah od prazne hartije, zapravo, strah od jednog nepoznatog svijeta u koji čovjek ulazi pišući. Ali postoji i odluka da se uđe u taj svijet.
- Pisanje je projekcija sebe na određenu temu. Prema tome, ta teškoća, taj strah moj uglavnom se odnosi na strah od sebe kojeg ne poznajem. Pišući uvijek o jednoj temi ja nanovo otkrivam sebe kakvog nisam poznavao...
- Mislím da se uopšte ne može pisati ako čovjek nema dvije osobine: ili je izuzetno ambiciozan, što ja nisam, ili je doživio vrlo tešku muku i mora da se na neki način ili nekome osveti, ili da se ispovijedi, ili da uopšte krikne u prostor to nešto šta ga boli.

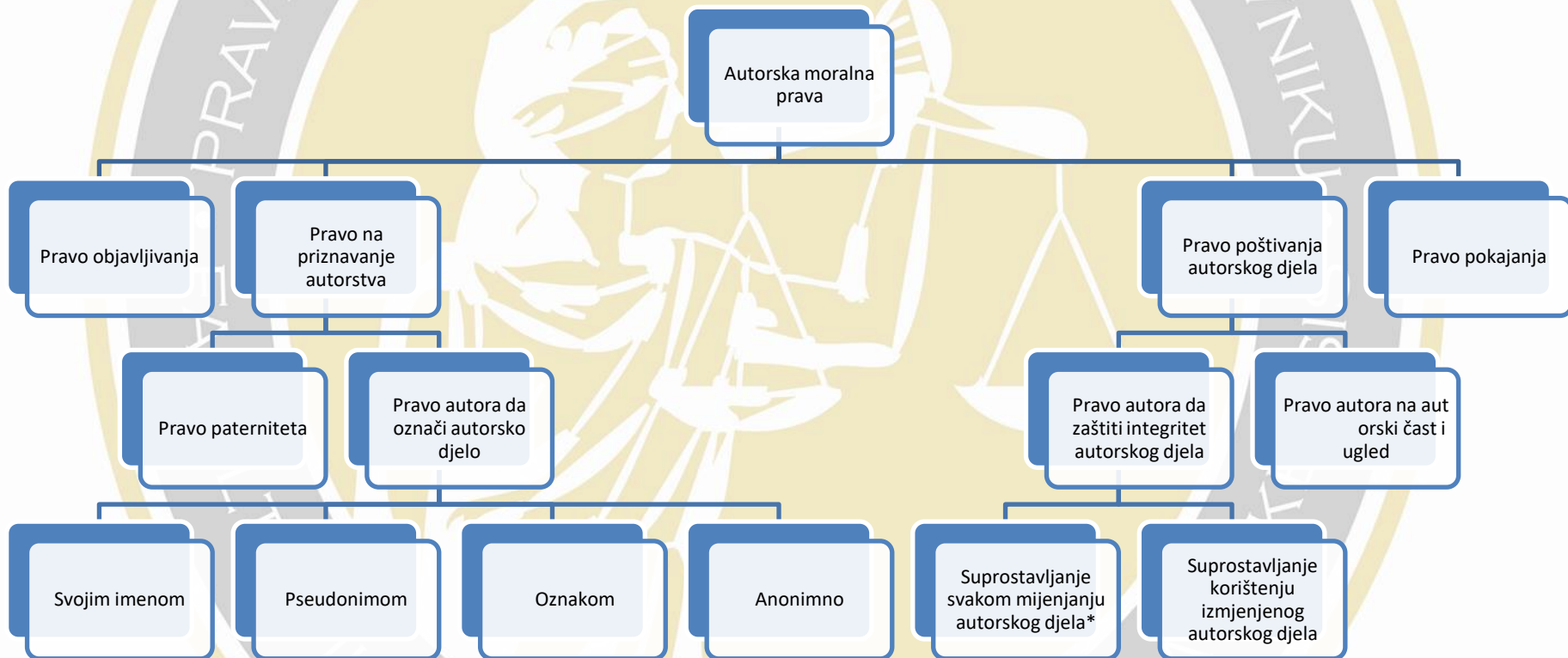
Autorska moralna prava

- Autorska moralna prava štite isključivo autora (i eventualno univerzalnog sljednika autora) u pogledu dubokih i iznimno privatnih i intimnih duhovnih, intelektualnih i ličnih veza koje postoje između tog autora i tog autorskog djela.

Član 16 ZAISP-a

- Autorska moralna prava štite autora u pogledu njegovih duhovnih i ličnih veza s njegovim djelom.

Sadržaj autorskih moralnih prava

Pravo autora na objavljivanje autorskog djela

- Član 17. ZAISP-a
- Autor ima isključivo pravo odlučiti da li će, kada, na koji način i u kojoj formi njegovo djelo biti objavljeno.
- Objavljivanje je isključivo manifestacija volje autora.
- Objavljivanje suprotno volji autora može biti krivično djelo po članu 242. KZ BiH

Pravo priznavanja autorstva

- Član 18. ZAISP-a
- (1) Autor ima isključivo pravo da bude priznat i označen kao stvaralac svog djela.
- (2) Autor ima pravo odrediti da se njegovo djelo objavi pod njegovim imenom, pseudonimom, odnosno nekom drugom oznakom ili anonimno.

Pravo paterniteta

- Pravo paterniteta jeste isključivo i neotuđivo moralno pravo autora da bude priznat od strane svih drugih lica i da bude prepoznat i označen kao lice koje je stvorilo određenu individualnu intelektualnu tvorevinu koja je autorskoppravno zaštićena.
- Ovo pravo je efektivno vječno.
- Povreda može biti krivično djelo pod članom 242. KZ BiH

Pravo autora da označi svoje autorsko djelo

- Autorsko djelo je nematerijalna tvorevina, te po svojoj prirodi ne može biti „označena“. Ovdje se misli na označenje forme odnosno primjerka autorskog djela.
- Uklanjanje ili mjenjanje oznake kojom je autor označio primjerak autorskog djela može biti krivično djelo po članu 242. KZ BiH

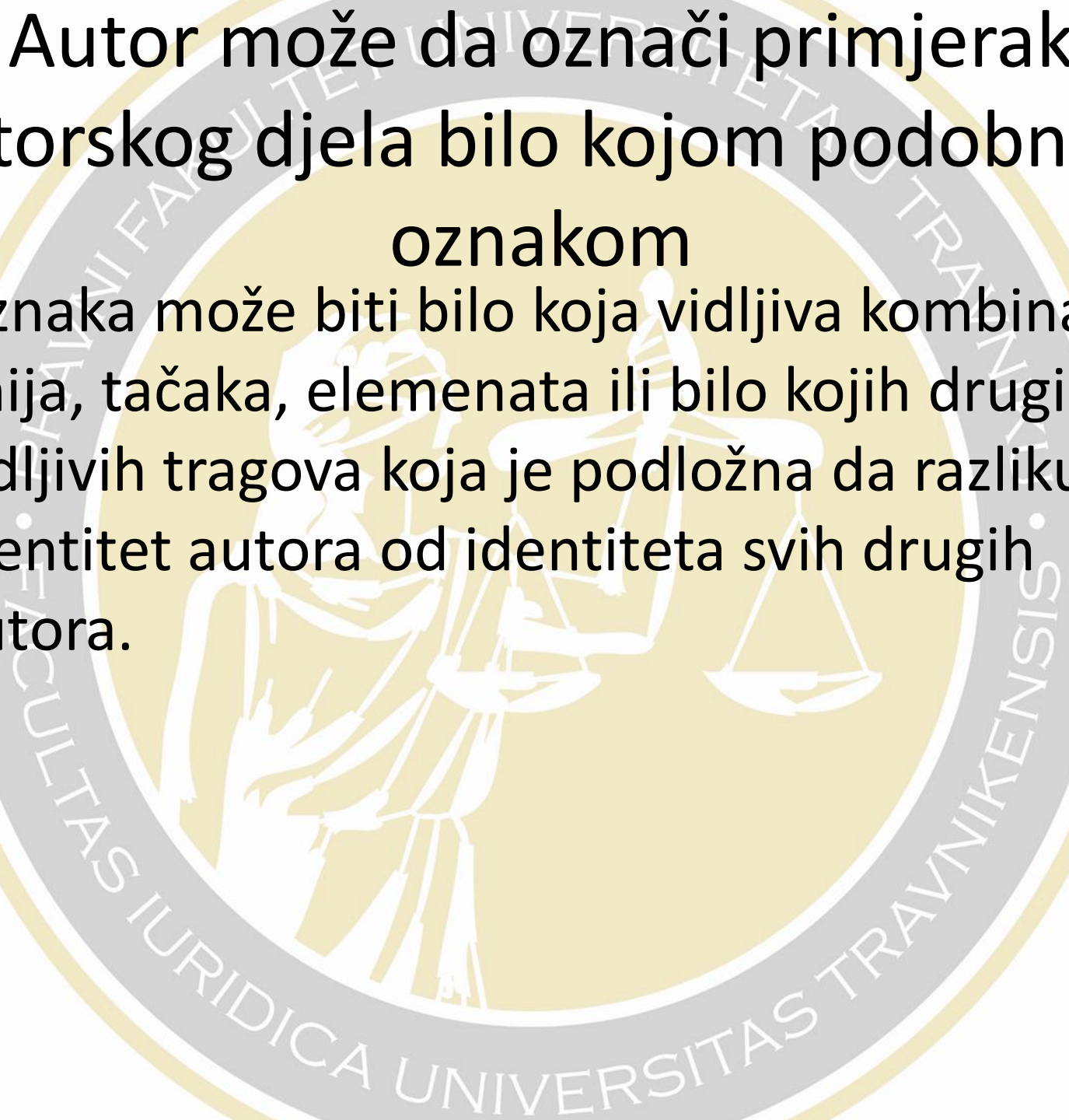
**AUTOR MOŽE OZNAČITI AUTORSKO
DJELO SVOJIM IMENOM**

Autor može označiti primjerak autorskog djela pseudonimom

- Pseudonim – iz grčkog pseudo: lažni i nomos: ime
- Pseudonim je ime koje nije stvarno ime autora, ali kojim autor, iz bilo kog razloga, želi da označi svoje autorsko djelo.
- Autor mora biti savjestan kada označava djelo pseudonimom (Ja ne mogu označiti svoje djelo sa pseudonimom J.K. Rowling)

Autor može da označi primjerak autorskog djela bilo kojom podobnom oznacom

- Oznaka može biti bilo koja vidljiva kombinacija linija, tačaka, elemenata ili bilo kojih drugih vidljivih tragova koja je podložna da razlikuje identitet autora od identiteta svih drugih autora.

**AUTOR MOŽE DA OZNAČI DJELO
KAO ANONIMNO**

**AUTOR IMA (IMPLICITONO) PRAVO I DA
AUTORSKO DJELO NE OZNAČI NA BILO
KAKAV NAČIN**

Pravo poštivanja autorskog djela

- Član 19. ZAISP-a
- Autor ima isključivo pravo da se suprotstavi svakom mijenjanju ili upotrebi djela ako bi takvo mijenjanje ili upotreba vrijeđali njegovu čast i ugled.
- Sastoji se iz niza eksplicitnih i implicitnih ovlaštenja autora

Sadržaj prava poštivanja autorskog djela

Suprostavi mjenjanju autorskog djela*

Suprostavi upotrebi autorskog djela*

Suprostavi mijenjanju i upotrebi autorskog djela*

***AKO BI TAKVO MJENJANJE,
UPOTREBA, MJENAJNJE I UPOTREBA
VRIJEĐALI ČAST I UGLED AUTORA**

Sujeta autora

- Kao standard za pravo poštivanja djela ne uzima se isključivo potpuno subjektivno mišljenje autora, zbog realnog problema sujete autora, već mora postojati pored subjektivnih elemenata narušenja integriteta autorskog djela i objektivni elementi narušenja integriteta autorskog djela.

**SVAKO IMA PRAVO DA MJENJA BILO
KOJE AUTORSKO DJELO POD
USLOVOM DA TO RADI ZA
PRIVATNE POTREBE I DA TAKVA
IZMJENA NIKADA NE POSTANE
DOSTUPNA JAVNOSTI.**

Narušavanje integriteta autorskog djela neprimjerenom upotrebom autorskog djela

- Autor ima isključivo moralno pravo da se suprostavi svakoj upotrebi djela ako takvo djelovanje vrijeđa čast i ugled tog autora.
- Na primjer: upotreba za političke svrhe ili propagandu, upotreba u pornografskim filmovima ...

**AUTOR IMA PRAVO NA AUTORSKI
ČAST I UGLED!**

AUTORSKA IMOVINSKA PRAVA

The background features a large, semi-transparent watermark of the seal of the Faculty of Law, University of Trnava. The seal is circular and contains a central figure of a seated figure holding a book and a scale. The text around the seal includes 'FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVNIKENSIS' and 'PRÁVNÍ FAKULTET UNIVERZITETA U TRNÁVI'.

**AUTORSKO DJELO SE MOŽE
ISKORIŠTAVATI ISKLJUČIVO UZ
IZRIČITU DOZVOLU AUTORA, OSIM
AKO ZAKONOM NIJE DRUGAČIJE
ODREĐENO!**

Čl. 20 st. 1 ZAISP-a

- (1) Autorska imovinska prava sadrže isključivo ovlaštenje autora da zabrani ili dozvoli iskorištavanje svog djela i primjeraka tog djela, ako ovim Zakonom nije drugačije određeno.

Čl. 20 st. 2 ZAISP-a

- (2) Drugo lice može iskorištavati autorsko djelo samo s dozvolom autora, osim ako ovim Zakonom nije drugačije određeno.

Čl. 20 st. 3 ZAISP-a

- (3) Za svaki oblik iskorištavanja autorskog djela od drugog lica autoru pripada posebna naknada, osim ako ovim Zakonom ili ugovorom nije drugačije određeno.

Individualna subjektivna autorska imovinska prava

Prenosivost avtorskih imovinskih prava

- Za razliku od avtorskih moralnih prava, avtorska imovinska prava se mogu prenjeti na druga lica.
- Nositeljem avtorskih imovinskih prava, koja je autor na pravno dozvoljen način prenjeo, mogu biti fizička i pravna lica.

PRAVO REPRODUCIRANJA

**REPRODUCIRANJE JE NEOPHODAN
KORAK MATERIJALIZACIJE AUTORSKOG
DJELA KAO NEMATERIJALNE
TVOREVINE PROCESOM FIKSIRANJA
PRIMJERENIH SADRŽAJNIH ELEMENATA
AUTORSKOG DJELA ZA MATERIJALNU
PODLOGU**

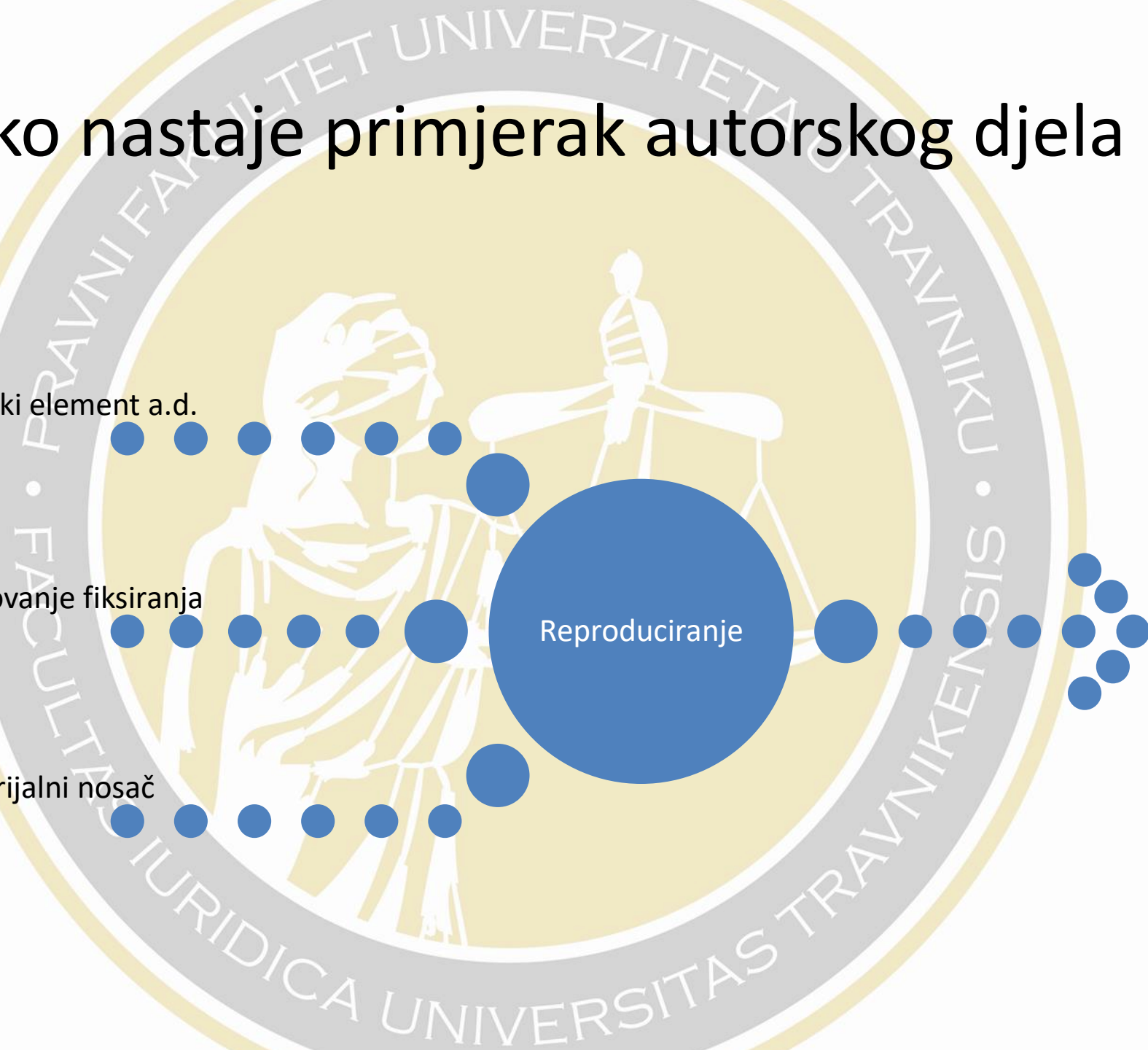
Kako nastaje primjerak autorskog djela

Sadržinski element a.d.

Djelovanje fiksiranja

Materijalni nosač

Reproduciranje

Du, Du Liegst Mir Im Herzen

1 C G7

Du Du Liegst Mir Im Her - zen

The first system of musical notation for the song. It consists of a treble and bass clef staff. The treble clef staff contains the melody with lyrics underneath. The bass clef staff contains the piano accompaniment. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 4/4. The system is marked with a 'C' chord above the first measure and a 'G7' chord above the fourth measure.

5 C

Du, Du, liegst mir im sinn.

The second system of musical notation. It continues the melody and piano accompaniment from the first system. The system is marked with a 'C' chord above the fourth measure.

9 C G7

Du, Du, machst mir viel schmer - zen

The third system of musical notation. It continues the melody and piano accompaniment. The system is marked with a 'C' chord above the first measure and a 'G7' chord above the fourth measure.

13 C

weist nicht wie gut ich dir bin.

The fourth system of musical notation. It continues the melody and piano accompaniment. The system is marked with a 'C' chord above the fourth measure. The melody ends with a long note on the word 'bin'.

Pravo reproduciranja

- Član 21. st. 1 ZAISP-a
- Pravo reproduciranja je isključivo pravo fiksiranja djela na materijalnom nosaču (primjerku djela) neposredno ili posredno, privremeno ili trajno, djelimično ili u cjelini, bilo kakvim sredstvima i na bilo kakav način.

Pravo reproduciranja

- Čl. 21 st. 2 ZAISP-a
- Djelo se reproducira naročito u obliku grafičkog umnožavanja, trodimenzionalnog umnožavanja, fotografiranja, fotokopiranja i umnožavanja drugim postupcima kojima se postiže isti učinak, zvučnog ili vizuelnog snimanja, izgradnjom, odnosno izvođenjem arhitektonskog objekta i pohranjivanjem djela u elektronskoj formi.

Pravo reproduciranja

- Reproduciranje autorskog djela jeste svako i bilo koje djelovanje koje kao rezultat ima fiksiranje autorskog djela na materijalni nosač.
- Jedino autor ima pravo da reproducira svoje autorsko djelo, ako Zakonom nije drugačije određeno.
- Autor ima pravo da svakom drugom zabrani da reproducira autorsko djelo.
- Autor ima pravo da ovlasti drugo lice da reproducira autorsko djelo, odnosno da prenese ovo pravo na drugo lice.
- Povreda ovog prava može biti krivično djelo po članu 243. KZ BiH a može biti i prekršaj po članu 170. ZAISP-a

PRAVO DISTRIBUIRANJA

Pravo distribuiranja

- Član 22. st. 1 ZAISP-a
- Pravo distribuiranja je isključivo pravo stavljanja u promet originala ili kopije djela, snimke izvođenja ili fonograma na materijalnom nosaču, prodajom ili drugim načinom prijenosa vlasništva, uključujući uvoz radi takvog stavljanja u promet i javne prodaje ili drugog oblika prijenosa vlasništva.

Pravo distribuiranja

- Čl. 22 st. 2 ZAISP-a
- Pravo distribuiranja obuhvata i isključivo pravo da se umnoženi primjerci djela uvoze u određenu državu radi daljnjeg stavljanja u promet, nezavisno od toga da li su izrađeni na zakonit način ili ne.

Neke terminološke napomene

- Pravo distribuiranja se zove i pravo na stavljanje primjeraka autorskog djela u promet.
- Pravo reproduciranja i pravo distribuiranja, su odvojena, zasebna, individualna prava, ali koja kada su zajedno prenesena na drugo lice se zovu pravom izdavanja odnosno izdavanjem autorskog djela.
- Povreda prava reproduciranja nije neophodno i povreda prava distribuiranja autorskog djela i obrnuto.
- Ova prava su individualna i zasebna.
- Izuzetak je kod ugovora o izdavanju gdje postoji oboriva pravna pretpostavka da ukoliko je preneseno pravo na reproduciranje autorskog djela preneseno je i pravo na distribuiranje autorskog djela.
- Povreda ovog prava može predstavljati krivično djelo ili prekršaj kao i kod prava reproduciranja.

**REPRODUCIRANJE +
DISTRIBUIRANJE =
IZDAVANJE**

PRAVO DAVANJA U ZAKUP

Pravo davanja u zakup

- Član 23. st. 1 ZAISP-a
- Pravo davanja u zakup je isključivo pravo davanja na korištenje originala ili primjerka djela na vremenski ograničeni period, u svrhu ostvarivanja posredne ili neposredne privredne koristi.

Pravo davanja u zakup - izuzetci

- Čl. 23 st. 2-3 ZAISP-a
- Odredbe stava (1) ovog člana ne odnose se na korištenje :
 - a) arhitektonskih objekata,
 - b) originala ili primjerka djela primijenjenih umjetnosti i industrijskog oblikovanja,
 - c) originala ili primjerka djela radi saopćavanja javnosti,
 - d) originala ili primjerka djela radi uvida na licu mjesta,
 - e) u okviru radnog odnosa, ako je upotreba ograničena isključivo na vršenje radnih obaveza iz tog odnosa,
 - f) kompjuterskog programa ako on nije važan predmet zakupa.
- Pravo davanja u zakup kompjuterskog programa ne primjenjuje se na davanje u zakup kompjuterskog programa ako sam program nije osnovni predmet davanja u zakup.

Nota bene!

- Kao što znamo korištenje autorskog djela koje nema materijalnu komponentu forme jeste nemoguće.
- Izraz „bestjelesni“ u izrazu ove kvalifikacije ne treba se tumačiti da aludira na nematerijalnost autorskog djela i korištenje autorskog djela kao nematerijalnog dobra, to je indicirano korištenjem izraza „oblik“, ono na što se ovdje misli jeste na korištenje primjeraka autorskog djela koji nisu fiksirani na tradicionalnim trajnim materijalnim nosačima, kao što je to na primjer knjiga, već su to instance korištenja primjerka autorskog djela u svim mogućim oblicima objedinjeni činjenicom da se sadržaj autorskog djela na bilo koji mogući način saopštava javnosti.
- Ovo je i razlog zašto ZAISP ovo pravo naziva pravom saopćavanja javnosti.

PRAVO SAOPŠTAVANJA JAVNOSTI

Pravo saopćavanja javnosti

- Član 24. ZAISP-a
- Pravo saopćavanja javnosti je isključivo pravo da se djelo učini dostupnim javnosti u nematerijalnom obliku...
- Pravo saopćavanja javnosti se sastoji od brojnih drugih prava.

Pravo saopćavanja javnosti

Pravo javnog izvođenja

Pravo javnog recitiranja

Pravo javnog muzičkog izvođenja

Pravo javnog prenošenja

Pravo javnog scenskog prikazivanja

Pravo javnog prikazivanja

Pravo javnog saopćavanja s fonograma i videograma

Pravo radiodifuznog i kablovskog emitiranja

Pravo radiodifuznog i kablovskog reemitiranja

Pravo sekundarnog korištenja djela koje se radiodifuzno emitira,

Pravo činjenja dostupnim javnosti

**PRAVO JAVNOG IZVOĐENJA SE
SASTOJI IZ TRI RAZLIČITA
INDIVIDUALNA PRAVA AUTORA, A
UREĐEN JE ČLANOM 25. ZAISP-A**

Pravo javnog recitiranja

- Pravo javnog recitiranja je isključivo pravo saopćavanja javnosti djela iz oblasti književnosti ili nauke njegovim čitanjem ili recitiranjem uživo.

Pravo javnog muzičkog izvođenja

- Pravo javnog muzičkog izvođenja jeste isključivo pravo saopćavanja javnosti muzičkog djela njegovim izvođenjem uživo.

Pravo javnog scenskog prikazivanja

- Pravo javnog scenskog prikazivanja jeste isključivo pravo saopćavanja javnosti dramškog, dramsko-muzičkog, koreografskog, lutkarskog ili pantomimskog djela njegovim scenskim prikazivanjem uživo.

Pravo javnog prenošenja

- Član 26. ZAISP-a
- Pravo javnog prenošenja je isključivo pravo da se recitacija, muzička izvedba ili scensko prikazivanje djela saopće javnosti koja se nalazi izvan prostora u kojem se djelo uživo recitira, izvodi ili scenski prikazuje putem zvučnika, ekrana ili drugog tehničkog uređaja.

Pravo javnog prikazivanja

- Član 27. ZAISP-a
- Pravo javnog prikazivanja je isključivo pravo saopćavanja javnosti audiovizuelnog djela ili djela iz oblasti fotografije, likovnih umjetnosti, arhitekture, primijenjenih umjetnosti, industrijskog oblikovanja, kartografije ili prikaza naučne ili tehničke prirode pomoću tehničkih uređaja.

Pravo javnog saopćavanja s fonograma i videograma

- Član 28. ZAISP-a
- Pravo javnog saopćavanja s fonograma i videograma je isključivo pravo da se recitacije, izvedbe ili scenska prikazivanja djela koja su snimljena na fonograme ili videograme saopćavaju javnosti.

Pravo na radiodifuzno i kablovsko emitiranje

- Član 29. ZAISP-a
- Pravo radiodifuznog, odnosno kablovskog emitiranja je isključivo pravo saopćavanja djela javnosti pomoću radijskih ili televizijskih programskih signala namijenjenih za javni prijem, bežičnim prijenosom (uključujući satelit) ili žičanim prijenosom, odnosno žičanim prijenosom (uključujući kablovski ili mikrotalasni sistem). (stav 1 od 3)

Poseban slučaj emitiranja putem satelita

- Stavovi 2 i 3 člana 29. ZAISP-a
- Emitiranje putem satelita iz stava (1) ovog člana postoji kad se pod kontrolom i odgovornošću organizacije za radiodifuziju programski signali koji su namijenjeni za javni prijem šalju u neprekinutom komunikacionom lancu prema satelitu i nazad na Zemlju.
- Ako su programski signali kodirani, emitiranje putem satelita postoji pod uslovom da su sredstva za dekodiranje signala dostupna javnosti od organizacije za radiodifuziju koja vrši emitiranje ili od ovlaštenog trećeg lica.

Pravo na radiodifuzno i kablovsko reemitiranje

- Član 30. ZAISP-a
- Pravo radiodifuznog, odnosno kablovskog reemitiranja je isključivo pravo da se istovremeno, u neizmijenjenom obliku i cjelini, saopćava javnosti radiodifuzno emitirano djelo kada:
 - a) takvo saopćavanje vrši druga organizacija za radiodifuziju od one koja djelo izvorno emitira, ili
 - b) drugi subjekt vrši saopćavanje kablovskim ili mikrotalasnim sistemom koji obuhvata više od 100 priključaka, ili kada se djelo izvorno emitira iz druge države (kablovsko reemitiranje).

Pravo na sekundarno korištenje djela koje se radiodifuzno emitira

- Član 31. ZAISP-a
- Pravo sekundarnog korištenja djela koje se radiodifuzno emitira je isključivo pravo da se djelo koje je radiodifuzno emitirano, odnosno radiodifuzno ili kablovski reemitirano, istovremeno saopćava javnosti putem zvučnika, ekrana ili sličnog tehničkog uređaja.

Pravo činjenja dostupnim javnosti

- Član 32. ZAISP-a
- Pravo činjenja dostupnim javnosti je isključivo pravo da se djelo saopći javnosti žičanim ili bežičnim prijenosom na način koji pojedincu omogućava pristup djelu s mjesta i u vrijeme koje sam odabere (internet, video-on-demand, music-on-demand i slično).

PRAVO PRERADE

Pravo prerade – Član 33. ZAISP-a

- Pravo prerade je isključivo pravo da se izvorno djelo prevede, dramski ili muzički obradi, promijeni ili na bilo koji drugi način preradi.
- Pravo iz stava (1) ovog člana obuhvata i slučaj kada se izvorno djelo u neizmijenjenom obliku uključi ili ugradi u novo djelo.
- Autor izvornog djela zadržava isključivo pravo na korištenje svog djela u prerađenom obliku, ako ovim zakonom ili ugovorom nije drugačije određeno.

DRUGA PRAVA AUTORA

**ZA RAZLIKU OD AUTORSKIH
MORALNIH I AUTORSKIH
IMOVINSKIH PRAVA, DRUGA PRAVA
AUTORA SU RELATIVNA TE MOGU
BITI PRENOSIVA I NEPRENOSIVA.**

Druga prava autora

- Kao što im ime sugerira, druga prava autora su sva takva prava autora koja se ne mogu klasifikovati u autorska moralna prava niti u autorska imovinska prava, već predstavljaju sui generis (sebi svojstvenu) klasu prava autora, te koji se prikladno odnose na razne aspekte odnosa autora i autorskog djela, autora i primjerka autorskog djela te autora prema drugim licima povodom autorskog djela.

Druga prava autora

Pravo na naknadu za davanje na poslugu

Pravo slijedenja

Pravo na naknadu za privatnu i drugu vlastitu upotrebu

Pravo pristupa autorskom djelu

Pravo predaje autorskog djela

Pravo na naknadu za davanje na poslugu

- Član 34. ZAISP-a
- Autor ima pravo na odgovarajuću naknadu ako se original ili primjerak njegovog djela daju na poslugu putem javnih biblioteka, odnosno drugih institucija kojima je to djelatnost. (stav 1 od 4)
- Davanje na poslugu, u smislu ovog Zakona, znači davanje na upotrebu u vremenski ograničenom periodu, bez ostvarivanja posredne ili neposredne privredne koristi. (stav 2 od 4)

Izuzetci prava na naknadu za davanje na poslugu

- Odredbe st. (1) i (2) ovog člana ne odnose se na upotrebu: (stav 3 od 4)
 - a) originala ili primjeraka bibliotečkog materijala u nacionalnim bibliotekama, bibliotekama javnih obrazovnih institucija i javnim specijaliziranim bibliotekama,
 - b) arhitektonskih objekata,
 - c) originala ili primjeraka djela primijenjenih umjetnosti i industrijskog oblikovanja,
 - d) originala ili primjeraka djela radi saopćavanja javnosti,
 - e) originala ili primjeraka djela radi uvida na licu mjesta ili za njihovo pozajmljivanje između javnih ustanova,
 - f) u okviru radnog odnosa, ako je upotreba ograničena isključivo na vršenje radnih obaveza iz tog odnosa.
- Davanje na poslugu originala ili primjeraka kompjuterskih programa i baza podataka je isključivo pravo njihovog autora. (stav 4 od 4)

Pravo slijeđenja

- Član 35. ZAISP-a
- Ako je original djela likovne umjetnosti, nakon što ga je autor prvi put prodao, ponovo prodat, autor ima pravo da bude obaviješten o prodaji i novom vlasniku i da potražuje naknadu u obimu koji je određen u ovom članu pod uslovom da se prodavač, kupac ili posrednik profesionalno bave prometom umjetničkih djela (prodajni saloni, galerije, aukcionarske kuće i slično). (stav 1 od 7)
- Za obaveze iz stava (1) ovog člana odgovaraju prodavač, kupac i posrednik solidarno. (stav 2 od 7)

Kvalifikacija a.d. za pravo sljedeđenja

- Kao originali djela likovnih umjetnosti iz stava (1) ovog člana smatraju se slike, crteži, kolaži, grafike, gravure, fotografije, tapiserije, kipovi, umjetnička djela izrađena u keramici, staklu ili drugom materijalu i slična djela koja je stvorio autor svojeručno, ili se radi o reprodukcijama takvih djela koje se smatraju originalima. Reprodukcije djela smatraju se originalima ako ih je izradio autor ili lice koje je on ovlastio u ograničenom broju primjeraka koji su, u pravilu, numerirani i koje je potpisao autor. (stav 3 od 7)

Zakonom definisana visina naknade povodom prava slijeđenja

- Naknada na osnovu prava slijeđenja plaća se u procentu od prodajne cijene originala bez uključenog poreza.
- Naknada iz stava (4) ovog člana iznosi:
 - a) 4% od dijela cijene ostvarene u iznosu od 1.000 KM do 100.000 KM,
 - b) 3% od dijela cijene ostvarene u iznosu od 100.001 KM do 400.000 KM,
 - c) 1% od dijela cijene ostvarene u iznosu od 400.001 KM do 700.000 KM,
 - d) 0,5% od dijela cijene ostvarene u iznosu od 700.001 KM do 1.000.000 KM,
 - e) 0,25% od dijela cijene ostvarene u iznosu iznad 1.000.000 KM.
- Nezavisno od prodajne cijene originala, naknada na osnovu prava slijeđenja ne može iznositi više od 25.000 KM. (stavovi 4, 5 i 6)

PRAVO NA NAKNADU ZA PRIVATNU I DRUGU VLASTITU UPOTREBU

The background features a large, semi-transparent watermark of the seal of the Faculty of Law, University of Trier. The seal is circular and contains a central figure of a person standing on a scale of justice. The text around the seal includes 'FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVNICKENSIS' and 'PRÁVNÍ FAKULTETA UNIVERZITETA U TRAVNIKU'.

**OVO PRAVO USPOSTAVLJA BALANS
IZMEĐU PRAVA AUTORA ILI NOSIOCA
PRAVA S JEDNE STRANE I PRAVA
KORISNIKA PREMA PRIMJERKU
AUTORSKOG DJELA ČIJI JE VLASNIK S
DRUGE STRANE.**

Pravo na naknadu za privatnu i drugu vlastitu upotrebu

- Vezana za član 46. ZAISP-a (Pravo korisnika na reproduciranje za privatnu i drugu vlastitu upotrebu)
- Uređena članom 36. ZAISP-a
- Ovo pravo se ostvaruje isključivo kolektivno.

Pravo na naknadu za privatnu i drugu vlastitu upotrebu – član 36. zaisp-a

- Ako se, prema odredbama člana 46. ovog Zakona, autorsko djelo može reproducirati bez autorovog odobrenja, autor djela za koja se, s obzirom na njihovu prirodu, može očekivati da će biti reproducirana fotokopiranjem ili snimanjem na nosače zvuka, slike ili teksta, za privatnu ili drugu vlastitu upotrebu ima pravo na naknadu od takve upotrebe.
- Naknada iz stava (1) ovog člana za zvučno i vizuelno snimanje plaća se:
 - a) pri prvoj prodaji ili uvozu novih tehničkih uređaja za zvučno i vizuelno snimanje i
 - b) pri prvoj prodaji ili uvozu novih praznih nosača zvuka, slike ili teksta.
- Naknada iz stava (1) ovog člana za fotokopiranje plaća se:
 - a) pri prvoj prodaji ili uvozu novih uređaja za fotokopiranje,
 - b) od izrađenih fotokopija namijenjenih za prodaju.
- Za potrebe ovog Zakona uvoz u Bosnu i Hercegovinu znači svako puštanje u promet i svako unošenje robe na teritoriju Bosne i Hercegovine osim ako se radi o malim količinama namijenjenim za privatnu i nekomercijalnu upotrebu, koje se unose kao dio ličnog prtljaga ili šalju u malim pošiljkama.
- S fotokopiranjem su izjednačene sve druge tehnike reproduciranja, a s uređajima za zvučno i vizuelno snimanje izjednačeni su svi drugi uređaji kojima se omogućava postizanje istog efekta.
- Pravo na naknadu, prema odredbi stava (1) ovog člana, ne može biti predmet odricanja, raspolaganja za vrijeme života i prinudnog izvršenja.

Lica koja su obavezna da plaćaju naknadu po ovom pravu – član 37.

ZAISP-a

- Naknadu iz člana 36. st. (2) i (3) tačka a) ovog Zakona plaćaju proizvođači uređaja za zvučno i vizuelno snimanje, proizvođači uređaja za fotokopiranje i proizvođači praznih nosača zvuka, slike ili teksta.
- Ako se uređaji i prazni nosači iz stava (1) ovog člana uvoze u Bosnu i Hercegovinu, naknadu iz člana 36. ovog Zakona plaća uvoznik.
- Proizvođači iz stava (1) ovog člana ne plaćaju naknadu za uređaje i prazne nosače koji se izvoze iz Bosne i Hercegovine.
- Naknadu iz člana 36. stav (3) tačka b) ovog Zakona plaćaju fizička i pravna lica koja uz naplatu obavljaju usluge fotokopiranja.

Iznos naknade po ovom pravu – član 38. zaisp-A

- Iznose pojedinih naknada za reproduciranje za privatnu i drugu vlastitu upotrebu, koji pripadaju zajednički svim nosiocima prava prema ovom Zakonu, određuje Vijeće ministara Bosne i Hercegovine.
- Iznosi iz stava (1) ovog člana određuju se posebno za različite kategorije uređaja i nosača, i to:
 - a) za svaki uređaj za zvučno snimanje - u zavisnosti od tehnologije (analogno, digitalno) i činjenice da li se radi o uređajima namijenjenim isključivo reproduciranju zvučnih snimaka ili ne,
 - b) za svaki uređaj za audiovizuelno snimanje - u zavisnosti od tehnologije (analogno, digitalno) i činjenice da li se radi o uređajima namijenjenim isključivo reproduciranju audiovizuelnih ili videosnimaka ili ne,
 - c) za svaki prazan nosač zvuka ili slike - u zavisnosti od tehnologije (analogno, digitalno) i najdužeg mogućeg trajanja reprodukcije zvuka ili slike,
 - d) za svaki uređaj za fotokopiranje ili drugi uređaj sa sličnom tehnikom reproduciranja (faks, printer, fotoprinter i sl.) - u zavisnosti od najvećeg mogućeg broja kopija u minuti i od mogućnosti reproduciranja u boji,
 - e) za svaku pojedinačnu fotokopiju napravljenu za prodaju fizičkim licima.

Pravo pristupa autorskom djelu

- Član 39. st. 1 ZAISP-a
- Autor ima pravo pristupa originalu ili primjerku svog djela koji se nalazi u posjedu drugog lica ako je to neophodno za vršenje njegovog prava reproduciranja ili prerade i ako to nije suprotno opravdanim interesima posjednika.

Pravo predaje primjerka autorskog djela

- Član 39. st. 2 i 3 ZAISP-a
- Autor može od posjednika zahtijevati da preda original djela likovne umjetnosti ili fotografije radi izlaganja u Bosni i Hercegovini, ako dokaže da postoji jači interes.
- Posjednik može predaju originala, prema stavu (2) ovog člana, uslovljavati davanjem garancije ili zaključenjem ugovora o osiguranju u visini tržišne vrijednosti djela.

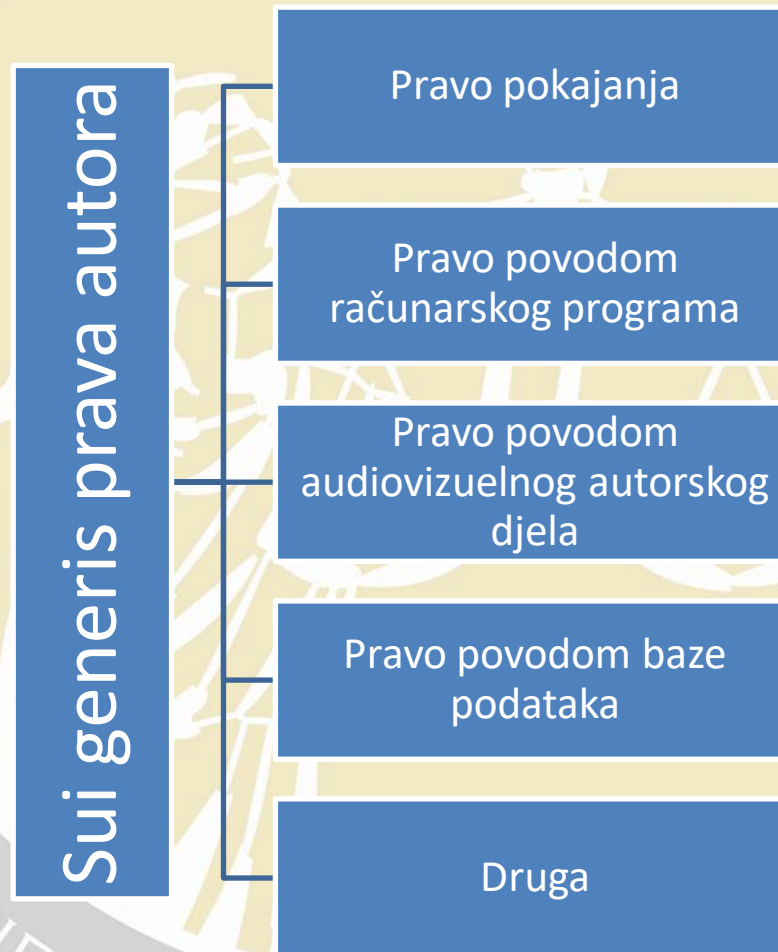

**PRAVO PRISTUPA DJELU, KAO I IZLAGANJE
DJELA OSTVARUJU SE NA AUTOROV TROŠAK
I S NAJMANJIM MOGUĆIM SMETANJEM
POSJEDNIKA. U SLUČAJU OŠTEĆENJA
ORIGINALA ILI PRIMJERAKA DJELA AUTOR
ODGOVARA ZA SVU ŠTETU, BEZ OBZIRA NA
SVOJU KRIVICU.**

SUI GENERIS PRAVA AUTORA

Sui generis prava autora

Pravo pokajanja – Čl. 84. ZAI SP-a

- (1) Autor ima isključivo pravo jednostranom izjavom volje raskinuti ugovor kojim je prenio autorska imovinska prava i uskratiti daljnje iskorištavanje svog djela ako za to ima ozbiljne moralne razloge i ako prethodno nadoknadi običnu štetu nosiocu tih prava.
- (2) Raskid iz stava (1) ovog člana ima učinak od dana kad autor položi osiguranje za naknadu štete iz stava (1) ovog člana.
- (3) Nosilac prava iskorištavanja mora, u roku od tri mjeseca od dana prijema izjave o raskidu, saopćiti autoru obim obične štete. Ako nosilac prava iskorištavanja to ne učini, izjava o raskidu ima učinak istekom tog roka.
- (4) Ako autor kasnije odluči da se djelo u pogledu kojeg je ostvario pravo pokajanja može ponovo koristiti, dužan je da pravo iskorištavanja najprije i pod prijašnjim uslovima ponudi onome s kim je prethodno raskinuo ugovor.
- (5) Autor se ne može odreći prava iz stava (1) ovog člana.
- (6) Odredbe ovog člana ne odnose se na kompjuterske programe, audiovizuelna djela i baze podataka.

Literatura:

Slobodan M. Marković: Pravo intelektualne svojine, Magistrat, Sarajevo, 2007. str. 54.-76.

ZAIISP: Poglavlje III Prvog dijela ZAIISP-a, čl. 14-40

Koncept balansa interesa u srcu autorskog prava

Autor

Društvo

Balans interesa

Autor

- Dobije seriju isključivih prava na interakciju sa autorskim djelom koje je stvorio
- Autor i dvije generacije potomaka imaju isključivo pravo
- Autor je motiviran na stvaranje i da se posveti stvaralačkom djelovanju

Društvo

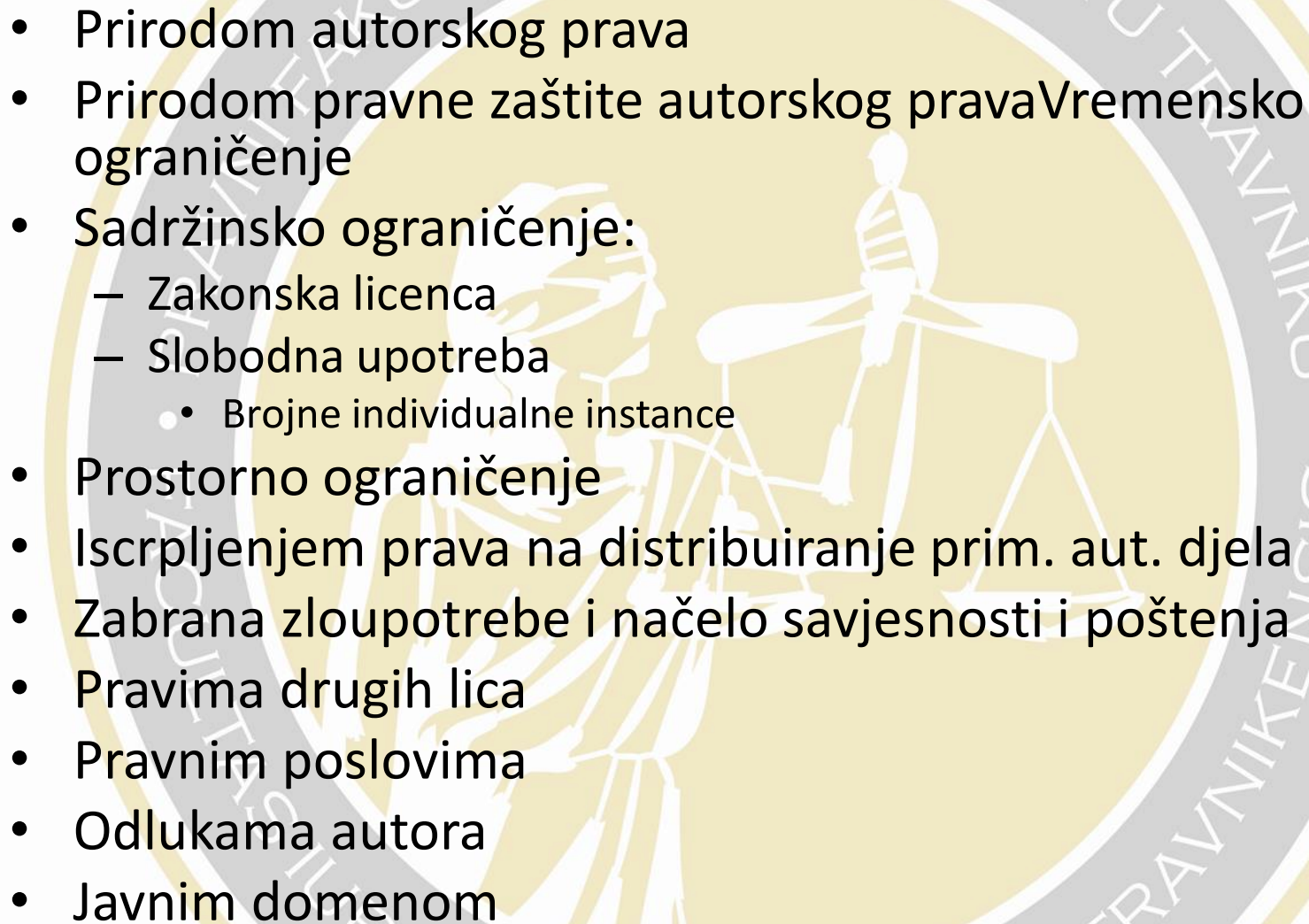
- Nakon protoka vremenskog ograničenja prava autorsko djelo ulazi u javni domen gdje pripada svima
- Povećava se fond kulturološkog stvaralaštva i produhovljava društvo kao cjelina
- Korisno je za društvo da se stvaraju nova autorska djela

The background features a large, semi-transparent seal of the Faculty of Law, University of Trnava. The seal is circular and contains a central figure of a person holding a scale of justice. The text around the seal includes 'FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVNIKENSIS' and 'FACULTET UNIVERZITETA U TRAVNIKU'.

**PO SVOJOJ PRIRODI AUTORSKA
PRAVA SU OGRANIČENA.
GRANICE AUTORSKOG PRAVA ČINE
SLOBODU I U NEKIM SLUČAJEVIMA
PRAVO DJELOVANJA KORISNIKA**

**MODALITETI OGRANIČENJA
SUBJEKTIVNIH AUTORSKIH PRAVA**

-
- Prirodom autorskog prava
 - Prirodom pravne zaštite autorskog prava
 - Vremensko ograničenje
 - Sadržinsko ograničenje:
 - Zakonska licenca
 - Slobodna upotreba
 - Brojne individualne instance
 - Prostorno ograničenje
 - Iscrpljenjem prava na distribuiranje prim. aut. djela
 - Zabrana zloupotrebe i načelo savjesnosti i poštenja
 - Pravima drugih lica
 - Pravnim poslovima
 - Odlukama autora
 - Javnim domenom

The background of the slide features a large, semi-transparent seal of the Faculty of Law, University of Trnava. The seal is circular and contains a central figure of a person sitting on a chair, holding a book. The text around the seal includes 'PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA U TRAVNIKU' at the top and 'FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVNIKENSIS' at the bottom.

**ELEMENTI I NEMATERIJALNE
TVOREVINE IZUZETE IZ
AUTORSKOPRAVNE ZAŠTITE**

**IDEJA NIJE I NE MOŽE BITI
ZAŠTIĆENA AUTORSKIM PRAVOM**

**SVAKO MOŽE KORISTITI IDEJU DA
STVORI SVOJ AUTORSKOPRAVNO
ZAŠTIĆEN IZRAŽAJ**

**DIHOTOMIJA IDEJE I
IZRAŽAJA**

Scenes a faire

- Doslovno: scene sa vašera
- Izvjesne teme neophodno sadrže konkretne elemente povezane sa tom temom
- Elementi koji su izuzeti iz autorskopravne zaštite budući da su neophodni u svakom autorskom djelu koji obrađuje tu temu

Doktrina spajanja

- Ako se nešto može „reći“ samo na jedan način taj jedan način je dozvoljen svima i ne može ući u autorskopravnu zaštitu.

Fabula kao element zaštićen

- Izražaj je uvijek zaštićen
- No, fabula, odnosno tok radnje izvjesnog autorskog djela će takođe biti zaštićen iako je na višem stepenu apstrakcije od izražaja

Član 8 ZAISP-a

- (Nezaštićene tvorevine)
- (1) Autorskopravno nisu zaštićeni:
 - a) ideje, koncepti, postupci, radne metode, matematičke operacije, načela ili otkrića,
 - b) službeni tekstovi iz oblasti zakonodavstva, uprave i sudstva (zakoni, uredbе, odluke, izvještaji, zapisnici, sudske odluke i slično),
 - c) politički govori i govori održani tokom sudskih rasprava,
 - d) dnevne vijesti ili razne informacije, koje imaju karakter kratke vijesti sadržane u obavještenju za štampu,
 - e) narodne književne i umjetničke tvorevine.
- (2) Prijevodi tekstova i govora iz stava (1) tač. b) i c) ovog člana autorskopravno su zaštićeni, osim ako su objavljeni kao službeni tekstovi.

Koncept

POSTUPCI, RADNE METODE

MATEMATSKE OPERACIJE

Načela

OTKRIĆA

**SLUŽBENI TEKSTOVI IZ OBLASTI
ZAKONODAVSTVA, UPRAVE I
SUDSTVA**

Vrste izuzetih tekstova

- Zakoni,
- Uredbe,
- Odluke,
- Izvještaji,
- Zapisnici,
- Sudske odluke i
- Sl.

NB

- Samo tekstovi
- Samo službeni tekstovi
- Samo u oblasti:
 - Zakonodavstva
 - Uprave
 - Sudstva

The background of the slide is the official seal of the Faculty of Law at the University of Trnava. It is a circular emblem with a gold outer ring and a grey inner ring. The outer ring contains the text 'FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVNIKENSIS' in white capital letters. The inner ring contains the text 'PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA U TRAVNIKU' in white capital letters. In the center of the seal is a white silhouette of a figure holding a scale of justice and a book, symbolizing law and justice.

**POLITIČKI GOVORI I GOVORI
ODRŽANI TOKOM SUDSKIH
RASPRAVA**

Nast.

- Političar bi htjeli da zataškaju i ograniče diseminaciju pojedinih svojih govora, pod okriljem autorskog prava. U interesu je društva kao cjeline da zna sadržaj političkih govora
- Načelo javnosti u parničnom postupku je jedno od osnovnih načela
- Političari moraju poštovati autorska prava u svojim govorima iako sami govori nisu autorskopravno zaštićeni

Piratska partija kao odgovor na ekspanziju autorskih prava

Nota bene

- Prijevodi navedenih i kvalifikovanih tekstova i govora su autorskopravno zaštićeni, osim ako su objavljeni kao službeni tekstovi.

Dnevne vijesti ili razne informacije,
koje imaju karakter kratke vjesti
sadržane u obavještenju za štampu

Mora biti:

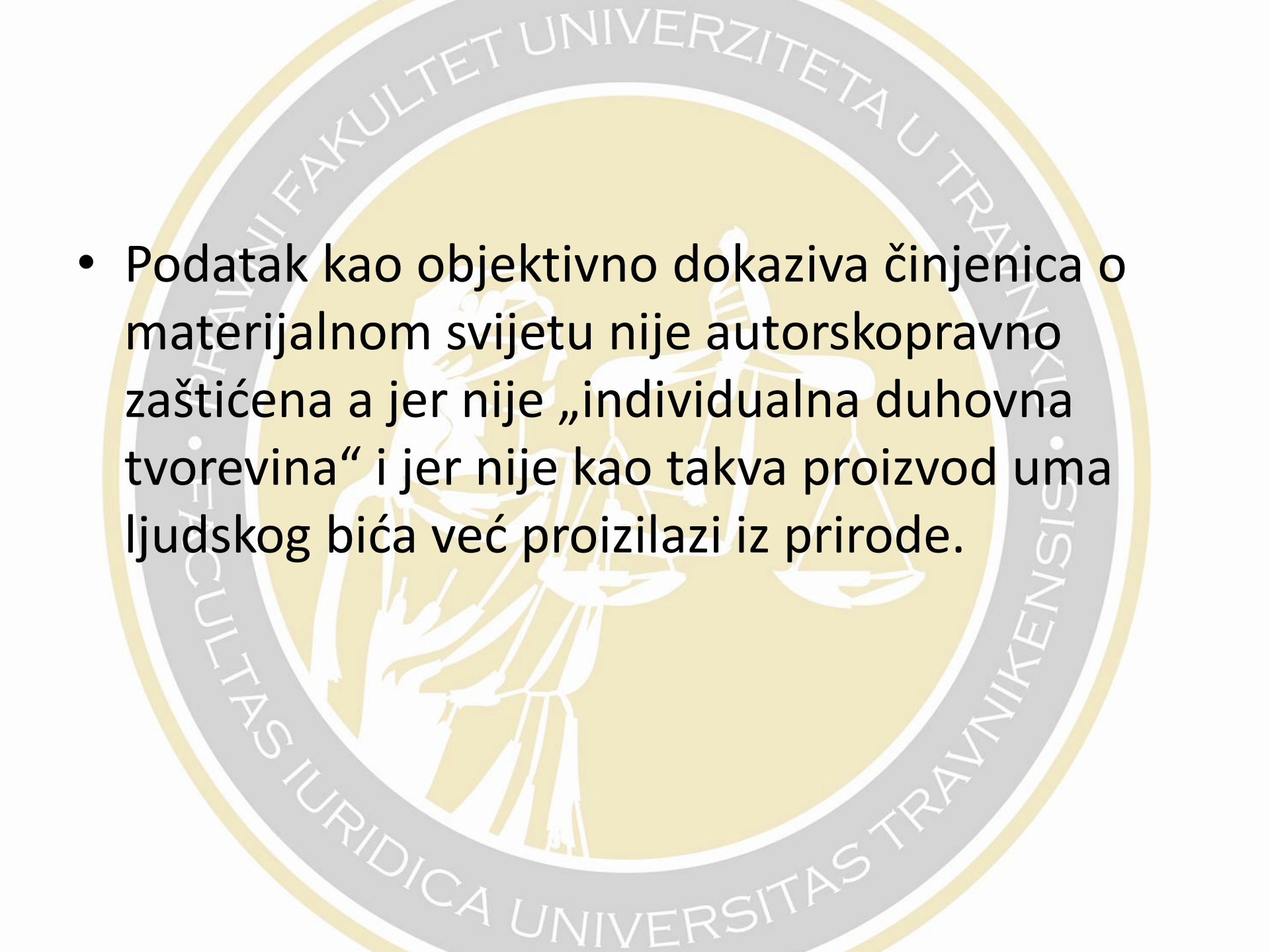
- Vijest (nije općepoznato i staro)
- Kratka (ne pretjerano uzimanje i svakako ne neopravdano)
- U obliku obavještenja za štampu

Narodne književne i umjetničke tvorevine

**PODATAK KAO ELEMENT IZUZET IZ
AUTORSKOPRAVNE ZAŠTITE**

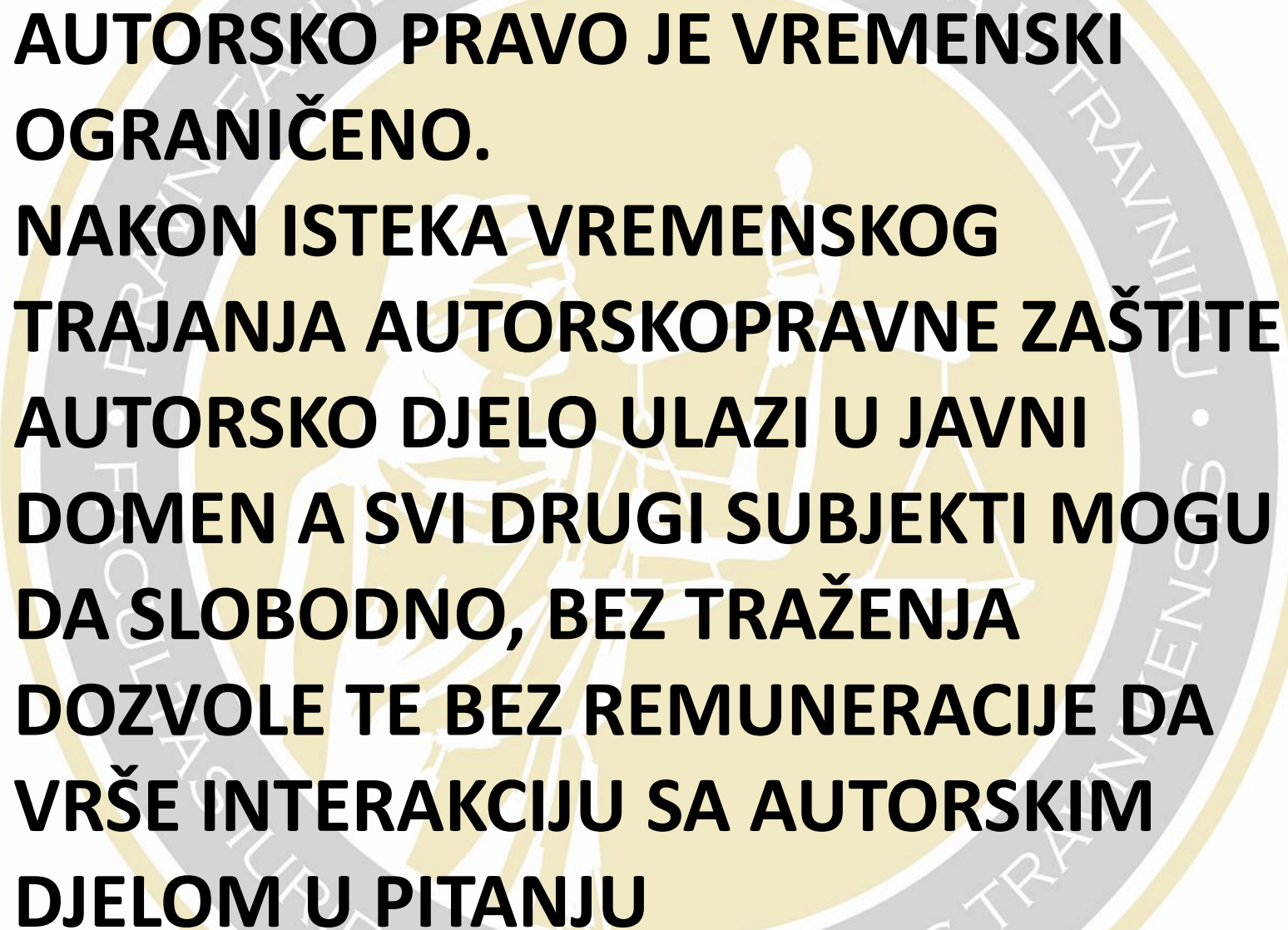
-
- The background of the slide features a large, semi-transparent watermark of the seal of the Faculty of Law, University of Trnava. The seal is circular and contains a central figure of a person holding a scale of justice. The text around the seal reads "FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVNIKENSIS" and "PRÁVNÍ FAKULTET UNIVERZITETA U TRAVNIKU".
- Podatak kao objektivno dokaziva činjenica o materijalnom svijetu nije autorskopravno zaštićena a jer nije „individualna duhovna tvorevina“ i jer nije kao takva proizvod uma ljudskog bića već proizilazi iz prirode.

Primjer podatka ili činjenice

- U prosjeku morski psi ubiju 5-10 a krave oko 100 ljudi svake godine. 67% ljudi preživi napad velike bijele ajkule.

**VREMENSKO OGRANIČENJE
SUBJEKTIVNOG AUTORSKOG PRAVA**

The background of the slide features a large, semi-transparent watermark of the seal of the Faculty of Law, University of Zagreb. The seal is circular and contains a central figure holding a scale and a sword, surrounded by the text 'FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVNENSIS • C. 1827' and 'FACULTÉT UNIVERZITETA TRAVNENSKA • 1827'.

**AUTORSKO PRAVO JE VREMENSKI
OGRANIČENO.
NAKON ISTEKA VREMENSKOG
TRAJANJA AUTORSKOPRAVNE ZAŠTITE
AUTORSKO DJELO ULAZI U JAVNI
DOMEN A SVI DRUGI SUBJEKTI MOGU
DA SLOBODNO, BEZ TRAŽENJA
DOZVOLE TE BEZ REMUNERACIJE DA
VRŠE INTERAKCIJU SA AUTORSKIM
DJELOM U PITANJU**

Ukratko o vremenskom ograničenju autorskih prava

- Autor = 70 godina poslije smrti
- Koautor = 70 godina poslije smrti posljednjeg živog koautora
- Srodna prava 50 godina nakon objavljivanja ili stvaranja
- Baze podataka = 15 godina a može se produžiti ako se promjeni baza
- Računa se od 1 januara godine nakon godine u kojoj se dogodila bitna činjenica

**MAJN KAMPF JE IZAŠAO IZ
AUTORSKOPRAVNE ZAŠTITE TEK
NEDAVNO**

**FUNKCIONALNOST KOJA PROIZILAZI IZ
AUTORSKOG DJELA NIJE
AUTORSKOPRAVNO ZAŠTIĆENA**

JAVNI DOMEN

Pojam javnog domena

- Javni domen je institut autorskog prava koji označava odsustvo autorskopravne zaštite kao takve koja daje isključivo pravo jednom subjektu prava nauštrb svih drugih subjekata prava.
- Sve ono što ulazi u javni domen je slobodno za interakciju sa do strane bilo kog subjekta prava, bez kontrole bilo kog drugog subjekta prava i bez potrebe za remuneracijom.

Elementi javnog domena

- U javni domen ulaze:
 - Sva autorska djela povodom kojih je prošao vremenski rok puržanja autorskopravne zaštite
 - Svi sadržinski elementi autorskog djela koji su izuzeti iz autorskopravne zaštite ili po svojoj prirodi ili izričitom zakonskom odredbom
 - Svi elementi koje je manifestacijom svoje autorskopravno relevantne volje subjekt prava stavio u javni domen
 - Aspekti djelovanja prema autorskom djelu
 - Drugi elementi koji su po svojoj prirodi, odredbom ili na bilo koji način uvršteni u javni domen

**ZLOUPOTREBA JAVNOG DOMENA I
SUBJEKTIVNIH AUTORSKIH PRAVA
TE ZABRANA ZLOUPOTREBE I
NAČELO SAVJESNOSTI I POŠTENJA**

**SADRŽINSKA OGRANIČENJA
AUTORSKOG PRAVA**

ČLAN 40 ZAISP-a

- (1) Sadržajna ograničenja autorskog prava moguća su samo u slučajevima koji su predviđeni u ovom poglavlju, s tim da je obim takvog korištenja autorskih djela ograničen namjerom koja se želi postići i da je u skladu s dobrim običajima.
- (2) Sadržajna ograničenja autorskog prava protežu se na odgovarajući način i na srodna prava iz čl. 119., 127., 132., 136. i 139. ovog Zakona.

Sadržajna
ograničenja
autorskog
prava

Zakonska licenca

Slobodna upotreba

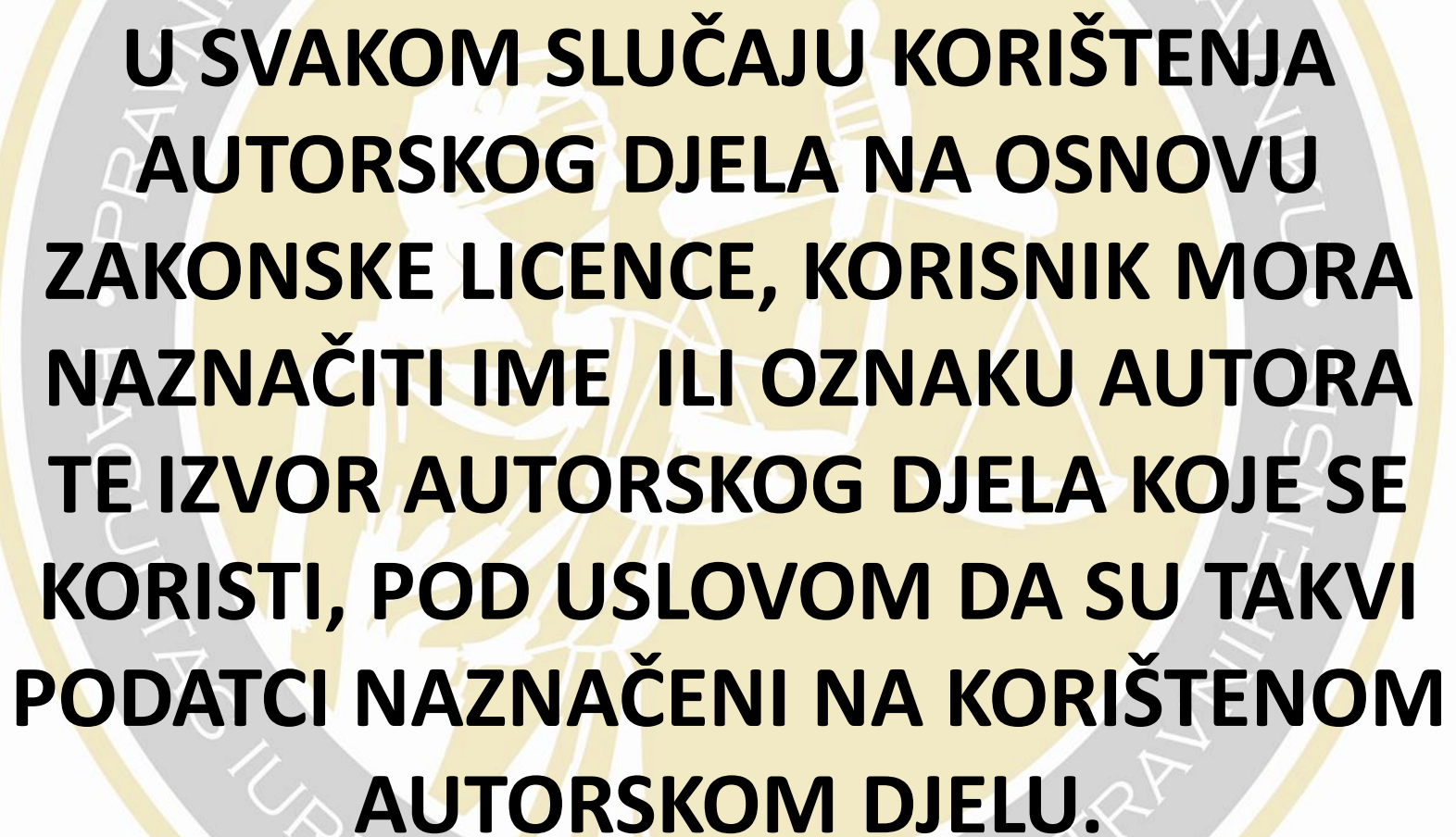
Upotreba invalidnih lica
Privremeno reproduciranje
Informiranje javnosti
Potrebe nastave
Reproduciranje za privatnu upotrebu
Reproduciranje za drugu vlastitu upotrebu
Citiranje
Korištenje nebitnih sastojaka
Javne izložbe ili aukcije a.d.
Slobodna prerada a.d.
Baze podataka
Upotreba djela trajno smještenih na javnim mjestima
Službeni postupci
Provjera uređaja

Zakonska licenca

- Licenca je tradicionalno izraz za dozvolu za neko djelovanje.
- Kao pravilo, u autorskom pravu, autor je taj koji daje dozvolu za određeno, zaštićeno djelovanje po pitanju autorskog djela.
- Kod zakonske licence, sam zakon je taj koji daje dozvolu za određeno djelovanje, kao i uslove za takvo djelovanje, tako da korisnik mora samo da plati naknadu da bi mogao dozvoljeno da djeluje, bez da traži odobrenje autora.

**ZAKONSKA LICENCA SE ODNOSI NA
KORIŠTENJE AUTORSKIH DJELA U
NASTAVNIM MATERIJALIMA I U
PERIODICI.**

The background features a large, semi-transparent watermark of the seal of the Faculty of Law, University of Trnava. The seal is circular and contains the text 'FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVNIENSIS' around the perimeter and 'FACULTETI IURIDICI UNIVERSITATIS TRAVNIENSIS' in the center. The main text is centered over the seal.

**U SVAKOM SLUČAJU KORIŠTENJA
AUTORSKOG DJELA NA OSNOVU
ZAKONSKE LICENCE, KORISNIK MORA
NAZNAČITI IME ILI OZNAKU AUTORA
TE IZVOR AUTORSKOG DJELA KOJE SE
KORISTI, POD USLOVOM DA SU TAKVI
PODATCI NAZNAČENI NA KORIŠTENOM
AUTORSKOM DJELU.**

Korištenje a.d. Na osnovu zakonske licence u nastavnim materijalima

- Član 41. st. 1 tč.a ZAISP-A
- Bez pribavljanja imovinskog autorskog prava, a uz obavezu plaćanja odgovarajuće naknade, dopušteno je reproducirati u čitankama, udžbenicima, radnim sveskama i ispitnim materijalima odlomke autorskih djela i pojedinačna autorska djela fotografije, likovne umjetnosti, arhitekture, primijenjene umjetnosti, industrijskog i grafičkog dizajna i kartografije ako se radi o objavljenim djelima,

Korištenje a.d. Na osnovu zakonske licence u periodici

- Član 41. st. 1 tč. b ZAISP-a
- Bez pribavljanja imovinskog autorskog prava, a uz obavezu plaćanja odgovarajuće naknade, dopušteno je reproducirati u periodičnoj štampi ili u pregledima takve štampe (kliping) pojedinačne objavljene članke o aktuelnim političkim, privrednim, vjerskim i drugim sličnim tekućim pitanjima, osim ako je to autor izričito zabranio.

**SADRŽINSKO OGRANIČENJE
SUBJEKTIVNOG AUTORSKOG PRAVA
SLOBODNOM UPOTREBOM
AUTORSKIH DJELA**

Slobodna upotreba autorskog djela za potrebe lica sa invaliditetom

- Član 42. ZAISP-a
- Dopušteno je reproduciranje i distribuiranje djela za potrebe invalidnih lica ako to djelo ne postoji u traženom obliku, ako je njegova upotreba u direktnoj vezi s invalidnošću tih lica i ograničena na njen obim, te ako to nije urađeno s namjerom da se ostvari posredna ili neposredna ekonomska korist.

PRIVREMENO REPRODUCIRANJE

The background features a large, semi-transparent watermark of the seal of the Faculty of Law, University of Tuzla. The seal is circular and contains the text 'FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVNIKENSIS' around the perimeter. In the center, there is a figure holding a scale of justice and a book, with a sunburst behind it.

**ISP – INTERNET SERVICE PROVIDER
INTERNET KAO MEDIJ JE POSEBNO
PODLOŽAN POVREDI AUTORSKIH
PRAVA, ŠTO ZNAČI DA ISP-OVI SU
POTENCIJALNI PODSTREKIVAČI ILI
SAUČESNICI U KRŠENJU AUTORSKIH
PRAVA.**

Slobodno korištenje a.d. Za privremeno reproduciranje

- Član 43. ZAISP-a
- Privremeno reproduciranje autorskog djela dopušteno je ako predstavlja prolaznu ili prateću radnju koja čini sastavni i bitan dio tehnološkog procesa i nema nikakvog samostalnog ekonomskog značaja, a njena jedina svrha je da omogući prijenos djela u mreži između trećih lica putem posrednika, ili njegovo ovlašteno korištenje.

INFORMIRANJE JAVNOSTI

Informiranje javnosti – Čl. 44 zaisp-a

- Dopušteno je u obimu potrebnom za informiranje javnosti o tekućim događajima:
 - a) reproducirati autorska djela koja se pojavljuju kao sastavni dio tekućeg događaja o kojem se informira javnost,
 - b) pripremiti i reproducirati kratke izvode ili sažetke iz pojedinih objavljenih novinskih i drugih sličnih članaka u pregledima štampe,
 - c) reproducirati javne političke, vjerske i druge govore održane u organima državne ili lokalne vlasti, vjerskim ustanovama ili prilikom državnih ili vjerskih svečanosti,
 - d) slobodno koristiti dnevne informacije i vijesti koje imaju prirodu novinskog izvještaja.

**SLOBODNO KORIŠENJE AUTORSKIH
DJELA ZA POTREBE NASTAVE**

Slobodno korištenje a.d. Za potrebe nastave – Član 45. zaisp-a

- Za potrebe nastave dopušteno je:
 - a) javno izvođenje objavljenih djela u obliku neposrednog poučavanja na nastavi,
 - b) javno izvođenje objavljenih djela na besplatnim školskim priredbama pod uslovom da izvođači ne prime naknadu za svoje izvođenje,
 - c) javno saopćavanje radiodifuzno emitiranih školskih emisija putem zvučnika, ekrana ili sličnih tehničkih uređaja koji se nalaze u obrazovnoj ustanovi.

Slobodna upotreba a.d.

Reproduciranjem za privatnu upotrebu

– čl. 46 st. 1 i 2 zaisp-a

- Reproduciranje objavljenog autorskog djela je slobodno ako je urađeno samo u jednom primjerku i ako isključivo fizičko lice reproducira autorsko djelo:
 - a) na papiru ili sličnom nosaču, upotrebom fotokopiranja ili druge fotografske tehnike sa sličnim efektom,
 - b) na bilo kojem drugom nosaču ako to čini za privatnu upotrebu, ako primjerci nisu namijenjeni ili pristupačni javnosti i ako tim reproduciranjem nema namjeru da ostvari direktnu ili indirektnu imovinsku korist.

Slobodna upotreba a.d. Za drugu vlastitu upotrebu – čl. 46 st. 1 i 3 zaisp-

a

- Javni arhivi, javne biblioteke, muzeji i obrazovne ili naučne ustanove mogu za vlastite potrebe slobodno reproducirati djelo na bilo kojem nosaču ako to učine iz vlastitog primjerka i ako takvim reproduciranjem nemaju namjeru da ostvare posrednu ili neposrednu imovinsku korist, te pod uslovom da je takvo reproduciranje urađeno samo u jednom primjerku.

Ograničenje slobodne upotrebe a.d. Reproduciranjem za privatnu i drugu vlastitu upotrebu – Čl. 46 st. 4 ZAISP-a

- Ako ZAISP-om ili ugovorom nije drugačije određeno, nezavisno prethodno rečenog, nije dopušteno reproduciranje:
 - a) pisanih djela u obimu cijele knjige - osim ako su primjerci te knjige rasprodati najmanje dvije godine,
 - b) grafičkih izdanja muzičkih djela (notni materijali) - osim ručnim prepisivanjem,
 - c) elektronskih baza podataka i kompjuterskih programa,
 - d) djela arhitekture, u obliku izgradnje arhitektonskog objekta,
 - e) bilo kojeg djela ako bi takvo reproduciranje bilo suprotno uobičajenom iskorištavanju djela i oštećivalo u nerazumnoj mjeri zakonite interese autora, odnosno nosioca autorskog prava.

Slobodna upotreba autorskog djela citiranjem – Čl. 47 ZAISP-a

- Dopušteno je doslovno navođenje odlomaka i citata iz objavljenog autorskog djela ili pojedinačnih objavljenih djela fotografije, likovne umjetnosti, arhitekture, primijenjene umjetnosti i industrijskog i grafičkog dizajna radi naučnog istraživanja, kritike, polemike, recenzije, nastave i drugog osvrta u mjeri opravdanoj potrebom prikaza, suočenja ili upućivanja koje se želi postići i u skladu s dobrim običajima.

Slobodna upotreba autorskih djela koja su nebitni sastojci glavnih djela

- Čl. 48. ZAISP-a
- Objavljena djela koja predstavljaju nebitan sastojak u odnosu na glavno djelo u koje su uključena, ili u odnosu na stvar kojom se zajedno koriste u slobodnoj su upotrebi pri iskorištavanju takvog glavnog djela ili takve stvari.

Slobodna upotreba a.d. U javnim izložbama ili aukcijama

- ČL. 49. ZAISP-a
- Organizatori javnih izložbi ili aukcija umjetničkih ili drugih autorskih djela mogu slobodno da koriste ta djela u vezi s promocijom tih izložbi ili aukcija u obimu potrebnom za postizanje takve svrhe i pod uslovom da to ne čine s namjerom da postignu direktnu imovinsku korist.

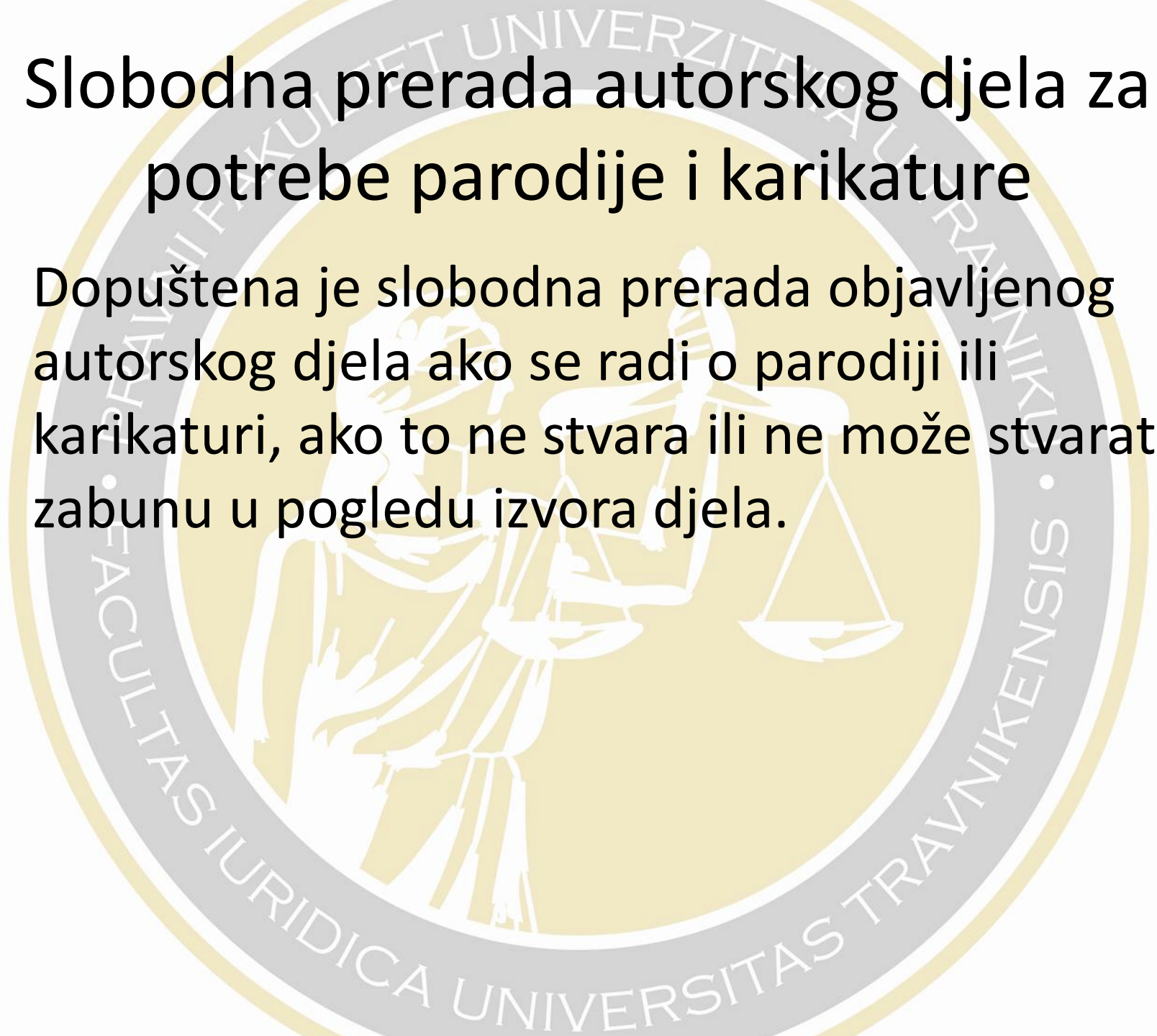
• PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA U TRAVNIKU •
FACULTAS JURIDICA UNIVERSITATIS TRAVNIKENSIS •

**slobodna upotreba autorskog djela slobodnom
preradom autorskog djela**

Član 50 ZAISP-a

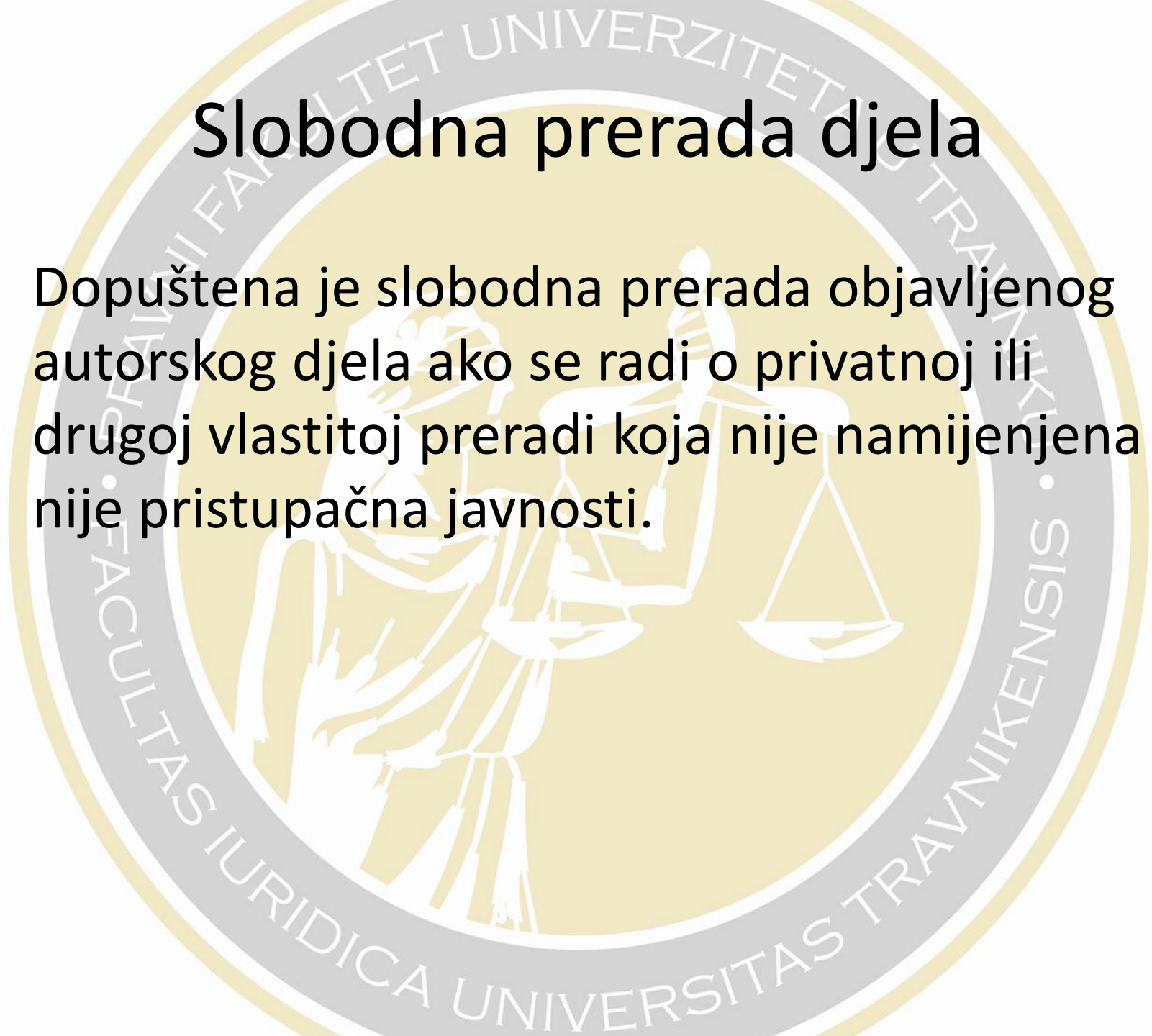
Slobodna prerada autorskog djela za potrebe parodije i karikature

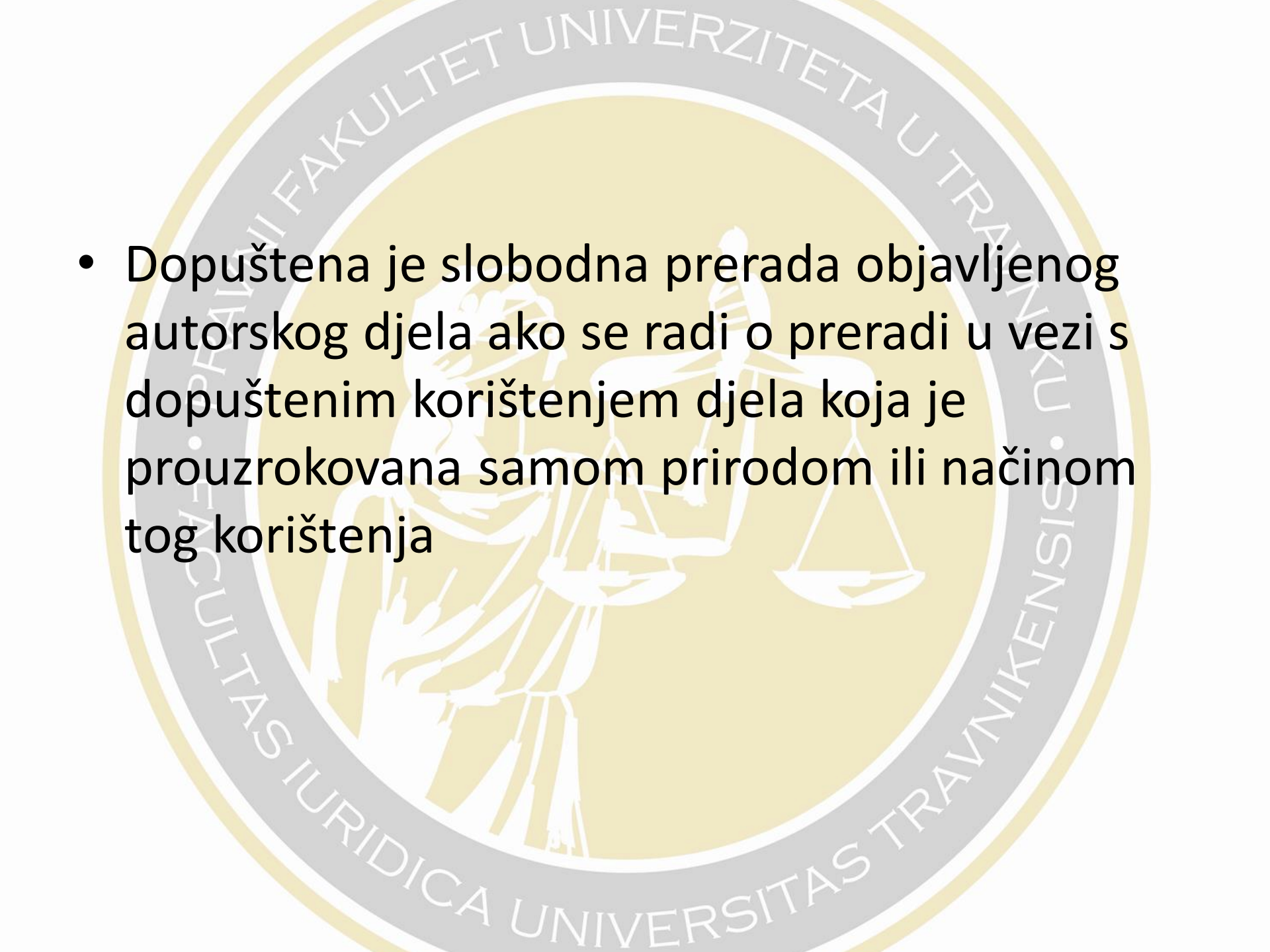
- Dopuštena je slobodna prerada objavljenog autorskog djela ako se radi o parodiji ili karikaturi, ako to ne stvara ili ne može stvarati zabunu u pogledu izvora djela.

Slobodna prerada djela

- Dopuštena je slobodna prerada objavljenog autorskog djela ako se radi o privatnoj ili drugoj vlastitoj preradi koja nije namijenjena i nije pristupačna javnosti.

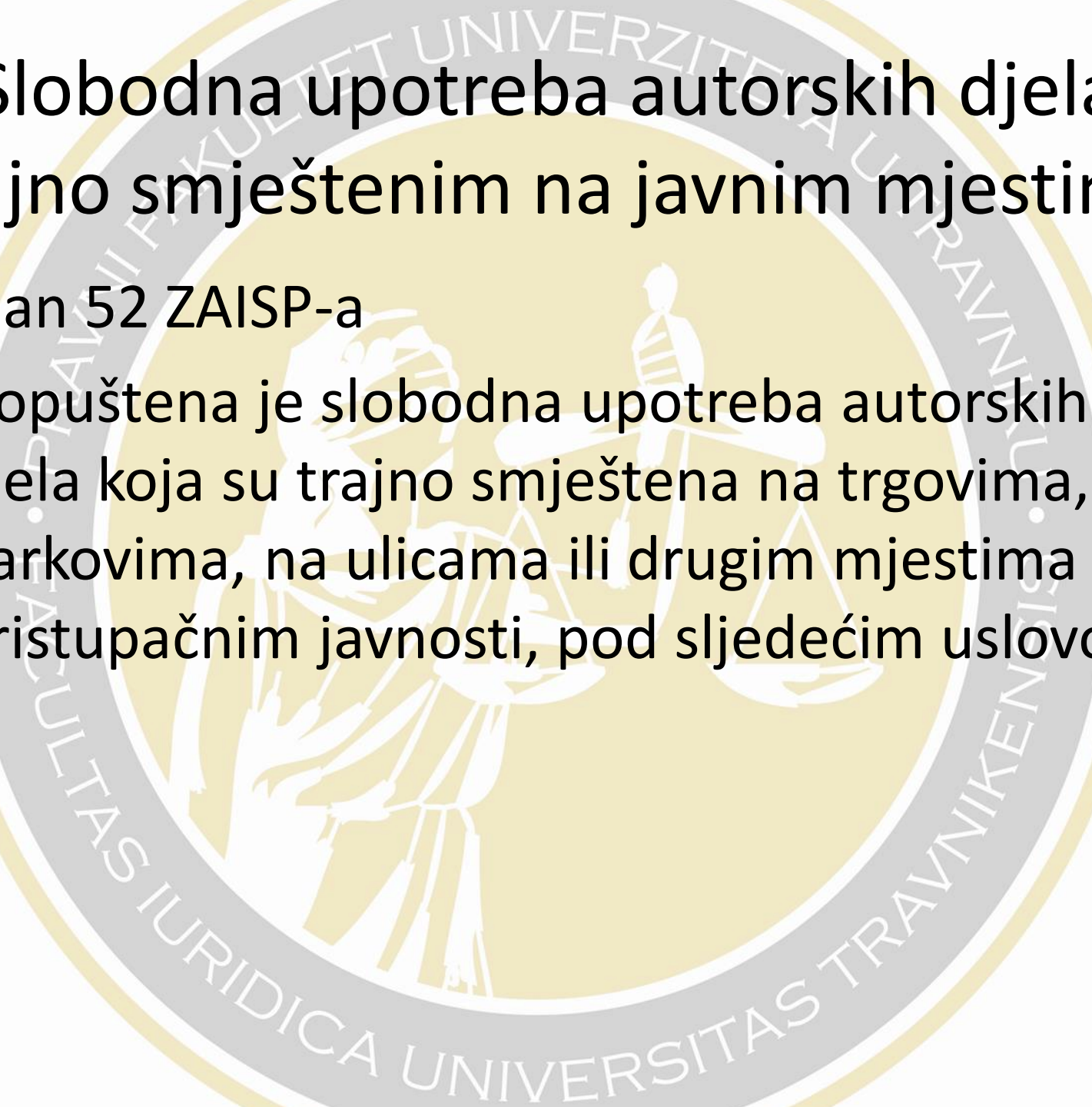
-
- The background of the slide features a large, semi-transparent watermark of the seal of the Faculty of Law, University of Trnava. The seal is circular and contains a central figure of a woman holding a scale of justice. The text around the seal reads "FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVNIKENSIS" and "PRÁVNÍ FAKULTET UNIVERZITETA U TRAVNIKU".
- Dopuštěna je slobodna prerada objavljenog autorskog djela ako se radi o preradi u vezi s dopuštenim korištenjem djela koja je prouzrokovana samom prirodom ili načinom tog korištenja

Slobodna upotreba baze podataka

- Član 51 ZAISP-a
- Ovlašteni korisnik objavljene baze podataka ili njenog primjerka može slobodno reproducirati ili preraditi tu bazu podataka ako je to potrebno radi pristupa njenom sadržaju i redovnog korištenja tog sadržaja. Ako je korisnik ovlašten samo za dio baze podataka, dopušteni su mu reproduciranje i prerada samo tog dijela.
- Nosilac prava i korisnik ne mogu drugačije odrediti.

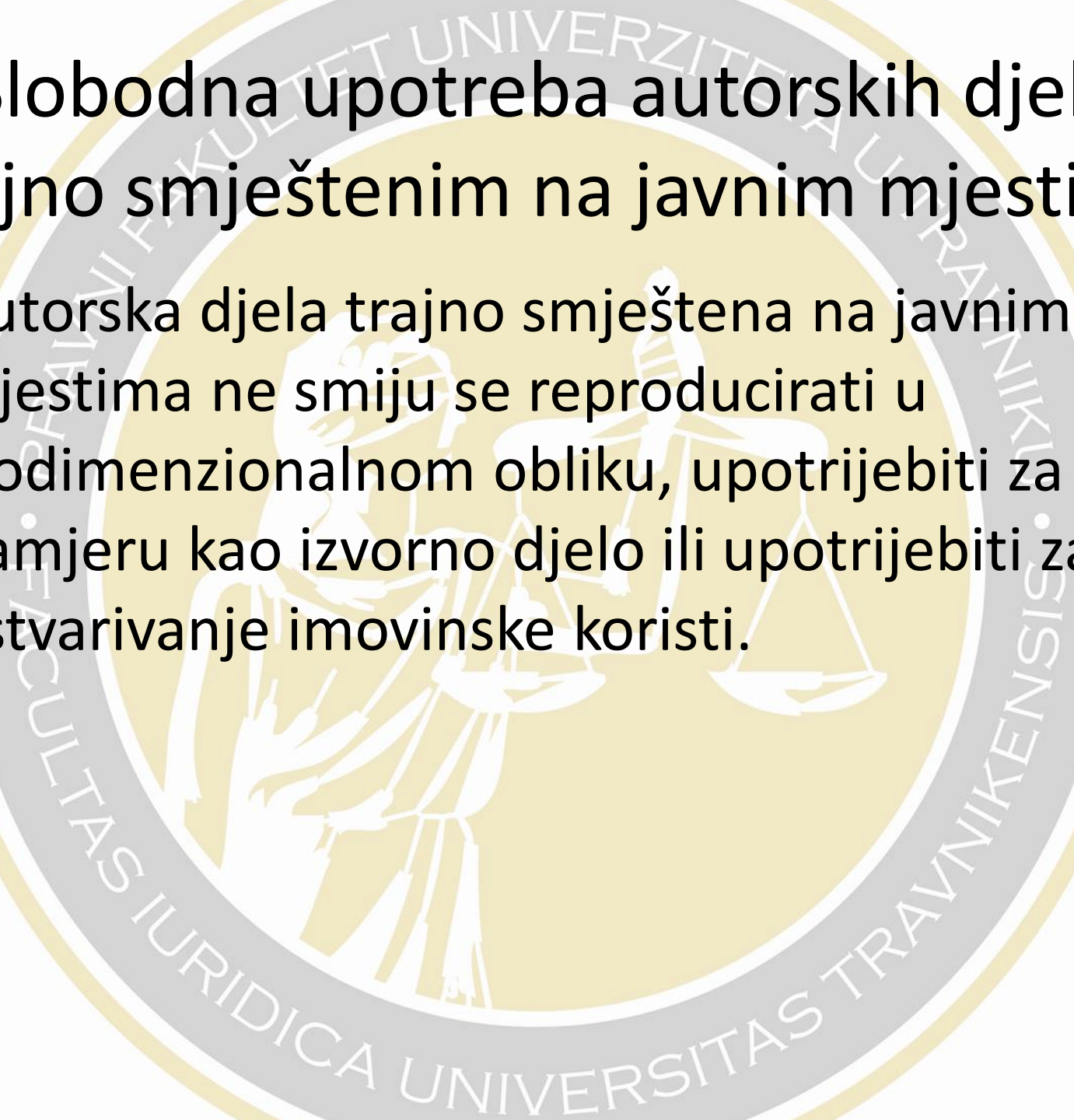
Slobodna upotreba autorskih djela trajno smještenim na javnim mjestima

- Član 52 ZAISP-a
- Dopuštena je slobodna upotreba autorskih djela koja su trajno smještena na trgovima, u parkovima, na ulicama ili drugim mjestima pristupačnim javnosti, pod sljedećim uslovom:

Slobodna upotreba autorskih djela trajno smještenim na javnim mjestima

- Autorska djela trajno smještena na javnim mjestima ne smiju se reproducirati u trodimenzionalnom obliku, upotrijebiti za istu namjeru kao izvorno djelo ili upotrijebiti za ostvarivanje imovinske koristi.

Službeni postupci

- Čl. 53 ZAISP-a
- Dopuštena je slobodna upotreba autorskog djela ako je to neophodno u pojedinačnom konkretnom slučaju radi provođenja zadatka javne sigurnosti ili bilo kojeg službenog postupka.

The background features a large, semi-transparent watermark of the seal of the Faculty of Law, University of Trnava. The seal is circular and contains a central figure holding a scale of justice. The text around the seal includes 'PRÁVNÍ FAKULTET UNIVERZITETA U TRAVNI' at the top and 'FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVIENSIS' at the bottom.

**DOK GOD JE TO POTREBNO ZA JAVNU
SIGURNOST ILI KAO SASTAVNI DIO
SLUŽBENOG POSTUPKA, U OBIMU TOG
SLUŽBENOG POSTUPKA JE
DOZVOLJENO SLOBODNO KORISTITI
BILO KOJE AUTORSKO DJELO.**

Provjera uređaja

- Član 54 ZAISP-a
- Pogoni ili trgovine koje proizvode ili prodaju fonograme i videograme, uređaje za reproduciranje ili javno saopćavanje fonograma i videograma ili uređaje za prijem zvuka i slike, kao i radnje u kojima se popravljaju takvi uređaji mogu slobodno reproducirati i javno saopćavati autorska djela u obimu koji je potreban da se provjeri ispravno funkcioniranje tih predmeta pri proizvodnji ili direktnoj prodaji kupcima ili za njihov popravak.
- Snimci autorskih djela urađeni na ovom osnovu moraju se bez odgađanja izbrisati.

**ISCRPLJENJE ISKLJUČIVOG
SUBJEKTIVNOG AUTORSKOG PRAVA
DISTRIBUIRANJA PRIMJERKA
AUTORSKOG DJELA NA POJEDINOM
PRIMJERKU AUTORSKOG DJELA**

ČI. 71 ZAISP-A.

- Prvim prijenosom vlasništva na originalu ili primjerku djela na teritoriji Bosne i Hercegovine od autora ili lica koje ima njegovu saglasnost iscrpljuje se pravo distribuiranja tog originala ili primjerka za teritoriju Bosne i Hercegovine.

PRAVIMA DRUGIH LICA KAO ELEMENT OGRANIČENJA AUTORSKIH PRAVA

PRAVNIM POSLOVI KAO ELEMENT OGRANIČENJA AUTORSKIH PRAVA

**MANIFESTACIJE PRAVNO
RELEVANTNE VOLJE AUTORA ILI
NOSIOCA PRAVA KAO ELEMENTI
OGRANIČENJA AUTORSKOG PRAVA**

Literatura:

Slobodan M. Marković:
Pravo intelektualne svojine,
Magistrat, Sarajevo, 2007.
str. 76.-79.

ZAISP: članovi 40-62 i 71.

Prava srodna autorskim pravima

- Srodna prava su slična ali različita od autorskih prava.
- Autorska prava su u funkciji zaštite autora povodom intelektualne tvorevine, a srodna prava prvenstveno štite privredni aspekt stvaranja tvorevina i pseudotvorevina.
- Srodna prava su poseban oblik intelektualnog vlasništva.
- Predmet zaštite je uvijek nematerijalno dobro (kao i kod autorskog prava) ali nije autorsko djelo
- Obim prava je značajno uži.
- Vremensko trajanje prava je značajno kraće.

Čl. 3 ZAISP-a

- (1) Zaštita srodnih prava, u skladu s ovim Zakonom, ni na koji način ne utiče na prava autora čija su djela zaštićena ovim Zakonom.
- (2) Odredbe ovog Zakona o sastojcima autorskog djela, pretpostavci autorstva, koautorima, autorima spojenih djela, sadržaju autorskih imovinskih prava i drugih prava autora, sadržajnim ograničenjima autorskog prava, početku i učincima isteka rokova trajanja autorskog prava, odnosu između autorskog prava i prava vlasništva, te o autorskom pravu u pravnom prometu primjenjuju se na odgovarajući način i na srodna prava, osim ako je u petom dijelu ovog Zakona drugačije određeno.

Čl. 40 st 2 ZAISP-a

- (2) Sadržajna ograničenja autorskog prava protežu se na odgovarajući način i na srodna prava iz čl. 119., 127., 132., 136. i 139. ovog Zakona.

• PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA U TRAVNIKU •

Prava srodna
autorskim
pravima

Prava izvođača

Prava
proizvođača
fonograma

Prava filmskog
producenta

Prava
organizacije za
radiodifuziju

Prava izdavača

Prava
proizvođača
baze podataka

• IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVNIKENSIS •

PRAVO IZVOĐAČA

Terminološka napomena

IZVOĐAČ - INTERPRETATOR

KAKO NASTAJE INTERPRETACIJA?

Prava izvođača

- Po ZAISP-u izvođači su glumci, pjevači, muzičari, plesači i druga lica koja glumom, pjevanjem, sviranjem, pokretima, recitiranjem ili interpretiranjem na drugi način izvode autorska ili folklorna djela.
- Izvođačima se smatraju i režiseri pozorišnih predstava, dirigenti orkestara, vođe pjevačkih horova, te varijetetski i cirkuski umjetnici.

Predmet zaštite prava izvođača

- Predmet zaštite je interpretacija.
- Interpretacija će biti autorsko djelo prerade ukoliko zadovoljava elemente definicije.
- Interpretacija je predmet srodnih prava
- Interpretacija kao i autorsko djelo bez obzira da li zadovoljava kriterije za klasifikovanje autorskim djelom prerade je nematerijalno dobro zaštićeno pozitivnim pravnim pravilima koja uređuju materiju autorskog i srodnih prava

Moralna prava izvođača

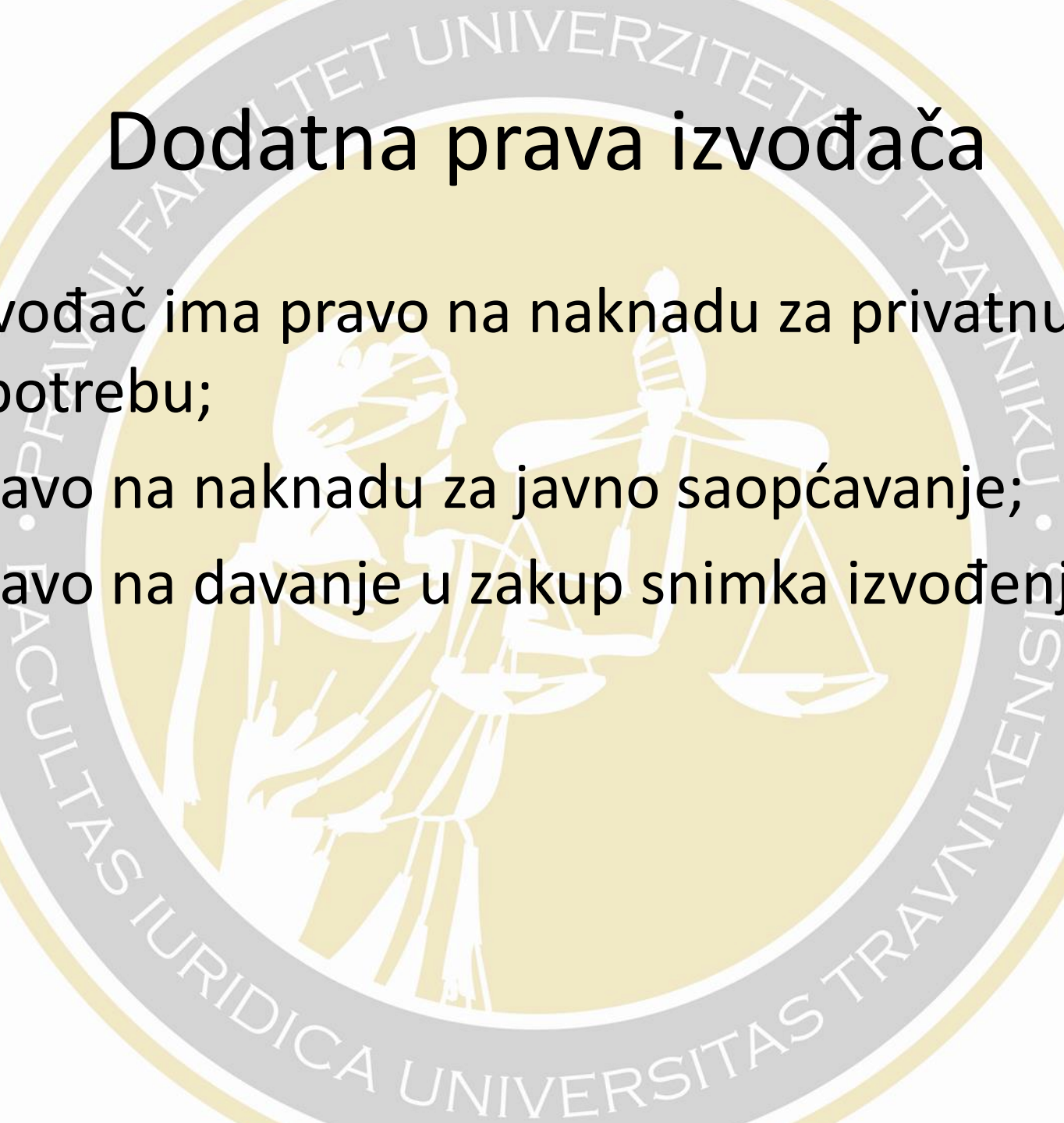
- Pravo da bude naznačen kao izvođač;
- Pravo da označi interpretaciju svojim imenom ili oznakom;
- Pravo na poštivanje interpretacije, sa svim pravima koja se podrazumjevaju time.

Imovinska prava izvođača (Čl. 119 ZAISP-a)

- Izvođač ima isključivo pravo:
 - a) snimanja svog živog izvođenja,
 - b) direktnog ili indirektnog reproduciranja snimka svog izvođenja na bilo koji način i u bilo kojem obliku,
 - c) prenošenja javnosti svog živog izvođenja,
 - d) radiodifuznog emitiranja svog živog izvođenja, osim reemitiranja od organizacije ili uz dozvolu organizacije koja vrši emitiranje,
 - e) činjenja dostupnim javnosti snimaka svog izvođenja,
 - f) distribuiranja primjeraka snimka svog izvođenja,
 - g) davanja u zakup primjeraka snimka svog izvođenja.

Dodatna prava izvođača

- Izvođač ima pravo na naknadu za privatnu upotrebu;
- Pravo na naknadu za javno saopćavanje;
- Pravo na davanje u zakup snimka izvođenja.

Vremensko ograničenje prava izvođača

- Prava izvođača traju 50 godina od dana izvođenja.
- Ako je snimak izvođenja u tom roku zakonito izdat, ili zakonito saopćen javnosti, prava izvođača traju 50 godina od dana prvog izdanja ili prvog saopćavanja, zavisno od toga koji je dan bio ranije.
- Rok počinje teći od 1. januara godine koja slijedi poslije godine u kojoj je nastala činjenica od koje se računa početak roka.

**PRAVA PROIZVOĐAČA
FONOGRAMA**

Pojam proizvođača fonograma

- Proizvođač fonograma jeste fizičko ili pravno lice koje preduzme inicijativu i snosi odgovornost za prvo snimanje zvukova jednog izvođenja ili drugih zvukova, ili onoga što predstavlja zvukove.

The background features a circular seal of the Faculty of Law at the University of Travnik. The seal is rendered in a light, semi-transparent style. It contains a central illustration of a figure holding a scale of justice, with a crown above. The text around the inner circle reads "PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA U TRAVNIKU" at the top and "IURIDICA UNIVERSITAS TRAVNENSIS" at the bottom.

**PROIZVOĐAČ FONOGRAMA NIJE
ONAJ TKO IZVODI ZVUKOVE KOJE
ČINE FONOGRAM. (MOŽE BITI!)**

Pojam snimanja

- Snimanje znači fiksiranje zvukova ili onoga što predstavlja zvukove na nosač s kojeg se oni mogu slušati, reproducirati ili saopćavati putem određenog uređaja.

Pojam fonograma

- Fonogram jeste snimak zvukova izvodenja ili drugih zvukova ili onoga što predstavlja zvukove, osim ako se radi o snimku koji je uključen, odnosno ugrađen u audiovizuelno djelo.

The background features a circular seal of the Faculty of Law at the University of Travnik. The seal is rendered in a light, semi-transparent style. It contains a central illustration of a blindfolded woman holding a scale of justice, with a figure standing on the scale. The text around the seal includes 'PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA U TRAVNIKU' at the top and 'FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVNIKENSIS' at the bottom.

**NAGLASAK JE NA PRIVREDNOM
ANGAŽMANU LICA A NE NA
KREATIVNOM DJELOVANJU.**

**PROIZVOĐAČ FONOGRAMA NEMA
MORALNIH PRAVA!**

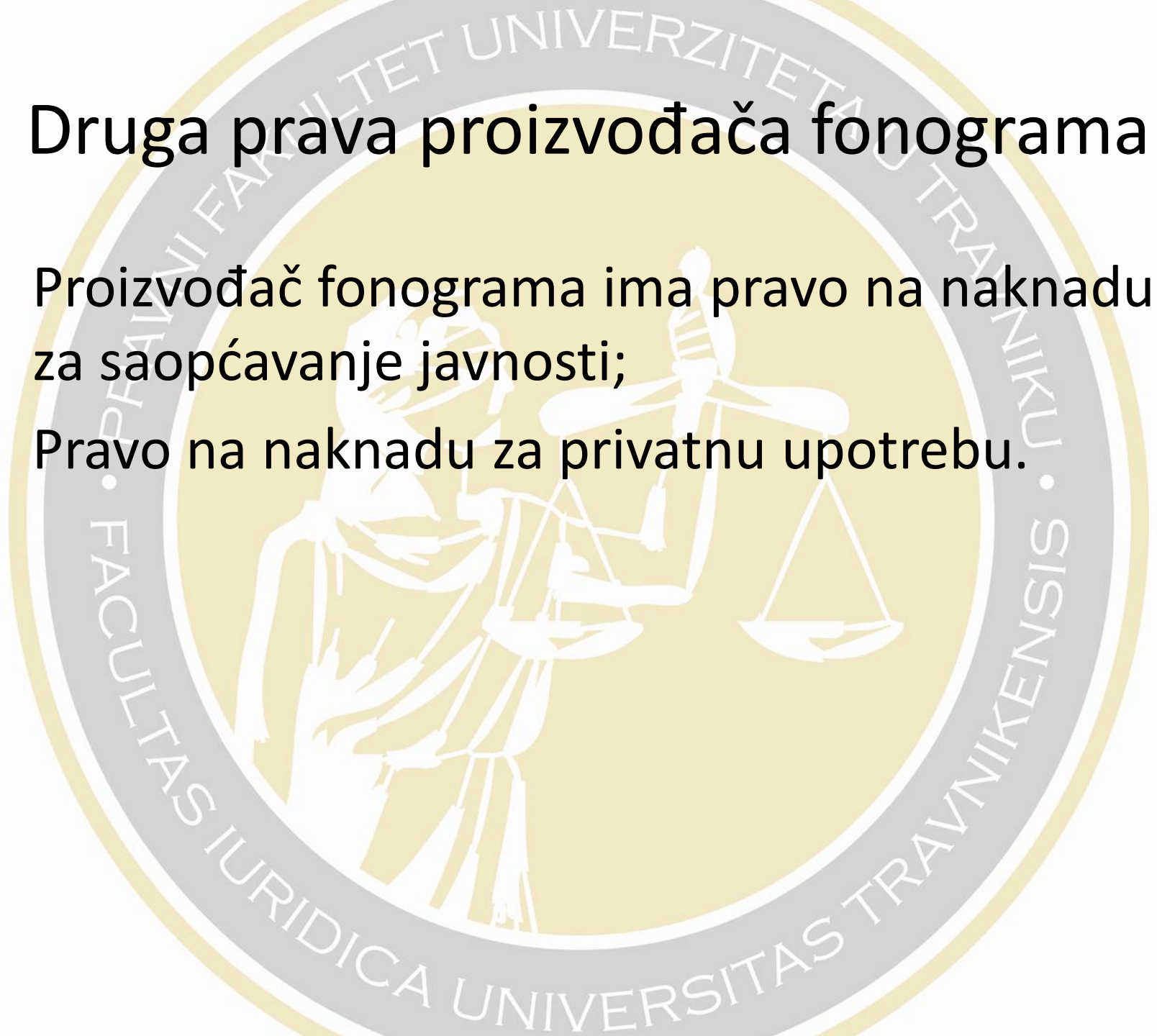
Prava proizvođača fonograma (čl. 127 ZAISP-a)

Proizvođač fonograma ima isključivo pravo:

- a) direktnog ili indirektnog reproduciranja svojih fonograma, na bilo koji način i u bilo kojoj formi,
- b) distribuiranja svojih fonograma,
- c) davanja u zakup svojih fonograma,
- d) činjenja dostupnim javnosti svojih fonograma.

Druga prava proizvođača fonograma

- Proizvođač fonograma ima pravo na naknadu za saopćavanje javnosti;
- Pravo na naknadu za privatnu upotrebu.

Vremensko ograničenje prava proizvođača fonograma

- Prava proizvođača fonograma traju 50 godina od dana prvog fiksiranja. Ako je fonogram u tom roku zakonito izdat, prava traju 50 godina od dana prvog izdanja. Ako fonogram u tom roku nije zakonito izdat, ali je zakonito saopćen javnosti, prava traju 50 godina od dana takvog prvog saopćavanja javnosti.
- Rok počinje teći od 1. januara godine koja slijedi poslije godine u kojoj je nastala činjenica od koje se računa početak roka.

FILM KAO SUI GENERIS AUTORSKO DJELO

**FILM JE AUTORSKO DJELO!
U AUTORSKOPRAVNOM SMISLU
FILM JE VRSTA AUDIOVIZUELNOG
AUTORSKOG DJELA.**

Pojam audiovizuelnog autorskog djela

- Član 109 ZAISP-a
- Audiovizuelna djela su kinematografski, televizijski, dokumentarni, crtani, reklamni i kratki muzički videofilmovi, te druga audiovizuelna djela izražena slikama koje u slijedu stvaraju utisak pokreta, sa zvukom ili bez zvuka, nezavisno od vrste nosača na kojem su fiksirana.

**AUDIOVIZUELNO AUTORSKO DJELO JE
KARAKTERISTIČNO PO TOME DA ZAKON
SAM DEFINIŠE TKO SU KOAUTORI
ISTOG.**

Koautori audiovizuelnog djela – Čl. 111

ZAISP-A

- Koautorima audiovizuelnog djela smatraju se:
 - a) autor prilagođavanja,
 - b) glavni režiser,
 - c) autor scenarija,
 - d) autor dijaloga,
 - e) glavni snimatelj (direktor fotografije),
 - f) kompozitor filmske muzike, stvorene posebno za korištenje u tom djelu.

AKO JE CRTEŽ ILI ANIMACIJA BITAN ELEMENT

- Ako je crtež, odnosno animacija bitan element audiovizuelnog djela, koautorom tog djela smatra se i glavni crtač, odnosno glavni animator.

AUTORI DOPRINOSA AUDIOVIZUELNOM DJELU

- Kompozitor muzike, glavni crtač i glavni animator, koji se ne smatraju koautorima audiovizuelnog djela kao i scenograf, kostimograf, slikar maski i montažer imaju prava na svojim individualnim doprinosima audiovizuelnom djelu (autori doprinosa).

The background of the slide features a large, semi-transparent watermark of the seal of the Faculty of Law, University of Travnik. The seal is circular and contains a central figure of a person sitting on a chair, flanked by two other figures. The text around the seal includes 'PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA U TRAVNIKU' at the top and 'FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVNIKENSIS' at the bottom.

**AUTOR AUTORSKOG DJELA IMA
POSEBNO ISKLJUČIVO PRAVO
AUDIOVIZUELNOG PRILAGOĐAVANJA
SVOG AUTORSKOG DJELA – UREĐENO
ČLANOM 110 ZAISP-A**

Isključivo autorsko pravo audiovizuelnog prilagođavanja

- Pravo audiovizuelnog prilagođavanja je isključivo pravo da se izvorno djelo preradi ili uključi u audiovizuelno djelo.

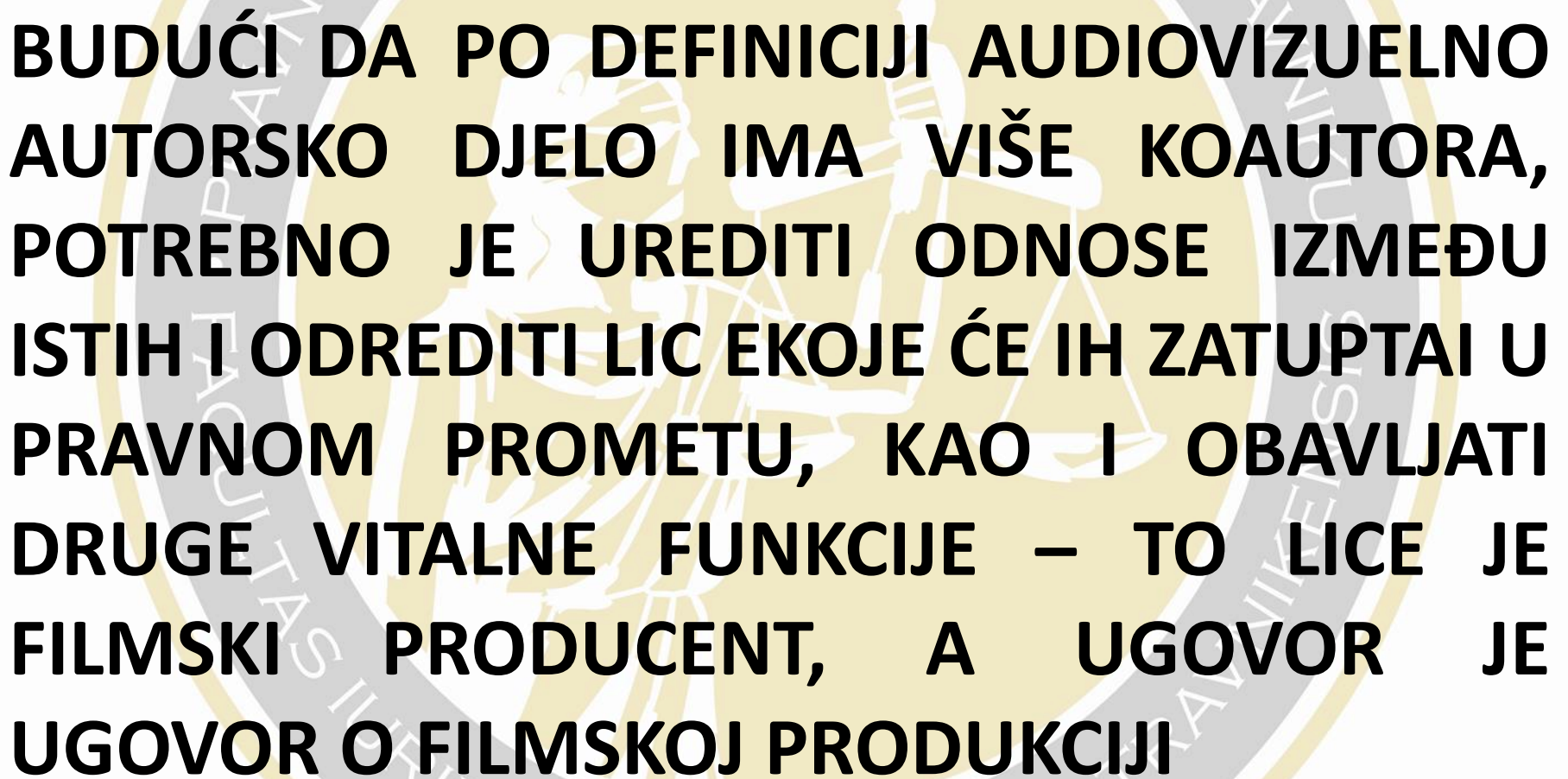

Ugovor o audiovizuelnom prilagođavanju

- Zaključenjem ugovora o audiovizuelnom prilagođavanju smatra se da je autor izvornog djela prenio na filmskog producenta pravo prerade i uključivanja izvornog djela u audiovizuelno djelo, svoja autorska imovinska prava na tom audiovizuelnom djelu, njegovom prijevodu, njegovim audiovizuelnim preradama i na fotografijama nastalim u vezi s produkcijom audiovizuelnog djela, ako ugovorom nije drugačije određeno.

Prava kojima se ne može disponirati ovim ugovorom

- Bez obzira kako je uređeno u ugovoru o audiovizuelnom prilagođavanju, autor zadržava:
 - a) isključivo pravo novog audiovizuelnog prilagođavanja, ali tek nakon isteka deset godina od sklapanja ugovora ,
 - b) isključivo pravo daljnje prerade audiovizuelnog djela u bilo koji drugi umjetnički oblik,
 - c) pravo na odgovarajuću naknadu od filmskog producenta za svako davanje u zakup primjerka audiovizuelnog prilagođenog djela.
- Autor se ne može odreći ovih prava.

**BUDUĆI DA PO DEFINICIJI AUDIOVIZUELNO
AUTORSKO DJELO IMA VIŠE KOAUTORA,
POTREBNO JE UREDITI ODNOS IZMEĐU
ISTI I ODREDITI LIC EKOJE ĆE IH ZATUPTAI U
PRAVNOM PROMETU, KAO I OBAVLJATI
DRUGE VITALNE FUNKCIJE – TO LICE JE
FILMSKI PRODUCENT, A UGOVOR JE
UGOVOR O FILMSKOJ PRODUKCIJI**

Ugovor o filmskoj produkciji

- Odnosi između filmskog producenta i koautora audiovizuelnog djela i autora doprinosa tom djelu, kao i odnosi između samih autora uređuju se ugovorom o filmskoj produkciji, koji mora biti u pisanoj formi.

Ugovor o filmskoj produkciji

- Zaključenjem ugovora o filmskoj produkciji smatra se da su koautori isključivo i neograničeno prenijeli na filmskog producenta sva svoja autorska imovinska prava na audiovizuelnom djelu, njegovom prijevodu, njegovim audiovizuelnim preradama i fotografijama nastalim u vezi s produkcijom audiovizuelnog djela, ako ugovorom nije drugačije određeno.

Ugovor o filmskoj produkciji

- Koautorima audiovizuelnog djela pripada posebna naknada za svako preneseno autorsko imovinsko pravo ili drugo pravo autora.
- Takođe se smatra da su autori doprinosa isključivo prenijeli prava na filmskog producenta

Ovo je srodno pravo!

PRAVA FILMSKIH PRODUCENATA

**FILMSKI PRODUCENT SE NAZIVA I
PROIZVOĐAČ VIDEOGRAMA, A OVO
PRAVO SE NEKADA ZOVE PRAVO
PROIZVOĐAČA VIDEOGRAMA**

Pojam filmskog producenta

- Filmski producent je fizičko ili pravno lice koje u svoje ime daje inicijativu, prikuplja finansijska sredstva, organizira, rukovodi i preuzima odgovornost za fiksiranje audiovizuelnog djela.

Pojam videograma

- Videogram je niz slika koje, kada su prikazane u sekvencijalnom slijedu, stvaraju utisak pokreta, koji može ali ne mora biti praćen zvukom.
- Videogram je nematerijalno dobro.
- Ukoliko zvuk ulazi u sastav videograma, onda taj zvuk, dok je u sastavu videograma nije fonogram.

**FILMSKI PRODUCENT NEMA
MORALNIH PRAVA.**

Prava filmskog producenta – Čl. 132 ZAISP-a

- Filmski producent ima isključivo pravo:
 - a) reproduciranja svojih videograma,
 - b) distribuiranja svojih videograma,
 - c) davanja u zakup svojih videograma,
 - d) javnog prikazivanja svojih videograma,
 - e) činjenja dostupnim javnosti svojih videograma.

**FILMSKI PRODUCENT TAKOĐE IMA
PRAVO NA NAKNADU ZA PRIVATNU
UPOTREBU.**

Vremensko ograničenje prava proizvođača videograma

- Prava filmskog producenta traju 50 godina od dana prvog fiksiranja videograma.
- Ako je videogram u tom roku zakonito izdat ili zakonito saopćen javnosti, prava traju 50 godina od dana takvog prvog izdanja ili dana takvog prvog saopćavanja, zavisno od toga koji dan je bio ranije.

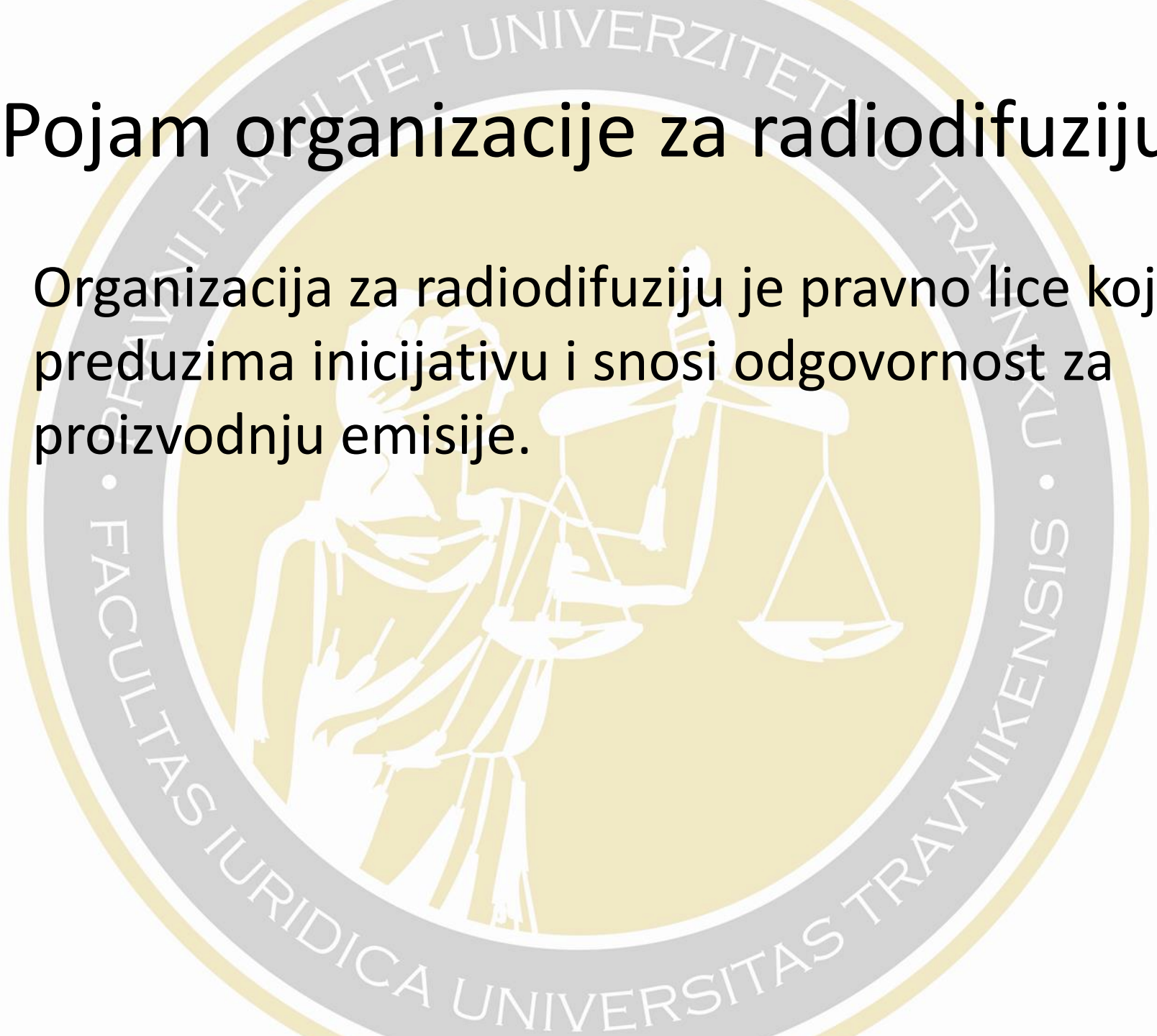
Srodno pravo!

PRAVA ORGANIZACIJE ZA RADIODIFUZIJU

Pojam organizacije za radiodifuziju

- Organizacija za radiodifuziju je pravno lice koje preuzima inicijativu i snosi odgovornost za proizvodnju emisije.

Pojam emisije

- Emisija je zvučni, vizuelni, odnosno zvučno-vizuelni sadržaj pretvoren u električni, elektromagnetni ili drugi signal koji se emitira radi saopćavanja javnosti.

Prava organizacije za radiodifuziju – čl. 136 ZAISP-a

- Organizacija za radiodifuziju ima isključivo pravo:
 - a) reemitiranja svojih emisija bežično ili putem žica,
 - b) sekundarnog korištenja svojih emisija, u smislu člana 31. ovog Zakona, ako se to radi uz naplatu ulaznica,
 - c) snimanja svojih emisija,
 - d) reproduciranja snimaka svojih emisija,
 - e) distribuiranja snimaka svojih emisija,
 - f) činjenja dostupnim javnosti svojih emisija.

Prava organizacije za radiodifuziju traju 50 godina od dana prvog emitiranja.

VREMENSKO OGRANIČENJE PRAVA ORGANIZACIJE ZA RADIODIFUZIJU

Srodno pravo!

PRAVA IZDAVAČA

**IZDAVAČ IMA PRAVO NA NAKNADU
ZA PRIVATNU UPOTREBU.**

Prava izdavača povodom neobjavljenih slobodnih djela – Čl. 139 ZAISP-a

- Lice koje prvi put zakonito izda ili saopći javnosti još neobjavljeno autorsko djelo na kojem su autorska prava već istekla stiče prava koja odgovaraju autorskim imovinskim pravima i drugim pravima autora.
- Ova prava traju 25 godina od prvog zakonitog izdanja djela ili prvog zakonitog saopćavanja javnosti.

Po pitanju kritičkih i naučnih izdanja slobodnih djela

- Lice koje pripremi izdanje autorskog djela na kojem su autorska prava već istekla, a koje je rezultat naučnog istraživanja ili obrade i bitno se razlikuje od postojećih izdanja tog djela stiče prava koja odgovaraju autorskim imovinskim pravima i drugim pravima autora.
- Ova prava traju traju 30 godina od prvog zakonitog izdanja djela.

PRAVO PROIZVOĐAČA BAZE PODATAKA

Srodno pravo!

Pojam baze podataka

- Baza podataka jeste zbirka samostalnih djela, podataka ili druge građe u bilo kojim obliku koja je sistematski ili metodički uređena i pojedinačno pristupačna putem elektronskih ili drugih sredstava i kod koje je pribavljanje, verifikacija ili predstavljanje njenog sadržaja tražilo kvalitativno ili kvantitativno značajno ulaganje ljudskih, tehničkih ili finansijskih sredstava.

**RIJEČ ILI DVIJE O SVE VEĆEM
ZNAČAJU BAZA PODATAKA**

Pojam proizvođača baze podataka

- Proizvođač baze podataka je pravno ili fizičko lice koje preuzima inicijativu i preuzima rizik ulaganja sredstava u njeno izrađivanje.

Nota bene!

- Zaštita baze podataka ili njenog sadržaja nezavisna je od njene zaštite autorskim pravom ili drugim pravima. Uključivanjem građe u bazu podataka i njenim korištenjem ne smije se zadirati u prava koja postoje na toj građi.

Obim zaštite baze podataka

- Zaštita baze podataka obuhvata:
 - a) cjelokupan sadržaj baze podataka,
 - b) svaki kvalitativno ili kvantitativno znatan dio sadržaja baze podataka,
 - c) kvalitativno ili kvantitativno neznatne dijelove sadržaja baze podataka ako se ti dijelovi koriste ponavljano i sistematski, pa je to suprotno redovnom korištenju baze podataka ili u nerazumnoj mjeri nanosi štetu zakonitim interesima njenog proizvođača.

The background of the slide features a large, semi-transparent watermark of the seal of the Faculty of Law, University of Trnava. The seal is circular and contains a central figure of a person holding a book, surrounded by the text 'FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVNIKENSIS' and 'PRÁVNÍ FAKULTET UNIVERZITETA U TRAVNI'.

**ZAŠTITA SE NE ODNOSI NA KOMPJUTERSKE
PROGRAME KOJI SU KORIŠTENI ZA IZRADU
BAZE PODATAKA ILI ZA RAD S BAZAMA
PODATAKA KOJE SU DOSTUPNE
ELEKTRONSKIM PUTEM!**

Subjektivna prava proizvođača baze podataka – Član 143 ZAISP-A

- Proizvođač baze podataka ima isključivo pravo:
 - a) reproduciranja svoje baze podataka,
 - b) distribuiranja primjeraka svoje baze podataka,
 - c) davanja u zakup primjeraka svoje baze podataka,
 - d) činjenja dostupnim javnosti svoje baze podataka,
 - e) drugog oblika saopćavanja javnosti svoje baze podataka.

PRAVO OVLAŠTENIH KORISNIKA BAZE PODATAKA

- Ovlašteni korisnik objavljene baze podataka ili njenog primjerka može se slobodno koristiti kvalitativno ili kvantitativno neznatnim dijelovima njenog sadržaja u bilo koju svrhu.
- Ako je korisnik ovlašten samo u pogledu dijela baze podataka on ima ovo pravo samo na tom dijelu baze podataka.
- Ugovorne odredbe koje su suprotne ovome su ništave.

OBAVEZE OVLAŠTENIH KORISNIKA BAZE PODATAKA

- Ovlašteni korisnik objavljene baze podataka ne smije obavljati radnje koje su suprotne uobičajenom korištenju te baze ili koje u nerazumnoj mjeri nanose štetu zakonitim interesima njenog proizvođača.
- Ovlašteni korisnik objavljene baze podataka ne smije nanijeti štetu autorskom ili srodnim pravima u pogledu dijela ili predmeta zaštite koji su sadržani u bazi podataka.
- Ugovorne odredbe koje su suprotne ovome su ništave.

Ograničenja prava proizvođača baze podataka

- Ovlašteni korisnik objavljene baze podataka može se slobodno koristiti znatnim dijelovima njenog sadržaja u slučaju:
 - a) privatne ili druge vlastite upotrebe baze podataka koja nije elektronska, pod istim uslovima kao i za autorska djela,
 - b) nastave, pod istim uslovima kao i za autorska djela.
- Upotreba baze podataka je slobodna u provođenju zadataka javne sigurnosti i u službenim postupcima, pod istim uslovima kao i za autorska djela.

Vremensko ograničenje trajanja prava proizvođača baze podataka

- Prava proizvođača baze podataka traju 15 godina od završetka njene izrade.
- Ako je u tom roku baza podataka zakonito objavljena, prava traju 15 godina od takvog prvog objavljivanja.

Značaj izmjena baze podataka na vremensko ograničenje trajanja prava proizvođača baze podataka

- Svaka kvalitativno ili kvantitativno znatna izmjena sadržaja baze podataka, uključujući izmjenu nastalu akumuliranjem postepenih dopuna, brisanja ili izmjena, koja se može smatrati kao kvalitativno ili kvantitativno novo znatno ulaganje u tu bazu podataka, prouzrokuje početak ponovnog roka trajanja zaštite prava.

Literatura:

Slobodan M. Marković: Pravo intelektualne svojine, Magistrat, Sarajevo, 2007. str.79-94.

Nota bene: Knjiga ne sadrži odredbe o srodnom pravu izdavača kao i sadrži neke odredbe iz starnog zakona studenti moraju prilagoditi svoje odgovore pozitivnom pravu.

ZAISP: članovi kao što su naznačeni u tekstu.

**AUTOR MOŽE DA OSTVARUJE SVOJA
AUTORSKA PRAVA SAM, OSIM AKO JE
ZAKON DRUGAČIJE ODREDIO!**

Čl. 147 ZAISP-a

- (1) Autor može da ostvaruje svoja autorska prava sam ili posredstvom zastupnika. Zastupnik može da bude fizičko ili pravno lice kojeg autor ovlasti za zastupanje.
- (2) Autorska prava mogu se ostvarivati za svako pojedinačno autorsko djelo (individualno ostvarivanje prava) ili za više autorskih djela više autora zajedno (kolektivno ostvarivanje prava).
- (3) Kolektivno ostvarivanje prava uređuje se posebnim zakonom uz odgovarajuću primjenu odredbi ovog Zakona.

Ostvarivanje autorskih prava putem zastupnika.

- Autor može da ostvaruje svoja autorska prava i posredstvom zastupnika.
- Zastupnik može da bude drugo fizičko lice ili pravno lice.
- Pravna osnova za zastupanje jeste punomoć, kao pravno valjanja izjava pravno relevantne volje, ili zakon (ukoliko autor nema poslovnu sposobnost).
- Zastupnik nije nosilac prava.
- Zastupnik ostvaruje autorska prava u ime i za račun autora.

**AUTORSKA PRAVA MOGU SE OSTVARIVATI
ZA SVAKO POJEDINAČNO AUTORSKO DJELO
(INDIVIDUALNO OSTVARIVANJE PRAVA) ILI
ZA VIŠE AUTORSKIH DJELA VIŠE AUTORA
ZAJEDNO (KOLEKTIVNO OSTVARIVANJE
PRAVA).**

Nalaz Instituta za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine

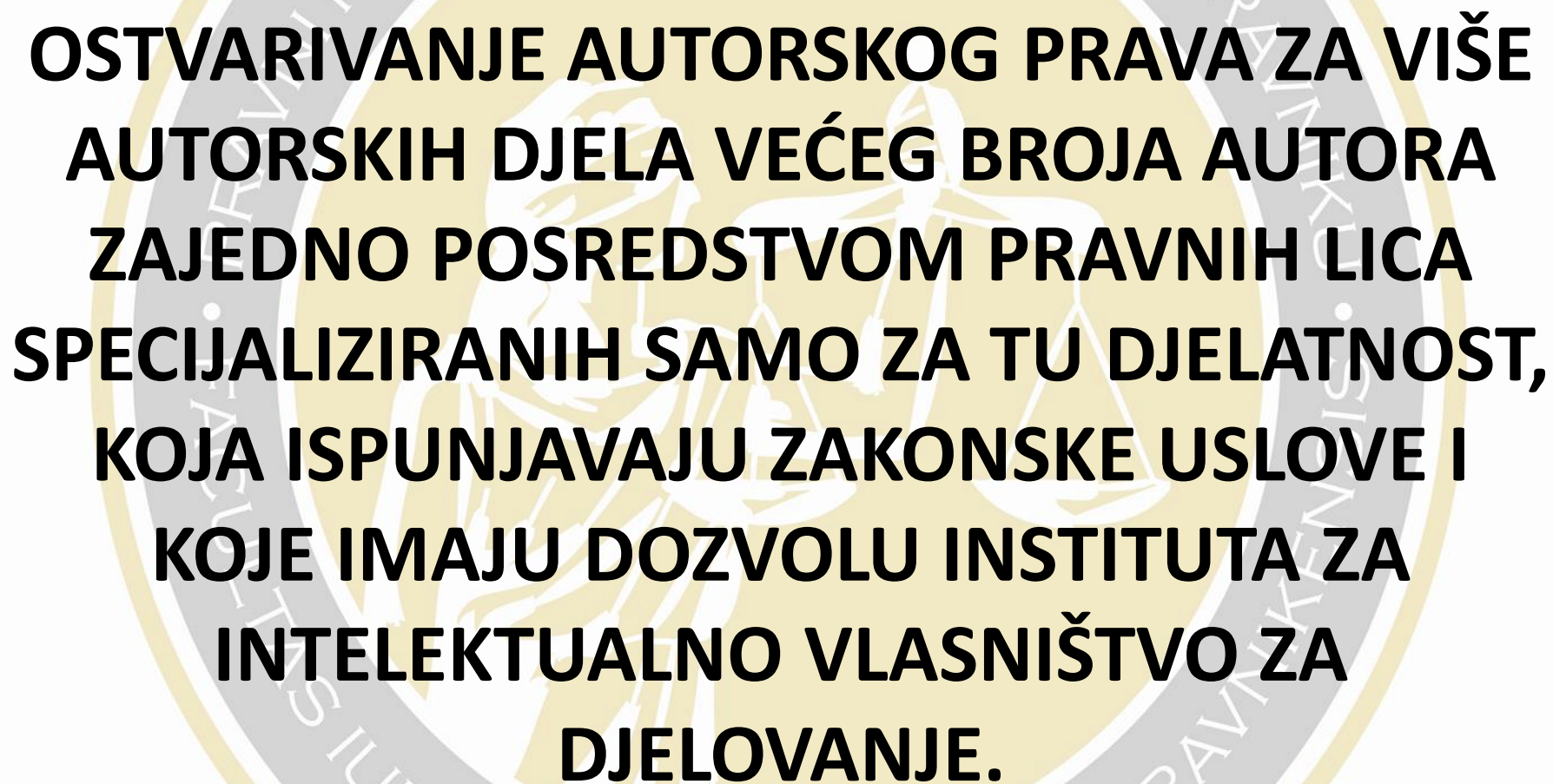
Individualno ostvarivanje autorskog i srodnih prava nosi u sebi jedan sistemski problem. Naime, za pojedine vrste predmeta zaštite (npr., muzička djela, interpretacije, fonogrami) i pojedine oblike njihovog korištenja (npr., emitiranje na RTV) zakonito korištenje podrazumijeva potrebu permanentnog pregovaranja i zaključivanja velikog broja ugovora sa mnogobrojnim zainteresiranim korisnicima, ubiranje naknade za korištenje od velikog broja subjekata, kao i praćenje izvršenja tih ugovora, uključujući i traženje sudske zaštite u slučaju povrede prava. Ta činjenica izlaže ne samo titulare prava već i korisnike predmeta zaštite transakcionim troškovima koji su toliko visoki da obesmišljavaju i onemogućavaju poslovanje na taj način. Još od sredine 19. vijeka odgovor na ovaj izazov sadržan je u konceptu kolektivnog ostvarivanja autorskog i srodnih prava.

**PROBLEM 1 AUTOR MNOGO
KORISNIKA**

The background features a large, semi-transparent watermark of the seal of the Faculty of Law, University of Travnik. The seal is circular and contains a central figure of a person sitting at a desk with a scale of justice. The text around the seal includes 'FAKULTET UNIVERZITETA U TRAVNIKU' at the top and 'IURIDICA UNIVERSITAS TRAVNIKENSIS' at the bottom.

**KOLEKTIVNO OSTVARIVANJE AUTORSKIH I
SRODNIH PRAVA JE UREĐENO ZAKONOM O
KOLEKTIVNOM OSTVARIVANJU AUTORSKOG
I SRODNIH PRAVA (SLUŽBENI GLASNIK
BOSNE I HERCEGOVINE 63/10)**

The background of the slide features a large, semi-transparent watermark of the seal of the Faculty of Law, University of Trnava. The seal is circular and contains a central figure holding a scale and a sword, surrounded by the text 'FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVNIKENSIS' in Latin and 'FAKULTET UNIVERZITETA U TRNAVU' in Slovenian.

**OSTVARIVANJE AUTORSKOG PRAVA ZA VIŠE
AUTORSKIH DJELA VEĆEG BROJA AUTORA
ZAJEDNO POSREDSTVOM PRAVNIH LICA
SPECIJALIZIRANIH SAMO ZA TU DJELATNOST,
KOJA ISPUNJAVAJU ZAKONSKE USLOVE I
KOJE IMAJU DOZVOLU INSTITUTA ZA
INTELEKTUALNO VLASNIŠTVO ZA
DJELOVANJE.**

Pravna priroda kolektivnog ostvarivanja AISP-a

- Kolektivna organizacija obavlja djelatnost kolektivnog ostvarivanja autorskog prava u svoje ime, a za račun autora.
- Kolektivno ostvarivanje autorskog prava moguće je samo u slučaju objavljenih autorskih djela.

Poslovi kolektivnog ostvarivanja AISP-a

– Čl. 3 st. 1 ZKOAISP

- a) sklapanje ugovora o prijenosu neisključivih prava korisnicima za korištenje autorskih djela iz repertoara kolektivne organizacije pod jednakim uslovima za iste vrste korisnika, za iste vrste djela i za iste načine korištenja,

Poslovi kolektivnog ostvarivanja AISP-a

– Čl. 3 st. 1 ZKOAISP

- b) sklapanje kolektivnih ugovora s reprezentativnim udruženjima korisnika o uslovima za korištenje autorskih djela,

Poslovi kolektivnog ostvarivanja AISP-a

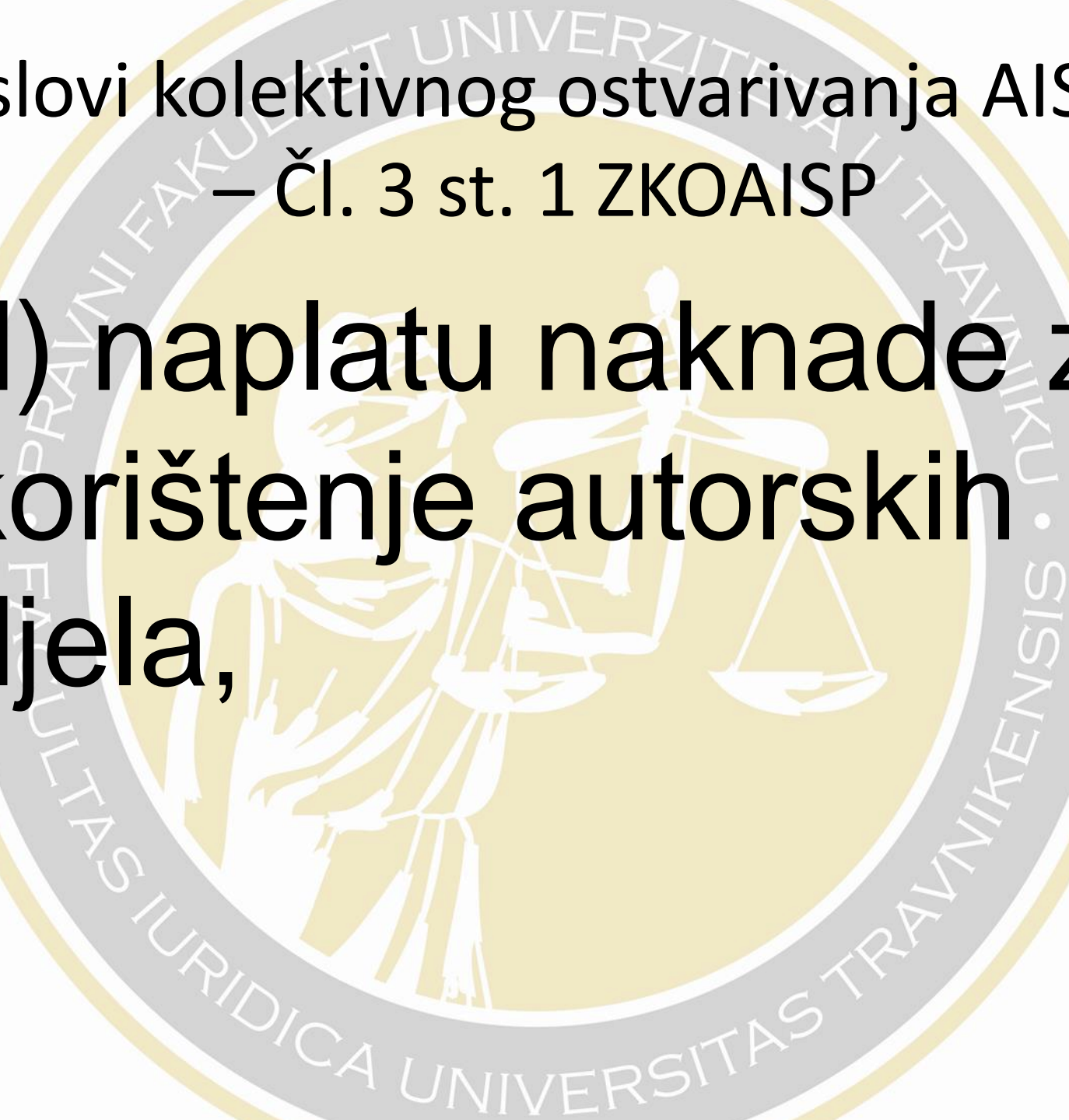
– Čl. 3 st. 1 ZKOAISP

- c) objavljivanje usaglašene tarife o visini naknada za korištenje autorskih djela i upoznavanje korisnika s visinama tih naknada,

Poslovi kolektivnog ostvarivanja AISP-a

– Čl. 3 st. 1 ZKOAISP

- d) naplatu naknade za korištenje autorskih djela,

Poslovi kolektivnog ostvarivanja AISP-a

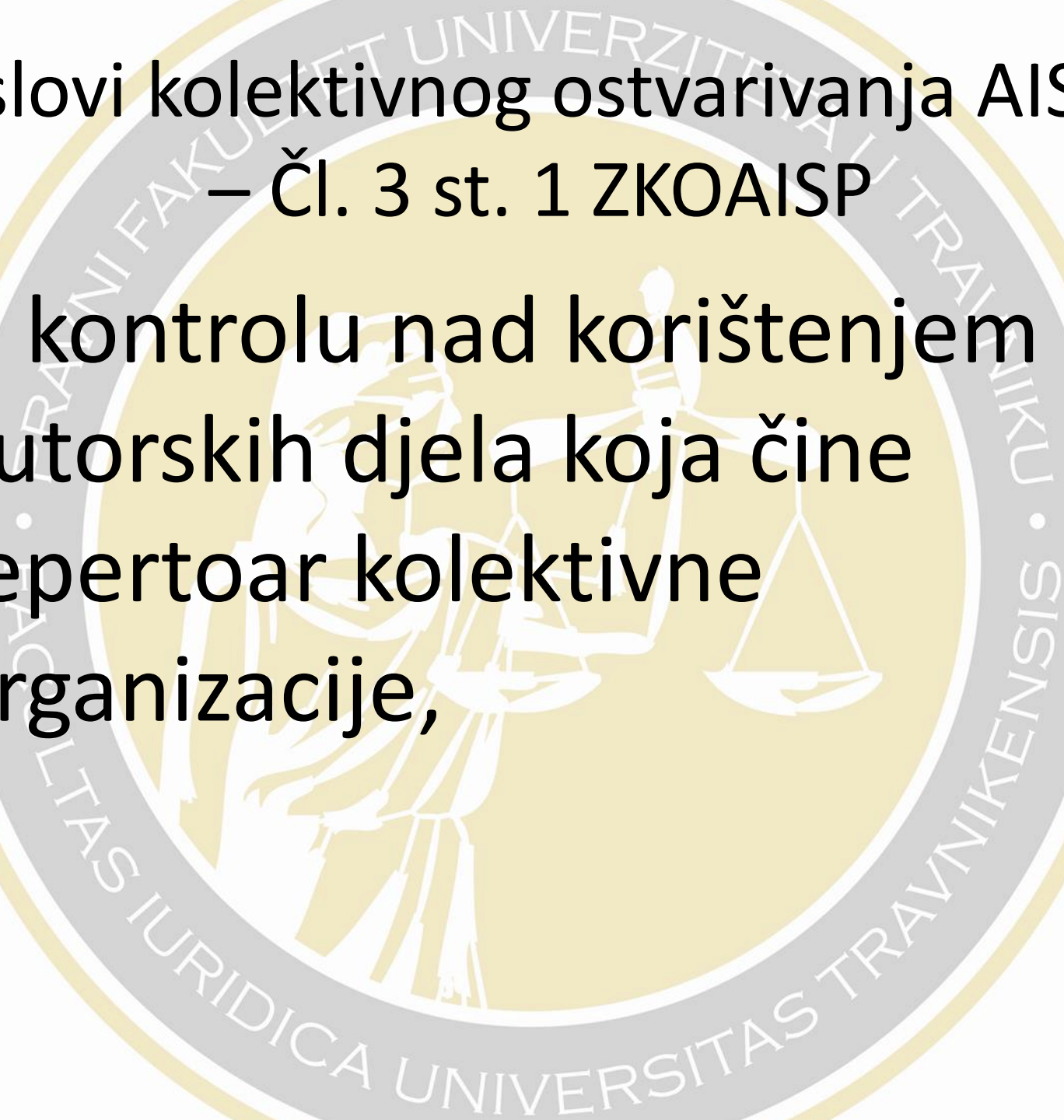
– Čl. 3 st. 1 ZKOAISP

- e) raspodjelu naplaćenih, odnosno primljenih naknada autorima prema unaprijed određenim pravilima o raspodjeli,

Poslovi kolektivnog ostvarivanja AISP-a

– Čl. 3 st. 1 ZKOAISP

- f) kontrolu nad korištenjem autorskih djela koja čine repertoar kolektivne organizacije,

Poslovi kolektivnog ostvarivanja AISP-a

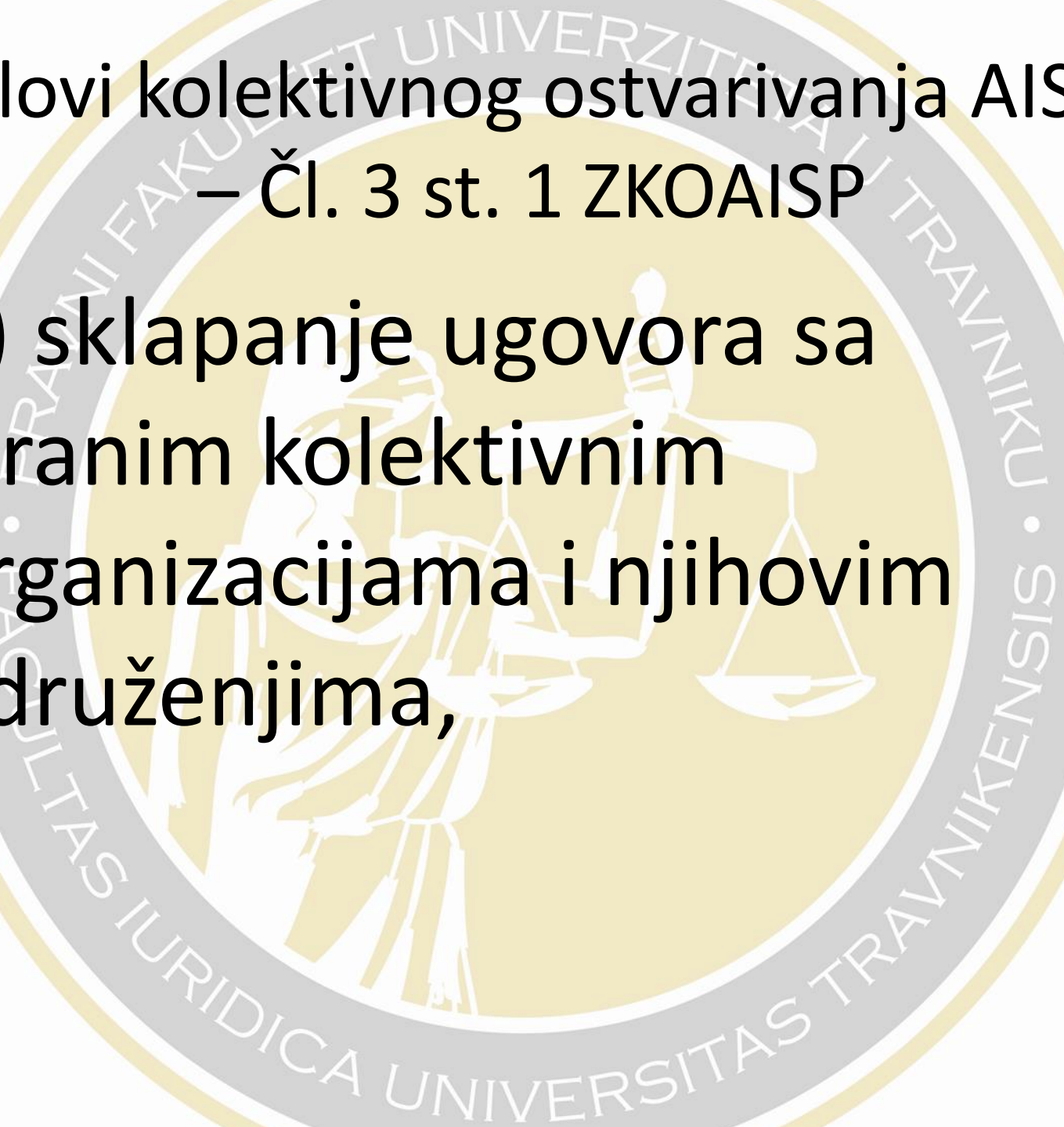
– Čl. 3 st. 1 ZKOAISP

- g) pokretanje i vođenje postupaka zaštite kod sudova i drugih državnih organa u slučaju povreda prava koja ostvaruje kolektivna organizacija,

Poslovi kolektivnog ostvarivanja AISP-a

– Čl. 3 st. 1 ZKOAISP

- h) sklapanje ugovora sa stranim kolektivnim organizacijama i njihovim udruženjima,

Poslovi kolektivnog ostvarivanja AISP-a

– Čl. 3 st. 1 ZKOAISP

- i) druge aktivnosti koje su povezane s kolektivnim ostvarivanjem prava i koje mogu razumno predstavljati troškove poslovanja kolektivne organizacije (obrazovne i promotivne aktivnosti za podizanje svijesti o potrebi poštivanja autorskog prava, njegove zaštite i slično). U promotivne aktivnosti kolektivne organizacije treba uključiti sve radiostanice i televizije koje su registrirane u Regulatornoj agenciji za komunikacije Bosne i Hercegovine (RAK), zbog ravnopravnosti korisnika.

Poslovi kolektivnog ostvarivanja AISP-a

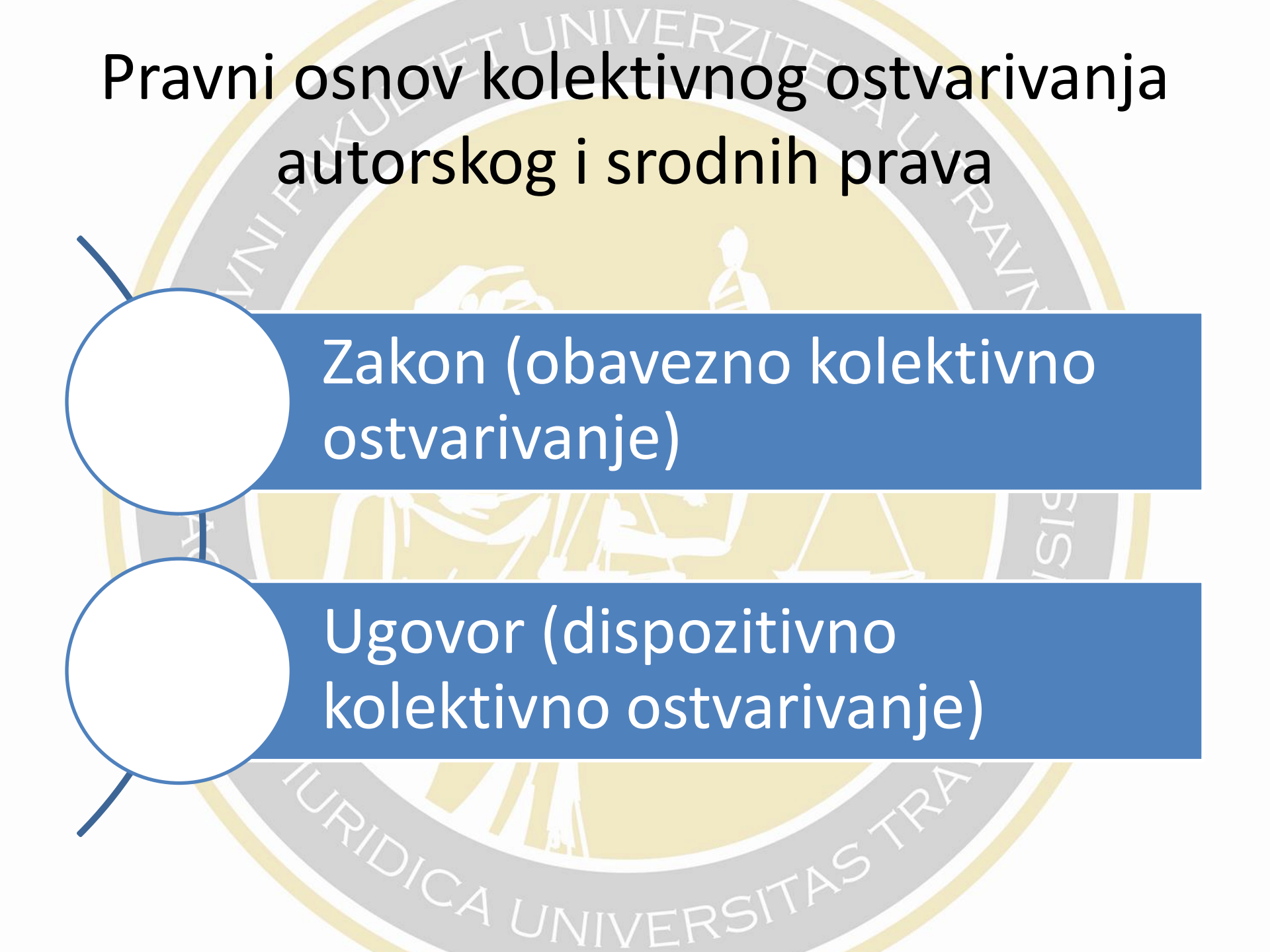
– Čl. 3 st. 2 ZKOAISP

- (2) Administrativno-tehničke poslove u vezi s kolektivnim ostvarivanjem autorskog prava kolektivna organizacija može povjeriti drugoj kolektivnoj organizaciji ili privrednom društvu na osnovu pisanog ugovora.

Prava koja se mogu kolektivno ostvarivati

- Ostvarivanje autorskog prava može se obavljati na kolektivan način u pogledu svih prava priznatih prema odredbama ZAISP-a, pod uslovima ZKOAISP.
- Pravna osnova za ovakvo ostvarivanje prava je ugovor između autora ili nosioca prava s jedne strane i kolektivne organizacije sa druge.

Pravni osnov kolektivnog ostvarivanja autorskog i srodnih prava

Zakon (obavezno kolektivno
ostvarivanje)

Ugovor (dispozitivno
kolektivno ostvarivanje)

Obavezno kolektivno ostvarivanje autorskih i srodnih prava – Čl. 4

ZKOAISP

- Ostvarivanje autorskog prava mora se obavljati samo na kolektivan način u slučaju:
 - a) ponovne prodaje originala likovnih djela (pravo slijeđenja),
 - b) ubiranja naknade za privatnu i drugu vlastitu upotrebu djela,
 - c) kablovskog reemitiranja autorskih djela, osim ako se radi o vlastitim emisijama radiodifuznih organizacija, nezavisno od toga da li su to izvorna prava radiodifuznih organizacija, ili prava koja su na njih prenijeli drugi nosioci prava,
 - d) pravo reproduciranja aktualnih novinskih i sličnih članaka o tekućim pitanjima u pregledima takve štampe (kliping).

The background features a large, semi-transparent seal of the Faculty of Law, University of Trnava. The seal is circular and contains a central figure of a person sitting on a chair, holding a book and a scale. The text around the seal includes 'PRÁVNÍ FAKULTETA U TRÁVĚ' at the top and 'FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVIENSIS' at the bottom.

**ZA SLUČAJEVE OBAVEZNOG
KOLEKTIVNOG OSTVARIVANJA
AUTORSKIH I SRODNIH PRAVA
NADLEŽNA KOLEKTIVNA
ORGANIZACIJA OSTVARUJE PRAVA
BEZ UGOVORA SA AUTOROM.**

Pravni osnov za kolektivno ostvarivanje autorskih i srodnih prava - Čl. 9

ZKOAISP

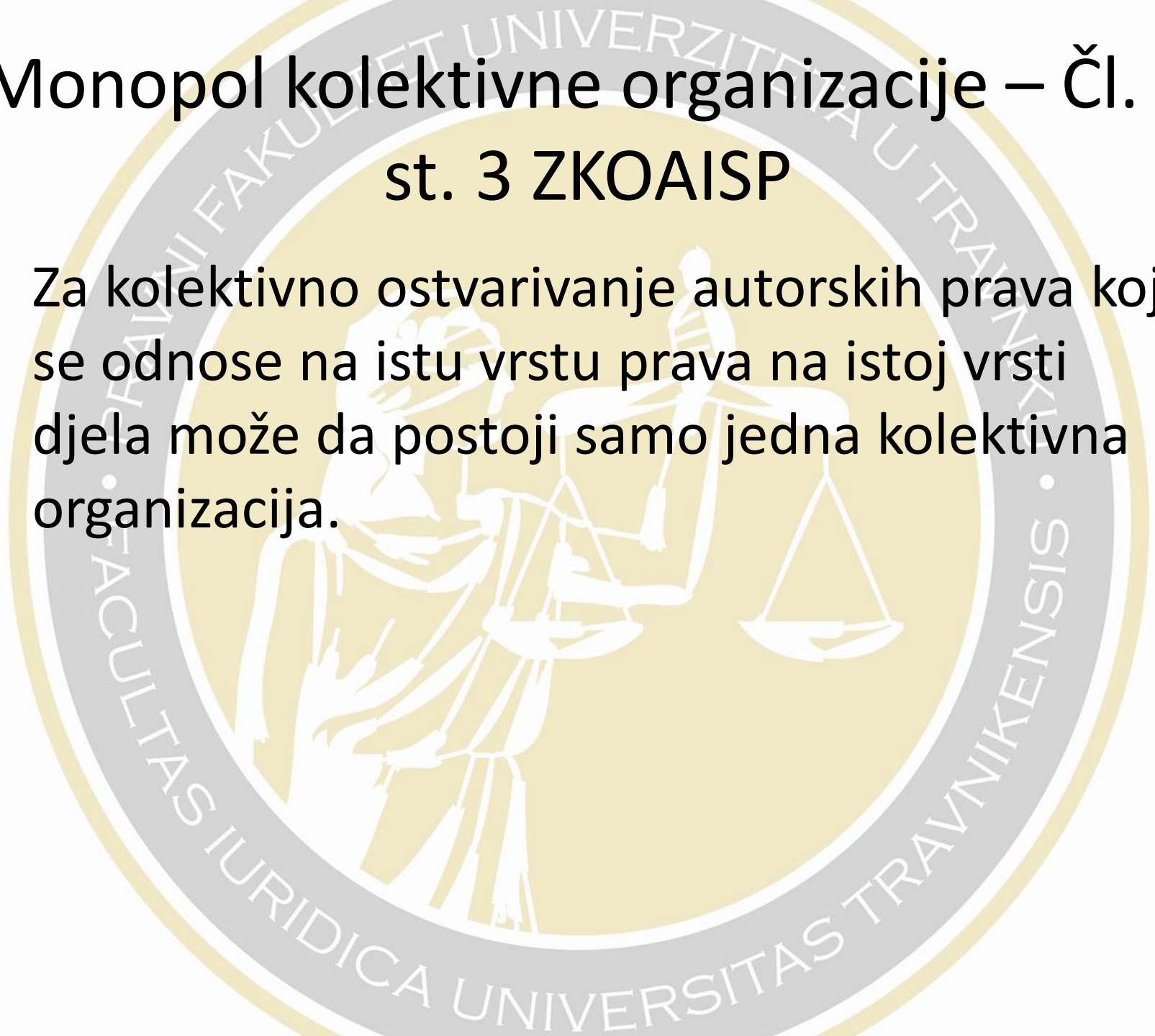
- Kolektivna organizacija može da ostvaruje autorska prava na osnovu ugovora s autorom, osim ako zakonom nije izričito predviđena mogućnost kolektivnog ostvarivanja prava na osnovu samog zakona .
- Ugovor mora da sadrži naročito:
 - a) odredbu o isključivom prijenosu odgovarajućeg imovinskog prava autora na kolektivnu organizaciju,
 - b) nalog autora kolektivnoj organizaciji da u svoje ime, a za račun autora, ostvaruje prenesena prava,
 - c) vrstu djela i prava koja kolektivna organizacija ostvaruje za račun autora,
 - d) vrijeme trajanja ugovora koje ne može biti duže od pet godina; poslije isteka trajanja ugovor se može neograničeno produžavati za iste periode.
- Ako je ostvarivanje prava prema zakonu ili ugovoru preneseno na kolektivnu organizaciju, autor ne može sam ostvarivati ta prava na individualan način, osim u slučaju izuzetnog individualnog ostvarivanja prava.

Kolektivna organizacija – Čl. 6 st. 1 ZKOAISP

- Kolektivna organizacija je pravno lice koje uz dozvolu Instituta obavlja poslove kolektivnog ostvarivanja autorskih i srodnih prava na osnovu ugovora s autorom, odnosno na osnovu ovog Zakona, kao svoju jedinu i neprofitnu djelatnost.

Monopol kolektivne organizacije – Čl. 6 st. 3 ZKOAI SP

- Za kolektivno ostvarivanje autorskih prava koja se odnose na istu vrstu prava na istoj vrsti djela može da postoji samo jedna kolektivna organizacija.

Standardi poslovanja Kolektivne organizacije – Čl. 7 ZKOAiSP

- Kolektivna organizacija mora da obavlja poslove na način koji osiugrava najveći mogući stepen:
 - a) efikanosti,
 - b) da se pridržava pravila dobrog poslovanja, i
 - štedljivosti,
 - da djelatnost obavlja transparentno,
 - da se pridržava međunarodnih i opšteprihvaćenih pravila, standarda i principa iz praxe k.o.p.

**INSTITUT ZA INTELEKTUALNO VLASNIŠTVO
BOSNE I HERCEGOVINE DAJE DOZVOLU ZA
OSNIVANJE I DJELOVANJE TE VRŠI
KONTROLU NAD RADOM KOLEKTIVNE
ORGANIZACIJE ZA OSTVARIVANJE
AUTORSKIH I SRODNIH PRAVA.**

Obaveza prihvatanja kolektivnog ostvarivanja

- Kolektivna organizacija ne može odbiti zahtjev za sklapanje ugovora za kolektivno ostvarivanje prava iz oblasti svoje djelatnosti.
- Ova odredba se ne primjenjuje ako je autor već sklopio ugovor za kolektivno ostvarivanje svojih prava u BiH sa stranom kolektivnom organizacijom.

ČI. 16 ZKOAISP-a

- Autori koji su povjerali kolektivnoj organizaciji ostvarivanje svojih prava su njeni članovi. Vrste članstva i prava u vezi s njima određuje statut kolektivne organizacije.

ČL. 17 ZKOAI SP-A

**ČLAN KOLEKTIVNE ORGANIZACIJE NE MOŽE
IZ KOLEKTIVNOG OSTVARIVANJA PRAVA
IZUZETI SVOJA POJEDINA DJELA NI POJEDINE
OBLIKE KORIŠTENJA TIH DJELA, OSIM U
SLUČAJU KAD JE TO PREDVIĐENO
UGOVOROM IZMEĐU NJEGA I KOLEKTIVNE
ORGANIZACIJE.**

Pretpostavka kolektivnog ostvarivanja autorskih i srodnih prava – Čl. 18

ZKOAISP-a

- Postoji pretpostavka da je kolektivna organizacija, u okviru vrste prava i vrste djela za koje je specijalizirana, ovlaštena da djeluje za račun svih autora.
- Autor koji ne želi svoja prava ostvarivati na kolektivan način dužan je o tome u pisanoj formi obavijestiti odgovarajuću kolektivnu organizaciju.
- Kolektivna organizacija dužna je autore koji je nisu obavijestili da će svoja prava ostvarivati na individualan način tretirati ravnopravno s autorima koji su s njom sklopili ugovor.

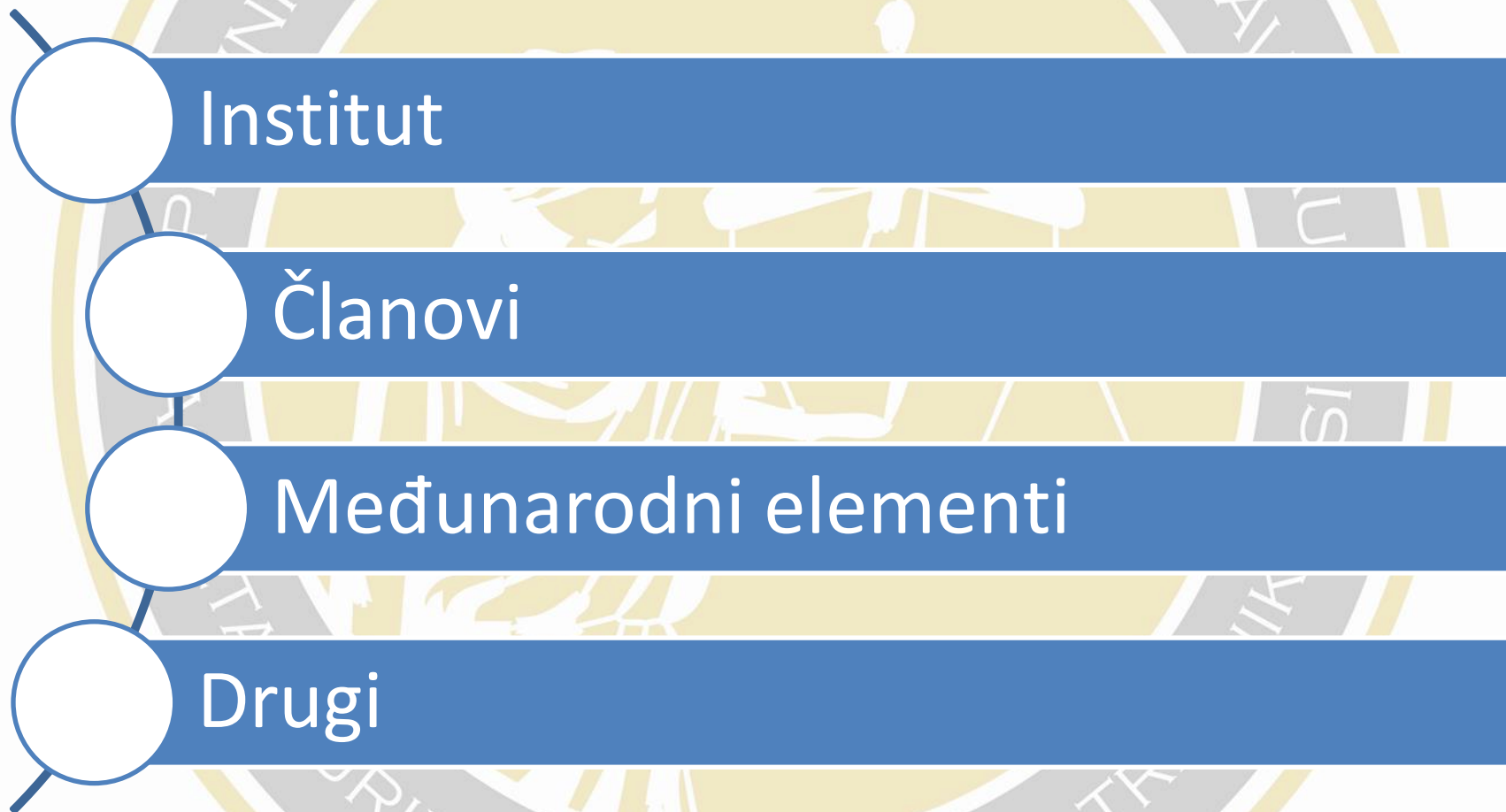
Kolektivno ostvarivanje autorskih i srodnih prava u BiH prije donošenja zakona iz 2010. godine

- Prije 2010. godine nije bio uređen pravni oblik organizacije za k.o.
- Postojao je paralelizam organizacija za istu vrstu prava – konkurencija i nejasnoća u pogledu njihovih repertoara.
- Nedoumica korisnika
- Opšta neurednost izvršavanja zakonskih obaveza u ovom području.

Trenutna situacija povodom kolektivnog ostvarivanja autorskih i srodnih prava u Bosni i hercegovini

Elementi nadzora djelovanja kolektivne organizacije

Pravila o raspodjeli prihoda kolektivne organizacije

- Kolektivna organizacija dužna je autorima koji su s njom zaključili ugovor kao i onima koji svoja prava u Bosni i Hercegovini ostvaruju na osnovu ugovora zaključenog između te kolektivne organizacije i strane kolektivne organizacije raspodijeliti sav prihod od svoje djelatnosti, u skladu s godišnjim planom koji usvoji skupština kolektivne organizacije.
- Kolektivna organizacija dijeli sredstva za autorske honorare članova u skladu sa usvojenim pravilima o raspodjeli.
- Osnovni principi i pravila raspodjele prihoda moraju biti određeni statutom kolektivne organizacije, moraju osiguravati srazmjernost, primjerenost i pravičnost raspodjele i moraju efikasno onemogućavati bilo kakvu proizvoljnost.

Mehanizam kolektivnog ostvarivanja autorskih i srodnih prava

Kolektivna
organizacija

Udruženje
korisnika

Tarifa

- Visina i način izračunavanja naknada koje pojedini korisnik mora da plati kolektivnoj organizaciji za korištenje autorskog djela iz njenog repertoara određuje se tarifom.
- Visina naknade mora biti primjerena vrsti i načinu korištenja autorskog djela.
- Tarifa se određuje kolektivnim ugovorom između kolektivne organizacije i reprezentativnog udruženja korisnika ili, ako to nije moguće, ugovorom s pojedinačnim korisnikom, odnosno odlukom Vijeća za autorsko pravo.

Kolektivni ugovor

- Kolektivna organizacija zaključuje kolektivni ugovor s reprezentativnim udruženjem korisnika autorskih djela iz repertoara kolektivne organizacije na osnovu prethodno obavljenih pregovora.
- Kolektivnim ugovorom smatra se i ugovor koji zaključi kolektivna organizacija s pojedinim korisnikom autorskih djela iz njenog repertoara ako je on zbog prirode svoje djelatnosti jedini koji obavlja tu djelatnost.

Reprezentativno udruženje

- Kao reprezentativno udruženje smatra se ono udruženje korisnika koje na teritoriji Bosne i Hercegovine predstavlja većinu korisnika u oblasti određene djelatnosti, odnosno ono kome je reprezentativnost priznata na osnovu drugih propisa.

Kolektivni ugovor (nast.)

- Kolektivnim ugovorom određuju se naročito:
 - a) tarifa, osnovica za obračun i način primjene tarife,
 - b) uslovi za korištenje autorskih djela iz repertoara kolektivne organizacije,
 - c) okolnosti korištenja zbog kojih se visina određene naknade prema tarifi uvećava, smanjuje ili oprašta,
 - d) rok i način naplate naknade,
 - e) način naplate naknade za korištenje autorskih djela i način obračunavanja naplaćenih naknada u slučaju postojanja privremene tarife iz člana 26. ovog zakona za korištenje tih djela do momenta zaključenja kolektivnog ugovora, ako se tim ugovorom prvi put određuje tarifa za pojedinu vrstu korištenja autorskih djela.

Obaveza sklapanja ugovora o korištenju djela - Čl. 26 ZKOAI SP-a

- (1) Korisnik autorskih djela iz repertoara kolektivne organizacije može bilo kada da traži zaključenje ugovora o neisključivom prijenosu prava za korištenje tih djela, prema važećem kolektivnom ugovoru, odnosno važećoj privremenoj tarifi, ako u tom trenutku takva postoji.
- (2) Ako ugovor o neisključivom prijenosu prava za korištenje zaštićenih djela nije zaključen, smatra se da je odgovarajuće pravo preneseno ako korisnik plati na račun kolektivne organizacije ili na poseban račun kod suda ili notara iznos koji bi naplatila kolektivna organizacija prema važećoj tarifi.

Čl. 27 st. 1 i 2 ZKOAISP-a

- (1) Organizatori kulturno-umjetničkih i zabavnih priredbi i drugi korisnici zaštićenih autorskih djela obavezni su da u slučajevima kada je to potrebno prema odredbama ovog Zakona, prethodno pribave prava za saopćavanje javnosti tih djela, a u roku od 15 dana nakon takvog saopćavanja da pošalju odgovarajućoj kolektivnoj organizaciji popis svih korištenih djela.
- (2) Nadležni organ unutrašnjih poslova će na zahtjev autora ili kolektivne organizacije zabraniti priredbu, odnosno korištenje zaštićenog djela, ako organizator nije prethodno pribavio prava iz stava (1) ovog člana.

Obaveze kolektivne organizacije

- Član 29.
- (Nediskriminacija korisnika)
- Kolektivna organizacija dužna je sa svakim zainteresiranim korisnikom, odnosno udruženjem korisnika zaključiti ugovor o neisključivom prijenosu prava, bez diskriminacije.
- Član 30.
- (Obaveza davanja podataka na uvid)
- Kolektivna organizacija dužna je svakom korisniku, kao i drugom licu koje ima pravni interes omogućiti uvid u svoj repertoar autorskih djela i na zahtjev svakog korisnika saopćiti sve potrebne podatke o uslovima pod kojima ona ostvaruje autorska prava na pojedinim djelima.
- Član 31.
- (Obavještanje korisnika o izuzimanju autora)
- Kolektivna organizacija dužna je svakom korisniku koji koristi djela s njenog repertoara na osnovu ovog Zakona bez odgađanja proslijediti obavještenje iz člana 18. ovog Zakona.

VIJEĆE ZA AUTORSKO PRAVO

Vijeće za autorsko pravo

- Vijeće za autorsko pravo je stručni, nezavisni i nepristrasni organ koji je ovlašten da u oblasti ostvarivanja autorskog prava:
 - a) određuje primjerenu tarifu za korištenje autorskih djela,
 - b) odlučuje o drugim spornim pitanjima u vezi sa zaključivanjem kolektivnih ugovora,
 - c) vrši provjeru da li je objavljeni kolektivni ugovor u skladu sa zakonom kojim se uređuju autorsko pravo i srodna prava, te s ovim zakonom.

Sastav vijeća

- Vijeće čine predsjednik i četiri člana.
- Predsjednik i članovi Vijeća, kao i njihovi zamjenici moraju imati visoku stručnu spremu i najmanje pet godina radnog iskustva u struci.
- Sva lica u sastavu Vijeća moraju imati znanje iz oblasti autorskog prava.

Mandat i postupak imenovanja

- Predsjednika i članove Vijeća imenuje Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na prijedlog Instituta za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine.
- Osim predsjednika i članova, imenuju se i zamjenik predsjednika i dva zamjenika člana Vijeća.
- Mandat predsjednika i članova Vijeća, kao i njihovih zamjenika iznosi pet godina.
- Predsjednik i članovi Vijeća, kao i njihovi zamjenici kojima je mandat istekao mogu biti ponovo imenovani.

**Autorsko djelo stvoreno u
radnom odnosu**

Autorsko djelo stvoreno u radnom odnosu

- Član 100.
- (Pretpostavka prijenosa prava na poslodavca)
- (1) Ako autorsko djelo stvori zaposlenik u izvršavanju svojih radnih obaveza ili prema uputstvima poslodavca, smatra se da su sva autorska imovinska prava isključivo prenesena na poslodavca za period od pet godina od dana završetka takvog djela, ako ugovorom ili drugim aktom nije drugačije određeno.
- (2) Nakon isteka roka iz stava (1) ovog člana prava poslodavca prestaju tako što se vraćaju autoru, osim ako je poslodavac prije isteka tog roka zatražio njihov ponovni isključivi prijenos bez ograničenja. U tom slučaju autoru pripada pravo na odgovarajuću naknadu za daljnje iskorištavanje njegovog djela.

Čl. 103 ZAISP-a

- Kompjuterski program stvoren u radnom odnosu ili po narudžbi
- Ako je kompjuterski program stvorio zaposlenik u izvršavanju svojih obaveza ili prema uputstvima poslodavca, ili ako ga je stvorio autor na osnovu ugovora o narudžbi, smatra se da su sva autorska imovinska prava na takvom programu isključivo i u cjelini prenesena na poslodavca ili naručioca, ako ugovorom nije drugačije utvrđeno.

Literatura:

Slobodan M. Marković: Pravo intelektualne svojine, Magistrat, Sarajevo, 2007. str. 238-249. (knjiga je možda zastarjela u odnosu na pozitivne propise)

ZAISP: ukazani članovi u prezentaciji

Zakon o kolektivnom ostvarivanju autorskog i srodnih prava (Sl. glasnik BiH 63/10) relevantne ukazane odredbe

The image features a circular seal in the background. The seal has a gold outer ring and a grey inner ring. The text in the grey ring reads "PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA U TRAVNIKU" at the top and "FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVNIKENSIS" at the bottom. The center of the seal depicts a white silhouette of a figure holding a scale of justice, with a smaller figure standing behind it.

**OPĆENITO O PRAVU
INDUSTRIJSKOG VLASNIŠTVA**

Grane prava industrijskog vlasništva

Patentno pravo

Žigovno pravo

Pravo industrijskog dizajna

Pravo zaštite oznaka geografskog porijekla

Pravo zaštite topografije integrisanog kola

Pravo zaštite novih sorti bilja

Predmeti zaštite

Patentno pravo – izum

Žigovno pravo – oznaka

Pravo industrijskog dizajna – industrijski dizajn

Pravo zaštite oznaka geografskog porijekla – geografska oznaka; ime porijekla

Pravo zaštite topografije integrisanog kola – topografija i.k.

Pravo zaštite novih sorti bilja – nova sorta bilja

Karakteristike grana prava industrijskog vlasništva

- Naglasak je na djelovanju u privredi (industriji)
- Predmet zaštite je različit za svaku granu prava industrijskog vlasništva i po postupku stvaranja i svrsi zaštite značajno različit od autorskog djela ali je nematerijalno dobro
- Subjekti su često ali ne obavezno pravna lica
- Vremenski period zaštite je znatno kraći
- Obim prava je ekstenzivniji i konkretniji

Nota bene!

- Sva subjektivna prava industrijskog vlasništva nastaju (pravna zaštita obično počinje podnošenjem prijave za pravnu zaštitu) isključivo pravosnažnim rješenjem nadležnog državnog organa (u BiH: Institut za intelektualno vlasništvo) kao rezultat provedenog upravnog postupka (uređenog lex generalis Zakonom o upravnom postupku i lex specialis pojedinačnim zakonima prava industrijskog vlasništva).

The background of the slide is the official seal of the Faculty of Law at the University of Tuzla. It is a circular emblem with a gold outer ring and a grey inner ring. The outer ring contains the text 'FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVNIKENSIS' in white capital letters. The inner ring contains the text 'PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA U TRAVNIKU' in white capital letters. In the center of the seal is a white silhouette of a figure holding a scale of justice and a book, symbolizing law and justice.

**NEMA AUTOMATSKOG STICANJA
SUBJEKTIVNOG PRAVA
INDUSTRIJSKOG VLASNIŠTVA!**

Općenito o postupku sticanja subjektivnog prava industrijskog vlasništva

- Svaki postupak za sticanje pojedinih prava industrijskog prava vlasništva ima svoje specifikume
- Nosilac prava pokreće postupak podnošenjem prijave – nema ex officio pokretanja postupka
- Postupak provodi Institut za intelektualno vlasništvo a na inicijativu stranke i u saradnji sa strankom
- Sticanje subjektivnih prava industrijskog vlasništva se ostvaruje u upravnom postupku
- Postupak je formalan te je uređen lex generalis pravnim normama koje uređuju upravni postupak
- Svaki individualni postupak je lex specialis uređen zakonom koji uređuje konkretnu granu prava industrijskog vlasništva

Koraci postupka za sticanje subjektivnog prava industrijskog vlasništva

Sastavljanje prijave

Podnošenje prijave

Ispitivanje formalne urednosti prijave

Objava prijave u Službenom glasniku Instituta

Ispitivanje materijalne urednosti prijave

Donošenje rješenja o priznanju prava i upis u Registar

Objavljivanje prava u Službenom glasniku Instituta i izdavanje isprave

1. korak: sastavljanje prijave

- Prijava je formalni zahtjev usmjeren prema pravnom sistemu (državi) za prepoznavanje i zaštitu konkretnog subjektivnog prava industrijskog vlasništva
- Najčešće u obliku formulara + drugi dokumenti
- Sadržaj prijave je propisan relevantnim zakonom i opštim pravilima upravnog postupka
- Sastavljanje prijave je složen i tehnički zahtjeva proces

2. korak: podnošenje prijave

- Postupak zaštite subjektivnog prava industrijskog vlasništva se pokreće podnošenjem prijave kojom se traži zaštita
- Od tog trenutka se pruža kondiciona zaštita i računa rok zaštite
- Od tog trenutka se stvara upravnopravni odnos između podnosioca i Instituta (države)
- Usljed načela prior tempore potior iure, te drugih konsideracija globalnosti uslova zaštite – podnošenje prijave se notira do u minutu
- Podnošenjem prijave se obično stiče „pravo prvenstva“

3. korak: ispitivanje formalne urednosti prijave

- Institut za intelektualno vlasništvo će ispitati da li prijava je formalno uredna – ima sve elemente koji se traže relevantnim pravilima
- Ukoliko je prijava formalno neuredna a neurednost se može ispraviti Institut će naložiti ispravljanje neurednosti u izvjesnom roku
- Institut u ovoj fazi može odbiti prijavu ukoliko je očito da prijava nije materijalno uredna, ali to mora biti obrazloženo

4. korak: objava prijave u Službenom glasniku Instituta

- U nekim slučajevima prethodi ovom koraku protok vremena (patent – min 18 mjeseci)
- Ovaj korak je neophodan da bi se javnost obavijestila od zahtjevu za zaštitu i da bi se pružila prilika javnosti da eventualno iznese razloge za nepriznavanje prava

5. korak: ispitivanje materijalne urednosti prijave

- Materijalna urednost prijave je vezana za uslove koje pravni poredak stavlja za pružanje zaštite konkretne grane prava industrijskog vlasništva na konkretnu nematerijalnu tvorevinu
- Institut dakle ispituje da li nematerijalna tvorevina zadovoljava uslove za pravnu zaštitu (za razliku od formalne urednosti koja je vezana za procesne karakteristike same prijave)
- Ovo je često složen, skup i zahtjevan proces
- U nekim slučajevima ne može ga završiti Institut u BiH

6. korak: donošenje rješenja o priznanju prava i upis u Registar

- Pod uslovom da prijava ispunjava uslove za priznanje prava, a što je utvrđeno provođenjem upravnog postupka zaštite Institut za intelektualno vlasništvo će donjeti rješenje kojim će konstatovati i odrediti boim priznate zaštite
- Institut će upisati u primjeren registar koji vodi novo subjektivno pravo industrijskog vlasništva

7. korak: objavljivanje priznatog prava u Službenom glasniku Instituta i izdavanje isprave

- Nakon donošenja i pravosnažnosti rješenja kojim se priznaje pravo Institut će s propisanim podacima objaviti činjenicu priznavanja subjektivnog prava industrijskog vlasništva u Službenom glasniku Instituta
- Institut će izdati i ispravu o subjektivnom pravu industrijskog vlasništva zajedno sa rješenjem kojim priznaje pravo

Isprave o pravima industrijskog vlasništva

BOSNA I HERCEGOVINA
INSTITUT ZA INTELKTUALNO VLASNIŠTVO

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ИНСТИТУТ ЗА ИНТЕЛЕКТУАЛНУ СВОЈИНУ

IP-07162/08-07PE
Sarajevo, 2008-10-20 godine

Na osnovu člana 128. Zakona o industrijskom vlasništvu u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 3/02), dodjeljuje se

Isprava o patentu

za patent sa registrarskim brojem:

BAP97258

Naziv patenta:
POSTUPAK ZA PROIZVODNJU ETILEN-BUTEN-1 I KOPOLIMERA KOJI IMAJU GUSTINU OD OKO 0,880 DO OKO 0,914 / PROCESS FOR THE PREPARATION OF ETHYLENE-BUTENE-1 COPOLYMERS HAVING AN ULTRALOW DENSITY

Nosioč(i) prava:
POLIMERI EUROPA S. r. l., Via Ruggero Settimo, 55 - 90139 Palermo, IT

Pronalazač(i):
MIRRA Mauro, Via Macalle 39, BIELLA (Vercelli), IT
MASI Francesco, Via Kennedy 36; SAN DONATO MILANESE, IT
INVERNIZZI Renzo, Via Primatecchio 98, MILAN, IT
LANGIANNI Elio, Via Pavone 77, FERRARA, IT
MASINI Sergio, Via Felicino Rossitto 10, RAGUSA, IT

Datum/i priznatog prava prvenstva:
1989-10-06
1990-10-05

Datum prijave patenta:
1997-09-26

Datum upisa u registar патената:
2001-09-14

Datum do kojeg važi patent:
2010-10-05

M.P. direktorica
Lidija Vignjević

Posebni troškovi postupka za štampanje ove isprave u iznosu od 100 KM uredno su plaćeni shodno Tar. br. 51. b) Odluke o posebnim troškovima postupka za stvaranje i održavanje prava industrijskog vlasništva ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02).

BOSNA I HERCEGOVINA
INSTITUT ZA INTELKTUALNO VLASNIŠTVO

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ИНСТИТУТ ЗА ИНТЕЛЕКТУАЛНУ СВОЈИНУ

IP-01402/09-07FF
Sarajevo, 2009-02-26 godine

Na osnovu člana 128. Zakona o industrijskom vlasništvu u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 3/02), dodjeljuje se

Isprava o žigu

za žig:

BAZ047751

za znak:

Na ime nosioca prava:
OLIMPIJSKI KOMITET BIH
Olimpijska dvorana Zetra, Ul. Alipašina bb, BA

Nosilac(i) prava na žig ima Zakonom utvrđena prava na žig na teritoriji Bosne i Hercegovine od 2004-05-11 godine.

Putopni podaci o žigu sadržani su u prilogu i čine sastavni dio ove Isprave.

M.P. direktorica
Lidija Vignjević

BOSNA I HERCEGOVINA
INSTITUT ZA INTELKTUALNO VLASNIŠTVO

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ИНСТИТУТ ЗА ИНТЕЛЕКТУАЛНУ СВОЈИНУ

IP-10296/09-03HŽ
Mostar, 2009-10-19 godine

Na osnovu člana 128. Zakona o industrijskom vlasništvu u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 3/02), Izdaje se

Isprava o industrijskom dizajnu

za industrijski dizajn broj:

BAD07400

Na ime nositelja prava:
LIDL STIFTUNG & Co. KG
Stiftsbergstrasse 1, D-74167 Neckarsulm, DE
Nositelj industrijskog dizajna ima Zakonom utvrđena prava na teritoriji Bosne i Hercegovine od 2007-10-22 godine.

Bibliografski podaci o industrijskom dizajnu, kao i prikaz predmeta zaštite industrijskim dizajnom sadržani su u prilogu ove isprave i čine sastavni dio iste.

M.P. direktorica
Lidija Vignjević

**INSTITUT ZA INTELEKTUALNO
VLASNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE**

Ukratko o institutu za intelektualno vlasništvo

- Osnovan Zakonom o osnivanju Instituta za intelektualno vlasništvo BiH (Sl. Glasnik BiH 43/04);
- Od 01.01.2007 Djeluje kao samostalna državna upravna organizacija;
- Odgovorna Vijeću ministara BiH;
- Sjedište u Mostaru, ispostave u Sarajevu i Banja Luci;
- Pravni sljednik Instituta za standarde, mjeriteljstvo i intelektualno vlasništvo BiH (osnovan 01.10.1992.)

Pravni status Instituta

- **Samostalna** državna upravna organizacija,
- **Nadležan** za obavljanje poslova u području intelektualnog vlasništva utvrđenih zakonom,
- **Finansira** se iz Proračuna/Budžeta institucija BiH,
- Institut **učestvuje u prihodu** Proračuna/Budžeta institucija BiH sa sredstvima koja ostvaruje pružanjem usluga iz svoje nadležnosti (*administrativne takse i posebni troškovi postupka*) i članstva u međunarodnim organizacijama,
- Za svoj rad **odgovara Vijeću/Savjetu ministara Bosne i Hercegovine,**
- Institutom rukovodi direktor – imenuje Vijeće ministara BiH

Nadležnosti instituta

- ✓ **Prava industrijskog vlasništva** – vođenje upravnog postupka za sticanje, održavanje, promet i prestanak prava na patent, robni i uslužni žig, industrijski dizajn, geografsku oznaku i topografiju integrisanih kola
- ✓ **Autorsko pravo i srodna prava** – upravni i stručni poslovi, **dodjela dozvole** udrugama za kolektivno ostvarivanje autorskog prava i srodnih prava, **nadzor nad radom organizacija** za kolektivno ostvarivanje autorskog i srodnih prava
- ✓ **Međunarodna saradnja** sa institucijama i organizacijama drugih država na svjetskoj, regionalnoj ili drugoj osnovi
- ✓ **Zakonodavne aktivnosti** – priprema zakona, osnova za potpisivanje bilateralnih i multilateralnih sporazuma, konvencija i drugih propisa iz područja intelektualnog vlasništva
- ✓ **Publicistička djelatnost** iz područja intelektualnog vlasništva

Postupci pred Institutom: za prava industrijskog vlasništva

- **Upravni postupak** za sticanje, održavanje, promet i prestanak prava industrijskog vlasništva (prvostepeni postupak)
- **Priznanje prava** industrijskog vlasništva (patent, robni i uslužni žig, industrijski dizajn, registracija GI, topografija integrisanog kola) *postupak se pokreće prijavom za priznanje prava*
- **Međunarodno registrovanje** prava (žig, patent, industrijski dizajn) *postupak se pokreće prijavom*
- **Postupak za oglašavanje rješenja o priznanju ništavim** (patent, žig, industrijski dizajn, GI) *postupak se pokreće pisanim prijedlogom*
- **Postupak za prestanak žiga zbog nekorištenja** *pokreće se pisanim zahtjevom*

Organizacijska struktura instituta

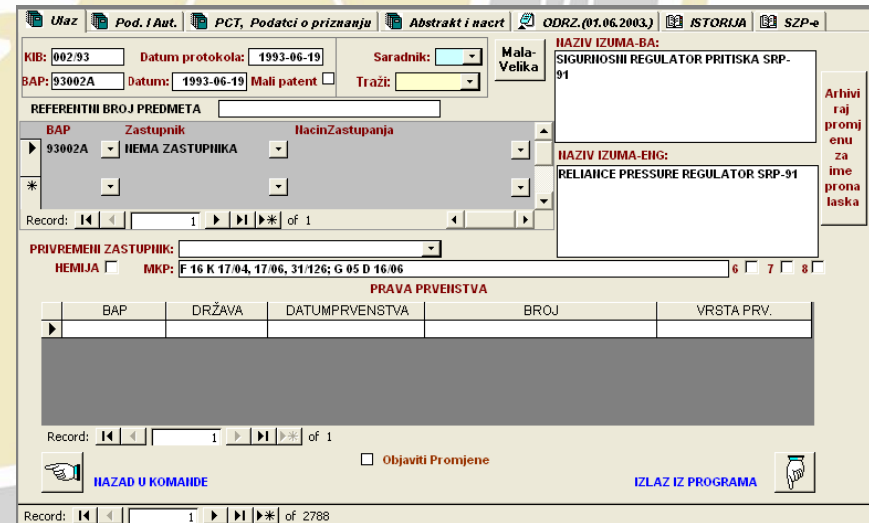
- 1. Ured direktora i Ured zamjenika direktora
- 2. Sektor za industrijsko vlasništvo
- 3. Sektor za autorsko pravo i srodna prava
- 4. Služba za razvoj sistema intelektualnog vlasništva i pravne poslove
- 5. Služba za kadrovske, opće i finansijske poslove.

Komisija za žalbe Instituta (drugostepeni postupak)

- Nezavisni organ Instituta za rješavanje o žalbi protiv odluka donesenih u prvom stepenu (rješenje, zaključak).
- Rok za žalbu 15 dana od dana dostavljanja odluke.
- Odluke Komisije za žalbe su konačne.
- Protiv odluke Komisije za žalbe može se pokrenuti upravni spor pred Sudom BiH

Registri

- **REGISTAR PRIJAVA** za priznanje prava industrijskog vlasništva (prijava patenta, žiga, industrijskog dizajna...),
- **REGISTAR PRIZNATIH PRAVA** industrijskog vlasništva (patent, žig, industrijski dizajn i geografska oznaka i topografija integr. kola),
- **REGISTRI O PROMETU PRAVA** (prenos, licenca, franšiza, zalog);
- **REGISTAR ZASTUPNIKA ZA ZAŠTITU INDUSTRIJSKOG VLASNIŠTVA**
- druge neophodne evidencije za efikasan rad na polju zaštite intelektualnog vlasništva

Službeni glasnik Instituta

- **Zvanična publikacija Instituta u kojoj se objavljuju podaci o pravima industrijskog vlasništva u BiH**
 - prijave prava (patent, žig, ind.dizajn..)
 - priznata prava
 - statusne promjene nosilaca prava (naziv i adresa)
 - podaci o prometu prava (prenos prava, licenca, franšiza, zalog)
 - prestanak prava
 - ništavost prava
 - Odluke komisije za žalbe
 - statistički i drugi podaci
- **redizajniran 2007. godine**
- **izdaje se u papirnoj i elektronskoj formi (PDF) 4 puta godišnje.**

Bosna i Hercegovina
Institut za intelektualno vlasništvo

Bosna i
Hercegovina

Glasnik

intelektualnog vlasništva

Službeni glasnik Instituta za
intelektualno vlasništvo

4/2010

Informacije na Internetu (www.ipr.gov.ba)

- redizajnirana WEB strana (2009)
- dostupna dokumentacija (zakoni, provedbeni propisi, obrasci) i druge informacije za osobe zainteresirane za zaštitu intelektualnog vlasništva u BiH
- Publikacije Instituta u pdf formatu
- Pristup svjetskim bazama podataka (WIPO, EPO..)

ŽIGOVNO PRAVO

**ŽIG JE NAZIV ZA SUBJEKTIVNO PRAVO
INDUSTRIJSKOG VLASNIŠTVA (I
INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA) KOJE ZA
PREDMET ZAŠTITE IMA OZNAKU KOJOM
TITULAR ŽIGA OBILJEŽAVA SVOJ PROIZVOD
ILI USLUGU U PRIVREDNOM PROMETU U
CILJU NJIHOVOG RAZLIKOVANJA OD ISTE ILI
SLIČNE ROBE ILI USLUGA DRUGOG
SUBJEKTA.**

Izvori prava žiga u BiH

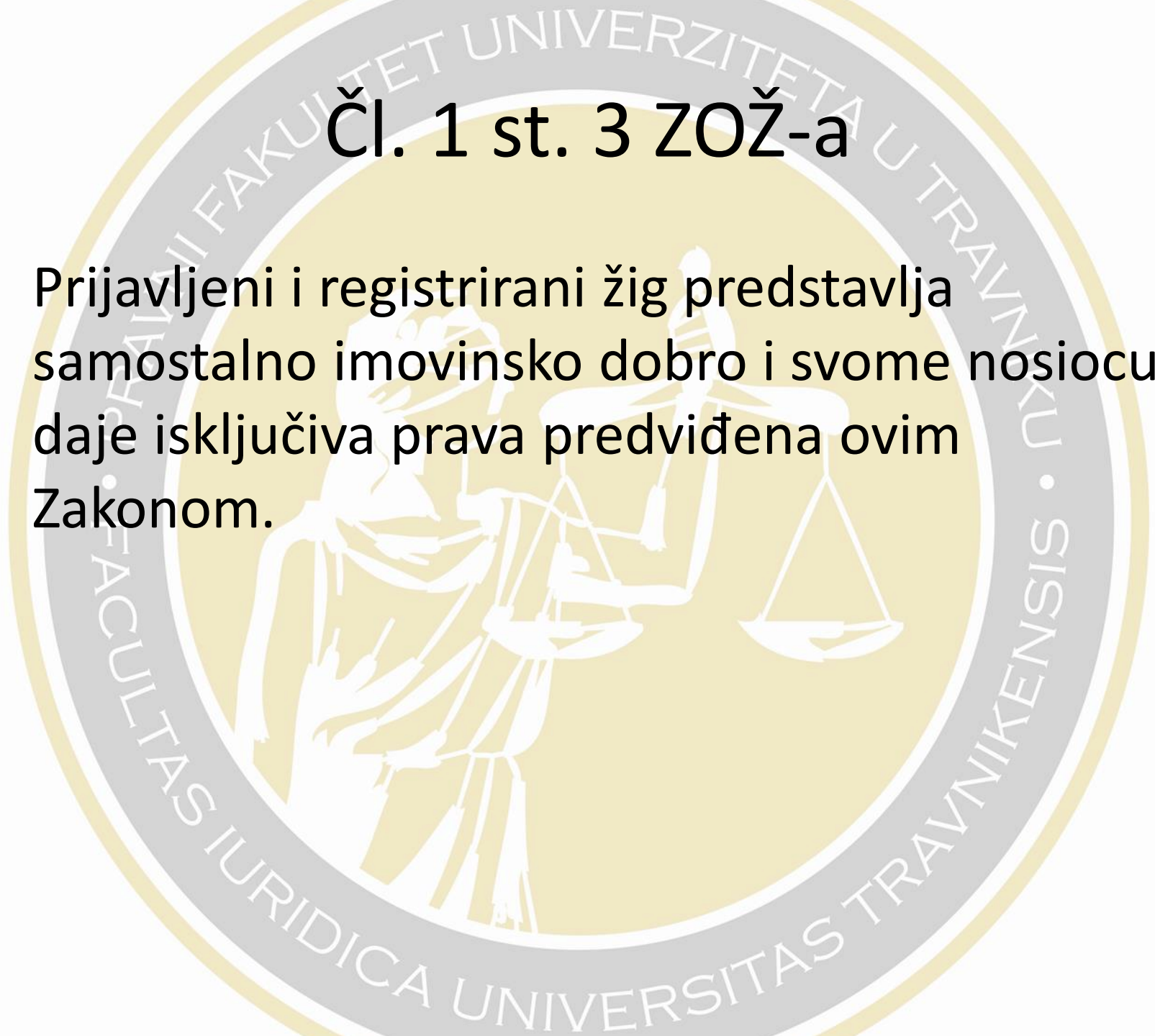
- **Zaštita žiga** u Bosni i Hercegovini regulisana je prvenstveno:
- Zakonom o žigu (Sl. glasnik BiH 53/10) (i drugim zakonima)
- Pravilnikom o žigu i drugim relevantnim podzakonskim aktima
- Pariškom konvencijom o zaštiti industrijskog vlasništva i TRIPS sporazumom (i drugim međunarodnim konvencijama (Ničanska klasifikacija npr.)
- Direktive EU vezane za žig
- Postoji i metodologija ispitivanja žigova (toplo preporučeno)

Čl. 1 st. 2 ZOŽ-a

- U smislu ovog Zakona, žig je pravo kojim se štiti znak koji u privrednom prometu služi za razlikovanje robe, odnosno usluga jednog fizičkog ili pravnog lica od iste ili slične robe, odnosno usluga drugog fizičkog ili pravnog lica.

Čl. 1 st. 3 ZOŽ-a

- Prijavljeni i registrirani žig predstavlja samostalno imovinsko dobro i svome nosiocu daje isključiva prava predviđena ovim Zakonom.

Vrste žiga

Individualni žig

Kolektivni žig

Žig garancije

Čl. 2 st. 1 ZOŽ-a: Individualni žig

Individualni žig je žig jednog fizičkog ili pravnog lica koji služi za razlikovanje jedne ili više vrsta robe ili usluga tog lica od istih ili sličnih vrsta robe ili usluga drugih učesnika u privrednom prometu.

Čl. 2 st. 2 ZOŽ-a: Kolektivni žig

- **Kolektivni žig** je žig pravnog lica koje predstavlja određeni oblik udruživanja proizvođača ili davalaca usluga, koji imaju pravo da koriste članovi tog udruženja pod uslovima predviđenim ovim Zakonom.
- Te predviđeni općim aktom o kolektivnom žigu (čl. 2 st. 3 ZOŽ-a).

STAR ALLIANCE

Čl. 2 st. 4 ZOŽ-a: Žig garancije

- **Žig garancije** je žig koji koristi više lica pod nadzorom nosioca žiga, a koji služi kao garancija kvaliteta, geografskog porijekla, načina proizvodnje ili drugih zajedničkih obilježja robe ili usluge tih lica.

**ŽIG GARANCIJE JE VEOMA SLIČAN ALI
PRAVNO RAZLIČIT OD OZNAKA
GEOGRAFSKOG PORIJEKLA**

Šta se ne smatra žigom

- Čl. 3 ZOŽ-a
- U smislu ovog Zakona, žigom se ne smatraju:
- pečat,
- štambilj i
- službeni znaci za obilježavanje dragocjenih metala, mjera
- i slično.

**PREDMET ILI OBJEKT ZAŠTITE
(KVALIFIKOVANO NEMATERIJALNO
DOBRO) U ŽIGOVNOM PRAVU JE**

**ZNAK
(OZNAKA)**

Pojam oznake

- Pod oznakom se u pravu žiga smatra svako ime ili znak koji je podoban da u prometu služi za razlikovanje određene robe ili usluge jednog privrednog subjekta od iste ili slične vrste robe ili usluge drugog privrednog subjekta.

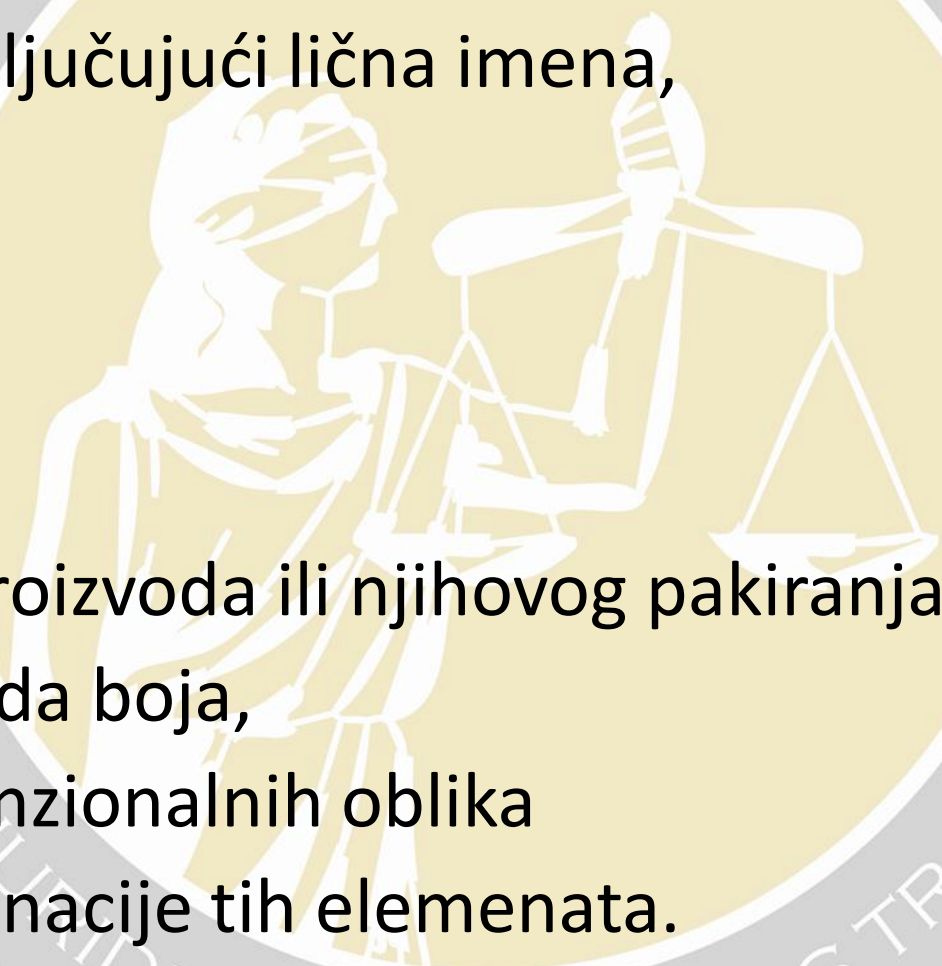

Čl. 4 st. 1 ZOŽ-a

- Žigom se može zaštititi znak koji je prikladan za razlikovanje iste ili slične robe ili usluga u privrednom prometu i koji se može grafički prikazati.

Čl. 4 st. 2 ZOŽ-a

- Znak se može sastojati naročito od:
- riječi, uključujući lična imena,
- crteža,
- slova,
- brojeva,
- slika,
- oblika proizvoda ili njihovog pakiranja,
- rasporeda boja,
- trodimenzionalnih oblika
- ili kombinacije tih elemenata.

Nestandardne oznake

- Oznaka može biti zvučna
- Oznaka može biti mirisna
- U praksi se javljaju i pozicione oznake
- Ovo polje je u konstantnoj ekspanziji

Materijalni uslovi za zaštitu znaka žigom

Distingtivnost znaka

Grafička prikazivost znaka

Distingtivnost oznake

- Oznaka je distingtivna ako je prikladna da razlikuje iste ili slične robe ili usluge u privrednom prometu od drugih istih ili sličnih roba ili usluga.

Distingtivnost oznake (nast.)

- Distingtivnost oznake je pravni standard
- Nedistingtivnost može biti apsolutnim ili relativnim razlogom za odbijanje prijave žiga
- Čl. 4 st. 3 ZOŽ-a: Prilikom ocjene da li je neki znak prikladan za razlikovanje robe ili usluga u privrednom prometu uzet će se u obzir sve okolnosti, a posebno vrijeme i obim njegove dotadašnje upotrebe u BiH.

Metodologija za ispitivanje žigova – str.

22

- „Distinktivnost znaka podrazumjeva njegovu sposobnost individualizacije roba i/ili usluga jedne fizičke ili pravne osobe od druge.
- Kod utvrđivanja distinktivnosti znaka, najprije se procjenjuje tzv. apsolutna distinktivnost, bez obzira na robe i usluge za koje je znak prijavljen.
- Procjenjuje se da li znak uopće može vršiti funkciju žiga, da li će ga potrošači doživljavati kao znak po kome mogu razlikovati i prepoznati robe i/ili usluge na koje se odnosi.“

Metodologija za ispitivanje žigova – str.

22

- „Apsolutno nedistinktivni znakovi ne posjeduju ništa što bi ih izdvajalo od uobičajenih, standardnih oznaka u prometu, kao što su npr. bar kodovi, oznake datuma, oznake težine i sl.
- Ovi znakovi ni kroz dugogodišnju upotrebu ne mogu steći distinktivnost, jer će ih potrošači razumjevati upravo onako kako su i predstavljeni – oznaku datuma uvijek će shvatiti kao datum proizvodnje ili rok trajanja.“

Metodologija za ispitivanje žigova – str.

22

- „Osim apsolutne distinktivnosti, znak mora biti distinktivan u odnosu na robe i/ili usluge za koje je prijavljen, u protivnom neće se moći registrirati.
- U ovom slučaju, znak koji nije distinktivan sam po sebi distinktivnost može steći upotrebom, dodavanjem figurativnih ili drugih distinktivnih elemenata što je potrebno utvđivati u svakom konkretnom slučaju.
- Ako prijavitelj tvrdi da je znak distinktivnost stekao ozbiljnim korištenjem kroz dugogodišnju upotebu, to mora i dokazati.“

Metodologija za ispitivanje žigova – str.

22

- „Kod dodavanja figurativnih ili drugih distinktivnih elemenata, u obzir će se uzeti činjenica da što je verbalni dio znaka manje distinktivan sam po sebi, figurativni element koji mu se dodaje mora biti upečatljiviji i obratno.
- Ako se znakovi sastoje od nekoliko elemenata koji su svaki za sebe nedistinktivni, njihovim spajanjem moguće je postići distinktivni karakter, što je potrebno utvrditi u svakom pojedinom slučaju.“

Metodologija za ispitivanje žigova – str.

22

- „Ako znak ima barem minimalno distinktivno obilježje moći će se registrirati.
- Minimalno distinktivno obilježje može se postići korištenjem ornamentalnog ili ukrasnog fonta slova, ovisno od stupnja stilizacije, što će se utvrditi za svaki konkretni slučaj.
- Korištenje uobičajenih fontova slova ne pridonosi postizanju distinktivnosti.
- Znakovi koji se sastoje od nedistinktivne riječi (opisna, ukazuje na geografsko porijeklo i sl.), ali imaju distinktivnu stilizaciju, obično su prihvatljivi, s tim da se obim njihove zaštite ograničava isključivo na stilizaciju.“

Po distingtivnosti oznake mogu biti:

Generičke

Opisne

Distingtivne

OPIŠNE OZNAKE

Čl. 6 st. 1 tačka e) ZOŽ-a

- (1) žigom se ne može zaštititi znak:
- e) koji se sastoji isključivo od oznaka ili podataka koji u prometu služe za označavanje vrste, kvaliteta, količine, namjene, vrijednosti, geografskog porijekla proizvoda, vremena ili načina proizvodnje robe ili pružanja usluga, ili za označavanje nekih drugih obilježja robe ili usluga,

Metodologija za ispitivanje žigova – str.

27

- „Ovim člankom (misli se na čl. 6st. 1 tačka e) OP.A) propisuje se zabrana zaštite za znakove koji imaju opisan karakter, odnosno koji isključivo ukazuju na vrstu ili druga svojstva robe ili usluge.“

Metodologija za ispitivanje žigova – str.

27

- „VRSTA
- Podrazumjeva samu robu ili usluge, odnosno tip ili prirodu roba ili usluga (npr: verbalni znak “banka” bit će odbijen u odnosu na finansijske usluge, a slika jabuke u odnosu na jabuku, “PC COMPUTER” za kompjutere).
- Ako se utvrdi da se znak odnosi samu robu ili uslugu, znaku se neće odobriti zaštita.“

Metodologija za ispitivanje žigova – str.

27

- „KVALITET
- Termini kojima se ističe kvalitet robe ili usluga - npr. izvrsno, super, idealno, ultra, najbolje, neće se registrirati u odnosu na sve robe ili usluge, osim ako distinktivnost znaka koji sadrži ovakve riječi nije postignuta nekim dodatnim verbalnim ili figurativnim elementom.
- “CASUAL COMFORT COLLECTION” (klasa 25 - obuća) – znak ukazuje kolekciju neformalne i udobne obuće.
- Kod složenica, mora se procjeniti da li znak u cjelini odstupa od opisa kvaliteta. Npr. složenica “ULTRAPLUS” nema opisni karakter jer ne sadrži pojam u odnosu na koji bi jedan od pojmova 'ultra' ili 'plus' bio opisan. U kombinaciji znak nema nikakvo značenje, ne ističe karakteristike niti kvalitet proizvoda.“

Metodologija za ispitivanje žigova – str.

27

- „KVANTITET
- Potrebno je utvrditi da li se znak sastoji isključivo od oznaka količina uobičajenih u prodaji robe, npr. jedna litra za pića, 100 (grama) za čokolade, itd. U ovakvim slučajevima kod odbijanja u obzir će se uzeti samo oznake odnosno mjere koje se stvarno koriste u trgovini, a ne i mjere za koje se pretpostavlja da bi mogle označavati količinu.“

Metodologija za ispitivanje žigova – str.

27

- „NAMJENA
- Ispitivanje mora biti sprovedeno u odnosu na podatke koji opisuju funkcije korištenja određene robe ili usluge.
- Npr: “BURN -TO DVD” (klasa 9 – aparati za snimanje) – znak je opisan jer direktno ukazuje na namjenu robe, aparati koji omogućavaju “prženje” na DVD.“

Metodologija za ispitivanje žigova – str. 27-28

- „VRIJEDNOST
- Kod ispitivanja da li se znak sastoji od podataka koji označavaju vrijednost procjenjuje se vrijednost kao cijenu ili vrijednost robe koja proizlazi iz nekih drugih karakteristika robe.
- To su pojmovi kao što su 'top', 'više za vaš novac', 'premium' itd.
- Znakovi koji se sastoje od ovih pojmova samih za sebe ili u kombinaciji s drugim direktno opisnim pojmovima neće se moći zaštititi žigom.“

Metodologija za ispitivanje žigova – str.

28

- „VRIJEME PROIZVODNJE ROBA ILI PRUŽANJA USLUGA
- Znakovi koji se isključivo sastoje od podataka koji mogu označavati vrijeme pružanja usluga (npr. večernje vijesti, 24, 24/7) ili pak vrijeme proizvodnje određene robe (npr. godina berbe za vina) odbit će se prema ovom apsolutnom razlogu.“

Metodologija za ispitivanje žigova – str.

28

- „DRUGE KARAKTERISTIKE ROBA ODNOSNO USLUGA
- Lista karakteristika navedena u ovom članku nije iscrpna.
- Znak koji se sastoji od podataka koji označavaju bilo koju drugu bitnu karakteristiku roba ili usluga odbit će na osnovu ove odredbe.
- To može biti definicija ciljne skupine, tehničke karakteristike robe koje se ne mogu svrstati u navedeno (npr. 'bezolovni' za benzin) ili sadržaj (npr. kad se znak sastoji od riječi koja opisuje što će vjerovatno biti sadržaj neke robe kao što su publikacije, časopisi, knjige, CD-ovi ili usluge koje se sastoje od te aktivnosti kao npr. ISTORIJA za knjige ili usluge edukacije).“

Metodologija za ispitivanje žigova – str.

28

- „OPISNOST U ODNOSU NA GEOGRAFSKO PORIJEKLO ROBE ILI PRUŽANJA USLUGE
- Znak se ne može registrirati ako se sastoji isključivo od oznake koja u privrednom prometu označava geografsko porijeklo robe ili pružanja usluga.
- Geografski pojam podrazumjeva svaki postojeći naziv zemlje, regije, grada, lokaliteta, ali pod geografskim pojmom u ovom slučaju smatrat će se i nazivi iz prošlosti ako se još uobičajeno koriste ili shvaćaju kao sinonimi za oznake porijekla (npr. Cejlon - za čaj).“

GENERIČNE OZNAKE

Čl. 6 st. 1 tačka f) ZOŽ-a

- (1) žigom se ne može zaštititi znak:
- f) koji se sastoji isključivo od oznaka ili podataka koji su postali uobičajeni u svakodnevnom govoru ili stručnom govoru, ili u dobroj vjeri i ustaljenoj trgovačkoj praksi, za označavanje određene vrste robe ili usluge,

Metodologija za ispitivanje žigova – str.

30

- „Neće se registrirati znak koji se sastoji isključivo od oznaka ili podataka koji su postali uobičajeni u svakodnevnom ili stručnom govoru ili u dobroj vjeri i ustaljenoj trgovačkoj praksi za označavanje određene vrste robe ili usluge.
- Kao generički pojmovi smatrat će se i znakovi koji nisu imali nikakvo značenje ali su im trgovci i javnost dodjelili / pridodali određeno značenje.
- Takvim znakovima smatrat će se verbalni znakovi kao što su npr. NET za mrežu, slovo L za vozačku školu, ali i figurativni kao što je znak zvijezda u odnosu na hotelijerske usluge.“

Metodologija za ispitivanje žigova – str.

30

- „Također i znakovi koji su izgubili funkciju žiga, koje su trgovci ili javnost počeli upotrebljavati kao sinonime za te robe ili usluge (npr. frižider- za rashladne uređaje, žilet – za brijače), smatrat će se generičkim pojmovima.
- Ovdje je važno je napomenuti da nešto što predstavlja generičan naziv u jednoj zemlji, to ne mora biti u drugoj zemlji. Tako npr. ASPIRN – predstavlja generičan pojam u SAD-u, dok u mnogim drugim zemljama to nije.“

Metodologija za ispitivanje žigova – str.

30

- „Ukoliko se utvrdi da znak osim generičkog pojma sadržava i druge distinktivne elemente, može steći uvjete za zaštitu, međutim ako u izgledu znaka dominira generički pojam i znak u cijelosti nema dostatan distinktivni karakter, bit će odbijen kao nedistinktivan.“

Metodologija za ispitivanje žigova – str.

30

- „Kod utvrđivanja generičnosti znaka, mora se utvrditi da je pojam u stvarnoj upotrebi u trgovini u odnosu na prijavljene robe i usluge. U obzir će se uzeti trgovačka praksa u odnosu na krajnjeg potrošača, pogotovo kad se radi o robama opće upotrebe kao što su hrana ili pića.
- Ukoliko se radi o robama na čiji izbor krajnji potrošač nema utjecaja, u obzir će se uzeti trgovačku praksu posrednika.“

Stečena distinktivnost

- Metodologija za ispitivanje žigova – str. 42
- Znakovi za koje je u postupku ispitivanja utvrđeno da su nedistinktivni, opisni ili generični, ne ispunjavaju zakonske uvjete i nije ih moguće zaštititi žigom.
- Međutim, u nekim slučajevima zaštitu je moguće ostvariti, ako podnositelj prijave za registraciju žiga dokaže da su kroz dugogodišnju upotrebu u prometu stekli distinktivnost (članak 6. stavak (2) ZOŽ).
- Podnositelj mora dokazati da je znak prije datuma podnošenja prijave za registraciju i na osnovu korištenja u prometu stekao distinktivno obilježje u odnosu na robu ili usluge za koje je zatražena registracija. Dakle, nije dovoljno da podnositelj dokaže samo korištenje žiga, već da je znak koji bi inače bio odbijen, na osnovu takvog korištenja postao distinktivan, odnosno da ga dovoljno veliki dio relevantne javnosti doživljava kao žig i preko njega identificira proizvođača.

**ZNAKOVI KOJI NISU OPISNI I NISU
GENERIČNI ĆE BITI DISTINKTIVNI,
UKOLIKO ZADOVOLJE PRETHODNO
NAVEDENIM KRITERIJIMA.**

Čl. 4 st. 4 ZOŽ-a

- Priroda robe, odnosno usluga koje se obilježavaju žigom, sama po sebi ne može biti smetnja za priznanje žiga.

Načelo specijalnosti

- Znak se žigom štiti samo u odnosu na tačno određene proizvode i/ili usluge!
- Proizvodi i usluge se identifikuju u prijavi

Načelo specijalnosti

- Oznaka kao predmet prava žiga se u pravu vezuje za određenu robu ili uslugu u privrednom prometu koja se njom označava.
- Izuzetak: čuveni, slavni ili notorni žig

The background features a large, semi-transparent circular seal of the Faculty of Law, University of Trnava. The seal contains a central figure of a seated person, likely a scholar or saint, surrounded by Latin text: 'FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVNIKENSIS' and 'FACULTETI UNIVERZITETA U TRAVNIKU'.

**MOGU POSTOJATI DVIJE IDENTIČNE
OZNAKE KOJE SU ZAŠTIĆENE SA DVA
PRAVNO VALIDNA ŽIGA NA TERITORIJI
JEDNE DRŽAVE, POD USLOVOM DA SE
ODNOSE NA RAZLIČITE PROIZVODE I
USLUGE!**

**RIJEČ ILI DIVJE O ZNAČAJU
NIČEANSKE KLASIFIKACIJE (VIŠE U
SLJEDEĆEM BLOKU) ZA NAČELO
SPECIJALNOSTI U ŽIGOVNOM
PRAVU**

OPŠTEPOZNATI ZNAK

Opštepoznati znak

- Opštepoznati znak, sukladno odredbi člana 7 st. 1 tačka b ZOŽ-a je znak lica koji je poznat u BiH, u smislu člana 6. bis Pariške konvencije o zaštiti industrijskog vlasništva.
- Isti predstavlja odstupanje od načela da pravo žiga se stiče registracijom.

Čl. 6 bis st. 1 Pariške konvencije o zaštiti prava industrijskog vlasništva

- 1. Zemlje Unije obvezuju se da će ex officio, ako to dopušta njihovo zakonodavstvo, ili na zahtjev zainteresirane stranke, odbiti ili poništiti registraciju i zabraniti upotrebu žiga koji je reprodukcija, oponašanje ili prijevod koji bi mogao izazvati zabunu u odnosu na žig što ga nadležno ovlašteno tijelo zemlje registriranja ili upotrebe smatra dobro poznatim žigom u toj zemlji i žigom osobe koja ima pravo služiti se ovom Konvencijom te žigom koji se upotrebljava za iste ili slične proizvode. Te se odredbe primjenjuju i onda kada je bitni dio žiga reprodukcija takva dobro poznatog žiga ili oponašanje koje može izazvati zabunu u pogledu toga žiga.

Metodologija za ispitivanje žigova – str.

50

- „Ovaj slučaj se odnosi na koliziju između prijavljenog znaka i znaka koji nije zaštićen žigom, ali koji je u BiH poznat u smislu člana 6.bis Pariške konvencije (nesumnjivo poznati znak "wellknown mark").
- Dakle znak koji nije registriran, može ostvariti zaštitu ukoliko njegov nositelj dokaže da je općepoznat i da je raniji u odnosu na osporavanu prijavu ili žig.
- Općepoznati znak pruža njegovom nositelju zaštitu samo za one robe ili usluge za koje je općepoznat i njima slične robe ili usluge.“

Metodologija za ispitivanje žigova – str.

50

- „Nositelj znaka koji se poziva na općepoznatost njegova znaka mora Institutu dostaviti odgovarajuće dokaze na temelju kojih se u postupku nedvojbeno može utvrditi da se radi o općepoznatom znaku.
- Institut će prilikom procjene dokaza o općepoznatim žigovima u obzir uzeti kriterije koji su utvrđeni u Zajedničkim preporukama Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo (World Intellectual Property Organization, u daljnjem tekstu WIPO) vezano uz odredbe o zaštiti općepoznatih znakova (WIPO Joint Recommendations Concerning Provisions on the Protection of Well-Known Marks)“

Metodologija za ispitivanje žigova – str. 50

- „Kriteriji su kako slijedi:
- – stupanj poznatosti ili prepoznatljivosti znaka u relevantnom sektoru javnosti;
- – dužina, opseg i geografsko područje upotrebe znaka;
- – dužina, opseg i geografsko područje promocije znaka, uključujući reklamiranje i prikazivanje na sajmovima ili izložbama robe odnosno usluga na koje se znak odnosi;
- – uspješno okončani postupci ostvarivanja zaštite;
- – vrijednost vezana za znak.“

Metodologija za ispitivanje žigova – str. 50

- „Ovi faktori predstavljaju osnovne smjernice, te će relevantnost navedenih faktora ili nekih dodatnih faktora biti procjenjena u odnosu na svaki pojedini slučaj.
- Osnovna pretpostavka da bi općepoznati žigovi mogli biti osnova za prigovor na registraciju žiga je da se općepoznatost dokaže, i to na teritoriju BiH.
- Time će znak koji je općepoznat, a nije zaštićen kao žig, uprkos činjenici da nije registriran, moći spriječiti registraciju istog/sličnog znaka za iste/slične proizvode.“

ČUVENI ŽIG

Čuveni žig

- Čuveni žig je znak koji (sukladno čl. 7 st. 1 tačka c) „koji je kod učesnika u prometu u BiH nesumnjivo poznat kao znak visoke reputacije“.
- Čuveni žig predstavlja odstupanje od načela specijalnosti u žigovnom pravu

TRIPS i čuveni žig

- ZOŽ se poziva na čl. 16 st. 3 TRIPS-a
- „Članak 6.bis Pariške konvencije (1967.) primjenjuje se, mutatis mutandis, na robu ili usluge koje nisu slične onima za koje je registriran žig, pod pretpostavkom da bi uporaba tog žiga u vezi s takvom robom ili uslugama mogla upućivati na povezanost između takve robe ili usluga i nositelja registriranog žiga, i pod pretpostavkom da bi interes nositelja registriranog žiga mogao pretrpjeti štetu takvom uporabom.“

Pariška konvencija i čuveni žig

- Članak 6.bis.
- 1. Zemlje Unije obvezuju se da će ex officio, ako to dopušta njihovo zakonodavstvo, ili na zahtjev zainteresirane stranke, odbiti ili poništiti registraciju i zabraniti upotrebu žiga koji je reprodukcija, oponašanje ili prijevod koji bi mogao izazvati zabunu u odnosu na žig što ga nadležno ovlašteno tijelo zemlje registriranja ili upotrebe smatra dobro poznatim žigom u toj zemlji i žigom osobe koja ima pravo služiti se ovom Konvencijom te žigom koji se upotrebljava za iste ili slične proizvode. Te se odredbe primjenjuju i onda kada je bitni dio žiga reprodukcija takva dobro poznatog žiga ili oponašanje koje može izazvati zabunu u pogledu toga žiga.

Metodologija za ispitivanje žigova – str.

51

- „Da bi se neki žig smatrao čuvenim žigom, nužno je da je dostigao najveći mogući stupanj snage označavanja, da je poznat široj javnosti, čime je postao prepoznatljiv simbol za samu robu koja je njime označena, da izaziva direktnu asocijaciju na robu odnosno uslugu.“

Metodologija za ispitivanje žigova – str.

51

- „Žig mora biti čuven na teritoriju BiH, i njegova reputacija mora postojati prije podnesene prijave tj. do datuma podnošenja osporavane prijave, imajući u vidu pravo prvenstva, ukoliko je priznato od strane Instituta.
- Kod utvrđivanja da li je znak čuveni žig, uzima se u obzir upoznatost relevantnog dijela javnosti sa znakom, uključujući i poznavanje do koga je došlo putem promocije znaka.
- Relevantnim dijelom javnosti smatraju se stvarni i potencijalni korisnici robe, odnosno usluga koje se obilježavaju tim znakom, kao i osobe uključene u distribucijske kanale te robe, odnosno usluge.
- Čuveni žig mora biti poznat ne samo potrošačima kojima su namjenjene robe i usluge označene tim žigom, nego mora biti poznat i drugim potrošačima.
- Pri utvrđivanju čuvenosti žiga primjenjivat će se isti kriteriji određeni za ocjenu općepoznatosti sadržani u Zajedničkim preporukama WIPO-a.“

Nacionalni tretman – Član 5 ZOŽ-a

- (1) Nosilac registriranog žiga ili podnosilac prijave za priznanje žiga može biti domaće ili strano fizičko ili pravno lice pod uslovima propisanim zakonom.
- (2) Strana fizička i pravna lica u pogledu zaštite znaka žigom u BiH uživaju ista prava kao i domaća fizička i pravna lica, ako to proizilazi iz međunarodnih ugovora ili konvencija kojima je pristupila ili ih je ratificirala BiH ili iz principa reciprociteta.

Čl. 1 st. 4 ZOŽ-a: Načelo teritorijalnosti žiga

- Ovaj Zakon primjenjuje se i na žigove koji su međunarodno registrirani za teritoriju BiH

Član 9 ZOŽ-a: Publicitetno pravo

- (1) Lik, lično ime, nadimak ili pseudonim poznatog lica može se zaštititi žigom samo uz pristanak tog lica.
- (2) Znak koji sadrži lik nekog lica može se zaštititi žigom samo uz pristanak tog lica, a lik umrlog lica može se zaštititi žigom samo uz pristanak bračnog druga i djece umrlog, ako njih nema, uz pristanak roditelja, a ako nema roditelja, uz pristanak drugih nasljednika ako testamentom nije drugačije određeno.
- (3) Za zaštitu znaka koji sadrži lik, lično ime, nadimak ili pseudonim historijske ili druge umrle poznate ličnosti potrebna je i dozvola nadležnog organa.

Sadržina zaštite

- Žig je isključivo subjektivno pravo imovinskog karaktera, dakle, ne sadrži ličnopravna ovlaštenja.
- Ovlašćuje nosioca da koristi zaštićenu oznaku u cilju razlikovanja sopstvene robe ili usluge od iste ili slične robe ili usluge drugog subjekta, odnosno da zabrani drugima da to čine
- Izuzetak: kolektivni žig i žig garancije

Čl. 49 st. 1 tačka a ZOŽ-a

- (1) Nosilac žiga ima pravo drugim licima zabraniti da neovlašteno koriste:
- a) znak koji je istovjetan njegovom žigu u odnosu na robu ili usluge koje su istovjetne robi ili uslugama za koje je žig registriran,

Čl. 49 st. 1 tačka b ZOŽ-a

- (1) Nosilac žiga ima pravo drugim licima zabraniti da neovlašteno koriste:
- b) znak koji je istovjetan ili sličan njegovom žigu u odnosu na robe ili usluge koje su iste ili slične robi ili uslugama za koje je žig registriran ako postoji vjerovatnoća da javnost može biti dovedena u zabludu, što uključuje vjerovatnoću dovođenja u vezu s tim znakom i žigom,

Čl. 49 st. 1 tačka c ZOŽ-a

- (1) Nosilac žiga ima pravo drugim licima zabraniti da neovlašteno koriste:
- c) znak koji je istovjetan ili sličan njegovom žigu u odnosu na robe ili usluge koje nisu slične onima za koje je žig registriran kada taj žig ima ugled u BiH i kada korištenje tog znaka bez opravdanog razloga nelojalno koristi distinktivni karakter ili ugled žiga ili im nanosi štetu (čuveni žig).

Čl. 49 st. 2 ZOŽ-a

- (2) U smislu stava (1) ovog člana, nosilac žiga ima pravo zabraniti sljedeće:
 - a) stavljanje zaštićenog znaka na robu, njeno pakiranje ili sredstva za obilježavanje robe,
 - b) nuđenje robe, njeno stavljanje u promet ili njeno skladištenje u te svrhe, ili obavljanje usluga pod zaštićenim znakom,
 - c) uvoz, izvoz ili tranzit robe pod zaštićenim znakom,
 - d) korištenje zaštićenog znaka u poslovnoj dokumentaciji ili u reklamama.

Čl. 49 st. 3 ZOŽ-a

- (3) Prava koja proizilaze iz ovog člana imaju djelovanje prema trećim licima od datuma upisivanja žiga u Registar žigova.

Čl. 50 ZOŽ-a

- Ako reprodukcija žiga u rječniku, enciklopediji ili sličnim djelima, uključujući i ona u elektronskoj formi, stvara utisak da je žig generički naziv za robu ili usluge za koje je registriran, na zahtjev nosioca žiga izdavač djela mora osigurati, najkasnije u sljedećem izdanju, da reprodukcija žiga bude praćena naznakom da je žig registriran (oznaka R).

OGRANIČENJE ŽIGA

Čl. 52 st. 1 ZOŽ-a

- Nosilac žiga ne može zabraniti drugom licu da pod istim ili sličnim znakom stavlja u promet svoju robu ili usluge ako taj znak predstavlja poslovno ime ili naziv tog lica koji je na savjestan način stečen prije priznatog datuma prvenstva žiga.

Čl. 52 st. 2 ZOŽ-a

- (2) Nosilac žiga ne može zabraniti drugom licu da, u skladu s dobrim poslovnim običajima, u privrednom prometu koristi:
 - a) svoje ime ili adresu,
 - b) naznaku vrste, kvaliteta, količine, namjene, vrijednosti, geografskog porijekla, vremena proizvodnje ili drugog svojstva robe ili usluga,
 - c) žigom zaštićeni znak kad je njegovo korištenje neophodno radi naznake namjene robe ili usluge, posebno kad je riječ o rezervnim dijelovima ili priboru.

Čl. 52 st. 3 ZOŽ-a

- (3) Ako je predmet zaštite kolektivnog žiga ili žiga garancije znak koji ukazuje na određeni geografski lokalitet s kojeg potiče roba ili usluga označena njime, korisnik kolektivnog žiga ili žiga garancije ne može zabraniti drugom da taj znak koristi u skladu s dobrim poslovnim običajima niti može zabraniti njegovo korištenje ovlaštenom korisniku iste ili slične registrirane oznake geografskog porijekla za istu ili sličnu vrstu robe ili usluga.

ČL. 52 st. 4 ZOŽ-a

- (4) Nosilac žiga ne može zabraniti drugom licu da isti ili sličan znak koristi za obilježavanje robe ili usluga druge vrste, osim ako je u pitanju čuveni žig.

Čl. 52 st. 5 ZOŽ-a

- (5) Nosilac registriranog čuvenog žiga može zabraniti drugom licu da isti ili sličan znak koristi za obilježavanje robe, odnosno usluga koje nisu slične onima za koje je žig registriran ako bi korištenje takvog znaka upućivalo na povezanost te robe, odnosno usluga i nosioca zaštićenog čuvenog žiga i ako postoji vjerovatnoća da bi nosilac čuvenog žiga trpio štetu takvim korištenjem.

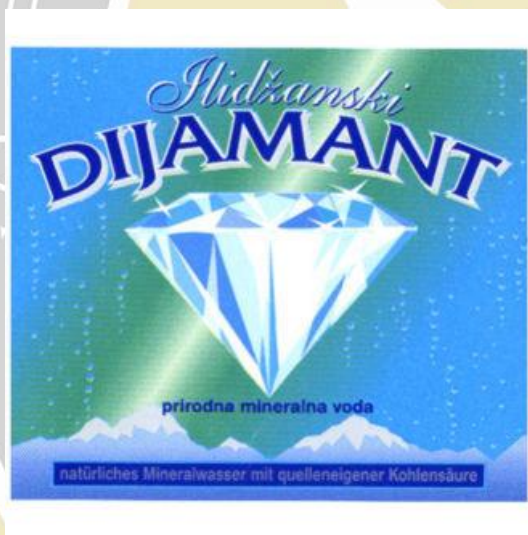
Obim zaštite

- Titular žiga je ovlašten da zabrani trećim licima da koriste ne samo njegovu registrovanu oznaku za registrovanu robu ili uslugu, već i sličnu oznaku za istu ili sličnu robu ili uslugu.
- Neposredna zabuna
- Posredna zabuna
- Sličnost oznaka
- Snaga obilježavanja koja oznaka ima
- Sličnost robe ili usluga
- Pažnja prosječnog učesnika u prometu

Konkretan slučaj povrede žiga

Ilidžanski dijamant vs Tešanjski dijamant

- Slučaj je bio rješavan pred Kantonalnim sudom u Zenici
- POZADINA
- Tuženi: “TEŠANJSKA VRELA”, Tešanj, BA je kod Instituta za intelektualno vlasništvo BIH 11 februara, 2002 podnio zahtjev za priznanje prava na žig:

- Za robe iz klase 32: mineralna voda.
- Institut je 5. marta 2002 donio Rješenje o priznanju prava na žig.

- Tužitelj: “ILIDŽANSKI DIJAMANT”, Sarajevo, BA je kod Instituta za intelektualno vlasništvo BIH 20 februara, 2002 podnio zahtjev za priznanje prava na žig:

- Za robe iz klase 32: mineralna voda.

- **PRED SUDOM**

- **15 marta, 2002 Tužitelj “ILIDŽANSKI DIJAMANT”, Sarajevo, BA pred Kantonalnim sudom u Zenici istupa sa tužbom za povredu prava na žig protiv Tuženog “TEŠANJSKA VRELA”, Tešanj, BA**
- **U ovom slučaju Tužitelj navodi slijedeće:**
- **Da je koristio znak duži vremenski period;**
- **Uprkos toj činjenici Tuženi je napravio istu bocu i koristio sličnu etiketu na boci;**
- **Tužitelj smatra da prevelika sličnost između proizvoda kod prosječnog potrošača može da stvori zabunu vezano za porijeklo proizvoda i da prosječni potrošač može dovesti u vezu ova dva proizvoda;**
- **Tužitelj zahtjeva i slijedeće:**
- **Da prestane uporeba žiga “TEŠANJSKI DIJAMANT” za mineralne vode;**
- **Da se zaustavi proizvodnja i uništi sva ranije proizvedena roba;**
- **Naknada za materijalnu i nematerijalnu štetu u iznosu od 20% od ostvarenog profita;**
- **Da objavi presudu putem javnih medija;**
- **Da plati troškove suđenja.**

- Tuženi “TEŠANJSKA VRELA” odbija udovoljiti zahtjevima tužitelja i zahtjeva da se uvedu privremene mjere.
- Kantonalni sud odlučuje slijedeće:
- Tužitelj “ILIDŽANSKI DIJAMANT” je povrijedio pravo na žig tuženog i to na osnovu sličnosti;
- Tužitelju je zabranjeno koristiti znak “ILIDŽANSKI DIJAMANT” za mineralne vode u svim vrstama pakovanja;
- Tužitelj je obavezan da objavi presudu u javnim medijima;
- Tužitelj je obavezan da plati troškove suđenja.
- I određuje privremene mjere:
- Tužitelju je zabranjeno oglašavanje i reklamiranje mineralne vode “ILIDŽANSKI DIJAMANT” u javnim medijima;
- Tužitelj je obavezan da odmah povuče iz prometa sva pakovanja mineralne vode;
- U slučaju nepoštovanja sudske odluke Tužitelj je obavezan da plati kaznu u iznosu od 50.000 KM (oko 25.000 EUR).

- Tužitelj podnosi žalbu pred Vrhovnim sudom Federacije BiH.
- 29 maja, 2003 Vrhovni sud Federacije BiH je odbio je žalbu kao neutemeljenu i potvrdio odluku kantonalnog suda i privremene mjere.
- Presuda i privremene mjere su postale pravosnažne u augustu 2003;
- Tužitelj nastavlja koristiti znak “ILIDŽANSKI DIJAMANT” za mineralne vode i nastavlja reklamiranje u medijima;
- Privremene mjere nisu još uvijek provedene;
- 3 mart 2003, tužitelj tuži 1. Institut za intelektualno vlasništvo BiH i 2. “TEŠANJSKA VRELA” kao i vlasnika znaka “TEŠANJSKI DIJAMANT”, za povredu svojih prava, pred Kantonalnim sudom u Sarajevo.
- Šest mjeseci kasnije potpisuju ugovor o istovremenom korištenju oba znaka na tržištu BiH.

Literatura:

Slobodan M. Marković: Pravo intelektualne svojine, Magistrat, Sarajevo, 2007. str. 143-164 (Sa blokom VIII)

Zakon o žigu (Sl. glasnik BiH 53/10)

Metodologija za ispitivanje žigova Instituta za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine, dostupna na:

http://www.ipr.gov.ba/upload/documents/dokumenti_podstranice/brosure_i_publicacije/bosanski/metodologija_zigovi.pdf (NB: Metodologija je dostupna i na drugim konstitutivnim jezicima naroda BiH)

Načini sticanja žiga

- U uporednom pravu poznajemo način sticanja žiga upotrebom oznake te sticanja žiga registracijom.
- Sticanje žiga upotrebom je posebno zastupljeno u SAD-u.
- U Bosni i Hercegovini žig se NE može steći upotrebom već samo registracijom.

Pokretanje postupka za sticanje žiga

- Postupak se pokreće prijavom.
- Prijava je formalni akt i pravno relevantna činjenica.
- Prijava se podnosi Institutu za intelektualno vlasništvo BiH
- Zaštita se stiče od trenutka podnošenja prijave, pod uslovom da pravo bude priznato po provođenju postupka.
- Pojedini aspekti prijave se naknadno ne mogu mjenjati, te je potrebno istu veoma pažljivo sastaviti.

Čl. 10 st. 1 i 2 ZOŽ-a

- (1) Poslove koji se odnose na postupak zaštite žiga u upravnom postupku propisanom ovim Zakonom obavlja Institut za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Institut).
- (2) Ako nije drugačije propisano ovim Zakonom, u postupku pred Institutom primjenjuju se odredbe Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07 i 93/09).

Čl. 15 ZOŽ-a

- (1) Postupak za priznanje žiga pokreće se prijavom za priznanje žiga (u daljnjem tekstu: prijava) koja se podnosi Institutu.
- (2) Prijava mora da sadrži zahtjev za priznanje samo jednog žiga koji se odnosi na jednu ili više vrsta robe, odnosno usluga.

Nast.

- (3) Bitni dijelovi prijave su:
 - a) zahtjev za priznanje žiga,
 - b) znak koji podnosilac prijave želi zaštititi žigom,
 - c) spisak robe, odnosno usluga na koje se znak odnosi, na jednom od jezika u službenoj upotrebi u BiH, koji mora biti sastavljen prema Međunarodnoj klasifikaciji proizvoda i usluga utvrđenoj Ničanskim sporazumom o međunarodnoj klasifikaciji proizvoda i usluga za registraciju žigova.
- (4) Sadržaj zahtjeva za priznanje žiga, način prezentacije i broj primjeraka pojedinih bitnih dijelova prijave, kao i sadržaj priloga koji se podnose uz prijavu uređuju se provedbenim propisom.

ZAHTEJEV ZA PRIZNANJE ŽIGA

Popunjiva ovlašteno lice u Institutu

Broj prijave:	(210)	KIB:	
Datum prijave:	(220)	Datum:	

Popunjiva podnosioc prijave

1. REFERENTNI BROJ PREDMETA		
2. PODNOSILAC PRIJAVE		(732)
Podnosilac: _____		
IDJMBG: _____		
Adresa: _____		
Tel: _____	Fax: _____	E-mail: _____
3. PREDSTAVNIK		(740)
Prezime i ime (pravno lice): _____		Reg. br. predstavnika: _____
IDJMBG: _____		
4. ZAJEDNIČKI PREDSTAVNIK:		
IDJMBG: _____		
5. PODACI O ŽIGU		(550)
a) ☐ Individualni žig ☐ Kolektivni žig ☐ Žig garancije (1) izgled znaka		
b) ☐ Trodimenzionalni žig	(564)	
c) ☐ Figurativni žig		
d) ☐ Verbalni žig	(641)	
e) Naznaka boje	(581)	

f) Transliteracija i transkripcija znaka	(581)	

g) Opis znaka:	(571)	

h) Diskriptor	(528)	

6. UPISATI BROJEVE KLA ZA NIČANJE KLA ŠIFIKACIJE ROBE I/ILI U SLUGA	(511)

REFERENTNI BROJ PREDMETA (isto kao pod 1)		_____
7. ZATRAŽENO PRAVO PRVENSTVA I PODACI:		(210,300)

8. ADRESA ZA KORESPONDENCIJU		(750)
Naziv: _____		
Adresa: _____		
Tel: _____	Fax: _____	E-mail: _____
10. PRILOZI UZ ZAHTEJEV		
☐ 2 primjerka znaka u omo-b(e)loj tehnici	☐ opći akt o kolektivnom žigu	
☐ 2 primjerka znaka u boji	☐ opći akt o žigu garancije	
☐ 2 primjerka popisa robe i/ili usluga	☐ dokaz o prvu prvenstva	
☐ 2 primjerka znaka različitih projekcija za trodimenzionalni znak koji ga u potpunosti definišu	☐ izvještaj o diskriptoru	
☐ punomoć		
☐ generalna punomoć ranije dostavljena Institutu		

Podnositelj prijave

OVLAŠTENI INSTITUT

Podaci o identitetu podnosioca

1. REFERENTNI BROJ PREDMETA:

2. PODNOŠILAC PRIJAVE:

(732)

Podnosilac:

ID/JMBG:

Adresa:

Tel:

Fax:

E-mail:

3. PREDSTAVNIK:

(740)

Prezime i ime (pravno lice):

Reg. br. predstavnika:

ID/JMBG:

4. ZAJEDNIČKI PREDSTAVNIK:

ID/JMBG:

5. PODACI O ŽIGU

(550)

a) Individualni žig Kolektivni žig Žig garancije I) izgled znaka

b) Trodimenzionalni žig (564)

c) Figuralni žig

d) Verbalni žig (541)

e) Naznaka boja: (581)

f) Transliteracija / transkripcija znaka (581)

g) Opis znaka: (571)

h) Disklaimer (538)

Ničeanska klasifikacija roba i/ili usluga

BOSNA I HERCEGOVINA
INSTITUT ZA INTELEKTUALNO VLASNIŠTVO

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ИНСТИТУТ ЗА ИНТЕЛЕКТУАЛНО СВОЈИНО

8. UPIŠATI BROJEVE KLASA ZA NIČANSKE KLASIFIKACIJE ROBE ILI USLUGA

(511)

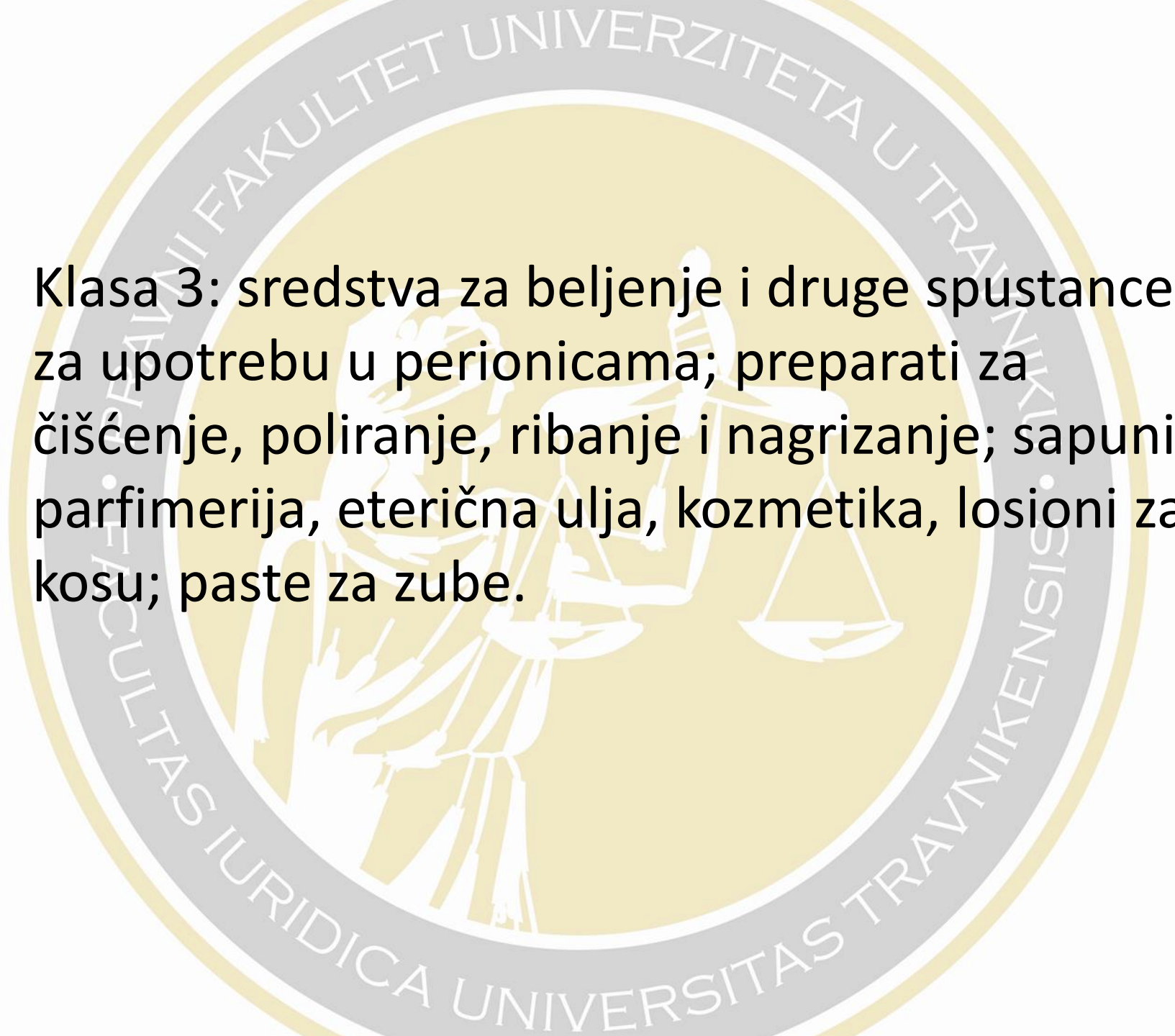

Klase Ničeanske klasifikacije

- Klasa 1: hemijski proizvodi koji se upotrebljavaju u industriji, nauci, fotografiji, poljoprivredi, hortikulturi i šumarstvu; neprerađene veštačke smole, neprerađene plastične materije; đubriva; smeše za gašenje vatre; preparati za kaljenje i zavarivanje; hemijske spustance za očuvanje namirnica; materije za štavljenje; lepljive spustance koje se upotrebljavaju u industriji.

Nast.

- Klasa 2: boje, firnajzi, lakovi, sredstva za zaštitu od rđe i truljenja drveta; materije za bojenje; sredstva za nagrizanje; sirove prirodne smole; metali u obliku listova i praha za slikare, dekoratere, štampare i umetnike.

-
- The background of the slide features a large, semi-transparent watermark of the seal of the Faculty of Law, University of Trnava. The seal is circular and contains a central figure holding a scale of justice. The text around the seal reads "FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVNIKENSIS" and "FACULTET UNIVERZITETA U TRAVNIKU".
- Klasa 3: sredstva za beljenje i druge spustance za upotrebu u perionicama; preparati za čišćenje, poliranje, ribanje i nagrivanje; sapuni; parfimerija, eterična ulja, kozmetika, losioni za kosu; paste za zube.

Nast.

- Klasa 4: industrijska ulja i masti; maziva; jedinjenja za skupljanje prašine vlaženjem i veziva-njem; goriva (uključujući motorna tečna goriva) i materije za osvetljavanje; sveće i fitilji za osvetljavanje.
- Klasa 5: farmaceutski i veterinarski preparati; sanitarni preparati za medicinsku upotrebu; dijetetske supstance prilagođene za upotrebu u medicini, hrana za bebe; flasteri, materijali za zavijanje; materijali za plombiranje zuba, zubarska smola; dezinfekciona sredstva; preparati za uništavanje štetočina; fungicidi, herbicidi.

Nast.

- Klasa 6: obični metali i njihove legure; metalni građevinski materijali; metalne prenosne građevine; materijeli od metala za železničke šine; neelektrične žice i kablovi od običnog metala; bravarski proizvodi; mali metalni gvoždarski proizvodi; cevčice i cevi od metala; sefovi; proizvodi od običnih metala koji nisu uključeni u druge klase; rude.

Nast.

- Klasa 7: mašine i mašinski alati; motori i pogonske mašine (osim za suvozemna vozila); mašinske spojnice i transmisioni elementi (osim za suvozemna vozila); poljoprivredne sprave; inkubatori za jaja.
- Klasa 8: ručni alati i sprave (kojima se ručno upravlja); pribor za jelo; hladno oružje; žileti.

Nast.

- Klasa 9: aparati i instrumenti naučni, pomorski, geodetski, fotografski, kinemato-grafski, optički, za vaganje, merenje, signalizaciju, kontrolu (inspekciju), spasavanje i nastavu; aparati i instrumenti za provođenje, prekid, transformaciju, akumulaciju, regulisanje i kontrolu elektriciteta; aparati za snimanje, prenos i reprodukovanje zvuka ili slike; magnetni nosioci podataka, diskovi za snimanje; automatske mašine i mehanizmi za aparate koji se pokreću novcem ili žetonom; registar kase, računске mašine, oprema za obradu podataka i kompjuteri; aparati za gašenje požara.

Nast.

- Klasa 10: hirurški, medicinski, zubarski i veterinarski aparati i instrumenti; veštački udovi, oči i zubi; ortopedski artikli; hirurški materijali za zašivanje.
- Klasa 11: aparati za osvetljavanje, grejanje, proizvodnju pare, kuvanje, hlađenje, sušenje, venti-laciju, snabdevanje vodom i za sanitarne svrhe.

Nast.

- Klasa 12: vozila; aparati za kretanje po zemlji, vazduhu ili vodi.
- Klasa 13: vatreno oružje; municija i projektili; eksplozivi; sredstva za vatromet.
- Klasa 14: dragoceni metali i njihove legure i pro-izvodi od dragocenih metala ili sa prevlakom od njih, koji nisu uključeni u druge klase; nakit, bižuterija, drago kamenje; časovničarski i hrono-metrijski instrumenti.

Nast.

- Klasa 15: muzički instrumenti.
- Klasa 16: hartija, karton i proizvodi od njih, koji nisu uključeni u druge klase; štampane stvari; knjigovezački materijal; fotografije; kancelar-ijski materijal; lepila za kancelarijske i kućne potrebe; umetnički materijali; kičice; pisaće mašine i kancelarijski rekviziti (izuzev nameštaja); materijali za obuku i nastavu (izuzev aparata); plastični materijal za pakovanje (koji nije uključen u druge klase); štamparska slova; kliše.

Nast.

- Klasa 17: guma, gutaperka, kaučuk, azbest, liskun i proizvodi napravljeni od ovih materijala koji nisu uključeni u druge klase; polupreradeni plastični proizvodi; materijali za podbijanje (podloške), zaptivanje i izolovanje; savitljive nemetalne cevi.
- Klasa 18: koža i imitacija kože, proizvodi izrađeni od ovih materijala koji nisu uključeni u druge klase; životinjska koža; koferi i putne torbe; kišobrani, suncobrani i štapovi za hodanje; bičevi, saračka i sedlarska roba.

Nast.

- Klasa 19: građevinski materijali (nemetalni); čvrste nemetalne cevi za građevine; asfalt, crna smola i bitumen, nemetalne prenosne građevine; spomenici, koji nisu od metala.
- Klasa 20: nameštaj, ogledala, okviri za slike; proizvodi (koji nisu obuhvaćeni drugim klasama) od drveta, plute, trske, rogoza, vrbovog pruća, roga, kosti, slonovače, kitove kosti, školjki, ćilibara, sedefa, morske pene i zamene svih ovih materijala, ili od plastike.

Nast.

- Klasa 21: kućne ili kuhinjske sprave i posude (koje nisu od dragocenih metala ili sa prevlakama od njih); češljevi i sunđer; četke (izuzev kičica); materijali za pravljenje četki; artikli koji se koriste pri čišćenju; čelična vuna; neprerađeno ili polupreradađeno staklo (osim stakla koje se koristi u građevinarstvu); staklarija, porcelan, fajans, grnčarija i lončarija koja nije uključena u druge klase.

Nast.

- Klasa 22: užad, kanapi, mreže, šatori, nadstrešnice od cirade, cirade, jedra, vreće (džakovi) i torbe (koje nisu uključene u druge klase); aterijali za punjenje madraca (osim od gume ili plastike); sirove vlaknaste tekstilne materije.
- Klasa 23: pređa i konac, za tekstilnu upotrebu.
- Klasa 24: tekstil i tekstilni proizvodi koji nisu obuhvaćeni drugim klasama; prekrivači za krevete i stolove.
- Klasa 25: odeća, obuća, pokrivala za glavu.

Nast.

- Klasa 26: čipka i vez, trake (pantljike) i gajtani; dugmad, kopče i petlje, špenadle i igle; veštačko cveće.
- Klasa 27: tepisi, asure, prostirke i otirači, linoleum i drugi materijali za pokrivanje podova; prekrivači za zidove (netekstilni).
- Klasa 28: igre i igračke; gimnastički i sportski artikli koji nisu obuhvaćeni drugim klasama; ukrasi za jelke.
- Klasa 29: meso, riba, živina i divljač; mesne preradevine; konzervisano, sušeno i kuvano voće i povrće; želei, džemovi, kompoti; jaja, mleko i mlečni proizvodi; jestiva ulja i masti.

Nast.

- Klasa 30: kafa, čaj, kakao, šećer, pirinač, tapioka, sago, zamena kafe; brašno i proizvodi od žitarica, hleb, kolači, poslastice, sladoledi; med, melasa, kvasac, prašak za pecivo; so, senf; sirće, sosovi (kao začini); začini; led.
- Klasa 31: poljoprivredni, vrtlarski i šumarski proizvodi i zrnevlje koji nisu uključeni u druge klase; žive životinje; sveže voće i povrće; seme, prirodne biljke i cveće; hrana za životinje, slad.

Nast.

- Klasa 32: pivo, mineralne i sodne vode i druga bezalkoholna pića; pića od voća i voćni sokovi; sirupi i drugi preparati za proizvodnju pića.
- Klasa 33: alkoholna pića (izuzev piva)
- Klasa 34: duvan; artikli za pušaće; šibice.

Nast. - Usluge

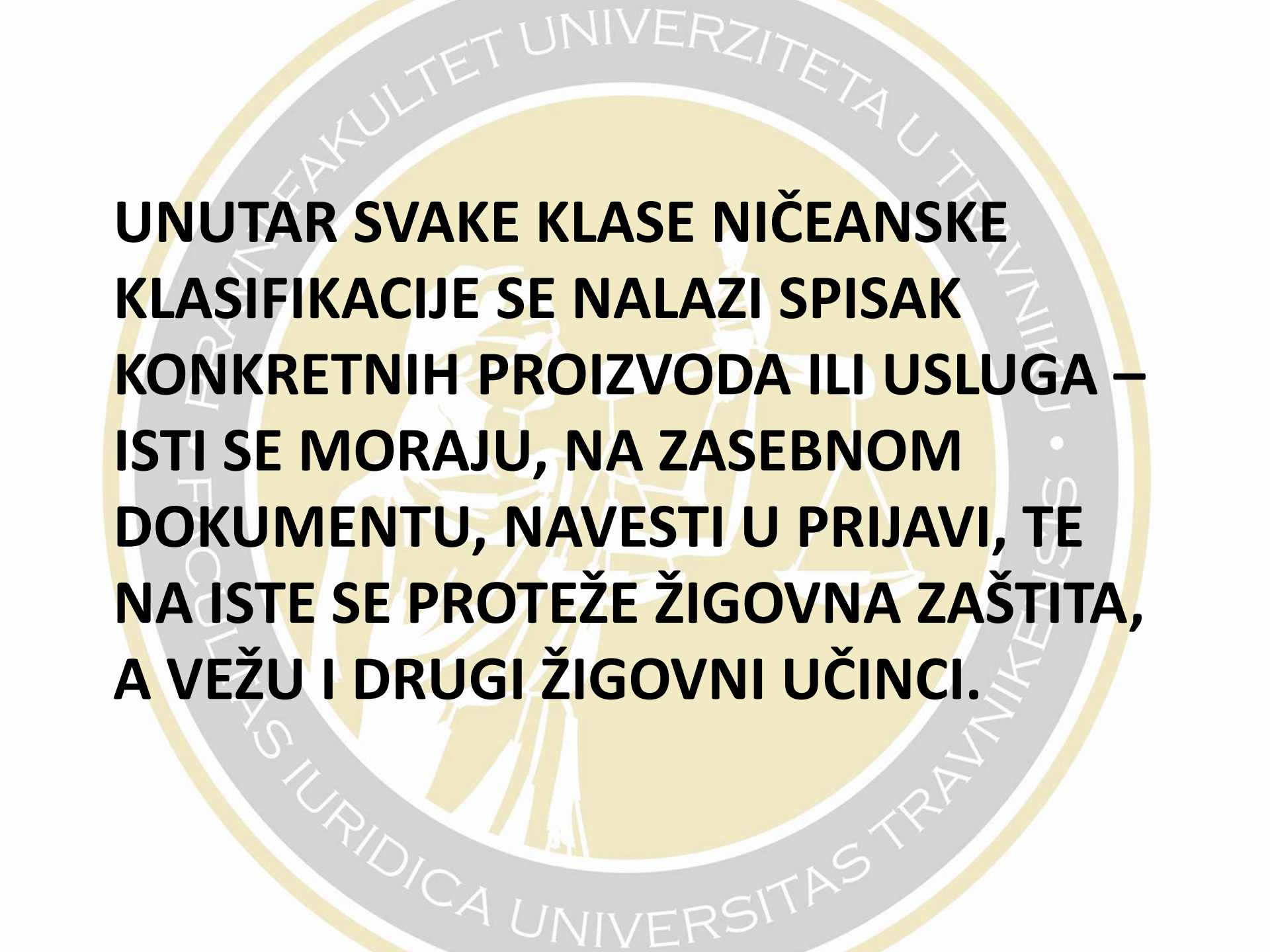
- Klasa 35: oglašavanje; vođenje poslova; poslovno upravljanje; kancelarijski poslovi.
- Klasa 36: osiguranje; finansijski poslovi; novčani (monetarni) poslovi; poslovi vezani za nepokretnosti.
- Klasa 37: građevinsko konstruisanje; popravljavanje; usluge instaliranja (instalacione usluge).

Nast.

- Klasa 38: telekomunikacije.
- Klasa 39: transportne usluge; pakovanje i skladištenje robe; organizovanje putovanja.
- Klasa 40: obrađivanje materijala.
- Klasa 41: obrazovne usluge; pripremanje obuke; razonoda; sportske i kulturne aktivnosti.
- Klasa 42: naučne i tehnološke usluge i istraživanje i projektovanje u vezi navedenih usluga; usluge industrijske analize i istraživanja; projektovanje i razvoj kompjuterskog hardvera i softvera; pravne usluge

Nast.

- Klasa 43: usluge obezbeđivanja hrane i pića; privremeni smeštaj.
- Klasa 44: medicinske usluge; veterinarske usluge; higijenska zaštita i nega lepote za ljude ili životinje; agrikulturne, hortikulturne i šumarske usluge.
- Klasa 45: individualne i društvene usluge koje pružaju drugi, radi zadovoljavanja potreba
- pojedinaca; usluge obezbeđenja radi zaštite imovine i lica.

The background features a large, semi-transparent watermark of the seal of the Faculty of Law, University of Trnava. The seal is circular and contains a central figure holding a scale and a sword, surrounded by the Latin text 'FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVNIKENSIS' and the Slovenian text 'FAKULTETA UNIVERZITETA U TRNAVNI'.

ipr.gov.ba

Not secure | www.ipr.gov.ba/bs

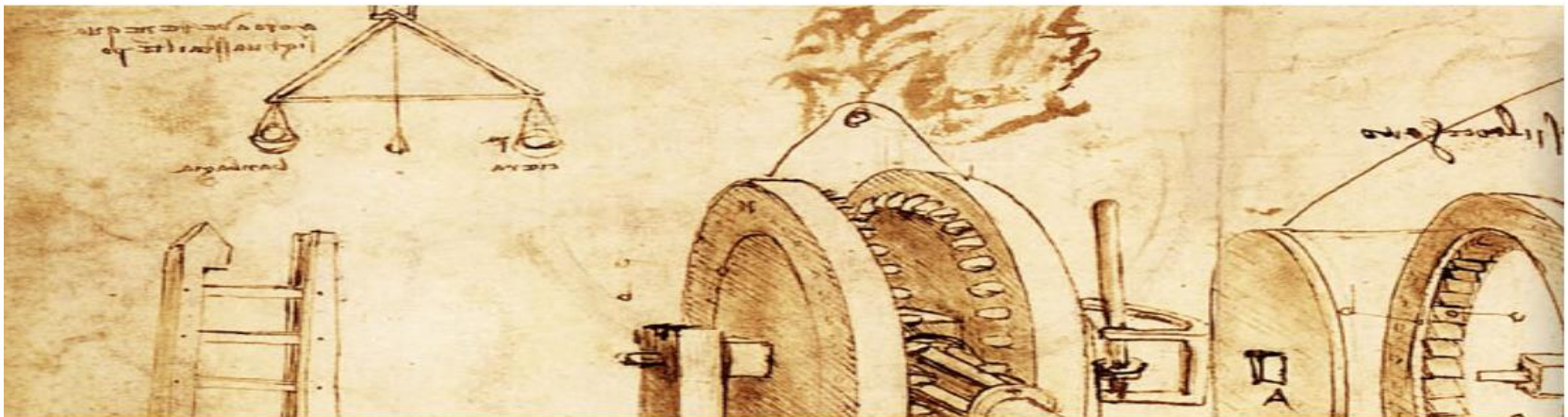

Bosanski Hrvatski Srpski English

Institut za intelektualno vlasništvo
Bosne i Hercegovine

Unesite pojam za pretragu

[Institut](#) [Zaštita intelektualnog vlasništva](#) [E-usluge](#) [Pravna regulativa](#) [Obrasci i publikacije](#) [Budžet](#) [Takse i troškovi](#) [Javne nabavke](#) [E-Oglasna ploča](#)

AMUS – reagovanje Instituta za intelektualno vlasništvo BiH na tekst objavljen u Avazu 14.11.2018. godine

Mostar: Promovisan upis Hercegovačkog meda u svjetski registar oznaka zaštićenog imena porijekla

Banja Luka: Održan seminar „Transfer tehnologije i uticaj prava intelektualnog vlasništva na nacionalnu ekonomiju“

Arhiva vijesti

Zaštita intelektualnog vlasništva

DICA UNIVERSITAS

Dio: Žig

Podaci Kostarike u alatima za pretraživanje Tmview i DesignView

Predavanja o zaštiti računarski implementiranih pronalazaka

Makedonski zavod obilježio 25 godina od osnivanja

Arhiva vijesti

Zaštita intelektualnog vlasništva

O intelektualnom vlasništvu >

Patent >

Žig >

Industrijski dizajn >

Geografska oznake >

Topografija integriranog kola >

Autorsko pravo i srodna prava >

Kolektivne organizacije >

Lista predstavnika >

Službeni glasnik

[Više informacija](#)

Obrasci i publikacije

[Više informacija](#)

Ničeanska klasifikacija

Institut za intelektualno vlasništvo
Bosne i Hercegovine

Unesite pojam za pretragu

[Institut](#) [Zaštita intelektualnog vlasništva](#) [E-usluge](#) [Pravna regulativa](#) [Obrasci i publikacije](#) [Budžet](#) [Takse i troškovi](#) [Javne nabavke](#) [E-Oglasna ploča](#)

[/](#) [Bosanski](#) / [Zaštita intelektualnog vlasništva](#) / [Žig](#)

[O Intelektualnom vlasništvu](#)

[Patent](#)

[Žig](#)

[Industrijski dizajn](#)

[Geografska oznake](#)

[Topografija integriranog kola](#)

[Autorsko pravo i srodne zaštite](#)

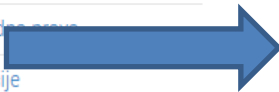
[Kolektivne organizacije](#)

[Lista predstavnika](#)

Žig

Žig je pravo kojim se štiti znak koji služi za razlikovanje robe, odnosno usluge jednog učesnika u privrednom prometu od iste ili slične robe/usluge drugog učesnika u privrednom prometu.

- [Šta je žig?](#)
- [Savjeti prije pokretanja postupka prijave žiga](#)
- [Postupak zaštite žiga u BiH](#)
- [Međunarodna zaštita žiga](#)
- [Ničanska klasifikacija](#)
- [Najčešća pitanja o žigu](#)
- [Obrasci za žig](#)
- [Takse i troškovi](#)
- [Brošure i publikacije](#)
- [Pravna regulativa](#)

tmclass

Institut za intelektualno vlasništvo
Bosne i Hercegovine

Unesite pojam za pretragu

[Institut](#) [Zaštita intelektualnog vlasništva](#) [E-usluge](#) [Pravna regulativa](#) [Obrasci i publikacije](#) [Budžet](#) [Takse i troškovi](#) [Javne nabavke](#) [E-Oglasna ploča](#)

[/](#) [Bosanski](#) [Zaštita intelektualnog vlasništva](#) / [Žig](#) / [Ničanska klasifikacija](#)

Ničanska klasifikacija

Ničanska klasifikacija dostupna je na sljedećem linku:

<http://tmclass.tmdn.org/ec2/>

[Prijava korupcije u Institutu](#)

[Pristup informacijama](#)

[Lista predstavnika](#)

[Korisni linkovi](#)
[ADS TMS](#)

[Kontakti](#)

Copyright (c) Institut za intelektualno vlasništvo BiH.
Sva prava zadržana. Web development Promotim d.o.o. Sarajevo

Pod „Search term“ traženo: „Musli“

TMclass

Classification Tools ▾ Classification Resources ▾ Translation Tools ▾

My List: You have made no selection

Search term

Language

Bosnian (bs) ▾

Search term

Musli

Nice Class

1-45

Office Databases

IIP BIH (BA)

Search

Browse terms

Advanced criteria ▾

Results settings ▾ Link to this page Show sources and offices ▾

Displaying 1 - 2 of 2 results

Page 1 of 1

	Class	Term	IIP BIH	Harm	Nice	IDli	Grou	MGS
☐	30	Musli	✓					
☐	24	Muslin [tkanina]	✓					

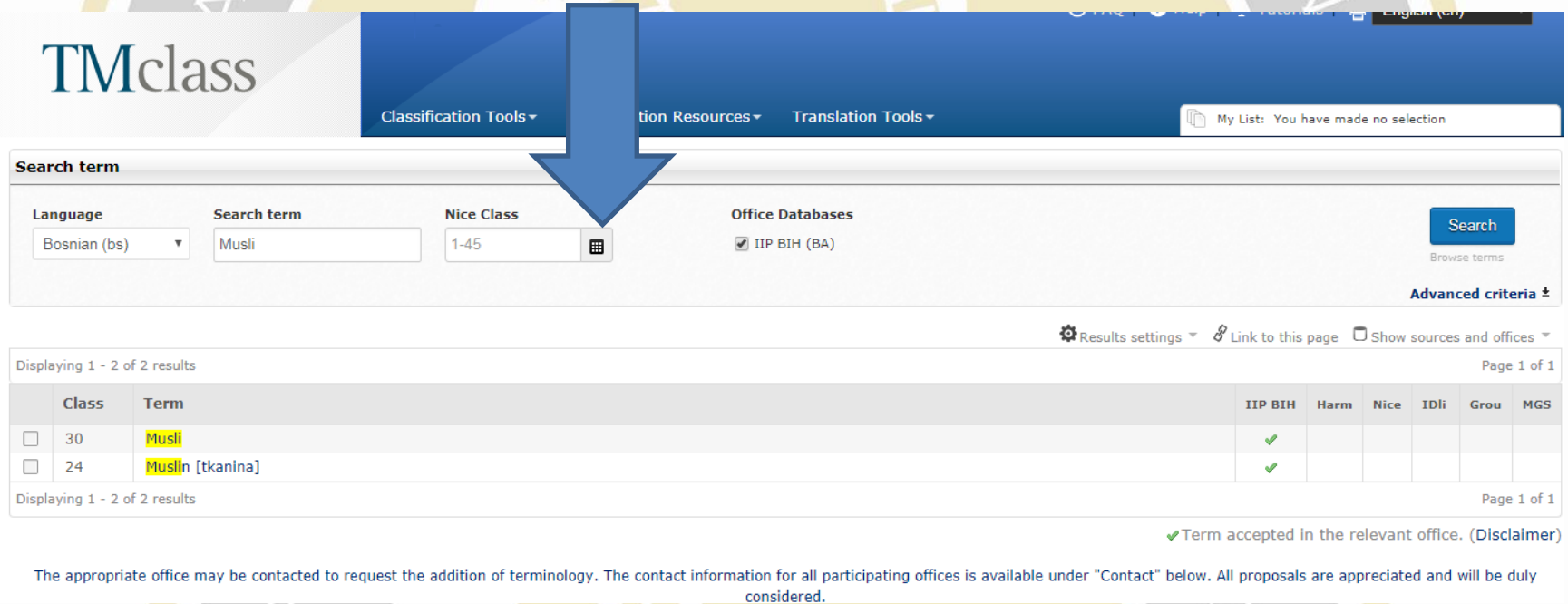
Displaying 1 - 2 of 2 results

Page 1 of 1

✓ Term accepted in the relevant office. (Disclaimer)

The appropriate office may be contacted to request the addition of terminology. The contact information for all participating offices is available under "Contact" below. All proposals are appreciated and will be duly considered.

Možete tražiti i po cijelim klasama

TMclass

Classification Tools ▾ | Translation Resources ▾ | Translation Tools ▾

My List: You have made no selection

Search term

Language: Bosnian (bs) | Search term: Musli | Nice Class: 1-45 | Office Databases: IIP BIH (BA)

[Search](#) | [Browse terms](#) | [Advanced criteria](#) ⚡

Results settings ▾ | [Link to this page](#) | Show sources and offices ▾

Displaying 1 - 2 of 2 results | Page 1 of 1

	Class	Term	IIP BIH	Harm	Nice	IDli	Grou	MGS
☐	30	Musli	✓					
☐	24	Muslin [tkanina]	✓					

Displaying 1 - 2 of 2 results | Page 1 of 1

✓ Term accepted in the relevant office. (Disclaimer)

The appropriate office may be contacted to request the addition of terminology. The contact information for all participating offices is available under "Contact" below. All proposals are appreciated and will be duly considered.

Izaberete klasu

TMclass

Classification Tools ▾ Classification Resources ▾ Translation Tools ▾

My List: You have made no selection

Search term

Language: Bosnian (bs) Search term: Search term (E.g. Milk)

Showing 1 - 2 of 2 results

Class	Term
30	Musli
24	Muslin [tkanina]

Showing 1 - 2 of 2 results

An appropriate office may be contacted to request the additional

Select Nice Class

Select all Goods

- 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
- 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24
- 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34

Select all Services

- 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45

Select all Goods & Services

Reset

Ok

TMclass Information

Contact Nice Class Headings News About Help FAQ Tutorials

URIDICA UNIVERSITAS TRAVNI

Pojavi se spisak svih proizvoda ili usluga u toj klasi, alfabetski na više strana

TMclass

Classification Tools ▾ Classification Resources ▾ Translation Tools ▾

My List: You have made no selection

Search term

Language: Bosnian (bs) ▾ Search term: Search term (E.g. Milk) Nice Class: 30 Office Databases: IIP BIH (BA) Search

Advanced criteria ▾

Results settings ▾ Link to this page Show sources and offices ▾

Displaying 1 - 25 of 253 results Page 1 of 11

	Class	Term	IIP BIH	Harm	Nice	Idli	Grou	MGS
☐	30	Anis	✓					
☐	30	Aroma vanilije za kulinarstvo	✓					
☐	30	Aromatični pripravci za ishranu	✓					
☐	30	Arome za hranu, osim eteričnih ulja	✓					
☐	30	Arome za kolače, osim eteričnih ulja	✓					
☐	30	Arome za pića, osim eteričnih ulja	✓					
☐	30	Bademovo tijesto (marzipan)	✓					
☐	30	Baozi [punjena peciva]	✓					
☐	30	Beskvasni hljeb	✓					
☐	30	Biber	✓					
☐	30	Bibimbap [riža pomiješana s povrćem i govedinom]	✓					
☐	30	Biljni prpreparati za upotrebu kao zamjena za kafu	✓					
☐	30	Bombone	✓					
☐	30	Bomboni od mente	✓					

Ovo!

Back to top

Izaberete proizvode ili usluge od interesa

TMclass

Classification Tools ▾ Classification Resources ▾ Translation Tools ▾

My List: 7 Terms - 1 Nice classes

FAQ Help Tutorials English (en)

Search term

Language: Bosnian (bs) Search term: Search term (E.g. Milk) Nice Class: 30 Office Databases: IIP BIH (BA) Search

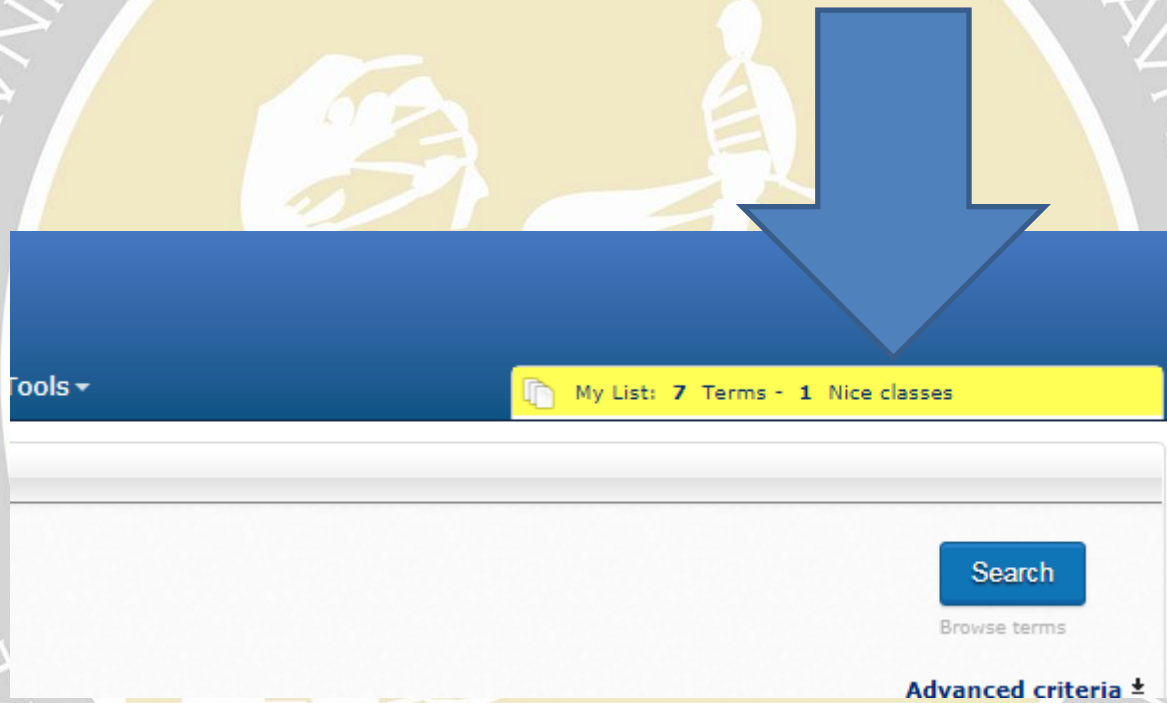
Advanced criteria ⚙

Results settings Link to this page Show sources and offices

Displaying 1 - 25 of 253 results Page 1 of 11

	Class	Term	IIP BIH	Harm	Nice	IDli	Grou	MGS
☐	30	Anis	✓					
☐	30	Aroma vanilije za kulinarstvo	✓					
☒	30	Aromatični pripravci za ishranu	✓					
☒	30	Arome za hranu, osim eteričnih ulja	✓					
☒	30	Arome za kolače, osim eteričnih ulja	✓					
☒	30	Arome za pića, osim eteričnih ulja	✓					
☒	30	Bademovo tijesto (marcipan)	✓					
☒	30	Baozi [punjena peciva]	✓					
☒	30	Beskrvasni hljeb	✓					
☐	30	Biber	✓					

Isti se pohranjuju u spisak automatski

Izgled ispisa (ovo će biti bitno kasnije)

bs

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 [Show all classes](#)

Class	Term	IIP BIH	
30	Beskrvasni hljeb	✓	
30	Baozi [punjena peciva]	✓	
30	Bademovo tijesto (marcipan)	✓	
30	Arome za pića, osim eteričnih ulja	✓	
30	Arome za kolače, osim eteričnih ulja	✓	
30	Arome za hranu, osim eteričnih ulja	✓	
30	Aromatični pripravci za ishranu	✓	

[Go back to TMclass](#)
[Open in new window](#)

Pravo prvenstva

REFERENTNI BROJ PREDMETA (isto kao pod 1)

7. ZATRAŽENO PRAVO PRVENSTVA I PODACI:

(230,300)

8. ADRE SA ZA KORESPONDENCIJU

(750)

Nezv:

Adresac:

Tel:

Fax:

E-mail:

IURIDICA UNIVERSITAS TRAI

Čl. 19 ZOŽ-a

- Podnosilac prijave ima pravo prvenstva od datuma podnošenja prijave u odnosu na sva druga lica koja su za isti ili sličan znak kojim se obilježava ista ili slična roba, odnosno usluga, kasnije podnijela prijavu.

Čl. 20 st. 1 ZOŽ-a: Unijsko pravo prvenstva

- (1) Pravnom ili fizičkom licu koje je podnijelo urednu prijavu žiga s djelovanjem u nekoj zemlji članici Pariške unije ili Svjetske trgovinske organizacije (u daljnjem tekstu: WTO) priznat će se u BiH pravo prvenstva od datuma podnošenja te prijave, ako u BiH za isti znak i za istu robu, odnosno usluge podnese prijavu u roku od šest mjeseci od dana podnošenja prijave s djelovanjem u odnosnoj zemlji.

Čl. 21 st. 1 ZOŽ-a: Sajamsko pravo prvenstva

- (1) Podnosilac prijave koji je upotrijebio određeni znak za obilježavanje robe, odnosno usluga, na službenoj ili službeno priznatoj međunarodnoj izložbi u BiH ili u drugoj zemlji članici Pariške unije ili WTO-a u skladu s Konvencijom o međunarodnim izložbama, može u roku od tri mjeseca od dana zatvaranja izložbe da zahtijeva u prijavi pravo prvenstva od prvog dana izlaganja, odnosno dana upotrebe tog znaka na izložbi.

Prilozi uz zahtjev

10. PRILOZI UZ ZAHTJEV

- 2 primjerka znaka u crno-bijeloj tehnici
- 2 primjerka znaka u boji
- 2 primjerka popisa robe ili usluga
- 2 primjerka znaka različitih projekcija za trodimenzionalni znak koji ga u potpunosti definiraju
- punomoć
- generalna punomoć ranije dostavljena Institutu
- opći akt o kolektivnom žigu
- opći akt o žigu garancije
- dokaz o pravu prvenstva
- izjava o diskrejmeru

Primjer popisa robe i usluga (DZIV HR)

Razred	Proizvod/usluga
18	kišobrani; kovčezi i putne torbe; kožne aktovke; torbe za putovanje
25	cipele; čizme; haljine; hlače; kaputi; majice
41	konferencije, izložbe i natjecanja; natjecanja u ljepoti (Vođenje -); organiziranje natjecanja u zabavne svrhe

Prijava za priznanje kolektivnog žiga i žiga garancije

- Čl. 16 st. 1 ZOŽ-a
- (1) Osim dijelova prijave iz člana 15. stav (3) ovog Zakona, uz prijavu za priznanje kolektivnog žiga prilaže se opći akt o kolektivnom žigu, a uz prijavu za priznanje žiga garancije opći akt o žigu garancije.

Opšti akt o kolektivnom žigu

- Čl. 16 st. 2 ZOŽ-a
- (2) Opći akt o kolektivnom žigu mora da sadrži: podatke o podnosiocu prijave, odnosno licu ovlaštenom da ga predstavlja; odredbe o izgledu znaka i robi, odnosno uslugama na koje se znak odnosi; odredbe o tome ko ima pravo na korištenje kolektivnog žiga i pod kojim uslovima; odredbe o pravima i obavezama korisnika kolektivnog žiga u slučaju povrede žiga i odredbe o mjerama i posljedicama u slučaju nepridržavanja odredbi općeg akta.

Opšti akt o žigu garancije

- Čl. 16 st. 3 ZOŽ-a
- (3) Opći akt o žigu garancije mora da sadrži, osim odredbi iz stava (2) ovog člana, i odredbe o zajedničkim karakteristikama robe, odnosno usluga koje se garantiraju žigom garancije i odredbe o nadzoru nad korištenjem žiga garancije od njegovog nosioca.

Sljedeći korak – Ispitivanje urednosti prijave Čl. 26 ZOŽ-a

- (1) Postupak ispitivanja urednosti prijave obuhvata ispitivanje svih uslova propisanih ovim Zakonom i provedbenim propisom.
- (2) Prijava je uredna ako sadrži bitne dijelove iz čl. 15. i 16. ovog Zakona, dokaz o uplati takse i troškova postupka i druge propisane podatke.
- (3) Ako utvrdi da prijava nije uredna, Institut će pismenim putem, uz navođenje razloga, pozvati podnosioca prijave da je uredi u roku koji ne može biti kraći od 30 dana ni duži od 60 dana.
- (5) Ako podnosilac prijave u ostavljenom roku ne uredi prijavu ili ne plati taksu i troškove postupka za njeno uređivanje, Institut će zaključkom odbaciti prijavu.

Ispitivanje apsolutnih razloga za odbijanje prijave – Čl. 29 ZOŽ-a

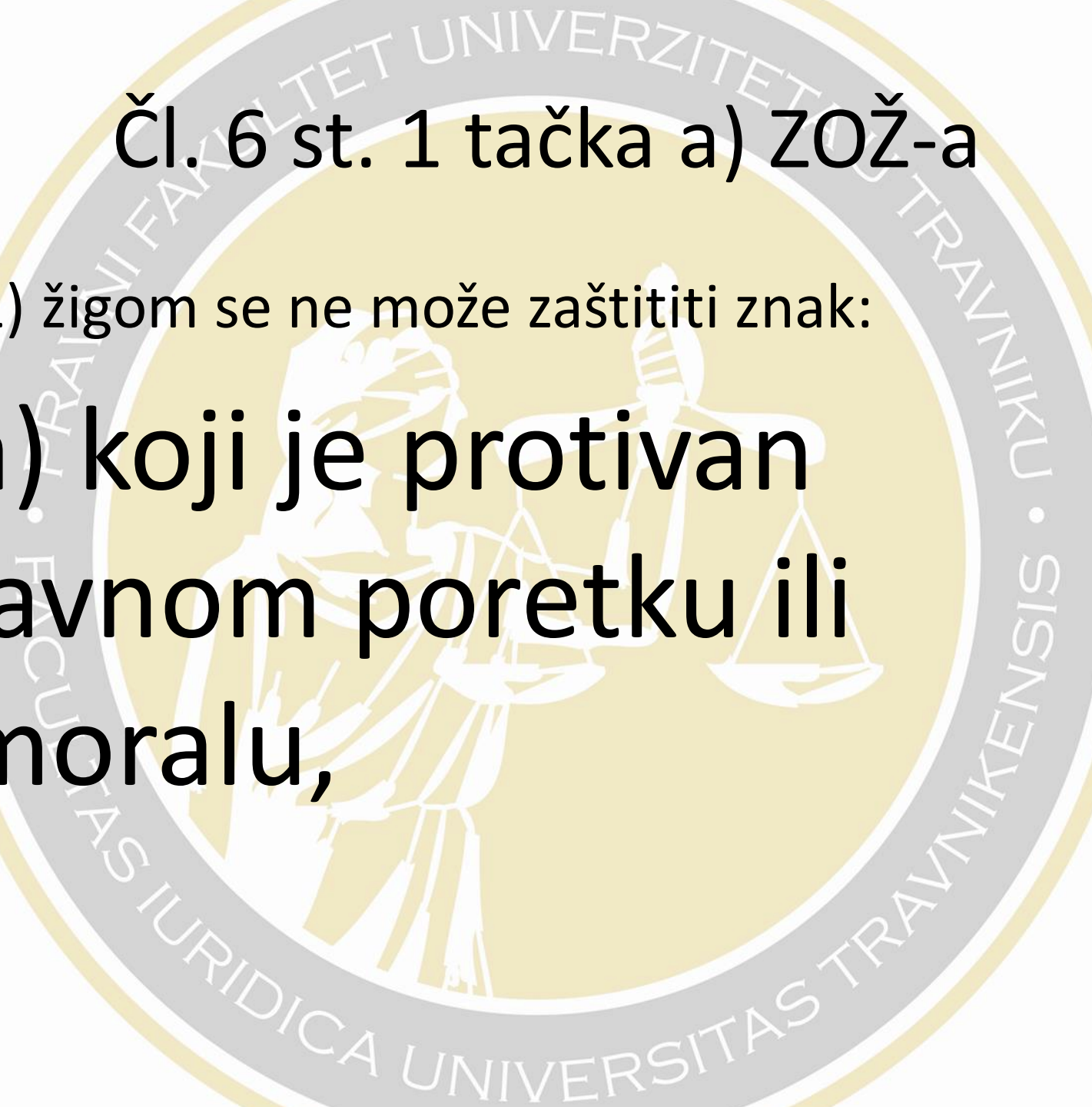
- Ako je prijava uredna u smislu člana 26. ovog Zakona, Institut ispituje da li postoje apsolutni razlozi za odbijanje prijave propisani članom 6. ovog Zakona.

ČLAN 6 ZOŽ-A

Čl. 6 st. 1 tačka a) ZOŽ-a

- (1) žigom se ne može zaštititi znak:
- **a) koji je protivan
javnom poretku ili
moralu,**

Čl. 6 st. 1 tačka b) ZOŽ-a

- (1) žigom se ne može zaštititi znak:
- **b) koji se ne može grafički prikazati,**

Čl. 6 st. 1 tačka c) ZOŽ-a

- (1) žigom se ne može zaštititi znak:
- **c) koji je istovjetan starijem žigu ili ranije prijavljenom znaku za istu robu ili uslugu,**

Čl. 6 st. 1 tačka d) ZOŽ-a

- (1) žigom se ne može zaštititi znak:
- d) koji po svom ukupnom izgledu nije prikladan za razlikovanje robe, odnosno usluga u privrednom prometu, za onu robu ili usluge za koje je podnesena prijava žiga,

Čl. 6 st. 1 tačka e) ZOŽ-a

- (1) žigom se ne može zaštititi znak:
- e) koji se sastoji isključivo od oznaka ili podataka koji u prometu služe za označavanje vrste, kvaliteta, količine, namjene, vrijednosti, geografskog porijekla proizvoda, vremena ili načina proizvodnje robe ili pružanja usluga, ili za označavanje nekih drugih obilježja robe ili usluga,

Čl. 6 st. 1 tačka f) ZOŽ-a

- (1) žigom se ne može zaštititi znak:
- **f) koji se sastoji isključivo od oznaka ili podataka koji su postali uobičajeni u svakodnevnom govoru ili stručnom govoru, ili u dobroj vjeri i ustaljenoj trgovačkoj praksi, za označavanje određene vrste robe ili usluge,**

Čl. 6 st. 1 tačka g) ZOŽ-a

- (1) žigom se ne može zaštititi znak:
- g) koji je isključivo oblik određen vrstom proizvoda ili oblik proizvoda potreban za postizanje određenog tehničkog rezultata, ili oblik koji proizvodu daje bitnu vrijednost,

Čl. 6 st. 1 tačka h) ZOŽ-a

- (1) žigom se ne može zaštititi znak:
- h) koji svojim izgledom ili sadržajem može obmanuti javnost, posebno u odnosu na geografsko porijeklo, vrstu, kvalitet ili neko drugo obilježje robe ili usluge,

Čl. 6 st. 1 tačka i) ZOŽ-a

- (1) žigom se ne može zaštititi znak:
- **i) koji sadrži zvanične znakove za kontrolu ili garanciju kvaliteta ili ih podražava,**

Čl. 6 st. 1 tačka j) ZOŽ-a

- (1) žigom se ne može zaštititi znak:
- j) koji sadrži državni ili drugi javni grb, zastavu ili amblem, naziv ili skraćenicu naziva neke zemlje ili međunarodne organizacije, kao i njihovo podražavanje, osim po odobrenju nadležnog organa te zemlje ili organizacije,

Čl. 6 st. 1 tačka k) ZOŽ-a

- (1) žigom se ne može zaštititi znak:
- k) koji sadrži naziv ili skraćenicu, grb, amblem, zastavu ili drugi službeni znak BiH ili njenih entiteta, kantona, Distrikta, ili ih podražava, osim uz odobrenje nadležnog organa,

Čl. 6 st. 1 tačka l) ZOŽ-a

- (1) žigom se ne može zaštititi znak:
- **l) koji predstavlja ili podražava nacionalni ili religijski simbol,**

Čl. 6 st. 1 tačka m) ZOŽ-a

- (1) žigom se ne može zaštititi znak:
- m) koji je znak za vino i koji sadrži ili se sastoji od geografske oznake koja služi za označavanje vina ili koji je znak za jako alkoholno piće koji sadrži ili se sastoji od geografske oznake koja služi za označavanje jakih alkoholnih pića, u odnosu na vina ili jaka alkoholna pića koja nisu tog geografskog porijekla,

Čl. 6 st. 1 tačka n) ZOŽ-a

- (1) žigom se ne može zaštititi znak:
- **n) koji je isključivo ime porijekla međunarodno registrirano da važi za teritoriju BiH.**

Čl. 6 st. 2 ZOŽ-a

- (2) Znak iz stava (1) tač. d), e) i f) ovog člana može se zaštititi žigom ako podnosilac prijave dokaže da je ozbiljnim korištenjem znak postao prikladan za razlikovanje u prometu robe, odnosno usluga na koje se odnosi.

Dobrovoljno ograničenje obima zaštite – „disklejmer“

- Čl. 31 st. 1 ZOŽ-a
- (1) Ako znak sadrži element koji ne ispunjava uslove za zaštitu žiga, u smislu člana 6. stav (1) tač. d), e) i f) ovog Zakona i ako bi uključivanje tog elementa u znak moglo izazvati sumnju u vezi s obimom zaštite žiga, Institut će pismenim putem zahtijevati od podnosioca prijave da, u roku koji ne može biti kraći od 30 dana ni duži od 60 dana, dostavi pismenu izjavu kojom podnosilac prijave potvrđuje da ne traži bilo kakva isključiva prava na tom elementu.

Nast.

- Čl. 31 st. 2 ZOŽ-a
- (2) Ako znak sadrži element koji nije jasan ili nedvosmislen u smislu stava (1) ovog člana, Institut će pismenim putem zahtijevati od podnosioca prijave da u roku iz stava (1) ovog člana dostavi opis znaka u kojem će taj element biti pojašnjen.

Odbijanje zahtjeva za priznanje žiga

- Čl. 32 st. 1 ZOŽ-a
- (1) Ako utvrdi da prijava ne ispunjava uslove iz člana 6. ovog Zakona, Institut će pismenim putem, na osnovu rezultata ispitivanja, obavijestiti podnosioca prijave o razlozima zbog kojih se žig ne može priznati i pozvat će ga da se izjasni o tim razlozima u roku koji ne može biti kraći od 30 dana ni duži od 60 dana.

Čl. 32 st. 3 i 4 ZOŽ-a

- (3) Institut će rješenjem odbiti zahtjev za priznanje žiga u cijelosti ili za pojedinu vrstu robe, odnosno usluge, ako podnosilac prijave ne postupi po zahtjevu iz stava (1) ovog člana, ili ako postupi, a Institut i dalje smatra da se žig ne može priznati u cijelosti ili za pojedinu vrstu robe, odnosno usluge.
- (4) Institut će rješenjem odbiti zahtjev za priznanje žiga ako podnosilac prijave ne postupi po zahtjevu Instituta iz člana 30. ovog Zakona.

Objavljivanje prijave

- Čl. 34 ZOŽ-a
- (1) Prijava koja ispunjava uslove iz člana 26. stav (2) ovog Zakona i ako nema razloga za odbijanje prijave iz člana 32. ovog Zakona objavljuje se u "Službenom glasniku Instituta" (u daljnjem tekstu: službeno glasilo).
- (2) Podaci iz prijave koji se objavljuju uređuju se provedbenim propisom.

Bosna i Hercegovina

Босна и Херцеговина

INSTITUT ZA INTELEKTUALNO VLASNIŠTVO
BOSNE I HERCEGOVINE

ИНСТИТУТ ЗА ИНТЕЛЕКТУАЛНУ СВОЈИНУ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

GLASNIK GLASILO ГЛАСНИК

Službeni Glasnik Instituta za intelektualno vlasništvo
Bosne i Hercegovine

Službeno Glasilo Instituta za Intelektualno vlasništvo
Bosne i Hercegovine

Службени Гласник Института за интелектуалну својину
Босне и Херцеговине

3/2018

- (210) **BAZ1720189A** (220) 11/05/2017
 (442) 30/09/2018
 (732) **NBA Properties, Inc. Olympic Tower - 645 Fifth Avenue, New York, New York 10022, US**
 (740) "ŽIVKO MIJATOVIĆ & PARTNERS" d.o.o. Sarajevo
 (540)

PORTLAND
TRAIL BLAZERS

- (531) 25.7,26.11,26.13,27.5
 (511)

25 Odjeća, obuća, pokrivala za glavu; naročito čarape, obuća, cipele za košarku, patike za košarku, majice, košulje, polo majice, dukserice, donji dijelovi trenerki, pantalone, majice na bretele, dresovi, šorcevi, pidžame, sportske majice, ragbi majice, džemper, kaiševi, kravate, spavačice, šeširi, kape, štitičnici na kačketima, trenerke za zagrijavanje, donji dijelovi trenerki za zagrijavanje, dresovi za zagrijavanje/majice za vježbanje ubačaja, jakne, vjetrovke, jakne sa kapuljačom, kaputi, siperci za bebe koji nisu od papira, trake za glavu, trake za ručne zglobove (odjevni artikli), kecelje, donje rublje, bokserice, široke pantalone, štitičnici za uši, rukavice, rukavice samo sa palcem, šalovi, pletene i štrikane majice, haljine od žerseja, haljine, dresovi i uniforme za navigačice, odjeća za plivanje, odjela za kupanje, kupaci kostimi, bikini, tankini kupaci kostimi, gaćice za plivanje, gaćice za kupanje, šorcevi za surfanje, gumirana odjeća za vodu, marama za plažu, odjeća koja se nosi na kupaci kostim, ogrtači za kupaci kostim, sandale, sandale za plažu, šeširi za plažu, štitičnici za sunce, kape za plivanje, kape za kupanje, nova pokrivala za glavu sa prikačenim umecima.;

28 Igre i igračke, gimnastički i sportski predmeti koji nisu obuhvaćeni drugim razredima, ukrasi za božićna drvca; naročito košarkaške lopte, loptice za golf, lopte za igralište, sportske lopte, gumene lopte i pjenaste lopte, plišane lopte za igru, plastične lopte za igru, mrežice za košarku, table za košarku, minijature table za košarku, pumpe i igle za napuhivanje košarkaških lopti; štapovi za golf, torbe za golf, podmetači za golf, oprema za golf, naime, alat za popravku golf terena, kupice na koje se stavlja lopta, markeri lopti, pokrivala za torbe za golf, pokrivala za glave golf štapova, rukavice za golf, kutije za golf lopte, posebna zelena staza za golf, držači za biljarske štapove, kugle za biljar, trouglovi za biljar, ormarići za pikado mete, elektroničke košarkaške stolne igre, košarkaške stolne igre, košarkaške društvene igre, akcijske igre vještine, društvene igrice za odrasle i

djecu, informativne igrice u obliku kvizova i elektronski video arkadni uređaji, košarkaški setovi koji se sastoje od mrežice i zviždaljke, lutke, dekorativne lutke, lutke za kolekciju, akcijske figure za igru, akcijske figure karikature, punjene igračke, plišane igračke, slagalice, montažni blokovi za igre, ukrasi za božićnu jelku i božićne čarape; vozila za igru u obliku automobila, kamiona, vozova i kombija, svi sa temom košarke, nove pjenaste igračke u obliku prsta i trofeja, igrački trofeji, karte za igru, igre sa kartama, igračke koje prave zvuk, igračke za kućne ljubimce; igračke za plažu, naime lopte za plažu, lopte na napuhavanje, kantice za igru, lopatice za igru, igračke za pjesak, igračke za bazen sa pjeskom, gumene igračke za vodu; oprema za bazen, naime plivačka oprema za plutanje, oprema za plutanje u bazenu, igračke za splavarenje na vodi, pjenasta oprema za plutanje, kolotovi za plivanje, kolotovi za plivanje u bazenu, pjenasti kolotovi, daske za plivanje, daske za surfanje, peraja za plivanje, peraja za surfanje, narukvice za plutanje i narukvice za pomoć pri plivanju, sve u rekreativne svrhe; odbojkaški setovi za igru koji se sastoje od lopte, mrežice, traka koje označavaju teren i zviždaljke, i vaterpolo setovi za igru koji se sastoje od lopte, mrežice i zviždaljke; dekorativne igračke od tkanine koje se puštaju da lete na vjetru; minijature reprodukcije stadiona, naime, mali plastični modeli stadiona za igru; staklene kugle sa snijegom; mašine za video igre za upotrebu sa televizorom i ručni kontroleri za konzole za video igre; trake za trčanje; banke - igračke.;

41 Obuka, stručno osposobljavanje; razonoda; sportske i kulturne djelatnosti; naročito razonoda i obrazovne usluge u smislu televizijskih događaja i radio programa iz oblasti košarke i prikazivanja uživo košarkaških igara i košarkaških priredbi; usluge produkcije i distribucije radio i televizijskih šou programa sa košarkaškim utakmicama, košarkaškim događajima i programima iz oblasti košarke; usluge vođenja i organizovanja košarkaških klinika i kampova, klinika i kampova za trenere, klinika i kampova za plesne timove i košarkaške igre; usluge razonode u vidu ličnog pojavljivanja kostimiziranih maskota ili plesnih timova na košarkaškim utakmicama i priredbama, klinikama, kampovima, promocijama i drugim događajima, specijalnim događajima i žurkama u vezi sa košarkom; usluge kluba obožavatelja; usluge razonode, odnosno usluge pružanja web stranice koja sadrži multimedijске sadržaje u vidu najvažnijih televizijskih događaja, interaktivnih najvažnijih televizijskih događaja, video snimaka, video strim snimaka, interaktivnih video izbora najvažnijih događaja, radio programa, najvažnijih radijskih događaja i audio snimaka u polju košarke koji se ne mogu preuzimati; usluge obezbjeđivanja vijesti i informacija u vidu statistika i kvizova iz oblasti košarke; omogućavanje pristupa onlajn igricama koje se ne mogu preuzimati, naime kompjuterskim igricama, video igricama, interaktivnim video igricama, akcionim igricama vještine, arkadnim igricama, društvenim igricama za odrasle i djecu, igrama na tabli, slagalicama, i trivia igricama; usluge elektronskog izdavaštva, naime, izdavanje magazina, vodiča, biltena, bojaniki i igrice kod kojih se igrači određuju putem interneta, sve u vezi sa košarkom; usluge obezbjeđivanja onlajn kompjuterske baze podataka iz oblasti košarke.

(210) **BAZ1720228A** (220) 01/06/2017

(442) 30/09/2018

(732) **"SARAJEVSKA PIVARA" d.d.**
Sarajevo Franjevačka br. 15, 71000
Sarajevo, BA

(740) Dragan Mićunović

(591) crvena, bijela

(540)

(531) 2.9,27.5,29.1

(511)

32 Voda za piće.

(210) **BAZ1720207A** (220) 23/05/2017

(442) 30/09/2018

(732) **CITY - otvorena mreža d.o.o. Zmaja od**
Bosne 52, 71000 Sarajevo, BA

(591) crna, bijela, narandžasta, plava, zelena,
roza, žuta

(540)

(531) 1.3,2.1,2.3,3.7,4.5,5.1,25.1,27.5,29.1

(511)

16 Papir i karton; tiskarski proizvodi; proizvodi za uvezivanje knjiga; fotografije; pribor za pisanje; uredski pribor osim namještaja; ljepljive tvari za papirne proizvode ili za kućanstvo; slikarski pribor i pribor za crtanje; kistovi; oprema za nastavu i obuku; plastični listovi, folije i vrećice za zamatanje i ambalažu; tiskarska slova; klišeji.

35 Oglašavanje; vođenje komercijalnih poslova; komercijalna administracija; uredski poslovi.

41 Obuka; stručno osposobljavanje; razonoda; sportske i kulturne djelatnosti.

Mišljenje zainteresiranog lica – Čl. 34 ZOŽ-a

- (1) Nakon objavljivanja prijave svako zainteresirano lice, u roku od tri mjeseca od datuma objavljivanja, može Institutu dostaviti pismeno mišljenje u kojem se obrazlaže zašto znak iz objavljene prijave ne ispunjava uslove iz člana 6. ovog Zakona.
- (2) Lice iz stava (1) ovog člana nije stranka u postupku.
- (3) Institut će mišljenje iz stava (1) ovog člana, ako smatra da je relevantno za priznanje prijave, dostaviti podnosiocu prijave na odgovor u roku koji ne može biti kraći od 15 dana ni duži od 30 dana.
- (4) Nakon prijema odgovora podnosioca prijave Institut će, slobodnom ocjenom, donijeti odluku o priznanju ili odbijanju zahtjeva za priznanje žiga.

Prigovor – Čl. 35 st. 1 ZOŽ-a

- (1) Nakon objavljivanja prijave, u roku od tri mjeseca od dana objavljivanja prijave, zainteresirano lice može Institutu pismenim putem podnijeti prigovor u kojem se obrazlaže zašto znak iz objavljene prijave ne ispunjava uslove iz člana 7. ovog Zakona.

ČLAN 7 ZOŽ-A
RELATIVNI RAZLOZI ZA ODBIJANJE
PRIJAVE ŽIGA

Čl. 7 st. 1 tačka a) ZOŽ-a

- (1) Na osnovu podnesenog prigovora, žigom se neće zaštititi znak:
- a) koji je istovjetan ranije zaštićenom znaku drugog lica za sličnu robu, odnosno usluge, ili sličan ranije zaštićenom znaku drugog lica za istu ili sličnu vrstu robe, odnosno usluga, ako postoji vjerovatnoća da zbog te istovjetnosti, odnosno sličnosti nastane zabuna u prometu, što uključuje i vjerovatnoću asocijacije s ranije zaštićenim znakom,

Uslovi iz člana 7 st. 1 tačka a) Zož-a

- Da bi se po ovom osnovu odbila prijava mora znak biti:
 - Istovjetan ranije zaštićenom znaku drugog lica za sličnu robu ili uslugu, ili
 - Sličan ranije zaštićenom znaku drugog lica za istu ili sličnu vrstu robe odnosno usluge
 - mora postojati vjerovatnoća zbog istovjetnosti ili sličnosti da nastane zabuna u prometu
 - Vjerovatnoća asocijacije sa ranije zaštićenim znakom

Karakteristike zablude u prometu

- Vjerovatnoća dovođenja u zabunu u promet je pravni standard
- Prosječni učesnik u prometu
- Fiktivno lice, pravni konstrukt koji se stvara u svakom konkretnom slučaju
- Postoji brojna teorijska dostignuća te praktični zaključci o ovom pitanju

Čl. 7 st. 1 tačka b) ZOŽ-a

- (1) Na osnovu podnesenog prigovora, žigom se neće zaštititi znak:
- b) koji je isti ili sličan za istu ili sličnu vrstu robe, odnosno usluga, znaku drugog lica koji je poznat u BiH, u smislu člana 6. bis Pariške konvencije o zaštiti industrijskog vlasništva (u daljnjem tekstu: općepoznati znak),

Čl. 7 st. 1 tačka c) ZOŽ-a

- (1) Na osnovu podnesenog prigovora, žigom se neće zaštititi znak:
- c) koji, u skladu s članom 16. stav 3. TRIPS-a (Ugovor o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva), bez obzira na robu, odnosno usluge na koje se odnosi, predstavlja reprodukciju, imitaciju ili transliteraciju zaštićenog znaka drugog lica, ili njegovog bitnog dijela, koji je kod učesnika u prometu u BiH nesumnjivo poznat kao znak visoke reputacije (u daljnjem tekstu: čuveni žig), kojim svoju robu, odnosno usluge, obilježava drugo lice, ako bi se korištenjem takvog znaka nelojalno izvlačila korist iz stečene reputacije čuvenog žiga ili bi se štetilo njegovom distinktivnom karakteru, odnosno reputaciji,

Čl. 7 st. 1 tačka d) ZOŽ-a

- (1) Na osnovu podnesenog prigovora, žigom se neće zaštititi znak:
- d) koji svojim izgledom ili sadržajem vrijeđa starije autorsko pravo ili geografsku oznaku ili ranije zaštićeni industrijski dizajn,

Čl. 7 st. 1 tačka e) ZOŽ-a

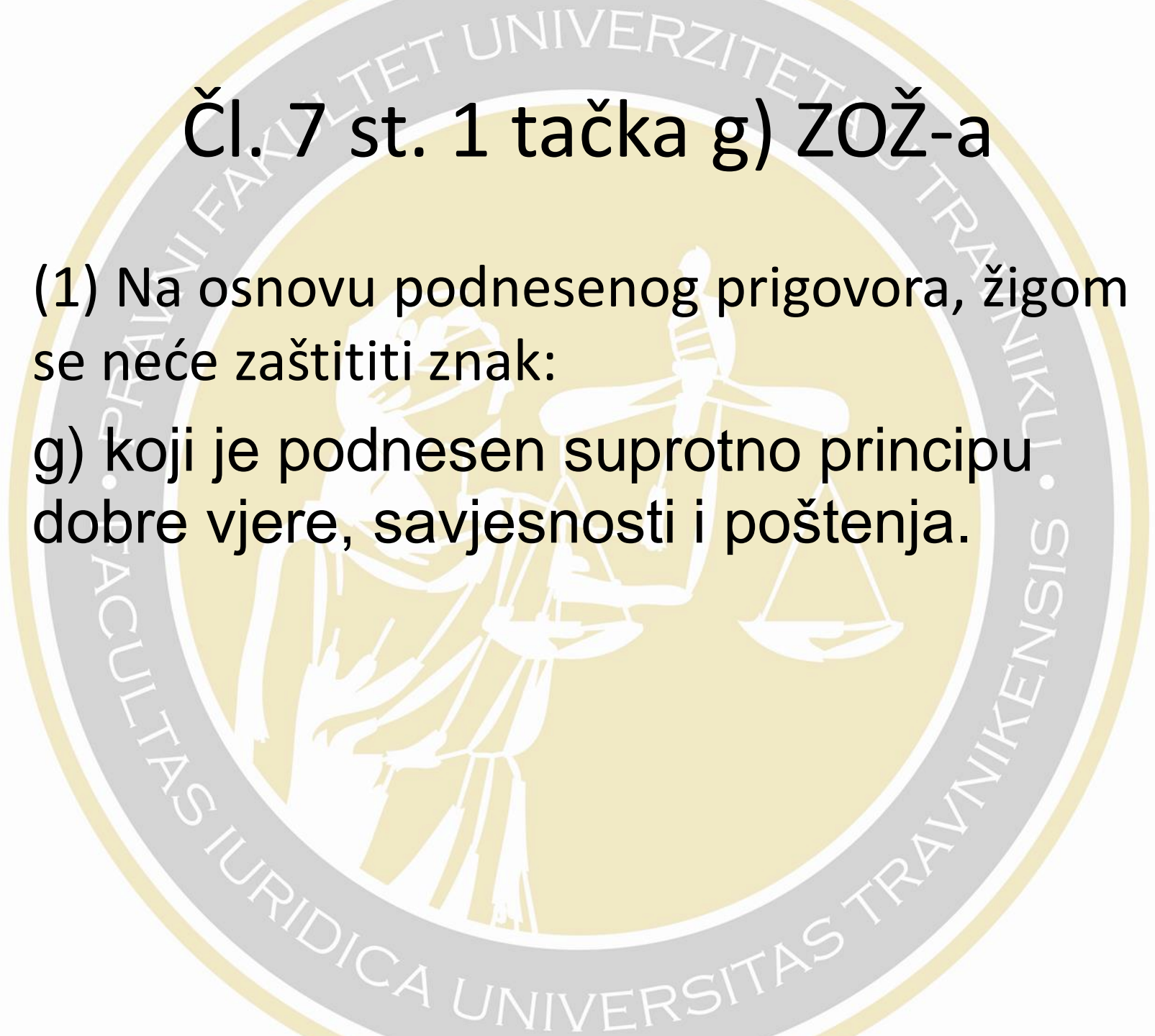
- (1) Na osnovu podnesenog prigovora, žigom se neće zaštititi znak:
- e) čije bi korišćenje vrijeđalo pravo na lično ime poznatog lica ili lik bilo kojeg lica, ako su nastali prije datuma prijave žiga ili priznatog prava prvenstva zatraženog u prijavi žiga,

Čl. 7 st. 1 tačka f) ZOŽ-a

- (1) Na osnovu podnesenog prigovora, žigom se neće zaštititi znak:
- f) koji je istovjetan ranijem žigu ili sličan ranijem žigu koji je bio registriran za istu ili sličnu robu ili usluge, a koji je prestao da važi zbog neproduženja registracije, ako je prošlo manje od dvije godine od dana prestanka ranijeg žiga, osim ako nosilac ranijeg žiga nije dao svoju saglasnost za priznanje kasnijeg žiga ili nije koristio svoj žig,

Čl. 7 st. 1 tačka g) ZOŽ-a

- (1) Na osnovu podnesenog prigovora, žigom se neće zaštititi znak:
- g) koji je podnesen suprotno principu dobre vjere, savjesnosti i poštenja.

Čl. 7 st. 2 ZOŽ-a

- (2) Zaštićenim znakom iz stava (1) tač. a) i c) ovog člana smatra se znak koji je zaštićen žigom za teritoriju BiH, a zaštićenim znakom iz stava (1) tačka a) ovog člana smatra se i znak koji je predmet prijave za priznanje žiga za teritoriju BiH pod uslovom da žig po toj prijavi bude priznat.

Čl. 35 st. 2 ZOŽ-a

- (2) Zainteresirano lice iz stava (1) ovog člana je:
 - a) nosilac ranijeg zaštićenog znaka u slučaju iz člana 7. stav (1) tač. a), b), c) i d) ovog Zakona,
 - b) nosilac nekog od prava iz člana 7. stav (1) tačka e) ovog Zakona,
 - c) nosilac ranijeg žiga u slučaju iz člana 7. stav (1) tačka f) ovog Zakona,
 - d) lice koje bi imalo pravo da podnese prijavu u slučaju iz člana 7. stav (1) tačka g) ovog Zakona i
 - e) nosilac ranije zaštićenog znaka ili sticatelj isključive licence na tom znaku.

Sadržaj prigovora – Čl. 36 ZOŽ-a

- (1) Prigovor mora da sadrži naročito:
 - a) ime i prezime, odnosno naziv podnosioca prigovora i njegovu adresu, odnosno poslovno sjedište,
 - b) detaljno obrazložene sve razloge i dokaze na kojima podnosilac prigovora zasniva prigovor i kojima dokazuje status zainteresiranog lica iz člana 35. ovog Zakona,
 - c) sve objavljene podatke o prijavi protiv koje se prigovor podnosi, uključujući i broj prijave, ime i prezime i adresu, odnosno naziv i poslovno sjedište podnosioca prijave i izgled prijavljenog znaka sa spiskom vrste robe i usluga,
 - d) urednu punomoć, ako se prigovor podnosi posredstvom zastupnika.
- (2) Prigovor se podnosi u dva primjerka.

Čl. 37 ZOŽ-a – Postupak po prigovoru

- (3) Ako su ispunjeni uslovi iz stava (1) ovog člana, Institut će dostaviti prigovor podnosiocu prijave i pozvati ga da se o njemu pismeno izjasni u roku od 60 dana.
- (5) Ako se podnosilac prijave ne izjasni na prigovor u roku iz stava (3) ovog člana, Institut će rješenjem odbiti podneseni zahtjev za priznanje žiga u granicama zahtjeva iz prigovora.
- (6) Ako podnosilac prijave u roku iz stava (3) ovog člana odgovori na prigovor, Institut ispituje opravdanost navoda iz prigovora, pri čemu može odrediti usmenu raspravu.
- (10) Nakon provedenog postupka po prigovoru, na osnovu utvrđenih činjenica Institut će donijeti rješenje o odbijanju prigovora, o djelimičnom odbijanju prigovora i djelimičnom priznanju zahtjeva za priznanje žiga ili o odbijanju zahtjeva za priznanje žiga.

Rješenje o priznanju žiga – Čl. 38 ZOŽ-a

- (1) Ako prijava ispunjava uslove za priznanje iz čl. 6. i 7. ovog Zakona, Institut će o tome donijeti zaključak i pozvati podnosioca prijave da u roku od 30 dana plati taksu i troškove postupka za prvih deset godina zaštite, za objavljivanje žiga i ispravu o žigu, te da Institutu dostavi dokaze o izvršenim uplatama.

Nast.

- (4) Ako podnosilac prijave dostavi dokaze o izvršenim uplatama iz stava (1) ovog člana, Institut će donijeti rješenje o priznanju žiga, prema usvojenom izgledu znaka i spiska robe ili usluga, kojima se određuje obim priznate zaštite žiga, objaviti žig i izdati ispravu o žigu.

Upisivanje rješenja o priznanju žiga u Registar žigova – Čl. 39 ZOŽ-a

- (1) Rješenje o priznanju žiga s propisanim podacima upisuje se u Registar žigova.
- (2) Podaci iz rješenja o priznanju žiga koji se upisuje u Registar žigova uređuju se provedbenim propisom.
- (3) Datum upisivanja rješenja o priznanju žiga u Registar žigova je datum rješenja o priznanju žiga.

Objavljivanje žiga – Čl. 40 ZOŽ-a

- (1) Registrirani žig s propisanim podacima objavljuje se u službenom glasilu.
- (2) Podaci o žigu koji se objavljuju uređuju se provedbenim propisom

(111) **BAZ1619695** (181) 13/09/2026
(210) BAZ1619695A (220) 13/09/2016
(151) 26/07/2018
(732) **THE COCA-COLA COMPANY One
Coca-Cola Plaza, Atlanta, GA, 30313,
US**
(740) "ŽIVKO MIJATOVIĆ & PARTNERS"
d.o.o. Sarajevo
(591) crvena, bijela
(540)

(531) 26.1,27.5,29.1

(511)

32 Piva; mineralne i gazirane vode i druga bezalkoholna pića; voćni napici i voćni sokovi; sirupi i drugi pripravci za spravljanje napitaka.

(111) **BAZ1619709** (181) 16/09/2026
(210) BAZ1619709A (220) 16/09/2016
(151) 03/07/2018
(732) **D.D. "VISPAK" prehrambena
industrija Visoko Ozrakovići bb,
Visoko, BA**
(740) KARABDIĆ KERIM
(591) crvena, zelena, bijela, narandžasta,
smeđa, nijanse smeđe
(540)

(531) 5.9,11.3,19.3,26.11,27.5,29.1

(511)

29 Supe i čorbe od mesa i povrća.

(111) **BAZ1619714** (181) 19/09/2026
(210) BAZ1619714A (220) 19/09/2016
(151) 02/07/2018
(732) **FRANCK d.d. Vodovodna 20, 10000
Zagreb, HR**
(740) DR DIANA PROTIĆ-TKALČIĆ &
PARTNERS D.O.O
(591) žuta, bež, crvena, bijela, smeđa, siva
(540)

(531) 5.5,5.9,11.1,19.3,27.5,29.1

(511)

30 Čaj.

(111) **BAZ1619715** (181) 20/09/2026

(210) BAZ1619715A (220) 20/09/2016

(151) 31/07/2018

Isprava o žigu - Čl. 41 ZOŽ-a

- (1) Institut će izdati ispravu o žigu zajedno s rješenjem o priznanju žiga.
- (2) Sadržaj i izgled isprave o žigu uređuju se provedbenim propisom.

BOSNA I HERCEGOVINA
INSTITUT ZA INTELKTUALNO VLASNIŠTVO

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ИНСТИТУТ ЗА ИНТЕЛЕКТУАЛНУ СВОЈИНУ

IP-01402/09-07FF
Sarajevo, 2009-02-26 godine

Na osnovu člana 128. Zakona o industrijskom vlasništvu u Bosni i Hercegovini
("Službeni glasnik BiH", broj 3/02), dodjeljuje se

Isprava o žigu

za žig:

BAZ047751

za znak:

Na ime nosioca prava:
OLIMPIJSKI KOMITET BiH
Olimpijska dvorana Zetra, Ul. Alipašina bb, BA

Nosilac(i) prava na žig ima Zakonom utvrđena prava na žig na teritoriji Bosne i Hercegovine
od 2004-05-11 godine.

Potpuni podaci o žigu sadržani su u prilogu i čine sastavni dio ove Isprave.

Lidija Vignjević
direktorica
Lidija Vignjević

The image features a circular seal in the background. The seal has a gold outer ring with the text "FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVNIKENSIS" in grey. Inside this is a grey ring with the text "PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA U TRAVNIKU" in white. The center of the seal is gold and contains a white silhouette of a woman, likely a personification of Justice, holding a scale of justice. The text "MEĐUNARODNO REGISTRIRANJE ŽIGA" is overlaid in the center of the seal in a bold, black, sans-serif font.

**MEĐUNARODNO REGISTRIRANJE
ŽIGA**

Čl. 43 ZOŽ-a

- (1) Nosilac žiga iz BiH, odnosno podnosilac prijave u BiH može podnijeti zahtjev za međunarodno registriranje žiga, kao i zahtjev za upisivanje promjena u Međunarodnom registru u skladu s Madridskim aranžmanom i Madridskim protokolom.
- (2) Zahtjevi iz stava (1) ovog člana podnose se putem Instituta na način kako je propisano Madridskim aranžmanom, Madridskim protokolom, Zajedničkim pravilnikom Madridskog aranžmana i Madridskog protokola (u daljnjem tekstu: Zajednički pravilnik), ovim Zakonom i provedbenim propisom.
- (3) Za zahtjeve iz stava (1) ovog člana plaćaju se takse i troškovi postupka Institutu, a međunarodne takse direktno Međunarodnom birou Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo (u daljnjem tekstu: Međunarodni biro).

Postupak za međunarodno registriranje žiga pred Institutom – Čl.

44 ZOŽ-a

- (1) Postupak za međunarodno registriranje žiga pokreće se podnošenjem zahtjeva za međunarodno registriranje žiga.
- (2) Uz zahtjev za međunarodno registriranje žiga podnosi se:
 - a) izgled znaka,
 - b) uredno sastavljen i klasificiran spisak robe ili usluga na francuskom ili engleskom jeziku,
 - c) punomoć, ako se zahtjev podnosi posredstvom opunomoćenika,
 - d) dokaz o uplati takse i posebnih troškova postupka za zahtjev.
- (3) Sadržaj zahtjeva iz stava (1) ovog člana, kao i sadržaj priloga koji se podnose uz zahtjev, uređuju se provedbenim propisom.

Nast.

- (7) Ako je zahtjev za međunarodno registriranje žiga uredan, Institut će zaključkom pozvati podnosioca zahtjeva da plati taksu Međunarodnom birou za međunarodno registriranje žiga i da dostavi dokaz o izvršenoj uplati.
- (8) Kada podnosilac zahtjeva za međunarodno registriranje žiga dostavi dokaze o izvršenim uplatama iz stava (7) ovog člana, Institut će Međunarodnom birou dostaviti zahtjev za međunarodno registriranje žiga.
- (9) Ako podnosilac zahtjeva za međunarodno registriranje žiga u ostavljenom roku ne dostavi dokaz o izvršenoj uplati iz stava (7) ovog člana, smatrat će se da je zahtjev povučen, o čemu će Institut donijeti zaključak.

ZAHTJEV ZA MEĐUNARODNO REGISTRIRANJE ŽIGA

Popunjava ovisno o lokaciji

KIB: _____	Datum: _____
------------	--------------

Popunjava podnosioca prijave

1. REFERENTNI BROJ PREDMETA _____	
2. PODNOSILAC PRIJAVE (732)	
Podnosilac: _____	
ID/JMBG: _____	
Adresa: _____	
Tel: _____ Fax: _____ E-mail: _____	
3. ADRESA ZA KORESPONDENCIJU (750)	
Naziv: _____	
Adresa: _____	
Tel: _____ Fax: _____ E-mail: _____	
4. PREDSTAVNIK (740)	
Prezime i ime (pravno lice): _____ Reg. br. predstavnika: BA _____	
ID/JMBG: _____	
5. BROJ I DATUM PRIJAVE I/ILI REGISTARSKI BROJ I DATUM REGISTRACIJE ŽIGA	
Broj prijave žiga: _____ (210) Datum prijave žiga: _____ (220)	
Registarski broj žiga: _____ (111) Datum registracije žiga: _____ (151)	
6. PODATAK O PRETHODNIM MEĐUNARODNIM REGISTRACIJAMA (161)	
Broj registracije: _____ Datum: _____	
7. NAZNAČENJE KLASA NIČANSKE KLASIFIKACIJE ROBE I/ILI U SLUGA (511)	

REFERENTNI BROJ PREDMETA (isto kao pod 1) _____	
8. PODACI O ZATRAŽENOM PRAVU PRVENSTVA: (230,300)	

9. PODACI O ŽIGU	
a) ☐ Individualni žig ☐ Kolektivni žig (550) i) Izgled znaka	
b) ☐ Verbalni žig ☐ Figurativni žig	
c) ☐ Trodimenzionalni žig ☐ Žig garancije	
d) Naznaka boja: (591)	

e) Transliteracija i transkripcija znaka (561)	

f) Prijevod znaka na engleski i/ili francuski jezik: (566)	

g) Opis žiga: (539)	

REFERENTNI BROJ PREDMETA (isto kao pod 1)

11. ZEMLJE ZA KOJE SE TRAŽI ZAŠTITA ŽIGA

(831)

☐ AG Antigua i Barbuda	☐ EE Estonija	☐ KZ Kazahstan	☐ RU Ruska Federacija
☐ AL Albanija	☐ EG Egipt	☐ LI Lihtenštajn	☐ SD Sudan
☐ AM Armenija	☐ EM Evropska zajednica	☐ LR Liberija	☐ SE Švedska
☐ AT Austrija	☐ ES Španija	☐ LS Lesoto	☐ SG Singapur
☐ AU Australija	☐ FI Finska	☐ LT Litvanija	☐ SI Slovenija
☐ AZ Azerbejdžan	☐ FR Francuska	☐ LV Letonija	☐ SK Slovačka
☐ BG Bugarska	☐ GB Ujedinjeno Kraljevstvo V. Britanije	☐ MA Maroko	☐ SL Siera Leone
☐ BH Bahrein	☐ GE Gruzija	☐ MC Monako	☐ SM San Marino
☐ BQ Bonaire, Saint Eustatius i Saba	☐ GH Gana	☐ MD Moldavija	☐ ST Sao Tome i Principe
☐ BT Butan	☐ GR Grčka	☐ ME Crna Gora	☐ SY Sirjska Arapska Republika
☐ BW Botswana	☐ HR Hrvatska	☐ MG Madagaskar	☐ SZ Svaziland
☐ BX Benelux	☐ HU Mađarska	☐ MK Makedonija	☐ TJ Tadžikistan
☐ BY Bjelorusija	☐ IE Irska	☐ MN Mongolija	☐ TM Turkmenistan
☐ CH Švajcarska	☐ IL Izrael	☐ MZ Mozambik	☐ TR Turska
☐ CN Kina	☐ IR Islamska Republika Iran	☐ NA Namibija	☐ UA Ukrajina
☐ CU Kuba	☐ IS Island	☐ NM Saint Martin	☐ US Sjedinjene Američke Države
☐ CW Curaçao	☐ IT Italija	☐ NO Norveška	☐ UZ Uzbekistan
☐ CY Kipar	☐ JP Japan	☐ OM Oman	☐ VN Vijetnam
☐ CZ Češka	☐ KE Kenija	☐ PL Poljska	☐ ZM Zambija
☐ DE Njemačka	☐ KG Kirgistan	☐ PT Portugal	
☐ DK Danska	☐ KP Sjeverna Koreja	☐ RO Rumunija	
☐ DZ Alžir	☐ KR Južna Koreja	☐ RS Srbija	

DRUGE ZEMLJE:

12. PRILOZI UZ ZAHTJEV

☐ 2 primjerka znaka u crno-bijeloj tehnici	☐ punomoć ranije dostavljena Institutu
☐ 2 primjerka znaka u boji	☐ generalna punomoć ranije dostavljena Institutu
☐ 2 primjerka popisa robe i/ili usluga na engleskom i/ili francuskom jeziku	
☐ 2 primjerka znaka različitih projekcija za trodimenzionalni znak koji ga u potpunosti definiraju	

Potpis i/ili pečat podnosioca prijave

OVJERAVA INSTITUT

Teritorijalno produženje međunarodnog žiga – Čl. 48 ZOŽ-a

- (1) Nosilac međunarodno registriranog žiga može podnijeti zahtjev za teritorijalno proširenje međunarodnog žiga na BiH.
- (2) Zahtjev iz stava (1) ovog člana može se odnositi na svu robu i usluge za koje je žig registriran ili na jedan njihov dio.
- (3) Sadržaj zahtjeva iz stava (1) ovog člana uređuje se provedbenim propisom.

Prestanak žiga – Čl. 66 ZOŽ-a

- (1) Žig prestaje istekom roka od deset godina za koji su plaćeni taksa i troškovi postupka, ako se njegovo važenje ne produži.
- (2) Žig prestaje i prije isteka roka iz stava (1) ovog člana:
 - a) ako se nosilac žiga odrekne svog prava - narednog dana od dana predaje Institutu izjave o odricanju,
 - b) na osnovu sudske odluke, odnosno odluke Instituta, u slučajevima predviđenim ovim Zakonom - danom određenim tom odlukom,
 - c) ako je prestalo pravno lice, odnosno ako je umrlo fizičko lice koje je nosilac žiga - danom prestanka, odnosno smrti, osim ako je žig prešao na pravne sljednike tog lica.
- (3) Kolektivni žig i žig garancije prestaju važiti i ako Institut tokom ispitivanja izmjena općeg akta o kolektivnom žigu, odnosno o žigu garancije, utvrdi da nisu ispunjeni uslovi predviđeni članom 30. stav (1) ovog Zakona.

Proglašenje rješenja o priznanju žiga ništavim – Čl. 68 ZOŽ-a

- (1) Rješenje o priznanju žiga može se proglasiti ništavim u cjelini ili samo za neku vrstu robe ili uslugu ako se utvrdi da u vrijeme registracije žiga nisu bili ispunjeni uslovi za priznanje žiga predviđeni ovim Zakonom.

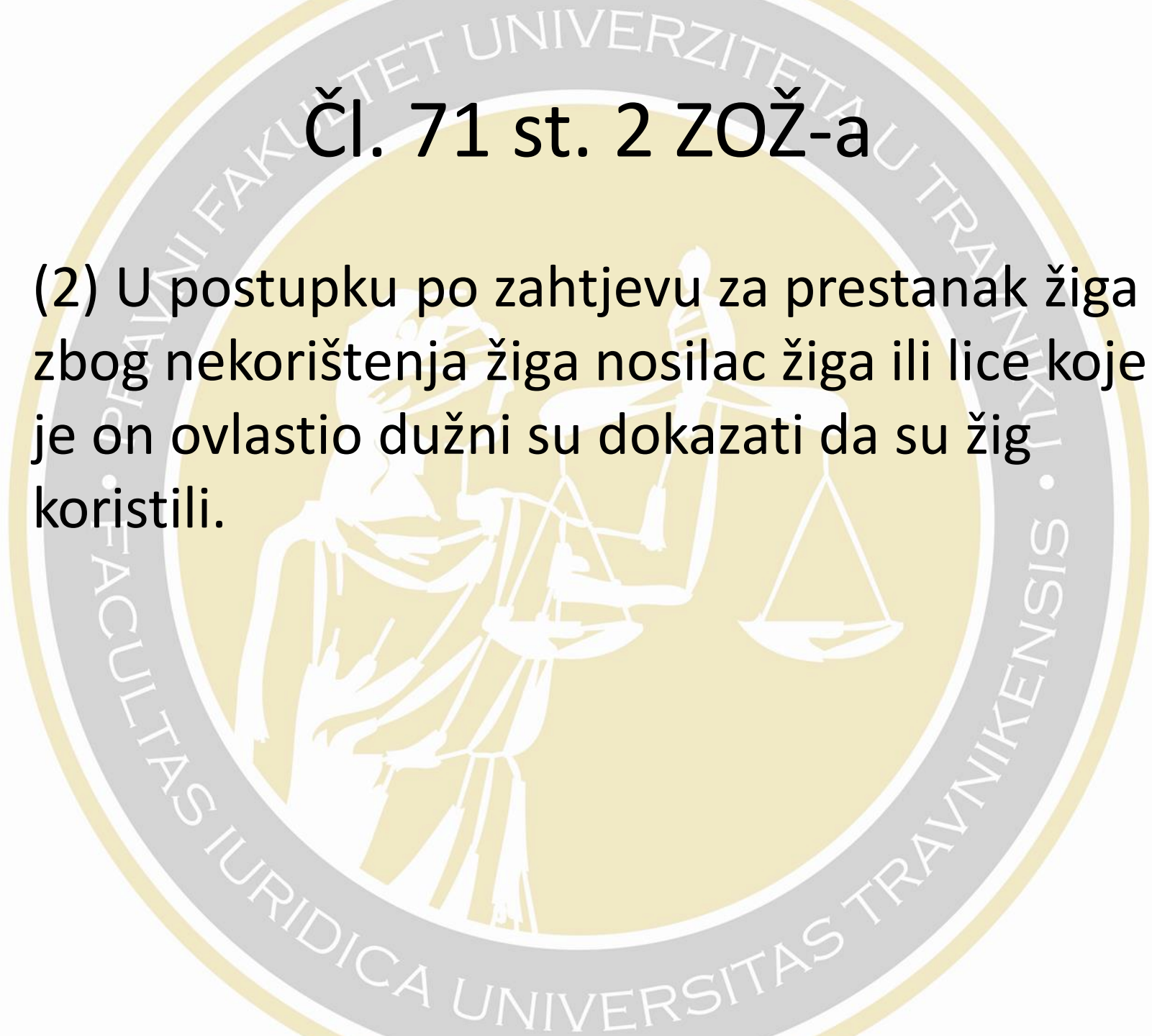
**POSEBAN SLUČAJ PRESTANKA ŽIGA
ZBOG NEKORIŠTENJA**

Čl. 71 st. 1 ZOŽ-a

- (1) Na zahtjev zainteresiranog lica, Institut će donijeti rješenje o prestanku žiga u cjelini ili samo za neke vrste robe ili uslugu ako nosilac žiga ili lice koje je on ovlastio bez opravdanog razloga nije na tržištu BiH ozbiljno koristilo žig za obilježavanje robe, odnosno usluga na koje se taj žig odnosi, u neprekidnom periodu od pet godina, računajući od dana upisivanja žiga u Registar žigova, odnosno od dana kad je žig posljednji put korišten.

Čl. 71 st. 2 ZOŽ-a

- (2) U postupku po zahtjevu za prestanak žiga zbog nekorištenja žiga nosilac žiga ili lice koje je on ovlastio dužni su dokazati da su žig koristili.

Čl. 71 st. 3 ZOŽ-a

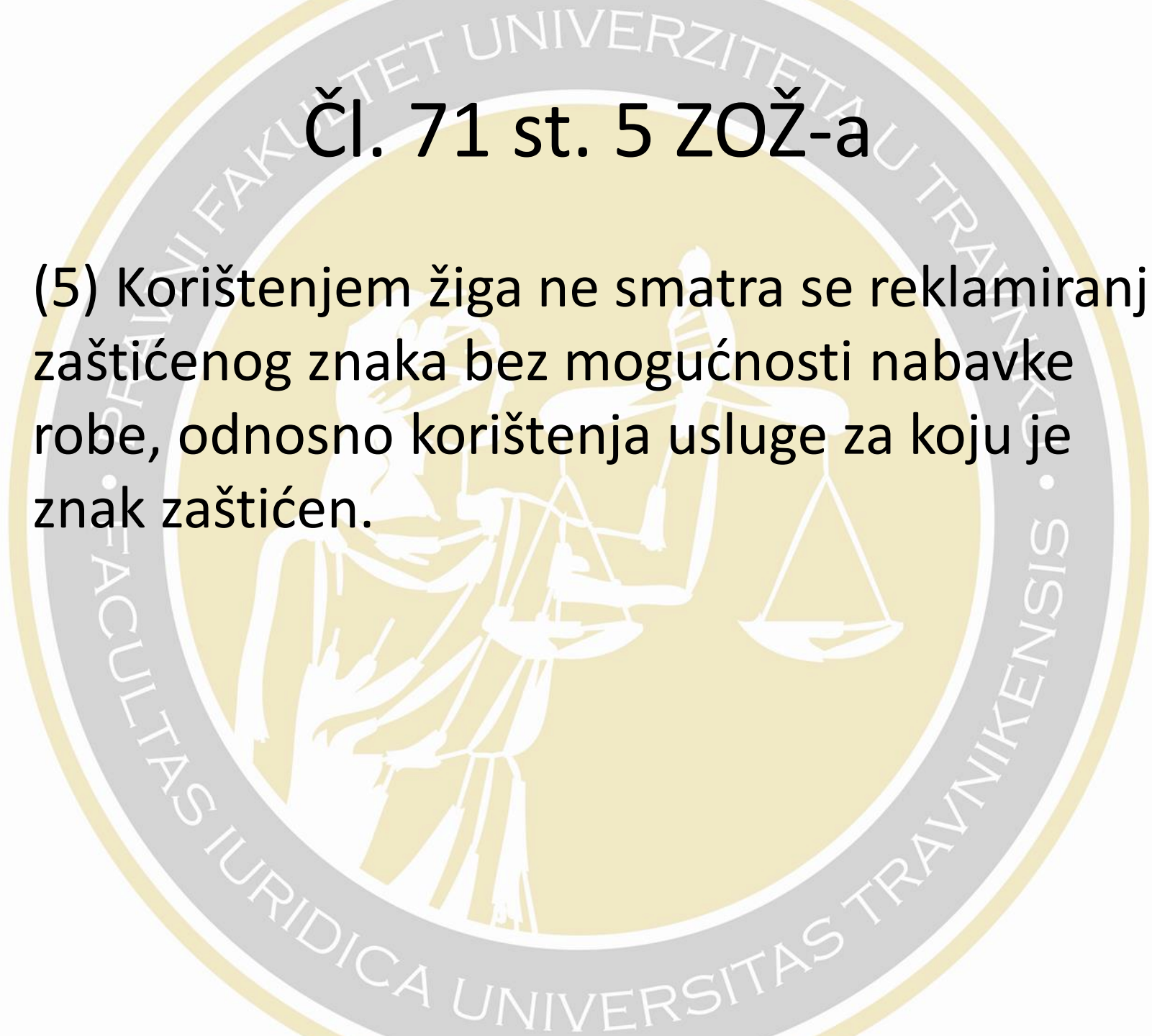
- (3) Korištenjem žiga, u smislu stava (1) ovog člana, smatra se i korištenje znaka zaštićenog žigom u obliku koji se razlikuje u elementima koji ne mijenjaju distinktivni karakter znaka, kao i korištenje zaštićenog znaka na robi ili pakiranju robe namijenjene isključivo izvozu.

Čl. 71 st. 4 ZOŽ-a

- (4) Opravdanim razlogom za nekorištenje žiga iz stava (1) ovog člana smatrat će se okolnost koja je nastala nezavisno od volje nosioca žiga, a koja predstavlja smetnju za korištenje žiga, kao što su odluka državnog organa, zabrana uvoza ili izvoza ili druga zabrana koja se odnosi na robu ili usluge za koje je priznata zaštita žigom.

Čl. 71 st. 5 ZOŽ-a

- (5) Korištenjem žiga ne smatra se reklamiranje zaštićenog znaka bez mogućnosti nabavke robe, odnosno korištenja usluge za koju je znak zaštićen.

Čl. 71 st. 6 ZOŽ-a

- (6) Institut neće donijeti rješenje o prestanku žiga zbog nekorištenja ako je korištenje žiga počelo ili je nastavljeno poslije isteka neprekidnog perioda od pet godina u kojem žig nije korišten, a prije podnošenja zahtjeva za prestanak žiga zbog nekorištenja, osim ako je do započinjanja ili nastavljanja korištenja žiga došlo nakon što je nosilac prava saznao da će biti podnesen zahtjev za prestanak njegovog žiga i ako je korištenje započeto ili nastavljeno u periodu od tri mjeseca prije podnošenja zahtjeva za prestanak žiga.

Prestanak žiga u drugim slučajevima –

Čl. 73 ZOŽ-a

- (1) Institut će, na zahtjev zainteresiranog lica, donijeti rješenje o prestanku žiga u cjelini ili samo za neku vrstu robe ili uslugu i u sljedećim slučajevima:
 - a) ako je znak zaštićen žigom, zbog činjenja ili nečinjenja nosioca žiga ili njegovog pravnog sljednika, postao generičan naziv robe, odnosno usluge za koju je registriran,
 - b) ako znak zaštićen žigom, zbog načina na koji ga nosilac žiga ili njegov pravni sljednik koristi, može u prometu da izazove zabunu o geografskom porijeklu, vrsti, kvalitetu ili drugim svojstvima robe, odnosno usluge,
 - c) ako je znak zaštićen žigom postao protivan moralu ili javnom poretku.
- (2) Pravo na korištenje kolektivnog žiga i žiga garancije može prestati i ako se kolektivni žig i žig garancije upotrebljavaju protivno općem aktu o kolektivnom žigu, odnosno o žigu garancije.

Literatura:

Slobodan M. Marković:
Pravo intelektualne svojine,
Magistrat, Sarajevo, 2007.
Zakon o žigu (Sl. glasnik
BiH 53/10)

Patentno pravo

Terminološka napomena

- **Patent** je isključivo subjektivno građansko intelektualnopravno pravo koje štiti svog titulara u pogledu privrednog korištenja patentiranog izuma;
- **Patent** označava subjektivno pravo, koje za predmet zaštite ima patentirani izum;
- **Izum** je predmet/objekt patenta (kao autorskog djelo za autorsko pravo);
- **Patentno pravo** označava pravnu granu koja sadrži i propise iz kojih izvire patent kao subjektivno pravo;
- **Patentna isprava** je javni dokument kojim se potvrđuje postojanje patenta (kao i žigovna isprava);

Izvori patentnog prava

- Zakon o patentu (Službeni glasnik Bosne i Hercegovine 53/10)
- Pravilnik o postupku za priznanje patenta i konsenzualnog patenta (Sl. glasnik BiH 105/10 i 91/16)
- Odluka o provođenju carinskih mjera za zaštitu prava nosioca patenta (Sl. glasnik BiH 148/12)
- Pariška konvencija o zaštiti prava industrijskog vlasništva, TRIPS sporazum
- Druge konvencije
- Evropska patentna konvencija i Sporazum o saradnji na području patenata (PCT)
- Direktive EU

Strana lica i zastupanje

- Strano fizičko i pravno lice u pogledu zaštite izuma patentom i konsenzualnim patentom u Bosni i Hercegovini uživa ista prava kao i domaće fizičko i pravno lice, ako to proizilazi iz međunarodnih ugovora i konvencija kojima je pristupila, odnosno koje je ratificirala Bosna i Hercegovina
- Zastupanjem u postupku koji se vodi pred Institutom za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine mogu se baviti ovlašteni zastupnici, tj. fizička i pravna lica upisana u Registar patentnih zastupnika, koji u elektronskoj formi vodi Institut.

ČL. 6 st. 1 ZOP-a

- (1) Patent se priznaje za svaki izum iz bilo koje oblasti tehnike koji je nov, koji ima inventivni nivo i koji se može industrijski primijeniti.

Vrste izuma

- Izumom može biti bilo koje novo, inventivno i industrijski primjenjivo rješenje problema u tehnici, no tradicionalno teorija (a i u pojedinim elementima legislative) izumi se dijele na:
 - proizvode;
 - postupke.

Čl. 6 st. 6 i 7 ZOP-a

- (6) Izumima se, u smislu stava (1) ovog člana, ne smatraju naročito:
 - a) otkrića, naučne teorije i matematičke metode,
 - b) estetske tvorevine,
 - c) planovi, pravila i metode za izvođenje umnih aktivnosti, igara ili privrednih aktivnosti,
 - d) programi kompjutera,
 - e) prezentacija informacija definirana samim sadržajem tih informacija.
- (7) Odredba stava (6) ovog člana primjenjuje se samo u obimu u kojem je predmet prijave za zaštitu izuma navedeni element ili aktivnost kao takva.

Čl. 7 st. 1 tačka a) ZOP-a

- (1) Patent ne može biti priznat za:
- a) izume životinjskih pasmina i biljnih sorti i bitno bioloških postupaka za dobivanje biljaka ili životinja, osim izuma nebioloških i mikrobioloških postupaka i proizvoda dobivenih tim postupcima kako je propisano u članu 6. stav (4) ovog Zakona, pri čemu se, u smislu ovog Zakona, pod mikrobiološkim postupkom podrazumijeva bilo koji postupak koji uključuje ili koji se provodi na mikrobiološkom materijalu ili čiji je proizvod mikrobiološki materijal,

Čl. 7 st. 1 tačka b) ZOP-a

- (1) Patent ne može biti priznat za:
- b) ljudsko tijelo, razne stepene njegovog oblikovanja i razvoja ili jednostavno otkriće jednog od njegovih elemenata, uključujući sekvencu ili djelimičnu sekvencu gena,

Čl. 7 st. 1 tačka c) ZOP-a

- (1) Patent ne može biti priznat za:
- c) izume koji se odnose na dijagnostičke ili hirurške postupke ili postupke liječenja koji se primjenjuju direktno na ljudskom ili životinjskom tijelu, osim proizvoda, posebno materija i smjesa koje se primjenjuju u navedenim postupcima.

Čl. 6 st. 3 i 4 ZOP-a

- (3) Neće se smatrati patentibilnim izumi čije bi komercijalno iskorištavanje bilo suprotno javnom poretku ili moralu, ali ne samo zbog toga što je takvo iskorištavanje zabranjeno zakonom ili drugim propisom.
- (4) Izumima iz stava (3) ovog člana smatraju se naročito:
 - a) postupci kloniranja ljudskih bića,
 - b) postupci za modificiranje genetičkog identiteta matičnih ćelija ljudskih bića,
 - c) upotreba ljudskih embrija u industrijske ili komercijalne svrhe i
 - d) postupci za modificiranje genetičkog identiteta životinja koji bi vjerovatno prouzrokovali njihovu patnju bez ikakve bitne medicinske koristi za čovjeka ili životinju, kao i životinje koje su rezultat takvih postupaka.

Uslovi patentabilnosti izuma

Novost

Inventivni nivo

Industrijska primjenjivost

„Full disclosure“*

**NOVOST KAO USLOV
PATENTABILNOSTI IZUMA**

Čl. 8 st. 1 ZOP-a

- (1) Izum je nov ako nije obuhvaćen stanjem tehnike.

Čl. 8 st. 2 ZOP-a

- (2) Pod stanjem tehnike podrazumijeva se sve što je učinjeno dostupnim javnosti u svijetu, pisanim ili usmenim putem, upotrebom ili na bilo koji drugi način prije datuma podnošenja prijave patenta.

Čl. 8 st. 5

- (5) Smatra se da je izum obuhvaćen stanjem tehnike ako je postao dostupan javnosti objavljivanjem, izlaganjem, prikazivanjem ili upotrebom na način koji stručnjacima omogućava da ga primijene.

Čl. 9 ZOP-a

- Novim se smatra izum koji je najviše šest mjeseci prije datuma podnošenja prijave patenta bio sadržan u stanju tehnike usljed ili kao posljedica:
- a) očite zloupotrebe u pogledu podnosioca prijave patenta ili njegovog pravnog prednika ili,
- b) izlaganja na službenoj ili službeno priznatoj izložbi...

**INVENTIVNI NIVO IZUMA KAO USLOV
PATENTABILNOSTI TOG IZUMA**

Čl. 10 ZOP-a

- (1) Smatra se da izum ima inventivni nivo ako rješenje određenog problema za stručnjaka iz odgovarajuće oblasti ne proizlazi na očigledan način iz stanja tehnike.

Stručnjak iz odgovarajuće oblasti

- Ova osoba ne postoji u stvarnom životu!
- Ona je pravni standard i pravni konstrukt.
- Kao prosječni učesnik u prometu za žigovno pravo
- Lice koje ispituje inventivni nivo treba da stvori takvo lice te da misaono zaključi da li bi tako stvoreno fiktivno lice smatralo da izum u pitanju zadovoljava uslov inventivnog nivoa

INDUSTRIJSKA PRIMJENJIVOST

Čl. 11 ZOP-a

- Smatra se da je izum industrijski primjenjiv ako je predmet izuma tehnički izvodljiv i ako se može proizvesti ili upotrijebiti u bilo kojoj oblasti industrije, uključujući i poljoprivredu.

**WIPO I WTO SMATRAJU ČETVRTIM
USLOVOM PATENTABILNOSTI „FULL
DISCLOSURE“ ODNOSNO POTPUNO
OBJAŠNJENJE I OBRAZLAGANJE
TEHNIČKOG RJEŠENJA PROBLEMA –
IZUMA ZA KOJI SE TRAŽI
PATENTNOPRAVNA ZAŠTITA**

-

**TEORIJA SE SLAŽE DA JE POTREBNO ALI
NE KAO USLOV PATENTABILNOSTI
IZUMA VEĆ KARAKTERISTIKA PRIJAVE**

PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA U TRAVNIKU • FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVNIKENSIS

PRAVO NA ZAŠTITU IZUMA PRONALAZAČKO PRAVO

Pronalazačko pravo

- Različito od Patentnog prava
- To je pravo koje nastaje u trenutku nastanka izuma.
- Isključive prirode
- Sasotji se od ličnopravnog i imovinskopravnog ovlaštenja.

Čl. 12 ZOP-a

- (1) Izumitelj je lice koje je stvorilo izum svojim stvaralačkim radom.
- (2) Pravo na zaštitu izuma pripada izumitelju ili njegovom pravnom sljedniku.
- (3) Ako je izum nastao zajedničkim radom više izumitelja, pravo na patent pripada svim izumiteljima.

Čl. 13 ZOP-a

- (1) Izumitelj ima moralno pravo u statusu izumitelja da bude naveden u prijavi patenta, svim ispravama koje se izdaju za priznati patent, te u odgovarajućim registrima.
- (2) Ako je izum koji se štiti ovim Zakonom rezultat stvaralačkog rada više lica, u prijavi patenta i ispravama iz stava (1) ovog člana sva ta lica navode se kao izumitelji.

POSTUPAK ZA PRIZNANJE PATENTA

Pokretanje postupka za priznanje patenta

- Postupak za priznanje patenta pokreće se podnošenjem prijave za priznanje patenta na način i prema sadržaju kako je utvrđeno Zakonom o patentu u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 53/10) i Pravilnikom o postupku za priznanje patenta i konsenzualnog patenta („Službeni glasnik BiH“, broj 105/10).

Čl. 20 st. 1 i 2 ZOP-a

- (1) Prijava patenta mora sadržavati:
 - a) zahtjev za priznanje patenta,
 - b) opis izuma,
 - c) jedan ili više patentnih zahtjeva,
 - d) crteže na koje se pozivaju opis izuma i patentni zahtjevi,
 - e) sažetak.
- (2) Zahtjev iz stava (1) tačka a) ovog člana mora sadržavati:
 - a) izričitu naznaku da se zahtijeva priznanje patenta,
 - b) naziv izuma koji odražava njegovu bit,
 - c) podatke o podnosiocu prijave,
 - d) podatke o izumiocu, odnosno napomenu da izumitelj ne želi biti naveden u prijavi.

Zahtjev za priznanje patenta

BOSNA I HERCEGOVINA INSTITUT ZA INTELJEKTUALNO VLASNIŠTVO		BOŠNA I HERCEGOVINA INSTITUT ZA INTELJEKTUALNO VLASNIŠTVO		BOSNA I HERCEGOVINA INSTITUT ZA INTELJEKTUALNO VLASNIŠTVO		BOŠNA I HERCEGOVINA INSTITUT ZA INTELJEKTUALNO VLASNIŠTVO	
ZAHTEJV ZA PRIZNANJE PATENTA							
Popunjiva od strane lica u kratkim:							
Broj prijave: (21)		KIB:					
Datum prijave: (22)		Datum:					
Opisiva od strane prijave							
1. PODNOŠILAC PRIJAVE							
Podnosilac: (prezime, ime za fizička lica i naziv firme za pravna lica)							
ID/UMBG: _____							
Adresa: _____							
Tel: _____ Fax: _____ E-mail: _____							
☐ Više podnosioca prijave (podaci u Dodatnom listu 1)							
2. PREDSTAVNIK (74)							
Predstavnik: (prezime, ime za fizička lica i naziv firme za pravna lica)							
ID/UMBG: _____							
Adresa: _____							
Tel: _____ Fax: _____ E-mail: _____							
☐ Više predstavnika (podaci u Dodatnom listu 2)							
3. NAZIV PRONALAZKA NA JEDNOM OD SLUŽBENIH JEZIKA BIH (54)							

NAZIV PRONALAZKA NA ENGLESKOM JEZIKU							

4. OZNAKA PRONALAZKA PREMA MEĐUNARODNOJ KLASIFIKACIJI PATENATA (MCP) (59)							

Referentni broj predmeta: _____							
Kod: _____							
6. ZAHTEJV ZA ULAZAK U NACIONALNU FAZU PRIJAVE PCT							
☐ Podaci o prijavi PCT dati su u Dodatnom listu 4 (Aneksu 4)							
8. PRONALAZAČ (73)							
Prezime i ime: _____							
Adresa: _____							
Tel: _____ Fax: _____ E-mail: _____							
☐ Pronalazač je ujedno i podnosilac prijave, koji je ujedan pod tačkom 2							
☐ Pronalazač ne želi biti naveden u prijavi							
☐ Više pronalazača (podaci u Dodatnom listu 3)							
7. ZATRAŽENO PRAVO PRIORITYVA I PODACI (80, 81)							
Kod države za priorityvnu prijavu: _____							
Datum podnošenja priorityvne prijave: _____							
Broj priorityvne prijave: _____							
Broj patentnih zahtjeva priorityvne prijave: (brojem i slovima)							
☐ Višestruko pravo priorityve (podaci u Dodatnom listu 5)							
8. OBJAVA KOJA NE UTJEČE NA NOVOŠT							
Kod države u kojoj je izložba održana: _____							
Datum održavanja izložbe: _____							
Ostalo: _____							
9. ZAHTEJV ZA IZDVAJANJE IZ PRIJAVE (62)							
Broj osnovne prijave: _____							
10. KONTAKT-ADRE SA							
Naziv: _____							
Adresa: _____							
Tel: _____ Fax: _____ E-mail: _____							
Referentni broj predmeta: _____							
Kod: _____							
12. PRILOZI UZ ZAHTEJV							
☐ _____ primjerka opisa pronalaska (broj stranica opisa _____ po svakom primjerku)				☐ potvrda o izdavanju pronalaska na međunarodnoj izložbi			
☐ _____ primjerka patentnih zahtjeva (broj patentnih zahtjeva _____ po svakom primjerku)				☐ Dodatni list 1 (broj stranica _____)			
☐ _____ primjerka opskrta (broj stranica opskrta _____ po svakom primjerku)				☐ Dodatni list 2 (broj stranica _____)			
☐ _____ primjerka nacrt (broj stranica nacrt _____ po svakom primjerku)				☐ Dodatni list 3 (broj stranica _____)			
☐ _____ (ukupan broj ošteća _____ po svakom primjerku)				☐ Dodatni list 4 (broj stranica _____)			
☐ Dokaz o deponiranju živog biološkog materijala ako se prijava odnosi na materijal				☐ Dodatni list 5 (broj stranica _____)			
☐ Popis nukleotidnih ili amino kiselinskih odsječaka sadržanih u opisu							
☐ Potvrda ovlaštene institucije o prijemu i pohrani uzorka živog biološkog materijala				☐ Izjava pronalazača da ne želi biti naveden u prijavi			
☐ generalna punomoć ili kopija generalne punomoći ukoliko je ona dostavljena institutu ranije				☐ dokaz o unijelom pravu priorityve (ukoliko višestruko, navesti koji se dokaz dostavlja npr., za prvi, drugi, treći priorityvni list)			
☐ punomoć							
☐ Izjava o proširenju patentnih zahtjeva							
☐ potvrda da je podnosilac prijave član nekog od udruženja inovatora sa teritorije BiH							
☐ Izjava o zajedničkom predstavljanju							
Referentni broj predmeta: _____							
Kod: _____							
				Regla III odjeljak podnosilca prijave			
				OUBRUGA INSTITUTE			

Opis pronalaska

- Opis pronalaska, koji sadrži:
 - oblast tehnike na koju se pronalazak odnosi (uz naznaku MKP broja),
 - tehnički problem za čije se rješenje traži zaštita patentom,
 - stanje tehnike sa prikazom i analizom poznatih rješenja definisanog tehničkog problema,
 - izlaganje suštine pronalaska (tako da se tehničko rješenje može razumjeti;
 - navođenje tehničke novosti pronalaska u odnosu na postojeće stanje tehnike),
 - kratak opis crteža ako ih ima,
 - detaljan opis najmanje jednog od načina ostvarivanja pronalaska uz navođenje primjera izvođenja i s pozivom na crteže ako postoje,
 - način primjene pronalaska;

Patentni zahtjev – Metodologija ispitivanja i pretraživanje u području patenta (IIV BiH)

- „Patentni zahtjevi najvažniji su dio prijave patenta s pravnog gledišta.
- Oni su važni tokom cijelog trajanja patenta, budući da određuju opseg zaštite.
- Bit patentnog zahtjeva jest definisati izum i pri tom odrediti opseg zahtijevane patentne zaštite.
- Pri tom definisanju izuma potrebno je postići ravnotežu između opravdane želje izumitelja da dobije najširi mogući opseg zaštite i potrebe da izum bude jasno omeđen u odnosu na prethodno tehničko stanje.
- Prema tome, idealan patentni zahtjev sadržava samo one karakteristike koje su nužne i dovoljne za postizanje toga cilja. Općenito, patentna prijava mora sadržavati jedan patentni zahtjev ili više njih.“

Nast.

- „Ti patentni zahtjevi, prema članu 20. stav (4) Zakona, moraju:
- (a) definisati predmet za koji se zahtijeva zaštita,
- (b) biti jasni i sažeti,
- (c) biti potkrijepljeni opisom i crtežom, ako postoje.
- Budući da patentni zahtjevi određuju opseg zaštite koja proizlazi iz patenta priznatog u BiH ili prijave patenta podnesene u BiH, jasnoća patentnih zahtjeva od najveće je važnosti.“

Čl. 20 st. 4 ZOP-a

- (4) Patentnim zahtjevima iz stava (1) tačka c) ovog člana određuju se obim i predmet zaštite izuma. Oni moraju biti jasni, sažeti i u cijelosti potkrijepljeni opisom izuma i crtežima ako postoje. Patentni zahtjevi mogu biti nezavisni i zavisni. Nezavisni patentni zahtjevi sadržavaju nova bitna obilježja izuma. Zavisni patentni zahtjevi sadržavaju specifična obilježja izuma koji je određen u nezavisnom ili drugom zavisnom patentnom zahtjevu.

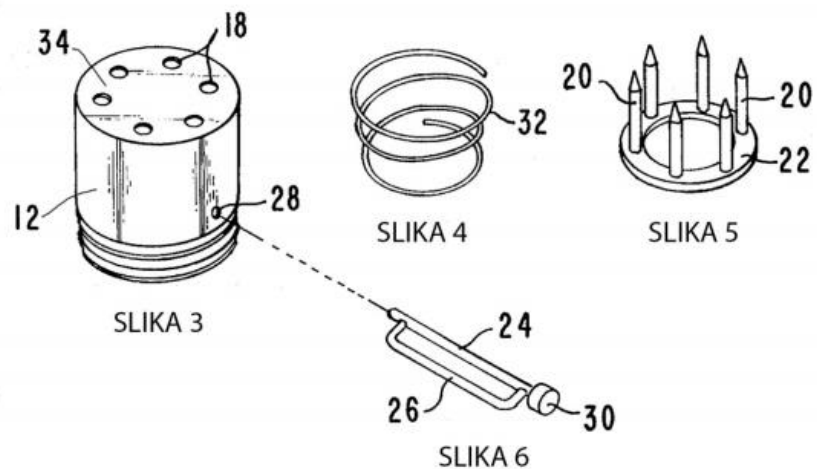
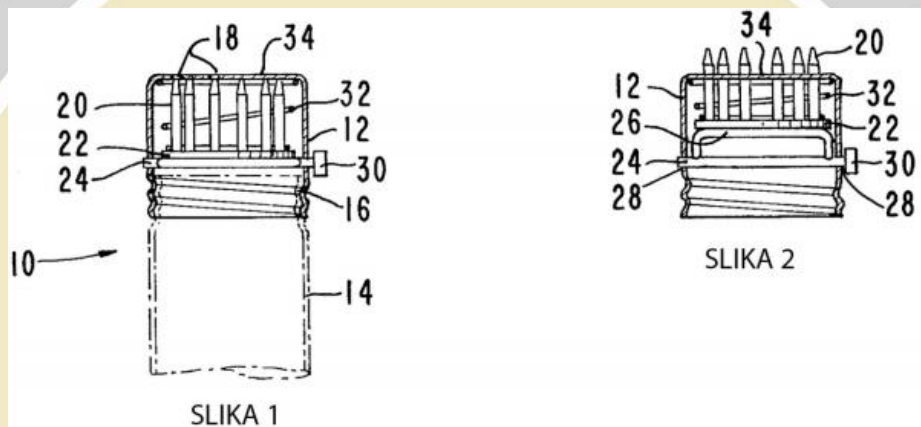
Primjer patentnog zahtjeva

- 1. Istresać za začine sa sredstvom za čišćenje otvora koji obuhvaća posudu (10) za držanje začina koji se treba istresti, pri čemu navedena posuda (10) ima veći broj otvora za istresanje (18) na svojoj gornjoj strani; uklonjiv poklopni dio (12), pri čemu su navedeni otvori za istresanje (18) smješteni na gornjoj strani (34) poklopnog dijela (12), i sredstvo sa šiljcima ugrađeno u navedeni poklopni dio (12), koje uključuje da pojedini šiljak (20) pristaje uz, i poravnat je za umetanje u, svaki od navedenih otvora (18), **naznačen time** da je u navedeni poklopni dio (12) ugrađen rotacijski asimetričan zasun, na način da ga se može okretati, radi uguravanja navedenih šiljaka (20) u navedene otvore za istresanje (18) kako bi se očistilo otvore za istresanje (18) pri okretanju navedenog rotacijski asimetričnog zasuna; i da je u navedeni poklopni dio (12) ugrađeno sredstvo za potiskivanje navedenog sredstva sa šiljcima dalje od navedenih otvora za istresanje (18), a prema navedenom rotacijski asimetričnom zasunu.

Nastavak.

- 2. Istreslač prema zahtjevu 1, naznačen time da navedeni rotacijski asimetričan zasun uključuje šipku (24) koja se u potpunosti proteže kroz navedeni poklopac (12), pri čemu navedena šipka (24) ima na sebi pričvršćenu izbočinu oblika rastegnuto slova U (26).
- 3. Istreslač prema zahtjevu 2, naznačen time da navedeni rotacijski asimetričan zasun također uključuje vanjsko dugme (30) pripojeno na navedenu šipku (24) radi olakšanja okretanja rukom navedene šipke (24).
- 4. Istreslač prema zahtjevu 2 ili 3, naznačen time da sredstvo sa šiljcima uključuje postolje (22), pri čemu su pojedinačni šiljci (20) učvršćeni za postolje (22).
- 5. Istreslač prema zahtjevu 4, naznačen time da navedeni otvori (18) tvore kružnicu i navedeno postolje (22) je oblika prstena.
- 6. Istreslač prema zahtjevu 5, naznačen time da sredstvo za potiskivanje uključuje helikoidalnu oprugu (32) smještenu između navedenog postolja (22) i gornje strane (34) navedenog poklopca (12).
- 7. Istreslač prema zahtjevu 6, naznačen time da navedena opruga (32) je oblika krnjeg stošca čiji najveći presjek graniči s gornjom stranom (34) navedenog poklopca (12).

Crtež

Sažetak – Čl. 20 st. 5 ZOP-a

- (5) Sažetak iz stava (1) tačka e) ovog člana je kratak sadržaj suštine izuma koji služi isključivo u svrhu tehničkog informiranja i nema uticaja na obim tražene zaštite.

Čl. 18 ZOP-a

- Jedinstvo izuma
- (1) Za svaki izum podnosi se posebna prijava.
- (2) Jednom prijavom može se zahtijevati zaštita za više izuma samo ako su ti izumi međusobno tako povezani da ostvaruju jedinstvenu izumiteljsku zamisao (jedinstvo izuma).

Dovoljna opisanost izuma u prijavi

- Čl. 20 st. 3 ZOP-a
- (3) Izum se mora opisom iz stava (1) tačka b) ovog člana otkriti na način dovoljno jasan i detaljan, tako da ga stručnjak iz odgovarajuće oblasti može izvesti. Ako se izum odnosi na živi biološki materijal i ako ga nije moguće primijeniti na osnovu opisa izuma, smatrat će se da opis izuma ispunjava uslov iz ovog stava ako je uzorak prirodno obnovljivog živog biološkog materijala deponiran u nadležnoj ustanovi najkasnije na datum podnošenja prijave patenta. Pod nadležnom ustanovom iz ovog stava podrazumijeva se ustanova koja je određena na osnovu Budimpeštanskog sporazuma o priznanju depozita mikroorganizama s ciljem postupka patentiranja, zaključenog 1977. godine, revidiranog 1980. godine.

Postupak po prijavi nakon podnošenja prijave – Čl. 32 st. 1 ZOP-a

- (1) Nakon primanja prijave patenta, Institut ispituje:
 - a) da li prijava ispunjava uslove za priznanje datuma podnošenja iz člana 22. ovog Zakona,
 - b) da li su plaćene taksa i troškovi postupka za podnošenje prijave u skladu sa članom 15. ovog Zakona za podnošenje prijave,
 - c) da li je podnesen prijevod prijave na jednom od jezika koji su u službenoj upotrebi u Bosni i Hercegovini, ako je prijava sastavljena na stranom jeziku,
 - d) da li su podneseni crteži iz člana 20. stav (1) tačka d) ovog Zakona,
 - e) da li zastupa podnosioca prijave iz člana 5. stav (3) ovog Zakona lice koje se može baviti zastupanjem u skladu s članom 5. stav (1) ovog Zakona.

Čl. 37 st. 1 i 2 ZOP-a

- (1) Prijava patenta, za koju je ispitivanjem utvrđeno da ispunjava sve uslove iz člana 35. ovog Zakona, o čemu Institut donosi zaključak, objavljuje se u "Službenom glasniku Instituta" (u daljnjem tekstu: službeno glasilo) nakon isteka 18 mjeseci od datuma podnošenja, odnosno od datuma priznatog prava prvenstva, čime postaje dostupna javnosti.
- (2) Prijava patenta iz stava (1) ovog člana može se objaviti na zahtjev podnosioca i prije isteka navedenog roka, ali ne prije isteka roka od tri mjeseca od datuma podnošenja Institutu.

(21) **BAP163149A** (22) 2016-10-31
(43) 2018-09-30

(26) BS

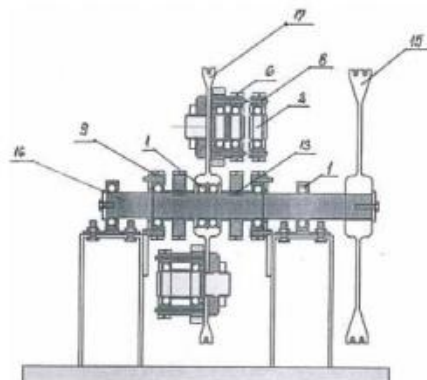
(51) **F03G 7/00**

(75) MUSAEFENDIĆ, Fadil
Donja Polja 45, 74250 Maglaj
BA

(54) **GENERATOR MEHANIČKOG RADA IZ
SILA STANJA MIROVANJA**

(57)

Generator mehaničkog rada iz sila stanja mirovanja je uređaj koga pokreće motor manje instalisane snage, i da motor u radu preko uklinjenog lančanika (12) na vratilu (16) i preko lanca pokreće rotirajući nosivi disk (17) sa satelitima (2) i gdje istovremeno satelit počinje permanentno da namotava drugi lanac beskrajnju traku na mirujući centralni lančanik (9), tako da lanac ima vlastito kretanje-tok oko mirujućeg lančanika (9) bez obzira sto su lanac i lančanik u spregu a lančanik u stanju mirovanja, i u situaciji gdje su oba lančanika satelita u međusobnoj čvrstoj vezi oba uležajena na vratilu satelita (2). U radu vučne sile motora sile F1, snaga motora, te sile stanja mirovanja F2 prevedene u kinetički oblik namotavanja lanca na mirujući lančanik (9) bivaju kao rezultanta F zbrojene i izražene kao rad i snaga na rukavcu satelita (2) i samog rotirajućeg nosivog diska (17) i dalje prema gonjenoj mašini ili generatoru izmjeničnog napona veće instalisane snage od snage samog pogonskog motora ovakvog uređaja

(21) **BAP173158A** (22) 2017-01-05
(43) 2018-09-30

(31) P-201600004 (32) 2016-01-11 (33) SI
(51) **H02G 13/00**

(73) HERMI, d.o.o.
Trnovlje pri Celju, Trnovljenska 15, 3000
Celje
SI

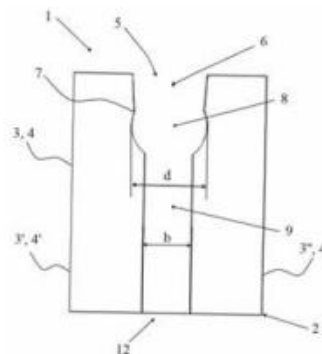
(72) STVARNIK, Boštjan
Laze 17 c, 3320 Velenje
SI

(74) "LINEA SERVICES" d.o.o.
Maršala Tita 29/IV, 71000 Sarajevo
BA

(54) **NOSAČ GROMOBRANSKOG VODA**

(57)

Nosač gromobranskog voda za pričvršćivanje gromobranskog voda okruglog preseka na podlogu, kao što je zid ili krov, sastoji se od ravne osnovne ploče i dva pričvrtna kraka, koji su međusobno paralelno razmaknuti, pri čemu je nosač izveden kao izdužena traka, čiji srednji deo je osnovna ploča i što je svaki krak izveden kao pravougaoni jezičak na osnovnoj ploči, i svaki krak sadrži uskočni izrez promjenljive širine, koji sadrži levkasti deo, kružni izrez za prihvat i držanje gromobranskog voda, uskočni zub, koji razdvaja levkasti deo i kružni izrez, i ravni izrez (9).

Postupak nakon objavljivanja prijave patenta – Čl. 38 st. 1 i 2 ZOP-a

- (1) Podnosilac može, u roku od šest mjeseci od datuma objavljivanja prijave patenta u službenom glasilu, podnijeti zahtjev za:
 - a) priznanje patenta provođenjem postupka potpunog ispitivanja prijave patenta, ili
 - b) priznanje patenta na osnovu prihvaćenih podnesenih rezultata potpunog ispitivanja prijave patenta,
 - c) odgodu provođenja postupka potpunog ispitivanja prijave patenta i dodjelu konsenzualnog patenta.
- (2) Ako u propisanom roku nije podnesen jedan od zahtjeva iz stava (1) ovog člana i plaćene taksa i troškovi postupka u skladu s članom 15. ovog Zakona, prijava patenta smatra se povučenom i Institut donosi zaključak o obustavljanju postupka za priznanje patenta.

Materijalna urednost

- Sticanje patenta u Bosni i Hercegovini će biti uslovljeno ispitivanjem materijalne urednosti prijave (odnosno zadovoljenja materijalnih uslova od strane izuma povodom kojeg se traži intelektualnopravna zaštita), na zahtjev podnosioca u roku a to ispitivanje se može postići:
- Od strane Instituta za intelektualno vlasništvo BiH ili
- Podnošenjem rezultata ispitivanja priznatog patenta od strane drugog ureda.
- Konsenzualni patent se dodjeljuje bez ispitivanja materijalne urednosti prijave.

Priznanje patenta

- Pod uslovom da je prijava materijalno uredna, odnosno da zadovoljava izum uslove patentabilnosti Institut za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine će donjeti rješenje kojim priznaje patent, upisati patent u registar, izdati ispravu o patentu i patentni spis te objaviti podatke o priznanju patenta.
- Ovi postupci Instituta su analogni istim povodom žiga.

Trajanje patenta

- Čl. 55 ZOP-a
- (1) Patent traje 20 godina, računajući od datuma podnošenja prijave patenta.
- (2) Konsenzualni patent traje deset godina, računajući od datuma podnošenja prijave.

Održavanje patenta – Čl. 56 st. 1 ZOP-a

- (1) Za održavanje prava iz prijave i priznatog patenta, odnosno konsenzualnog patenta plaćaju se propisana godišnja taksa i troškovi postupka na način propisan posebnim propisom.

Svjedodžba o dodatnoj zaštiti

- Čl. 58 st. 1 ZOP-a - (1) Svjedodžba o dodatnoj zaštiti može se izdati u slučaju kada je osnovni patent priznat za lijek namijenjen ljudima ili životinjama ili za sredstvo za zaštitu bilja, za čije je stavljanje u promet potrebno prethodno odobrenje nadležnog organa.
- Čl. 59 st. 1 ZOP-a - (1) Predmet zaštite svjedodžbom je samo proizvod obuhvaćen odobrenjem za stavljanje u promet lijeka namijenjenog ljudima ili životinjama, odnosno sredstva za zaštitu bilja, i to za svaku primjenu tog proizvoda kao lijeka namijenjenog ljudima ili životinjama, odnosno sredstva za zaštitu bilja koja je bila odobrena prije prestanka važenja svjedodžbe.

**UKRATKO O KONSENZUALNOM
PATENTU**

Ukratko o konsenzualnom patentu

- Uslovi za sticanje su isti kao i kod običnog patenta.
- Bilo koje lice u periodu od šest mjeseci nakon objavljivanja zahtjeva za konsenzualni patent može uložiti prigovor na zahtjev za dodjelu konsenzualnog patenta i tražiti provođenje postupka potpunog ispitivanja
- Traje upola kraće.
- Primarna svrha držanje a sekundarna pravna zaštita.
- U slučaju osporavanja mora se provesti postupak ispitivanja materijalne urednosti prijave odnosno patentabilnosti izuma.

Čl. 42 st. 7 ZOP-a

- (7) Za sve vrijeme trajanja konsenzualnog patenta njegov nosilac, kao i svako drugo fizičko ili pravno lice mogu podnijeti zahtjev za provođenje postupka potpunog ispitivanja navedene prijave patenta, a postupak se provodi u skladu s članom 39. ovog Zakona pod uslovom da su plaćeni taksa i troškovi postupka u skladu s članom 15. ovog Zakona.

SADRŽAJ PATENTA

Čl. 66 st. 1 ZOP-a

- (1) Bez saglasnosti nosioca patenta, svakom drugom licu zabranjeno je:
 - a) izrađivati, nuditi na prodaju, prodavati, upotrebljavati, izvoziti ili uvoziti i skladištiti u te svrhe proizvod koji je izrađen prema zaštićenom izumu,
 - b) primjenjivati postupak koji je predmet zaštićenog izuma ili nuditi njegovu primjenu,
 - c) nuditi na prodaju, prodavati, upotrebljavati, izvoziti ili uvoziti i skladištiti u te svrhe proizvod koji je direktno dobiven postupkom koji je predmet zaštićenog izuma.

Čl. 66 st. 2 ZOP-a

- (2) Bez saglasnosti nosioca patenta svakom drugom licu zabranjeno je i nuđenje i isporučivanje proizvoda (materije, smjese, dijela uređaja) koji čini bitan element zaštićenog izuma licima koja nisu ovlaštena za iskorištavanje tog izuma, ako je ponuđaču ili isporučiocu poznato, ili mu je iz okolnosti slučaja moralo biti poznato, da je taj proizvod namijenjen za stavljanje u funkciju tuđeg zaštićenog izuma.

Čl. 66 st. 3 i 4 ZOP-a

- (3) Odredbe stava (2) ovog člana ne primjenjuju se ako je proizvod koji se nudi ili isporučuje uobičajen na tržištu, osim kad ponuđač ili isporučilac podstiče druga lica na preduzimanje radnji iz stava (1) ovog člana.
- (4) U nedostatku dokaza o suprotnom, smatrat će se da je proizvod dobiven zaštićenim postupkom ako je nov ili ako je vjerovatno da je proizvod dobiven zaštićenim postupkom i da nosilac patenta nije mogao, uprkos razumnom trudu, utvrditi koji je postupak stvarno korišten. Vjerovatnost da je proizvod dobiven zaštićenim postupkom postoji naročito kad je zaštićeni postupak jedini poznati postupak.

OBIM ISKLJUČIVIH PRAVA

Čl. 68 st. 1 ZOP-a

- (1) Obim isključivih prava nosilaca patenta određen je patentnim zahtjevima koji su konačno prihvaćeni u postupku za priznanje patenta, pri čemu će opis i crteži služiti tumačenju patentnih zahtjeva. Pojmovi upotrijebljeni u patentnim zahtjevima nisu strogo ograničeni na doslovno značenje riječi, niti će se opis i crteži uzimati u obzir samo radi razjašnjavanja nejasnoća u patentnim zahtjevima. Patentne zahtjeve ne treba shvatiti ni kao uputstva da se obim isključivih prava može protezati na ono što bi na osnovu opisa i crteža stručnjak u oblasti tehnike mogao zaključiti da je namjeravani obim zaštite.

Čl. 68 st. 2 ZOP-a

- (2) U vremenskom periodu od datuma objavljivanja prijave patenta do priznanja patenta obim zaštite određen je patentnim zahtjevima iz prijave patenta objavljene u skladu s ovim Zakonom, ali patentom, onakvim kakav je konačno priznat ili izmijenjen nakon provedenog postupka poništenja u kojem je djelimično poništen, retroaktivno se određuju prava iz prijave patenta pod uslovom da obim zaštite time nije proširen.

Prava iz prijave patenta i prava iz konsenzualnog patenta

- Čl. 69 ZOP-a
- (1) Objavljivanjem prijave u skladu s članom 37. ovog Zakona podnosilac prijave patenta stiče privremena prava na osnovu kojih može zahtijevati naknadu štete od bilo koje treće strane koja je u vremenskom periodu između datuma objavljivanja prijave patenta i datuma objavljivanja podatka o priznanju patenta iskorištavala izum suprotno čl. 66. i 67. ovog Zakona, što bi nakon priznanja patenta moglo biti zabranjeno.
- (2) Prijava patenta koja je odbijena, odbačena, povučena ili se smatra povučenom ne proizvodi učinke propisane odredbom stava (1) ovog člana.
- (3) Nosilac konsenzualnog patenta ima prava iz stava (1) ovog člana.

OGRA NIČENJE PATENTA

Ograničenje patentnog prava

- Isključivo pravo nosioca patenta ne odnosi se na:
 - a) radnje kojima se izum iskorištava u lične i nekomercijalne svrhe,
 - b) radnje koje se preduzimaju u svrhu istraživanja i razvoja, te eksperimenata koje se odnose na predmet zaštićenog izuma, uključujući radnje potrebne za dobivanje registracije ili odobrenja za stavljanje na tržište proizvoda koji je lijek namijenjen ljudima ili životinjama ili medicinski proizvod,
 - c) direktnu i pojedinačnu pripremu lijeka u apoteci na osnovu pojedinačnog ljekarskog recepta i na postupke koji se odnose na tako pripremljeni lijek.

Pravo ranije upotrebe

- Patent ne djeluje prema licu koje je prije datuma podnošenja ili prije datuma priznatog prava prvenstva prijave patenta u dobroj vjeri u Bosni i Hercegovini i u okviru svojih privrednih aktivnosti upotrebljavalo ili izrađivalo proizvod prema zaštićenom izumu, ili je obavilo stvarne i ozbiljne pripreme za takvo iskorištavanje izuma.
- Ovo lice ima pravo, bez saglasnosti nosioca patenta, nastaviti iskorištavanje izuma u obimu u kojem ga je iskorištavalo ili pripremilo za iskorištavanje do datuma podnošenja prijave patenta za navedeni izum.

Iscrpljenje ili konzumacija prava

- Stavljanjem u promet nosioca patenta, ili uz njegovu izričitu saglasnost, na području Bosne i Hercegovine proizvoda koji je izrađen prema zaštićenom izumu, ili proizvoda koji je direktno dobiven postupkom koji je predmet izuma, iscrpljuju se za područje Bosne i Hercegovine isključiva prava stečena patentom u pogledu tog proizvoda.

Vozila u međunarodnom saobraćaju

- Upotreba proizvoda izrađenih prema zaštićenom izumu u konstrukciji ili opremi plovnih objekata, zrakoplova ili kopnenog vozila koje pripada nekoj od država članica Pariske unije ili članica WTO-a ne smatra se povredom patenta kada se to prijevozno sredstvo privremeno ili slučajno nađe na teritoriji Bosne i Hercegovine pod uslovom da ugrađeni proizvod služi isključivo za potrebe tog prijevoznog sredstva.

Biotehnoško ograničenje

- Isključiva prava neće se odnositi na biološki materijal dobiven rasplodivanjem i umnožavanjem biološkog materijala koji je na tržište Bosne i Hercegovine pustio nosilac patenta ili uz njegovu saglasnost, pri čemu rasplodivanje i umnožavanje nužno proizilaze iz primjene radi koje je biološki materijal stavljen na tržište, pod uslovom da se dobiveni materijal kasnije ne upotrebljava za daljnje rasplodivanje i umnožavanje.

Prisilna licenca

- Ako nosilac prava odbija da ustupi pravo na privredno iskorištavanje zaštićenog izuma u Bosni i Hercegovini ili postavlja nerazumne uslove za takvo ustupanje a nije preduzeo djelotvorne i ozbiljne pripreme za njegovo iskorištavanje u Bosni i Hercegovini, Sud Bosne i Hercegovine, na zahtjev zainteresiranog lica, može izdati prisilnu licencu.
- U tom slučaju nosilac prava mora u najkraćem mogućem roku biti obaviješten o izdavanju prisilne licence.

Prisilna licenca

- Zahtjev se može podnijeti nakon isteka roka od četiri godine od datuma podnošenja prijave patenta ili nakon isteka roka od tri godine od datuma priznanja patenta, zavisno od toga koji od ova dva roka ističe kasnije.
- Prisilna licenca može se izdati samo ako je podnosilac zahtjeva bezuspješno, u razumnom vremenskom periodu, pokušao dobiti saglasnost od nosioca patenta za iskorištavanje zaštićenog izuma pod razumnim tržišnim uslovima.

Nast.

- Prisilna licenca ne može se izdati ako nosilac patenta dokaže da postoje zakonski razlozi koji opravdavaju neiskorištavanje ili nedovoljno iskorištavanje zaštićenog izuma.
- Nosiocu patenta koji ne može iskorištavati svoj zaštićeni izum bez povrede tuđeg patenta na obrazloženi zahtjev Sud Bosne i Hercegovine može izdati prisilnu licencu za tuđi patent.

Prisilna licenca

- Prisilna licenca može se izdati pod uslovom da:
 - a) patent podnosioca zahtjeva iz stava (2) ovog člana predstavlja značajan tehnološki napredak, koji je od posebnog privrednog značaja u pogledu izuma zaštićenog patentom za koji se traži prisilna licenca i
 - b) nosilac patenta za koji se traži prisilna licenca ima pod razumnim uslovima pravo na uzajamnu licencu.

Nast.

- Prisilna licenca ne može biti isključiva, a njen obim i njeno trajanje vezani su isključivo za razloge zbog kojih je izdata.
- Prisilna licenca odobrava se prvenstveno za snabdijevanje domaćeg tržišta, osim ako je nužno ispravljanje postupaka za koje je sudskim ili administrativnim postupkom utvrđeno da su suprotni tržišnoj utakmici.
- Nosilac patenta ima pravo na naknadu uzimajući u obzir ekonomsku vrijednost licence i potrebu za ispravljanjem postupaka suprotnih tržišnoj utakmici.
- Prisilna licenca je neprenosiva, osim u slučaju istovremenog prijenosa patenta za koji je izdata.

Prisilna licenca u javnom interesu

- Vijeće ministara Bosne i Hercegovine može izdati prisilnu licencu ako je iskorištavanje patentom zaštićenog izuma nužno zbog vanrednih stanja na nacionalnom nivou u svrhu:
 - a) sigurnosti države,
 - b) zaštite javnog interesa u oblasti zdravstva i ishrane,
 - c) zaštite i unapređivanja čovjekovog okoliša,
 - d) posebnog interesa za pojedinu granu privrede, ili kada je nužno ispravljanje postupaka za koje je sudskim ili administrativnim postupkom utvrđeno da su suprotni tržišnoj utakmici.
- U slučaju poluvodičke tehnologije, prisilna licenca može se izdati samo u slučajevima u kojima je ugrožena sigurnost države.

**MEĐUNARODNA PRIJAVA PATENTA
PREMA UGOVORU O SARADNJI U
OBLASTI PATENATA (PCT) I
PROŠIRENI EVROPSKI PATENT (EPC)**

Čl. 81 ZOP-a

- (1) Međunarodna prijava je prijava koja se podnosi u skladu s Ugovorom u saradnji u oblasti патената (u daljnjem tekstu: PCT). Svako pozivanje na PCT u ovom dijelu Zakona smatra se, ujedno, pozivanjem i na odredbe Pravilnika u skladu sa PCT.
- (2) Na međunarodne prijave koje se Institutu podnose kao prijemnom uredu, ili u kojima je Institut naveden kao naznačeni ili izabrani ured, primjenjuju se odredbe PCT, ovog Zakona i propisa donesenih na osnovu ovog Zakona.

Čl. 84 ZOP-a

- (1) Evropska prijava patenta i evropski patent koji su prošireni na Bosnu i Hercegovinu, u skladu s odredbama ovog dijela, imaju isti učinak i podložni su istim uslovima kao i nacionalna prijava patenta i nacionalni patent prema ovom Zakonu.
- (2) Prema ovom Zakonu:
 - a) evropska prijava patenta znači prijavu evropskog patenta podnesenu prema Evropskoj patentnoj konvenciji (u daljnjem tekstu: EPC), kao i međunarodnu prijavu podnesenu prema PCT za koju Evropski patentni ured (u daljnjem tekstu: EPO) obavlja poslove kao naznačeni ili izabrani ured i u kojoj je Bosna i Hercegovina naznačena,
 - b) prošireni evropski patent znači evropski patent priznat od EPO-a na osnovu evropske prijave patenta za koju je zahtijevano proširenje na Bosnu i Hercegovinu,
 - c) nacionalna prijava patenta znači prijavu patenta podnesenu Institutu prema ovom Zakonu,
 - d) nacionalni patent znači patent priznat na osnovu nacionalne prijave patenta.

Čl. 88 st. 1 ZOP-a

- (1) Prošireni evropski patent, u skladu s odredbama st. (2) do (6) ovog člana, daje ista prava koja bi bila data i nacionalnim patentom priznatim ovim Zakonom od datuma objavljivanja podatka o njegovom priznavanju od EPO-a.

Literatura:

Slobodan M. Marković: Pravo intelektualne svojine, Magistrat, Sarajevo, 2007. str. 96 – 143.

Zakon o patentu (Sl. glasnik BiH 53/10)

Izvori Prava zaštite oznaka geografskog porijekla

- Zakon o zaštiti oznaka geografskog porijekla (Sl. glasnik BiH 53/10)
- Pravilnik o postupku za priznanje oznake porijekla proizvoda, imena porijekla i geografske oznake (Sl. glasnik BiH 109/10 i 91/16) i dr. relevantni podzakonski akti
- Pariška konvencija, TRIPS, druge relevantne međunarodne konvencije,
- Primjenjive direktive EU

**DA LI JE BITNO ODAKLE DOLAZI
PROIZVOD?**

Šta je skuplje?

Oznaka geografskog porijekla

Čl. 2 st. 1 ZZOGP-a

- Oznaka geografskog porijekla je svaka oznaka kojom se neka zemlja ili mjesto koje se u njoj nalazi, direktno ili indirektno, označava kao zemlja ili mjesto geografskog porijekla proizvoda.

Nast. – Čl. 2 st. 2 ZZOGP-a

- Oznake porijekla upotrebljavaju se za obilježavanje:
 - prirodnih,
 - poljoprivrednih,
 - industrijskih,
 - zanatskih i
 - proizvoda domaće radinosti.

Vrste oznaka geografskog porijekla

Geografska
oznaka

The diagram features a central vertical line. Two large blue arrows point horizontally outwards from this line. The left arrow contains the text 'Geografska oznaka' and the right arrow contains 'Ime porijekla'. The background is a circular seal of the Faculty of Law, University of Trnava, with a central figure and Latin text.

Ime
porijekla

Pojam geografske oznake – Čl. 3 ZZOGP-a

- Geografska oznaka je oznaka koja identificira određenu robu kao robu porijeklom s teritorije određene zemlje, regiona ili lokaliteta s te teritorije, gdje se određeni kvalitet, reputacija ili druge karakteristike robe suštinski mogu pripisati njenom geografskom porijeklu.

Pojam imena porijekla – Čl. 4 ZZOGP-a

- Ime porijekla je geografski naziv zemlje, regiona ili lokaliteta koji služi da označi proizvod koji odatle potiče, čiji su kvalitet i posebna svojstva isključivo ili bitno uslovljeni geografskom sredinom, koja obuhvata prirodne i ljudske faktore i čija se proizvodnja, prerada i priprema u cjelini odvijaju na određenom ograničenom području.

Tradicionalni i historijski nazivi – Čl. 5 ZZOGP-a

- Oznaku porijekla čini i naziv koji nije administrativni geografski naziv određene zemlje, regiona ili lokaliteta, koji je dugom upotrebom u prometu postao općepoznat kao tradicionalni naziv proizvoda koji potiče s tog područja, ili je u pitanju historijski naziv tog područja, ako ispunjava uslove iz čl. 2., 3. i 4. ovog Zakona.

Šta je sa ovim?

Porijeklo sirovine - Čl. 6 ZZOGP-a

- Proizvod se može izuzetno zaštititi imenom porijekla ili geografskom oznakom ako ima dokazano tradicionalno obilježje, visoku reputaciju i dobro je poznat, te kada sirovina za proizvodnju tog proizvoda potiče s područja različitog ili šireg od područja prerade, ako je područje proizvodnje sirovine ograničeno i postoje posebni uslovi za proizvodnju te sirovine, kao i sistem inspekcijske kontrole koji osigurava nadzor nad ispunjenjem posebnih uslova.

Homonimni nazivi – Čl. 7 ZZOGP-a

PARIS, TX

- Ako su nazivi dva ili više mjesta odakle proizvod potiče identični, ili gotovo identični u pisanom ili izgovorenom obliku (homonimni nazivi), zaštita takvih geografskih naziva bit će priznata svim zainteresiranim licima koja ispunjavaju uslove propisane ovim Zakonom, na osnovu principa pravednog i ravnopravnog tretiranja proizvođača na tržištu i istinitog obavještanja potrošača, osim kada to može da izazove zabunu u javnosti o tačnom geografskom porijeklu proizvoda.

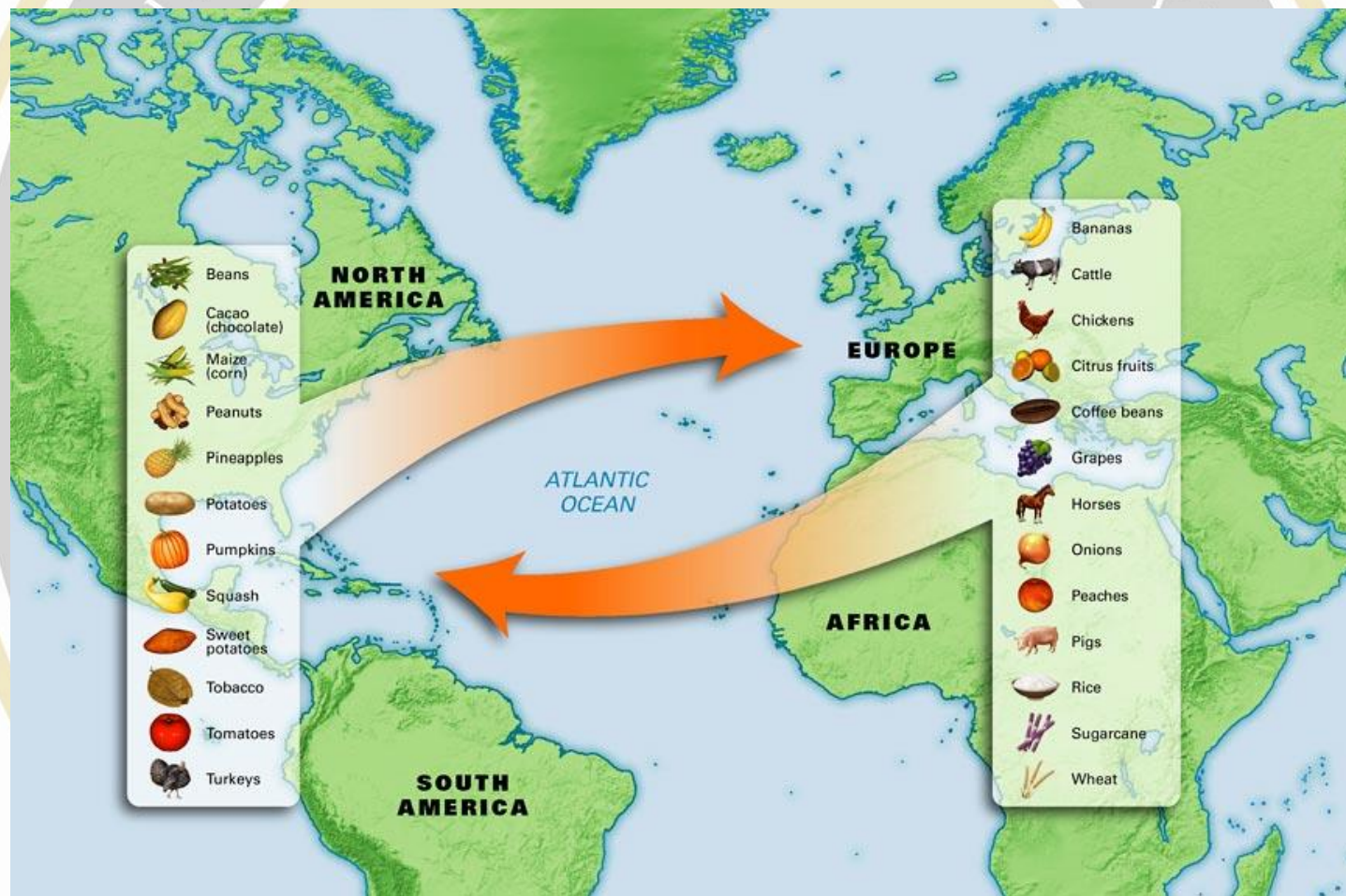
Nazivi koji se ne mogu zaštititi geografskom oznakom ili imenom porijekla – Čl. 8 ZZOGP-a

- (1) Geografskom oznakom ili imenom porijekla ne može se zaštititi naziv:
 - a) koji je suprotan javnom poretku ili moralu,
 - b) koji predstavlja ime zaštićene biljne sorte ili životinjske vrste, ako bi to moglo javnost dovesti u zabludu o geografskom porijeklu proizvoda,
 - c) čiji bi izgled ili sadržaj mogao stvoriti zabunu u privrednom prometu u pogledu vrste, porijekla, kvaliteta, načina proizvodnje ili drugih karakteristika proizvoda,
 - d) koji predstavlja tačan naziv zemlje, regiona ili lokaliteta s kojeg proizvod potiče, ali koji kod potrošača izaziva lažnu predstavu da proizvod potiče iz druge zemlje, regiona ili lokaliteta,
 - e) koji je, zbog dugotrajne upotrebe, u običnom govoru izgubio svoje geografsko značenje i postao generičan, odnosno uobičajen naziv za označavanje određenog proizvoda,
 - f) koji nije zaštićen, ili je prestao da bude zaštićen, u zemlji porijekla, ili koji je prestao da se koristi u toj zemlji.

The background of the image is the official seal of the Faculty of Law at the University of Travnik. It is a circular emblem with a gold outer ring and a grey inner ring. The outer ring contains the text 'UNIVERSITAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVNIKENSIS' in white capital letters. The inner ring contains the text 'PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA U TRAVNIKU' in white capital letters. In the center of the seal is a white silhouette of a figure holding a scale of justice, with a book resting on the scales. The text of the article is overlaid on this seal in a bold, black, sans-serif font.

ČL. 8 ST. 2 ZZOGP - (2) OVIM ZAKONOM NE ŠTITI SE IME PORIJEKLA ILI GEOGRAFSKA OZNAKA ZA PROIZVOD OD VINOVE LOZE, AKO JE TA OZNAKA IDENTIČNA S IMENOM SORTE GROŽĐA KOJA JE POSTOJALA NA TERITORIJI BIH PRIJE 1. JANUARA 1995. GODINE.

Geopolitički partikulariteti prava zaštite oznaka geografskog porijekla

**ZAŠTO ZAŠTITI OZNAKE
GEOGRAFSKOG PORIJEKLA?**

„Tajlandski eksperiment“

Darjeeling čaj

Napravljeno u Švicarskoj

**POTENCIJAL BOSNE I HERCEGOVINE ZA
ZAŠTITU OZNAKA GEOGRAFSKOG
PORIJEKLA**

Sirevi?

Rukotvorine i tradicionalni zanatski proizvodi

Jedna od prvih zaštićenih oznaka geografskog porijekla

Med – Cazinski med je zaštićen npr.

**HERCEGOVAČKI
PČELINJI VRCANI
MED**

Med je hrana i lijek * PROIZVODI I PUNI: Pčelar Stipe Crnjac
Š. Brijeg Donji Crnač

Kristalizacija je prirodno svojstvo meda.

Opće je poznato da se svaki prirodni med
ranije ili kasnije kristalizira, skrutne ili
užećeri. To je njegova prirodna osobina
po kojoj se pravi med razlikuje od
oficiranog

Tel.: +387 (0) 39 704 868
Mob.: +387 (0) 63 322 243

TRAJOST NEOGRANIČENA

Brojni drugi potencijalni predmeti...

Iskustvo Hrvatske

Nacionalni tretman

- Strana fizička i pravna lica u pogledu zaštite oznaka porijekla u BiH uživaju ista prava kao i domaća fizička i pravna lica, ako to proizlazi iz međunarodnih ugovora ili konvencija kojima je pristupila ili ih je ratificirala, ili iz principa reciprociteta.
- ČL. 10 ZZOGP

Nadležnost za postupak zaštite

- Poslove koji se odnose na postupak zaštite geografske oznake i imena porijekla u upravnom postupku obavlja Institut za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine.
- Ali ima drugih caveata!

**PРАВНА ЗАШТИТА ИМЕНА ПОРИЈЕКЛА
ИЛИ GEOGRAFSKE OZNAKE**

Pravna zaštita imena porijekla ili geografske oznake

- Za razliku od drugih grana prava industrijskog vlasništva koje smo do sada izučavali oznake geografskog porijekla se štite u dva zasebna i individualna postupka:
 - Postupkom po prijavi za registriranje imena porijekla ili geografske oznake, i
 - Postupkom za priznanje statusa ovlaštenog korisnika imena porijekla ili geografske oznake.
- Postoje i razlike u tome da li se zaštita traži povodom imena porijekla ili povodom geografske oznake.

**POSTUPAK ZA REGISTRIRANJE IMENA
PORIJEKLA ILI GEOGRAFSKE OZNAKE**

Čl. 18 ZZOGP-a

- (1) Postupak za registriranje imena porijekla ili geografske oznake pokreće se odgovarajućom prijavom.
- (2) Prijava imena porijekla ili geografske oznake može se odnositi samo na jednu oznaku ili ime geografskog područja i samo na jednu vrstu proizvoda.

Lica koja mogu podnijeti prijavu: Čl. 19 ZZOGP-a

- Prijavu za registriranje imena porijekla ili geografske oznake (u daljnjem tekstu: prijava imena porijekla ili geografske oznake) mogu podnijeti:
 - a) domaća fizička ili pravna lica koja na određenom geografskom području proizvode proizvode koji se označavaju nazivom tog geografskog područja,
 - b) udruženja lica iz tačke a) ovog stava, privredne komore, udruženja potrošača, općinski, kantonalni, entitetski i državni organi zainteresirani za zaštitu imena porijekla, odnosno geografske oznake u okviru svojih aktivnosti,
 - c) strana fizička ili pravna lica, odnosno strana udruženja, ako je ime porijekla, odnosno geografska oznaka priznata u zemlji porijekla, kada to proizlazi iz međunarodnih ugovora.

Bitni dijelovi prijave: Čl. 20 ZZOGP-a

- Bitni dijelovi prijave imena porijekla ili geografske oznake su:
 - a) zahtjev za registriranje imena porijekla ili geografske oznake,
 - b) opis geografskog područja,
 - c) podaci o specifičnim karakteristikama proizvoda.

ZAHTEJ ZA REGISTRIRANJE GEOGRAFSKE OZNAKE ILI IMENA PORIJEKLA

Popunjeno ovlašteno lice u Institutu

Broj prijave:	KIB:
Datum prijave:	Datum:

Popunjeno podnosioc prijave

Referentni broj predmeta: []
1. PODNOSILAC PRIJAVE Podnosilac :(prezime, ime za fizička lica/naziv firme za pravna lica) [] ID/JMBG: [] Adresa: [] Tel: [] Fax: [] E-mail: [] ☐ Više podnosilaca prijave (podaci u Dodatnom listu 1)
2. PREDSTAVNIK Predstavnik :(prezime, ime za fizička lica/naziv firme za pravna lica) [] ID/JMBG: [] Adresa: [] Tel: [] Fax: [] E-mail: []
3. ZAJEDNIČKI PREDSTAVNIK (prezime, ime za fizička lica/naziv firme za pravna lica): [] ID/JMBG: [] Adresa: [] Tel: [] Fax: [] E-mail: []
4. GEOGRAFSKI NAZIV KOJI SE ŠTITI []
5. ZAHTEJ SE ODnosi NA: ☐ GEOGRAFSKU OZNAKU ☐ IME PORIJEKLA
6. VRSTA PROIZVODA KOJI SE OBILJEŽAVA GEOGRAFSKOM OZNAKOM ILI IMENOM PORIJEKLA []

7. GEOGRAFSKI NAZIV PODRUČJA ILI MJESTA IZ KOGA POTJEČE PROIZVOD KOJI SE OBILJEŽAVA GEOGRAFSKOM OZNAKOM ILI IMENOM PORIJEKLA

[]

8. NAZNACENJE PROIZVODNIH SVOJSTAVA PROIZVODA

[]

9. AKO JE U PITANJU IME PORIJEKLA, NAZNACENJE OVLAŠTENE AKREDITIRANE ORGANIZACIJE KOJA VRŠI KONTROLU POSEBNIH SVOJSTAVA PROIZVODA

[]

10. AKO JE U PITANJU GEOGRAFSKA OZNAKA, IZGLEd GEOGRAFSKE OZNAKE AKO GEOGRAFSKA OZNAKA SADRŽI I ZNAK PRIKAZAN U GRAFIČKOM OBLIKU

[]

11. PRILOZI UZ ZAHTEJ

- Opis geografskog područja Podaci o specifičnim karakteristikama proizvoda
 punomoć

Potpis (ili) pečat podnosioca prijave

OVJERAVA INSTITUT

Opis geografskog područja – Čl. 22 ZZOGP-a

- Opis geografskog područja sadrži podatke o geografskom području s kojeg potiče proizvod i obuhvata bliže određenje administrativnih granica tog područja, geografsku mapu tog područja i podatke o geografskim i ljudskim faktorima koji uslovljavaju specifične karakteristike, kvalitet ili reputaciju proizvoda koji je u pitanju.

Podaci o specifičnim karakteristikama proizvoda – Čl. 23

- (1) Podaci o specifičnim karakteristikama proizvoda, ako je u pitanju prijava geografske oznake, sadrže opis načina proizvodnje proizvoda, precizno naznaku specifičnih karakteristika ili kvaliteta proizvoda, uključujući i podatke o stečenoj reputaciji, odredbe o tome ko ima pravo na upotrebu geografske oznake i pod kojim uslovima, kao i odredbe o pravima i obavezama korisnika geografske oznake.

Nast.

- (2) Podaci o specifičnim karakteristikama proizvoda, ako je u pitanju prijava imena porijekla, podnose se u formi elaborata o načinu proizvodnje proizvoda i posebnim svojstvima i kvalitetu proizvoda, koji sadrži naročito:
 - a) podatke o podnosiocu prijave imena porijekla i licu ovlaštenom da ga predstavlja,
 - b) geografski naziv koji se štiti,
 - c) podatke o ustaljenom načinu i postupku proizvodnje proizvoda,
 - d) podatke o posebnim svojstvima i kvalitetu proizvoda,
 - e) podatke o uzročnoj vezi između geografskog područja i posebnih svojstava i kvaliteta proizvoda,
 - f) dokaz o izvršenoj kontroli posebnih svojstava proizvoda od ovlaštene akreditirane organizacije,
 - g) odredbe o načinu obilježavanja proizvoda,
 - h) odredbe o tome ko i pod kojim uslovima ima pravo da koristi ime porijekla,
 - i) odredbe o pravima i obavezama korisnika imena porijekla,
 - j) podatke određene drugim propisima kojima se regulira kvalitet konkretnog proizvoda.

**SLIJEDE KORACI SLIČNI KORACIMA KAO
I KOD DRUGIH POSTUPAKA ZAŠTITE
PRAVA INDUSTRIJSKOG VLASNIŠTVA**

Ispitivanje uslova za registriranje imena porijekla ili geografske oznake –

Čl. 29 ZZOGP-a

- (1) Ako je prijava imena porijekla, odnosno geografske oznake uredna, u smislu člana 27. stav (1) ovog Zakona, Institut ispituje da li su ispunjeni uslovi za registriranje imena porijekla, odnosno geografske oznake.
- (2) U postupku ispitivanja uslova za registriranje imena porijekla, odnosno geografske oznake, Institut može pribaviti mišljenje od kompetentne institucije ili pojedinca (u daljnjem tekstu: ekspert) o posebnim svojstvima, reputaciji i kvalitetu proizvoda, navedenim u prijavi imena porijekla ili geografske oznake.
- (3) Direktor Instituta ovlašten je da odredi eksperta iz stava (2) ovog člana u svakom pojedinačnom slučaju.
- (4) Ekspert iz stava (2) ovog člana dužan je traženo mišljenje dostaviti u roku od 60 dana od dana kada mu je zatraženo.
- (5) Ako ekspert iz stava (2) ovog člana traženo mišljenje ne dostavi u roku od 60 dana od dana kada mu je zatraženo, Institut će ispunjavanje uslova za registriranje ispitivati bez pribavljenog mišljenja.

The background features a large, semi-transparent seal of the Faculty of Law, University of Trnava. The seal is circular and contains a central figure of a person holding a scale of justice. The text around the seal includes 'FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVNIKENSIS' and 'PRÁVNÍ FAKULTETA UNIVERZITETA U TRAVNÍKU'.

**SLIJEDE KORACI SLIČNI KORACIMA
KAO I KOD DRUGIH POSTUPAKA
ZAŠTITE PRAVA INDUSTRIJSKOG
VLASNIŠTVA – UKLJUČUJUĆI I
MOGUĆNOST PRIGOVORA.**

Trajanje imena porijekla odnosno geografske oznake – Čl. 37 ZZOGP-a

- Trajanje registriranog imena porijekla, odnosno registrirane geografske oznake nije ograničeno.

**POSTUPAK ZA PRIZNANJE STATUSA
OVLAŠTENOG KORISNIKA IMENA
PORIJEKLA ILI GEOGRAFSKE OZNAKE**

Pokretanje postupka – Čl. 38 ZZOGP-a

- (1) Postupak za priznanje statusa ovlaštenog korisnika imena porijekla ili geografske oznake pokreće se prijavom za priznanje statusa ovlaštenog korisnika imena porijekla, odnosno geografske oznake (u daljnjem tekstu: prijava ovlaštenog korisnika).
- (2) Prijavu ovlaštenog korisnika mogu podnijeti fizička ili pravna lica, kao i njihova udruženja, koja na određenom geografskom području proizvode one proizvode na koje se odnosi registrirano ili prijavljeno ime porijekla ili geografska oznaka.
- (3) Za podnošenje prijave ovlaštenog korisnika plaćaju se propisana taksa i troškovi postupka.

Bitni dijelovi prijave ovlaštenog korisnika – Čl. 39 ZZOGP-a

- (1) Bitni dijelovi prijave ovlaštenog korisnika su:
 - a) zahtjev za priznanje statusa ovlaštenog korisnika imena porijekla, odnosno geografske oznake,
 - b) dokaz o obavljanju određene djelatnosti na određenom geografskom području.
- (2) Bitan dio prijave za priznanje statusa ovlaštenog korisnika imena porijekla je i dokaz o izvršenoj kontroli posebnih svojstava proizvoda od ovlaštene akreditirane organizacije navedene u prijavi imena porijekla.

Zahtjev za priznanje statusa ovlaštenog korisnika

BOSNA I HERCEGOVINA
INSTITUT ZA INTELAKTUALNO VLASNIŠTVO

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ИНСТИТУТ ЗА ИНТЕЛЕКТУАЛНУ СВОЈИНУ

ZAHTEJEV ZA PRIZNANJE STATUSA OVLAŠTENOG KORISNIKA GEOGRAFSKE OZNAKE ILI IMENA PORIJEKLA

Popunjava ovlašteno lice u Institutu

Broj prijave:

KIB:

Datum prijave:

Datum:

Popunjava podnosilac prijave

1. PODNOSILAC PRIJAVE

Podnosilac: (prezime, ime za fizička lica/naziv firme za pravna lica) _____

ID/JMBG: _____

Adresa: _____

Tel: _____

Fax: _____

E-mail: _____

Više podnosilaca prijave (podaci u Dodatnom listu 1)

2. PREDSTAVNIK

Predstavnik: (prezime, ime za fizička lica/naziv firme za pravna lica) _____

ID/JMBG: _____

Adresa: _____

Tel: _____

Fax: _____

E-mail: _____

3. GEOGRAFSKI NAZIV ZAŠTIĆEN GEOGRAFSKOM OZNAKOM, ILI IMENOM PORIJEKLA KOJI KORISNIK ŽELI KORISTITI

4. ZAHTEJEV ZA KORIŠTENJE SE ODNOSI NA

GEOGRAFSKU OZNAKU

IME PORIJEKLA

5. VRSTA PROIZVODA KOJI SE OBILJEŽAVA GEOGRAFSKOM OZNAKOM ILI IMENOM PORIJEKLA

6. NAČIN OBILJEŽAVANJA PROIZVODA

BOSNA I HERCEGOVINA
INSTITUT ZA INTELAKTUALNO VLASNIŠTVO

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ИНСТИТУТ ЗА ИНТЕЛЕКТУАЛНУ СВОЈИНУ

7. GEOGRAFSKI NAZIV PODRUČJA ILI MJESTA IZ KOGA POTJECE PROIZVOD KOJI SE OBILJEŽAVA GEOGRAFSKOM OZNAKOM ILI IMENOM PORIJEKLA

8. NAZNAČENJE PROIZVODNIH SVOJSTAVA PROIZVODA

9. AKO JE U PITANJU IME PORIJEKLA, NAZNAČENJE OVLAŠTENE AKREDITIRANE ORGANIZACIJE KOJA VRŠI KONTROLU POSEBNIH SVOJSTAVA PROIZVODA

10. AKO JE U PITANJU IME PORIJEKLA, PODATKE O IZVRŠENOJ KONTROLI PROIZVODA (BROJ I DATUM IZDAVANJA UVJERENJA O ISPITANOM I UTVRĐENOM KVALITETU PROIZVODA)

11. AKO JE U PITANJU GEOGRAFSKA OZNAKA, IZGLED GEOGRAFSKE OZNAKE AKO GEOGRAFSKA OZNAKA SADRŽI I ZNAK PRIKAZAN U GRAFIČKOM OBLIKU

12. PRILOZI UZ ZAHTEJEV

Dokaz o obavljanju djelatnosti na određenom području

Dokaz o izvršenoj kontroli posebnih svojstava proizvoda

punomoć

Potpis i/ili pečat podnosioca prijave

OVJERAVA INSTITUT

Dokaz o obavljanju određene djelatnosti na određenom području – Čl. 41 ZZOGP-a

- Dokazom o obavljanju određene djelatnosti, odnosno proizvodnji određenog proizvoda na određenom području smatrat će se odgovarajuće potvrde i rješenja koja su izdali nadležni organi.

Dokaz o izvršenoj kontroli posebnih svojstava proizvoda

- (1) Dokazom o izvršenoj kontroli posebnih svojstava proizvoda smatrat će se isprava (uvjerenje, certifikat, potvrda ili izvještaj) o izvršenoj kontroli posebnih svojstava određenog proizvoda, koju je izdala ovlaštena akreditirana organizacija koja je u zahtjevu za registriranje imena porijekla i zahtjevu za priznanje statusa ovlaštenog korisnika imena porijekla navedena kao organizacija koja vrši kontrolu proizvoda, kojom se potvrđuje da kontrolirani proizvod posjeduje sva ona posebna svojstva i kvalitet koji su navedeni u elaboratu o načinu proizvodnje proizvoda i posebnim svojstvima i kvalitetu proizvoda iz člana 23. stav (2) ovog Zakona.
- (2) Isprava iz stava (1) ovog člana važi jednu godinu od dana izdavanja.

Trajanje statusa ovlaštenog korisnika –

Čl. 53 ZZOGP-a

- (1) Status ovlaštenog korisnika imena porijekla, odnosno geografske oznake traje tri godine od dana upisivanja priznatog statusa u Registar ovlaštenih korisnika imena porijekla, odnosno Registar ovlaštenih korisnika geografskih oznaka.
- (2) Status ovlaštenog korisnika imena porijekla, odnosno geografske oznake može, na zahtjev ovlaštenog korisnika, uz podnošenje dokaza o ispunjavanju uslova propisanih ovim zakonom i plaćenju propisanoj taksi i troškovima postupka, biti obnovljen neograničen broj puta, sve dok traje odgovarajuće ime porijekla, odnosno geografska oznaka.
- (3) Sadržaj zahtjeva iz stava (2) ovog člana uređuje se provedbenim propisom.

**SADRŽAJ I OBIM PRAVA OVLAŠTENOG
KORISNIKA IMENA PORIJEKLA ILI
GEOGRAFSKE OZNAKE.**

Član 54 st. 1 ZZOGP-a

- (1) Registrirano ime porijekla, odnosno geografsku oznaku mogu koristiti samo lica kojima je priznat status ovlaštenih korisnika tog imena porijekla, odnosno te geografske oznake i koja su upisana u odgovarajući registar.

Čl. 54 st. 2 ZZOGP-a

- (2) Ovlašteni korisnici nekog imena porijekla, odnosno geografske oznake imaju isključivo pravo da to ime porijekla, odnosno geografsku oznaku koriste za obilježavanje proizvoda na koje se to ime porijekla, odnosno geografska oznaka odnosi.

Čl. 54 st. 3 ZZOGP-a

- (3) Ovlašteni korisnici imena porijekla imaju isključivo pravo da svoj proizvod obilježavaju oznakom "kontrolirano ime porijekla".

Čl. 54 st. 4 ZZOGP-a

- (4) Prava iz st. (2) i (3) ovog člana obuhvataju i upotrebu imena porijekla, odnosno geografske oznake na ambalaži, katalogima, prospektima, oglasima, posterima i drugim oblicima ponude, uputstvima, računima, poslovnoj prepisci i drugim oblicima poslovne dokumentacije, kao i uvoz i izvoz proizvoda obilježenih tim imenom porijekla, odnosno tom geografskom oznakom.

Nedopuštene radnje - Čl. 55 ZZOGP-a

- (1) Nije dopušteno korištenje registriranog imena porijekla ili geografske oznake u sljedećim slučajevima:
 - a) korištenje od lica koje ne obavlja i nema upisanu potrebnu djelatnost u određeni registar,
 - b) bilo koje korištenje za označavanje proizvoda čiji su kvalitet, reputacija ili neka druga karakteristika lošiji od onoga što je upisano u registar u pogledu imena porijekla ili geografske oznake,
 - c) bilo koje korištenje za označavanje proizvoda koji nisu obuhvaćeni registracijom, ali koji su iste vrste kao proizvodi obuhvaćeni registracijom,

Nast.

- d) bilo koje korištenje lažnog ili prevarnog obavještenja u pogledu geografskog porijekla, prirode i kvaliteta proizvoda na pakiranju, propagandnom materijalu ili drugim dokumentima tako da ostavlja utisak postojanja veze između proizvoda i zaštićenog geografskog naziva, e) bilo koje korištenje koje, iako tačno u pogledu naziva teritorije, regiona ili mjesta s kojeg proizvod potiče, navodi javnost na pogrešno mišljenje da proizvod potiče s drugog područja,
- f) bilo koje korištenje prijevoda, transkripcije ili transliteracije čak i kada je naznačeno pravo porijeklo proizvoda i naziva koji je praćen izrazima kao što su: "stil", "tip", "metod", "po postupku", "način", "imitacija", "proizveden u" i sl.,
- g) svaki drugi postupak koji bi mogao dovesti javnost u zabludu o geografskom porijeklu proizvoda.

Čl. 55 st. 2 ZZOGP-a

- (2) Nedopuštene radnje iz stava (1) ovog člana ne odnose se na korištenje naziva koji je dio naziva preduzeća tokom njegovog djelovanja, osim ako je takav naziv korišten radi obmanjivanja javnosti.

Odnos prema ranije registriranom žigu

– Čl. 56 ZZOGP-a

- Odredbe ovog Zakona neće uticati na podobnost za registriranje, valjanost registracije žiga ili prava na korištenje žiga na osnovu činjenice da je takav žig identičan ili sličan registriranoj geografskoj oznaci, ako je žig koji je u pitanju prijavljen, ili registriran u dobroj vjeri, ili su prava na žig stečen kroz upotrebu u dobroj vjeri prije dana stupanja na snagu ovog Zakona, ili prije nego što je geografska oznaka zaštićena u svojoj zemlji porijekla.

Upotreba ličnog imena – Čl. 57 ZZOGP-

a

- Odredbe ovog Zakona ni na koji način neće uticati na bilo koje lice da u svom poslovanju koristi svoje lično ime, ili ime svog prethodnika u poslu, osim ako se to ime koristi na način da dovede javnost u zabludu.

Zabrana prijenosa – Čl. 58 ZZOGP-a

- (1) Registrirano ime porijekla i registrirana geografska oznaka ne mogu biti predmet ugovora o prijenosu prava, licenci, zalogu, franšizi i slično.
- (2) Ako je registrirano ime porijekla ili registrirana geografska oznaka predmet prijavljenog ili registriranog žiga, takav žig ne može se prenositi, ustupati, davati u zalog i slično.
- (3) Registrirano ime porijekla i registrirana geografska oznaka koji imaju više ovlaštenih korisnika mogu isključivo biti predmet kolektivnog žiga ili žiga garancije.

Prestanak važenja imena porijekla, odnosno geografske oznake

- Ista prestaje:
 - Ukoliko po bilo kojoj osnovi prestane zaštita u zemlji porijekla (a zemlja porijekla je različita od konkretne zemlje u pitanju),
 - Na osnovu sudske odluke,
 - Na osnovu odluke Instituta,
 - Na zahtjev relevantnog lica,
 - Drugim primjerenim načinima.
- Rješenje o registriranju imena porijekla ili geografske oznake može biti proglašeno ništavim.

Prestanak i ukidanje statusa ovlaštenog korisnika - Čl. 61 ZZOGP-a

- Status ovlaštenog korisnika imena porijekla ili geografske oznake prestaje i prije isteka predviđenog roka iz člana 53. stav (1) ovog Zakona ako:
 - a) se ovlašteni korisnik imena porijekla ili geografske oznake odrekne svog statusa - narednog dana od dana predaje Institutu podneska o odricanju,
 - b) je na osnovu člana 59., odnosno 60. ovog Zakona prestalo da važi ime porijekla ili geografska oznaka na osnovu odluke suda ili Instituta - danom određenim tom odlukom,
 - c) je prestalo pravno lice, odnosno ako je umrlo fizičko lice koje ima status ovlaštenog korisnika - danom prestanka pravnog lica, odnosno smrti fizičkog lica, osim ako taj status nije prešao na pravne sljednike pravnog lica.

Literatura:

Slobodan M. Marković: Pravo intelektualne svojine, Magistrat, Sarajevo, 2007. str. 164-174.

Zakon o zaštiti oznaka geografskog porijekla
(Sl. glasnik BiH 53/10)

PRAVO INDUSTRIJSKOG DIZAJNA

Industrijski dizajn

- **Zaštita industrijskog dizajna** u Bosni i Hercegovini regulisana je Zakonom o industrijskom dizajnu u BiH iz 2010. godine i Pravilnikom o dizajnu i drugim podzakonskim aktima, te relevantnim međunarodnim izvorima kao i kod drugih grana prava industrijskog vlasništva ;
- **U objektivnom smislu** - pravo zaštite dizajna označava skup svih pravnih normi kojima se reguliše zaštita dizajna;
- **U subjektivnom smislu** - pravo zaštite industrijskog dizajna označava skup konkretnih ovlaštenja koja ima titular ovog prava povodom zaštićenog dizajna, koji je vanjski izgled proizvoda kao nematerijalne tvorevine;

Predmet zaštite

- Predmet zaštite nematerijalna tvorevina nastala mentalnim djelovanjem ljudskog bića koja se sastoji od vanjskog izgleda cijelog ili dijela proizvoda koji je nov i čiji je individualni karakter rezultat posebnih obilježja linija, kontura, boja, oblika, tj. materijala proizvoda samog po sebi.

Značenje izraza – Čl. 2 ZOID

- a) "industrijski dizajn" je isključivo pravo na vanjski izgled proizvoda,
- b) "vanjski izgled proizvoda" je ukupan vizuelni utisak koji proizvod ostavlja na informiranog potrošača ili korisnika,
- c) "dizajn" je trodimenzionalni ili dvodimenzionalni vanjski izgled cijelog proizvoda, ili njegovog dijela, koji je određen njegovim vizuelnim karakteristikama, posebno linijama, konturama, bojama, oblikom, teksturom i/ili materijalima od kojih je proizvod sačinjen, ili kojima je ukrašen, kao i njihovom kombinacijom,
- d) "informirani potrošač ili korisnik" znači fizičko lice koje se redovno susreće s proizvodom,

Nast.

- e) "proizvod" znači bilo koji industrijski ili zanatski proizvod, uključujući, između ostalog, i dijelove koji su namijenjeni za spajanje u složeni proizvod, pakiranje proizvoda, grafičke simbole i tipografske znake, isključujući kompjuterske programe,
- f) "industrijski ili zanatski proizvod" znači bilo koji predmet koji se industrijskim ili zanatskim putem može proizvesti u većem broju identičnih primjeraka,
- g) "složeni proizvod" je proizvod koji je sastavljen od više dijelova koji mogu biti zamijenjeni i koji omogućavaju sastavljanje i rastavljanje proizvoda.

Uslovi za zaštitu dizajna

- Član 3 ZOID
- Dizajn se štiti ako je:
 - nov, i
 - ako ima **individualan karakter.**

Novost dizajna – Čl. 4 ZOID

(1) Smatrat će se da je dizajn nov ako identičan dizajn nije postao dostupan javnosti bilo gdje u svijetu, prije dana podnošenja prijave za priznanje industrijskog dizajna za taj dizajn, ili ako ne postoji ranije podnesena prijava za priznanje identičnog industrijskog dizajna.

Nast.

- (2) U slučaju da je zatraženo pravo prvenstva, smatrat će se da je dizajn nov ako nije postao dostupan javnosti prije dana priznatog prava prvenstva.
- (3) Dizajni se smatraju identičnim ako se razlikuju samo u nebitnim detaljima.
- (4) Razlika u nebitnim detaljima postoji ako informirani korisnik ne može da razlikuje detalje u pitanju.

Individualni karakter dizajna – Čl. 5 ZOID

(1) Smatrat će se da dizajn ima individualan karakter ako se ukupan vizuelni utisak koji ostavlja na informiranog korisnika razlikuje od ukupnog vizuelnog utiska koji na tog korisnika ostavlja bilo koji drugi dizajn, a koji je postao dostupan javnosti prije dana podnošenja uredne prijave za priznanje industrijskog dizajna, ili dana priznatog prava prvenstva suprotstavljenog industrijskog dizajna.

Nast.

- (2) Prilikom utvrđivanja individualnog karaktera dizajna moraju se uzeti u obzir stepen slobode i objektivno ograničenje autora prilikom stvaranja dizajna konkretnog proizvoda, prouzrokovano tehnološkim i funkcionalnim karakteristikama tog proizvoda.

Dostupnost javnosti – ČL. 7 st. 1 ZOID

- (1) Smatrat će se da je dizajn postao dostupan javnosti, u smislu čl. 4. i 5. ovog Zakona, ako je objavljen, izlagan, korišten u prometu robe i usluga, ili na drugi način otkriven prije dana podnošenja prijave za priznanje industrijskog dizajna, ili datuma prvenstva, ako je traženo, osim u slučaju kada u standardnim tokovima poslovanja nije postojala razumna mogućnost da poslovni krugovi specijalizirani za datu oblast saznaju za otkrivanje dizajna.

Subjekt zaštite i pravo na podnošenje prijave

- Izvorni subjekt zaštite je fizičko lice koje je načinilo dizajn. U pravu zaštite dizajna se to lice označava kao autor.
- Autor ima isključivo ovlaštenje da podnese prijavu dizajna.
- Pravo na podnošenje prijave dizajna je imovinsko pravo, te je prenosivo pravnim poslovima *inter vivos* i *mortis causae*.
- Otuda, kao subjekt zaštite se može pojaviti i lice koje nije autor, već je autorov pravni sljednik.
- Autorov pravni sljednik, kao subjekt zaštite, ne mora biti fizičko lice, već može biti i pravno lice.

Pravo na zaštitu

- Zbog mogućnosti da dva autora, radeći nezavisno jedan od drugog, načine isti ili bitno sličan dizajn, u pravu zaštite dizajna postoji princip, kao i u drugim granama prava industrijskog vlasništva, da prvenstvo u pogledu prava na zaštitu ima onaj autor (ili njegov pravni sljednik) koji je prvi podnio prijavu za zaštitu.

Nacionalni tretman – Čl. 8 ZOID

- (1) Pravo na industrijski dizajn pripada autoru dizajna ili njegovom pravnom sljedniku pod uslovima propisanim zakonom.
- (2) Strana fizička i pravna lica u pogledu zaštite industrijskog dizajna u BiH uživaju ista prava kao i domaća fizička i pravna lica ako to proizlazi iz međunarodnih ugovora ili konvencija kojima je pristupila ili ih je ratificirala BiH, ili iz principa reciprociteta.
- (3) Postojanje reciprociteta pretpostavlja se dok se ne dokaže suprotno.

Isključenje zaštite zbog tehničke funkcije – ČL. 9 st. 1 i 2 ZOID-a

- (1) Industrijskim dizajnom ne može se zaštititi dizajn koji je isključivo uslovljen tehničkom funkcijom proizvoda.
- (2) Industrijskim dizajnom ne može se zaštititi dizajn koji neophodno mora biti reproduciran u svom tačnom obliku i dimenzijama, kako bi se omogućilo da bude mehanički povezan sa ili postavljen u proizvod, oko proizvoda ili uz drugi proizvod, tako da svaki proizvod može obavljati svoju funkciju.

Apsolutni razlozi za odbijanje prijave za priznanje industrijskog dizajna – Čl. 10

ZOID

- Neće se odobriti zaštita za dizajn:
 - a) koji nije dizajn u smislu člana 2. tačka c) ovog Zakona,
 - b) čije je objavljivanje ili upotreba suprotna javnom poretku ili prihvaćenim moralnim principima,
 - c) koji sadrži državni ili drugi javni grb, zastavu ili amblem, naziv ili skraćenicu naziva neke zemlje ili međunarodne organizacije, kao i njihovo podražavanje, osim po odobrenju nadležnog organa te zemlje ili organizacije,
 - d) koji sadrži naziv ili skraćenicu, grb, amblem, zastavu ili drugi službeni znak BiH ili njenih entiteta, kantona, Distrikta ili ih podražava, osim uz odobrenje nadležnog organa.

Relativni razlozi za odbijanje prijave za priznanje industrijskog dizajna – Čl. 11

ZOID

- (1) Na osnovu podnesenog prigovora, neće se odobriti zaštita za dizajn koji:
 - a) nije nov u smislu člana 4. ovog Zakona,
 - b) nema individualan karakter u smislu člana 5. ovog Zakona,
 - c) je isključivo uslovljen tehničkom funkcijom proizvoda u smislu člana 9. ovog Zakona,
 - d) povređuje starije autorsko pravo ili neko pravo industrijskog vlasništva drugog lica,
 - e) predstavlja, odnosno sadrži lik nekog lica, osim uz izričitu saglasnost tog lica,
 - f) može povrijediti nacionalna ili vjerska osjećanja.

Nast.

- (2) Dizajn koji predstavlja, odnosno sadrži lik umrlog lica može se zaštititi samo uz pristanak bračnog druga i djece umrlog, a ako njih nema, uz pristanak roditelja, a ako nema roditelja, uz pristanak drugih nasljednika ako testamentom nije drugačije određeno.
- (3) Za zaštitu dizajna koji predstavlja, odnosno sadrži lik historijske ili druge umrle poznate ličnosti potrebna je i dozvola nadležnog organa.

Postupak za priznanje zaštite – Čl. 17 ZOID-a

Pokretanje postupka za priznanje industrijskog dizajna

- (1) Postupak za priznanje industrijskog dizajna pokreće se prijavom za priznanje industrijskog dizajna koja se podnosi Institutu.
- (2) **Bitni dijelovi prijave su:**
 - a) zahtjev za priznanje industrijskog dizajna i
 - b) dvodimenzionalni prikaz dizajna...
- (3) Fakultativni dio prijave je opis dizajna...
- (4) Sadržaj prijave, način prezentacije i broj primjeraka pojedinih bitnih dijelova prijave, kao i sadržaj priloga koji se podnose uz prijavu uređuju se provedbenim propisom.

**NAKON PRIJAVE POSTUPAK ZAŠTITE
IMA SLIČNE ELEMENTE KAO
POSTUPAK ZAŠTITE ŽIGA,
UKLJUČUJUĆI I OPOZIONU
PROCEDURU.**

Isključiva prava nosioca industrijskog dizajna – Čl. 51 ZOID-a

- (1) Nosilac industrijskog dizajna ima pravo da zabrani trećem licu neovlašteno ekonomsko iskorištavanje registriranog industrijskog dizajna.

Nast.

- (2) Pod ekonomskim iskorištavanjem iz stava (1) ovog člana podrazumijeva se:
 - a) industrijska i zanatska izrada proizvoda za tržište, na osnovu primjene zaštićenog dizajna,
 - b) upotreba takvog proizvoda u privrednoj djelatnosti,
 - c) skladištenje takvog proizvoda radi njegovog stavljanja u promet,
 - d) ponuda takvog proizvoda radi njegovog stavljanja u promet,
 - e) stavljanje u promet takvog proizvoda,
 - f) uvoz, izvoz ili tranzit takvog proizvoda.

The background of the slide features a large, semi-transparent watermark of the seal of the Faculty of Law, University of Trnava. The seal is circular and contains a central figure holding a scale of justice. The text around the seal includes 'PRÁVNÍ FAKULTET UNIVERZITETA U TRÁVNI' at the top and 'IURIDICA UNIVERSITAS TRAVNIKENSIS' at the bottom.

Nast.

- (3) Prava koja proizlaze iz ovog člana imaju djelovanje prema trećim licima od datuma upisivanja industrijskog dizajna u Registar industrijskog dizajna.

Moralna prava autora dizajna - Čl. 52 ZOID-a

- (1) Moralno pravo autora dizajna je da njegovo ime bude navedeno u prijavi, spisima i ispravi o industrijskom dizajnu.
- (2) Autor dizajna može tokom postupka zaštite, kao i tokom cijelog roka trajanja industrijskog dizajna povući svoju izjavu da ne želi da mu ime bude navedeno u prijavi, registrima, kao ni u drugim ispravama predviđenim ovim Zakonom.

Obim industrijskog dizajna – Čl. 53 ZOID-a

- (1) Obim registriranog industrijskog dizajna određen je prikazom iz člana 19. ovog Zakona.
- (2) Prilikom utvrđivanja obima industrijskog dizajna u slučaju spora sud će uzeti u obzir stepen slobode autora prilikom stvaranja industrijskog dizajna, u smislu člana 5. stav (2) ovog Zakona.

Prikaz - Čl. 19 ZOID-a

- (1) Prikaz mora biti takav da se svi detalji vanjskog izgleda predmeta zaštite jasno vide.
- (2) Detalji vanjskog izgleda predmeta zaštite moraju biti prikazani na način koji jasno omogućuje određivanje obima novosti dizajna i njegov individualni karakter.
- (3) U pogledu kvaliteta i drugih tehničkih zahtjeva prikaz mora da ispunjava uslove propisane provedbenim propisom.
- (4) Ako je u pitanju prijava dvodimenzionalnog dizajna, kao prikaz može se dostaviti dvodimenzionalni primjerak (uzorak) prijavljenog proizvoda, s tim da se najkasnije u roku od šest mjeseci od dana podnošenja prijave Institutu mora dostaviti prikaz koji zadovoljava uslove iz st. (1) do (3) ovog člana.
- (5) Dvodimenzionalni primjerak iz stava (4) ovog člana Institutu se dostavlja na način predviđen provedbenim propisom.

Ograničenje prava – Čl. 55 ZOID-a

- Nosilac industrijskog dizajna ne može zabraniti trećem licu:
 - a) bilo koju radnju učinjenu u nekomercijalne i eksperimentalne svrhe i
 - b) radnje umnožavanja s ciljem podučavanja ili citiranja pod uslovom da su takve radnje u skladu s praksom lojalne konkurencije i da neopravdano ne ugrožavaju normalno iskorištavanje industrijskog dizajna, kao i da je navedeno porijeklo dizajna.

Iscrpljenje prava – Čl. 57 ZOID-a

- (1) Nosilac industrijskog dizajna koji je bilo gdje u svijetu stavio u promet proizvod koji sadrži zaštićeni dizajn, ili koji je oblikovan prema zaštićenom dizajnu, ili ako je nosilac industrijskog dizajna ovlastio neko lice da bilo gdje u svijetu takav proizvod stavi u promet, nema pravo da zabrani trećim licima daljnje raspolaganje tim proizvodom, kupljenim u legalnim tokovima prometa.

Nast.

- (2) Stav (1) ovog člana neće se primijeniti u slučaju postojanja legitimnog interesa nosioca industrijskog dizajna da se suprotstavi daljnjem stavljanju u promet proizvoda koji sadrži zaštićeni dizajn ili koji je oblikovan prema zaštićenom dizajnu, posebno ako je u međuvremenu došlo do kvara ili druge promjene svojstava proizvoda.

Odnos s drugim pravima industrijskog vlasništva – ČL. 58 ZOID-a

- Odredbe ovog Zakona ne ograničavaju postojeća prava u vezi sa žigovima, geografskim oznakama, patentima ili konsenzualnim patentima.

Odnos prema autorskom pravu

- (1) Dizajn zaštićen registriranim industrijskim dizajnom u BiH, nakon prestanka važenja industrijskog dizajna, može da uživa i zaštitu na osnovu propisa kojim se uređuje autorsko pravo ako ispunjava uslove propisane tim zakonom, ali ne duže od 25 godina od dana podnošenja prijave za priznanje industrijskog dizajna.
- (2) Rok iz stava (1) ovog člana ne može se ni na koji način produžiti bez obzira na rokove propisane zakonom kojim se regulira autorsko pravo.

Sticanje i važenje industrijskog vlasništva – Čl. 50 ZOID-a

- (1) Industrijski dizajn stiče se upisivanjem u Registar industrijskog dizajna i važi pet godina od dana podnošenja prijave, s tim da se može još četiri puta produžiti za isti period.
- (2) Industrijski dizajn važi od dana podnošenja prijave Institutu pod uslovom da bude registriran.
- (3) Sadržaj zahtjeva za produženja važenja industrijskog dizajna uređuje se provedbenim propisom.

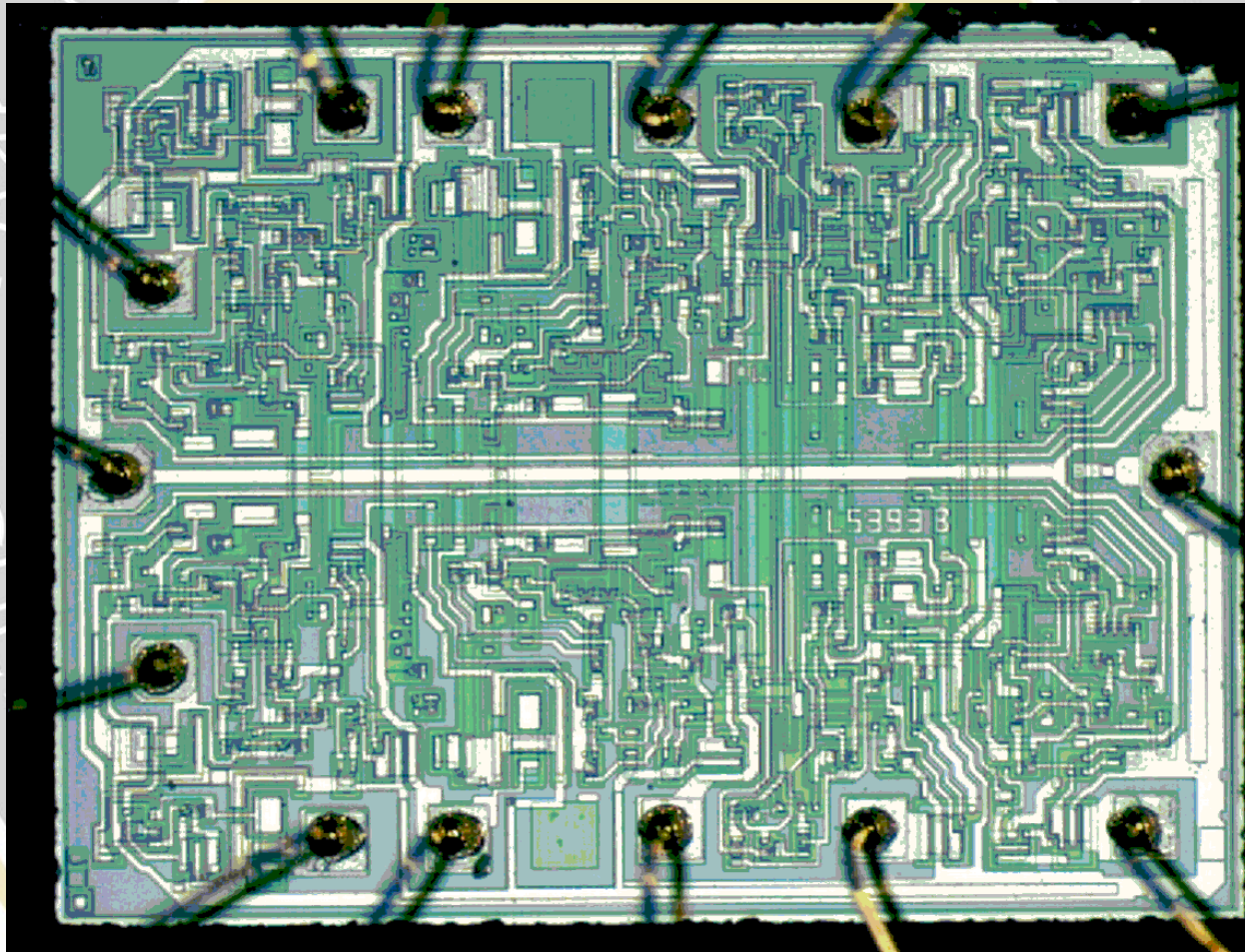
Trajanje zaštite

- **Zaštita industrijskog dizajna** traje **5 godina**, a prije isteka roka zaštite, može se produžiti zaštita na period od još 5 godina, do ukupnog trajanja od **25 godina**;
- Za međunarodnu zaštitu ind. dizajna, potrebno se obratiti Međunarodnom uredu Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo u Ženevi;
- **Kod zaštite dizajna u BiH**, dizajnerima se preporučuje ugovorno regulisanje odnosa sa budućim korisnicima dizajna, odnosno proizvođačima proizvoda koji će koristiti njihov dizajn;

The background features a circular seal of the Faculty of Law at the University of Trnava. The seal is rendered in a light, semi-transparent style. It contains a central figure of a woman in traditional robes holding a scale of justice. The text around the inner circle reads "PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA U TRAVNIKU" at the top and "FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVNIKENSIS" at the bottom, separated by two dots on each side.

**PRAVO ZAŠTITE TOPOGRAFIJE
INTEGRISANOG KOLA**

Značaj integrisanog kola i topografije istog

Značenje pojmova

- **Zaštita topografije integrisanog kola** u BiH regulisana je Zakonom o zaštiti topografije integrisanog kola u BiH (Sl. glasnik BiH 53/10), Pravilnikom o zaštiti topografije integrisanog kola i drugim podzakonskim aktima te relevantnim međunarodnim izvorima ;
- **Pravo zaštite topografije integrisanog kola** (u objektivnom smislu) je skup svih pravnih normi kojima se reguliše zaštita stvaralaca topografije integrisanog kola;
- U subjektivnom smislu to je skup konkretnih ovlaštenja nosioca prava povodom predmeta zaštite.

Predmet zaštite

- Čl. 4 st. 1 ZZTIK
- Predmet zaštite je topografija koja je izvorna, u smislu da predstavlja rezultat intelektualnog napora svog stvaraoca i da u vrijeme svog nastanka nije bila uobičajna među stvaraocima topografija i proizvođačima integriranih kola.

Pojam integriranog kola – Čl. 2 st. 1

ZZTIK

- (1) Integrirano kolo, u smislu ovog Zakona, jeste gotov proizvod ili međuproizvod namijenjen za obavljanje određene elektronske funkcije, koji se sastoji od komada materijala koji uključuje jedan ili više povezanih slojeva sačinjenih od integriranih elemenata, od kojih je bar jedan element aktivan.

Pojam topografije integriranog kola – Čl. 2 st. 2 ZZTIK

- (2) Topografija integriranog kola, u smislu ovog Zakona, jeste skup povezanih slika, zabilježenih ili kodiranih na bilo koji način, koje predstavljaju trodimenzionalnu matricu slojeva od kojih je integrirano kolo sastavljeno, pri čemu svaka slika sadrži cjelinu ili dio matrice poluprovodničkog proizvoda u svakoj fazi njegove proizvodnje.

Čl. 2 st. 3 ZZTIK

- (3) Komercijalna upotreba označava prodaju, davanje u najam ili bilo koji drugi način komercijalnog stavljanja u promet topografije, uključujući i njeno nuđenje u te svrhe. Prva komercijalna upotreba topografije ne uključuje njenu upotrebu pod uslovom povjerljivosti, ako se ona ne stavlja dalje u promet.

Izuzetci od zaštite – Čl. 3 ZZTIK

- Ovim Zakonom ne štiti se bilo koji koncept, postupak, sistem, tehnologija ili informacija koja je opredmećena u topografiji.

Uslovi zaštite

- da je rezultat intelektualnog rada svog stvaraoaca,
- da topografija, kao cjelina, ne smije biti opštepoznata među kreatorima topografija i proizvođačima poluprovodničkih integriranih kola,
- da se zaštita zatraži u zakonom propisanom roku.

Taj rok je:

- a) dvije godine od dana prvog privrednog korištenja topografije bilo gdje u svijetu, ili
- b) petnaest godina od dana njenog nastanka, ako topografija nije privredno korištena.

Rokovi za zaštitu! – Čl. 5 ZZTIK-a

- (1) Zaštita topografije može se tražiti u roku od dvije godine od datuma njene prve komercijalne upotrebe bilo gdje u svijetu.
- (2) Ako topografija nije komercijalno upotrijebljena bilo gdje u svijetu, zaštita topografije može se tražiti u roku od 15 godina od dana njenog nastanka.

Subjekt zaštite – Čl. 6 ZZTIK-a

- (1) Pravo na zaštitu topografije ima njen stvaralac, odnosno njegov pravni sljednik. Ako je topografiju kreiralo više stvaralaca, njima pripada zajedničko pravo na zaštitu.
- (2) Ako je topografija nastala u radnom odnosu ili po narudžbi, pravo na zaštitu topografije ima poslodavac, odnosno lice koje je naručilo njenu izradu, izuzev ako je ugovorom predviđeno drugačije.

Postupak za priznanje prava zaštite

- Autor ili njegov pravni sljednik pokreće postupak za zaštitu podnošenjem prijave institutu za intelektualno vlasništvo.
- Prijava sadrži:
 - a. zahtjev za priznanje prava,
 - b. opis topografije i njene elektronske funkcije,
 - c. grafički ili drugi prikaz topografije,
 - d. primjerak integrisanog kola (ako je topografija već privredno korištena),
 - e. dokaz o privrednom korištenju topografije (ako je već korištena).

Dijelovi prijave koji nisu dostupni javnosti! – Čl. 12 ZZTIK-a

- (1) Podnosilac prijave može prilikom njenog podnošenja tražiti da se dijelovi priloga iz člana 11. stav (3) tačka b) ovog Zakona, koji predstavljaju poslovnu tajnu, ne mogu činiti dostupnim trećim licima pod uslovom da su ostali dijelovi spomenutog priloga dovoljni za identifikaciju topografije.
- (2) Sud može naložiti otkrivanje dijelova priloga iz stava (1) ovog člana licima koja su uključena u upravni ili sudski postupak koji se odnosi na utvrđivanje ništavosti rješenja o priznanju prava zaštite topografije ili na povredu prava na zaštitu topografije, ako je to neophodno za provođenje postupka.

Isključiva prava zaštite topografije integriranog kola – Čl. 16 ZZTIK-a

- (1) Nosilac prava zaštite topografije ima isključivo pravo dopustiti ili zabraniti drugome da:
 - a) umnožava zaštićenu topografiju u cjelini ili njene bitne dijelove,
 - b) proizvodi integrirano kolo koje sadrži zaštićenu topografiju ili njene bitne dijelove,
 - c) uvozi, nudi radi stavljanja u promet, stavlja u promet ili na drugi način komercijalno upotrebljava ili uvozi za te svrhe primjerke zaštićene topografije ili njenih bitnih dijelova, integrirano kolo u kojem je sadržana zaštićena topografija ili njeni bitni dijelovi, kao i proizvode u kojima je ugrađeno integrirano kolo koje sadrži zaštićenu topografiju ili njene bitne dijelove.
- (2) Za vrijeme trajanja prava zaštite topografije nosilac je ovlašten da označava integrirano kolo koje je proizvedeno upotrebom zaštićene topografije velikim slovom "T".

Ograničenje prava – Čl. 17 ZZTIK-a

- (1) Ne smatra se povredom prava iz člana 16. stav (1) tačka a) ovog Zakona umnožavanje topografije:
 - a) za ličnu upotrebu u nekomercijalne svrhe,
 - b) za nastavu koja se odnosi na topografiju, kao i za stručne analize ili istraživanja.
- (2) Ne smatra se povredom prava iz člana 16. ovog Zakona ako određeno lice, na osnovu analize ili istraživanja zaštićene topografije, stvori topografiju koja ispunjava uslove iz člana 4. ovog Zakona i takvu topografiju koristi na način iz člana 16. ovog Zakona.

Iscrpljenje prava – Čl. 19 ZZTIK-a

- Ne smatraju se povredom prava radnje iz člana 16. stav (1) tačka c) ovog Zakona ako se odnose na primjerak zaštićene topografije, odnosno na integrirano kolo koje sadrži zaštićenu topografiju, koje je prvi put stavio u promet u Bosni i Hercegovini nosilac prava, odnosno lice koje ima njegovu saglasnost.

Nastanak i trajanje prava zaštite

- Pravo nastaje rješenjem instituta za intelektualno vlasništvo o priznanju prava, i upisom prava u registar.
- Ono traje **deset godina** od dana podnošenja prijave ili od dana prvog privrednog korištenja topografije, zavisno koji je od ta dva dana raniji.

**PRAVO ZAŠTITE NOVIH SORTI
BILJAKA**

Značaj zaštite novih sorti biljaka

Nastanak novih sorti biljaka je usmjereno djelovanje ljudskih bića

- Čovjek prilagođava biljni svijet svojim potrebama.
- To prilagođavanje, odn. kultivacija biljaka jeste, zapravo, stvaranje novih biljnih sorti.
- Nova biljna sorta je relativno lako podložna ekonomskoj eksploataciji od strane trećih lica, pa se nameće potreba da se zaštiti intelektualno vlasništvo na novim biljnim sortama.

Pravni izvori

- Zaštita novih sorti biljaka u Bosni i Hercegovini regulisana je Zakonom o zaštiti novih sorti bilja u Bosni i Hercegovini (Sl. glasnik BiH 14/10, 32/13) godine i Pravilnikom o zaštiti novih sorti biljaka, te drugim podzakonskim aktima kao i relevantnim međunarodnim izvorima.

Značenje izraza – čl. 2 ZZNSBBIH

- a) Oplemenjivač je fizička osoba, koja biljnu sortu uzgoji, otkrije ili razvije sama ili zajedno s drugim fizičkim osobama.
- b) Imalac prava je fizička ili pravna osoba, koja ima pravo na podnošenje prijave za zaštitu sorte (u daljem tekstu: prijava).
- c) Prijavljivač je fizička ili pravna osoba, koja je podnijela prijavu.
- d) Imalac oplemenjivačkog prava je fizička ili pravna osoba, koja je zaštitom sorte stekla oplemenjivačko pravo.
- e) Oplemenjivačko pravo je zajednički izraz iz člana 15. ovog Zakona.

Nast.

- f) Sorta je grupa biljaka ili dijelova biljaka, ako se iz njih mogu opet dobiti potpune biljke, unutar najnižeg poznatog botaničkog razvrstanja, koju je, bez obzira na to da li ispunjava druge uslove za zaštitu, moguće:
 - 1) odrediti po osobinama, koje potiču iz određenog genotipa ili kombinacije genotipova,
 - 2) razlikovati od bilo koje druge grupe biljaka barem po jednoj od ovih osobina, i
 - 3) razmatrati kao sistematsku jedinicu, ako se te osobine u toku razmnožavanja ne mijenjaju.

Nast.

- g) Zaštićena sorta je sorta za koju je bilo izdato rješenje o zaštiti sorte. Određena je zvaničnim opisom sorte, zaštitnim uzorkom i nazvana je na način, kako ga određuje ovaj Zakon.
- h) Materijal zaštićene sorte je bilo kakav sjemenski materijal, odnosno proizvod zaštićene sorte, koji bi se mogao upotrijebiti za dalje razmnožavanje te sorte.
- i) Zaštitni uzorak je službeni uzorak sjemenskog materijala zaštićene sorte.
- j) Nadležni organi, u smislu odredbi ovog Zakona, su: Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja (u daljem tekstu: Uprava) i nadležni organi entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: nadležni organi entiteta i Brčko Distrikta).

Biljna sorta kao predmet zaštite

- Biljna sorta je skup biljnih individua u okviru jedne botaničke klasifikacione jedinice najnižeg ranga
- koja se može odrediti pomoću izraženih karakteristika koje potiču od datog genotipa ili kombinacije genotipova,
- koja se može razlikovati od bilo kojeg drugog skupa biljnih individua na osnovu bar jedne od pomenutih karakteristika,
- koja se može smatrati homogenom u pogledu pogodnosti da se razmnožava nepromijenjena.

Komisija za priznavanje novih sorti biljaka – Čl. 3 ZZNSBBIH

- Postupak za zaštitu nove sorte, registar prijava za zaštitu nove sorte i registar zaštićenih sorti vodi Komisija za priznavanje novih sorti biljaka kao tijelo u sastavu Uprave.
- Dakle, nije nadležan Institut za intelektualno vlasništvo!

Uslovi zaštite sorti Čl. 5 ZZNSBBIH

- 1. Sorta je zaštićena dobivanjem oplemenjivačkog prava.
- 2. Može se zaštititi svaka sorta, koja je:
 - a) nova,
 - b) prepoznatljiva,
 - c) izjednačena,
 - d) nepromjenljiva i
 - e) nazvana u skladu s odredbama ovog Zakona.

Nova sorta čl. 5 st. 1 ZZNSBBIH

- 1. Računa se da je sorta na dan prijave nova ako se prodavala ili privredno iskorištavala uz dozvolu imaoca prava u BiH najviše jednu godinu prije dana podnošenja prijave, a izvan BiH najviše četiri godine prije dana podnošenja prijave; a u slučaju višegodišnjih lisnatih biljaka i vinove loze najviše šest godina prije dana podnošenja prijave.

Poznata sorta – Čl. 6 ZZNSBBIH

- 1. Sorta je prepoznatljiva ako je istu moguće na dan podnošenja prijave jasno razlikovati od bilo koje druge do tada općepoznate sorte.
- 2. Sorta važi za općepoznatu, naročito ako:
 - a) je bila do tog dana u bilo kojoj državi zaštićena ili upisana u sortnu listu;
 - b) je bila do tog dana u bilo kojoj državi podnijeta prijava za zaštitu sorte ili za upis sorte u sortnu listu i postupak završava zaštitom sorte, odnosno upisom sorte u sortnu listu;
 - c) se sjemenski materijal sorte ili proizvod sorte do tog dana već prometovao ili se upotrebljavao u profitabilne namjene.

Izjednačena sorta – Čl. 7 ZZNSBBIH

- Sorta je izjednačena, ako su u njoj dovoljno jedinstveno izražene one osobine, koje su od bitnog značaja za razlikovanje od drugih sorti, uprkos odstupanjima, koja se mogu očekivati radi posebnosti njenog razmnožavanja.

Nepromjenjiva sorta – Čl. 8 ZZNSBBIH

- Sorta je nepromjenljiva ako se njene osobine, koje su od bitnog značaja za razlikovanje, nakon više uzastopnih množenja, odnosno u slučaju posebnog ciklusa razmnožavanja, na kraju svakog takvog ciklusa ne izmijene.

Subjekt zaštite

- Subjekt zaštite je stvaralac biljne sorte. Budući da je biljna sorta intelektualna tvorevina, jasno je da samo fizičko lice može biti izvorni titular prava na zaštitu. To lice (ili grupa fizičkih lica) koje je stvorilo sortu ima ličnopravno ovlaštenje da njegovo ime kao stvaraoca sorte bude navedeno u prijavi za zaštitu i u ostalim spisima u postupku zaštite.

Postupak sticanja zaštite

- Postupak sticanja subjektivnog prava zaštite nove biljne sorte vodi se kod nadležnog upravnog organa.
- Postupak se pokreće prijavom za zaštitu, koja, pored podataka o podnosiocu i stvaraocu sorte, sadrži i: tehnički opis sorte, geografsko porijeklo sorte, podatke o eventualnoj prethodnoj komercijalizaciji sorte i provizorni naziv sorte.

The background features a circular seal of the Faculty of Law at the University of Travnik. The seal is rendered in a light, semi-transparent style. It contains a central figure, possibly a scholar or a person in traditional attire, surrounded by text in both Croatian and Latin. The Croatian text at the top reads "PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA U TRAVNIKU" and at the bottom "FACULTAS IURIDICA UNIVERSITAS TRAVNIKENSIS".

**SUŠTINSKO ISPITIVANJE SORTE
USMJERENO JE NA PROVJERU
ISPUNJENOSTI USLOVA NOVOSTI,
DISTINKTIVNOSTI, HOMOGENOSTI I
STABILNOSTI SORTE.**

Ime ili naziv sorte

- Prije donošenja rješenja o priznanju prava zaštite biljne sorte, neophodno je da se utvrdi naziv sorte.
- Taj naziv ima funkciju generičkog imena sorte, i služi identifikaciji sorte i njenom razlikovanju od drugih sorti iste botaničke ili bliske vrste.
- Naziv predlaže podnosilac prijave.
- Da bi naziv sorte bio priznat zajedno sa pravom zaštite biljne sorte, on ne smije biti: protivan zakonu ili moralu, vrijeđati starija prava intelektualnog vlasništva drugih lica, isti ili sličan naziv druge sorte u okviru iste ili bliske botaničke vrste, koja je već zaštićena, prijavljena za zaštitu ili je u prometu, podoban da izazove zabunu u pogledu bilo kojeg svojstva sorte.
- Rješenje o priznanju prava zaštite biljne sorte i njenog naziva upisuju se u registar, čime se konstituiše subjektivno pravo zaštite biljne sorte.

Sadržina prava

Subjektivno pravo zaštite biljne sorte ovlaštuje svog titulara da:

- razmnožava (reprodukuje) biljnu sortu,
- priprema sortu za razmnožavanje,
- nudi sortu radi stavljanja u promet,
- stavlja sortu u promet,
- uvozi ili izvozi sortu,
- skladišti biljnu sortu.

Obim zaštite

- U predmetnom smislu, zaštita se odnosi ne samo na reprodukcioni materijal zaštićene biljne sorte, već i na:
 - dijelove biljaka koji se smatraju plodom, kao i
 - proizvode (industrijske ili zanatske) načinjene od reprodukcionog materijala i/ili plodova sorte,

Ograničavanje prava

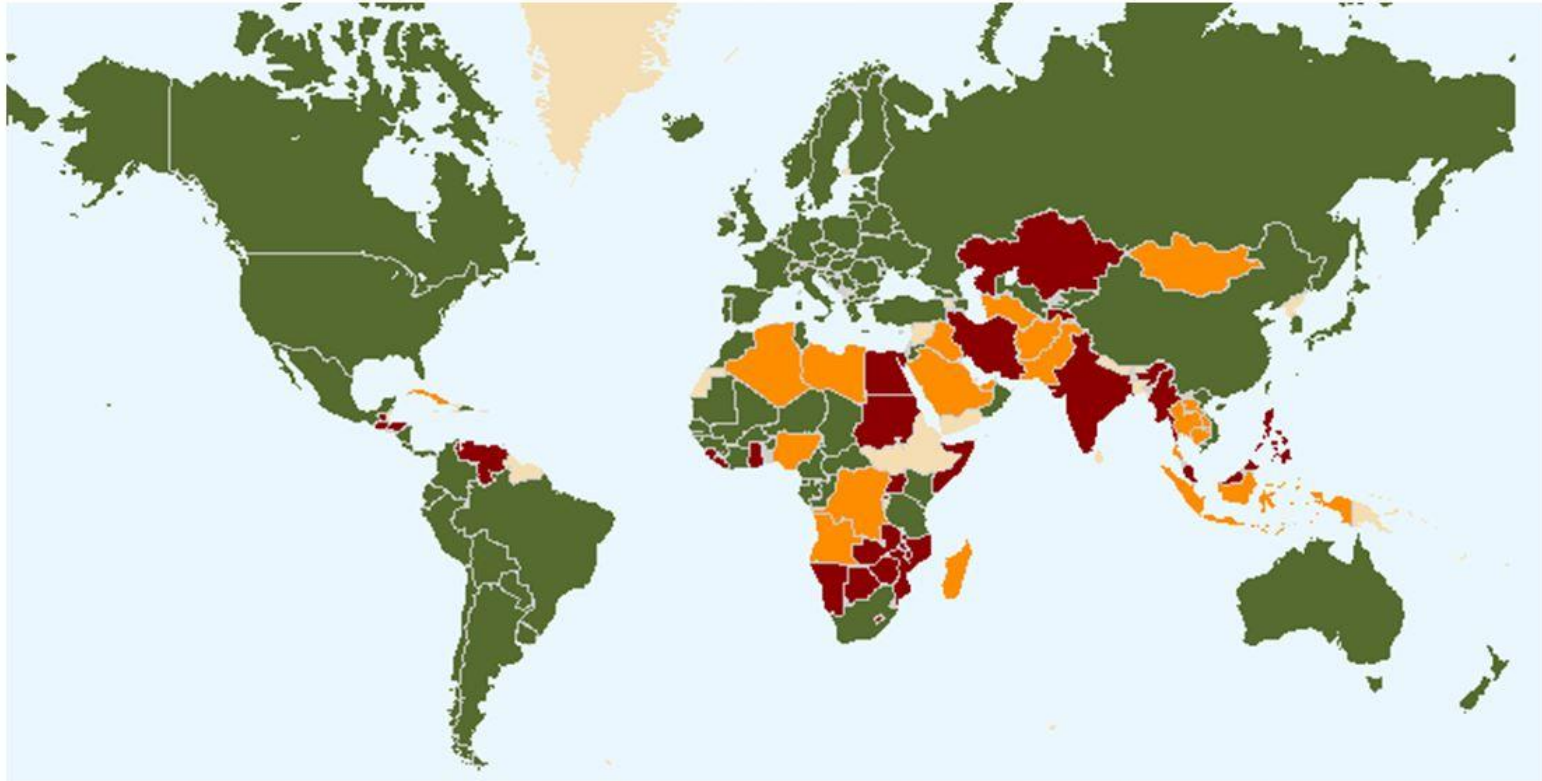
Pravo zaštite biljne sorte ne djeluje prema licima koja koriste sortu:

- za lične i nekomercijalne svrhe,
- za svrhe istraživanja,
- radi dobijanja druge sorte,
- kao poljoprivrednici koji sortu uzgajaju na ličnom imanju, koristeći plodove žetve kao reprodukcioni materijal za narednu sjetvu.

Pravo zaštite može biti ograničeno odlukom državnog organa u slučaju potrebe da se zaštiti javni interes. Riječ je o prinudnoj licenci u javnom interesu, pri čemu se titularu prava mora obezbijediti pravična naknada.

UPOV STATUS

on April 13, 2018

The boundaries shown on this map do not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of UPOV concerning the legal status of any country or territory

- Members of UPOV (75 - covering 94 States)
- Initiating States (16) and Organization (1)
- States (26) and Organization (1) in contact with the UPOV Office

UPOV

International Union for the Protection of New Varieties of Plants

Literatura:

Slobodan M. Marković: Pravo intelektualne svojine, Magistrat, Sarajevo, 2007. str. 174-195.

Zakon o industrijskom dizajnu

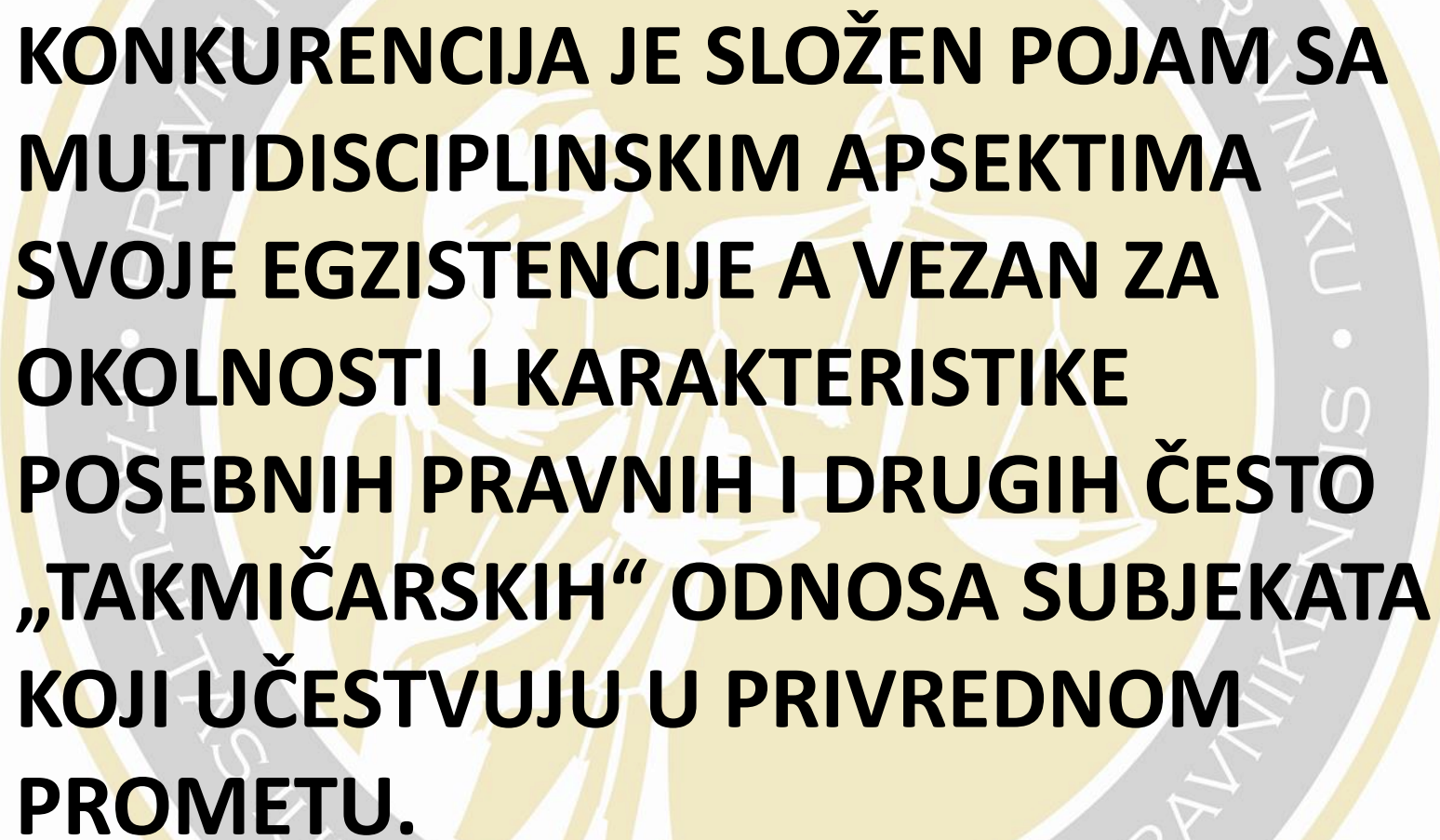
Zakon o zaštiti topografije integriranog kola

Svi u: (Sl. glasnik BiH 53/10)

Zakon o zaštiti novih sorti bilja u Bosni i Hercegovini (Sl. glasnik BiH 14/10, 32/13)

**POSREDNA ZAŠTITA INTELEKTUALNOG
VLASNIŠTVA NA OSNOVU PRAVA
SUZBIJANJA NELOJALNE KONKURENCIJE**

**KONKURENCIJA JE SLOŽEN POJAM SA
MULTIDISCIPLINSKIM ASPEKTIMA
SVOJE EGZISTENCIJE A VEZAN ZA
OKOLNOSTI I KARAKTERISTIKE
POSEBNIH PRAVNIH I DRUGIH ČESTO
„TAKMIČARSKIH“ ODNOSA SUBJEKATA
KOJI UČESTVUJU U PRIVREDNOM
PROMETU.**

Dozvoljena ili fer konkurencija

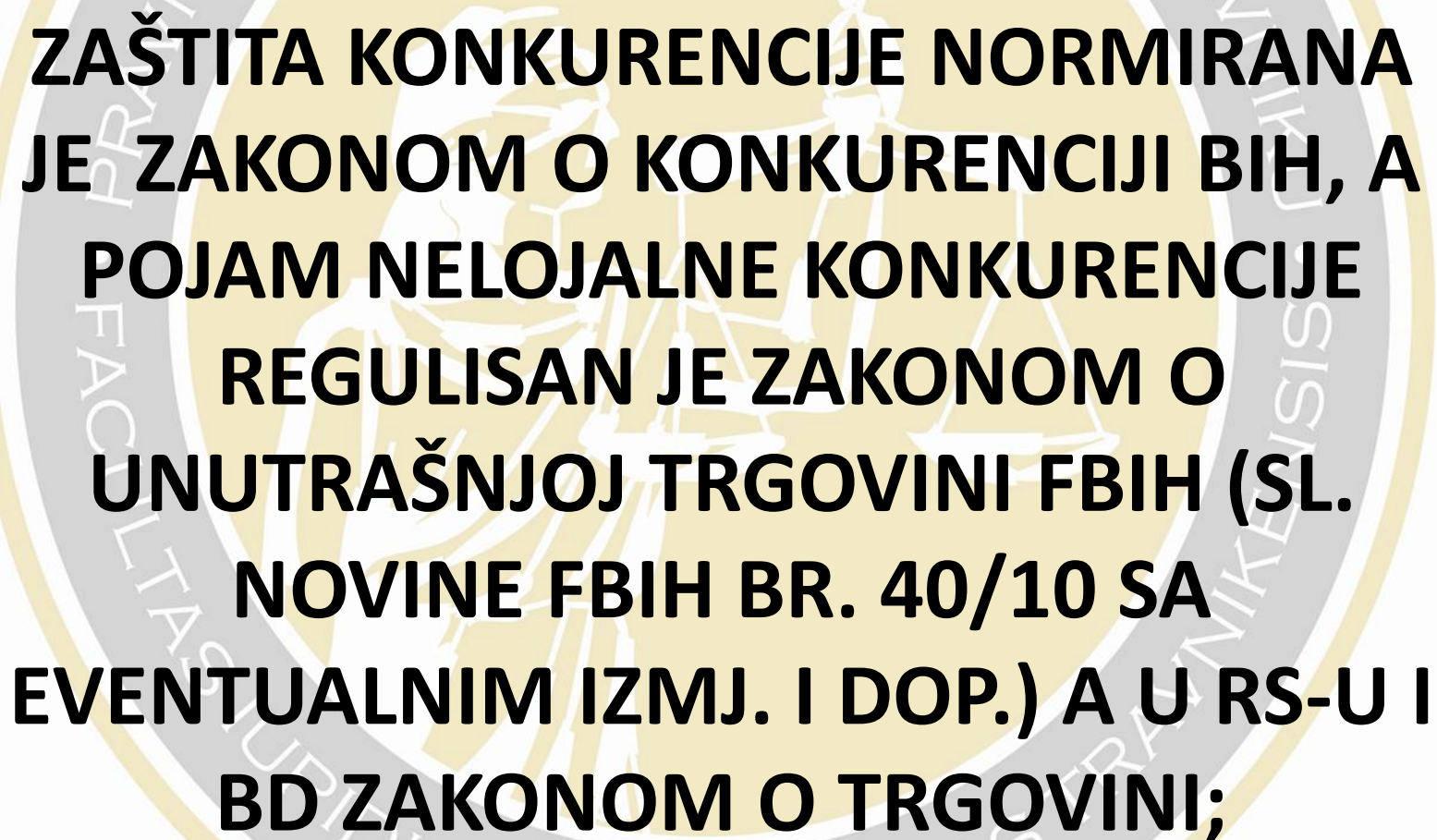
- Slobodna konkurencija je poželjna i pravno zaštićena ali samo ukoliko se zasniva na radu i radnjim rezultatima privrednih subjekata, kada se smatra dozvoljenom i naziva lojalnom ili fer konkurencijom.

Predmetna determinacija nelojalne konkurencije

- Konkurencija koja se umjesto na sopstvenom radu i sopstvenim radnjim rezultatima, zasniva na parazitskom iskorištavanju tuđeg rada, zloupotrebi društvene i ekonomske moći koja nije rezultat rada i slično je društveno štetna jer vodi negativnoj selekciji privrednih subjekata koji ne mogu da obezbijede ostvarenje poželjenih makroekonomskih ciljeva konkurencije, kao što su privredni rast, dobrobit i razvoj zajednice.
- Takva konkurencija je stoga nedozvoljenom i naziva se nelojalnom ili nefer konkurencijom.

Konkurencijsko pravo

- Zaštita od nelojalne konkurencije je dijelom veće grane prava - konkurencijskog prava.
- To nije grana prava intelektualnog vlasništva niti grana građanskog prava per se.
- To je grana poslovnog prava koja sadrži i antimonopolsko pravo, pravo zaštite potrošača te druge grane prava.

The background of the slide features a large, semi-transparent watermark of the seal of the Faculty of Law, University of Travnik. The seal is circular and contains the text 'PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA U TRAVNIKU' at the top and 'FACULTAS IURIS UNIVERSITATIS TRAVNIKENSIS' at the bottom. In the center of the seal is a figure holding a scale of justice.

**ZAŠTITA KONKURENCIJE NORMIRANA
JE ZAKONOM O KONKURENCIJI BIH, A
POJAM NELOJALNE KONKURENCIJE
REGULISAN JE ZAKONOM O
UNUTRAŠNJOJ TRGOVINI FBIH (SL.
NOVINE FBIH BR. 40/10 SA
EVENTUALNIM IZMJ. I DOP.) A U RS-U I
BD ZAKONOM O TRGOVINI;**

ČI. 50 ZUTFBiH

- 1) Pod nedopuštenim trgovanjem (*tako zakonodavac naziva nelojalnu konkurenciju) podrazumijevaju se radnje kojima se radi tržišnog nadmetanja povređuju trgovački običaji i praksa.
- 2) Nedopušteno trgovanje je zabranjeno.

Terminološke napomene

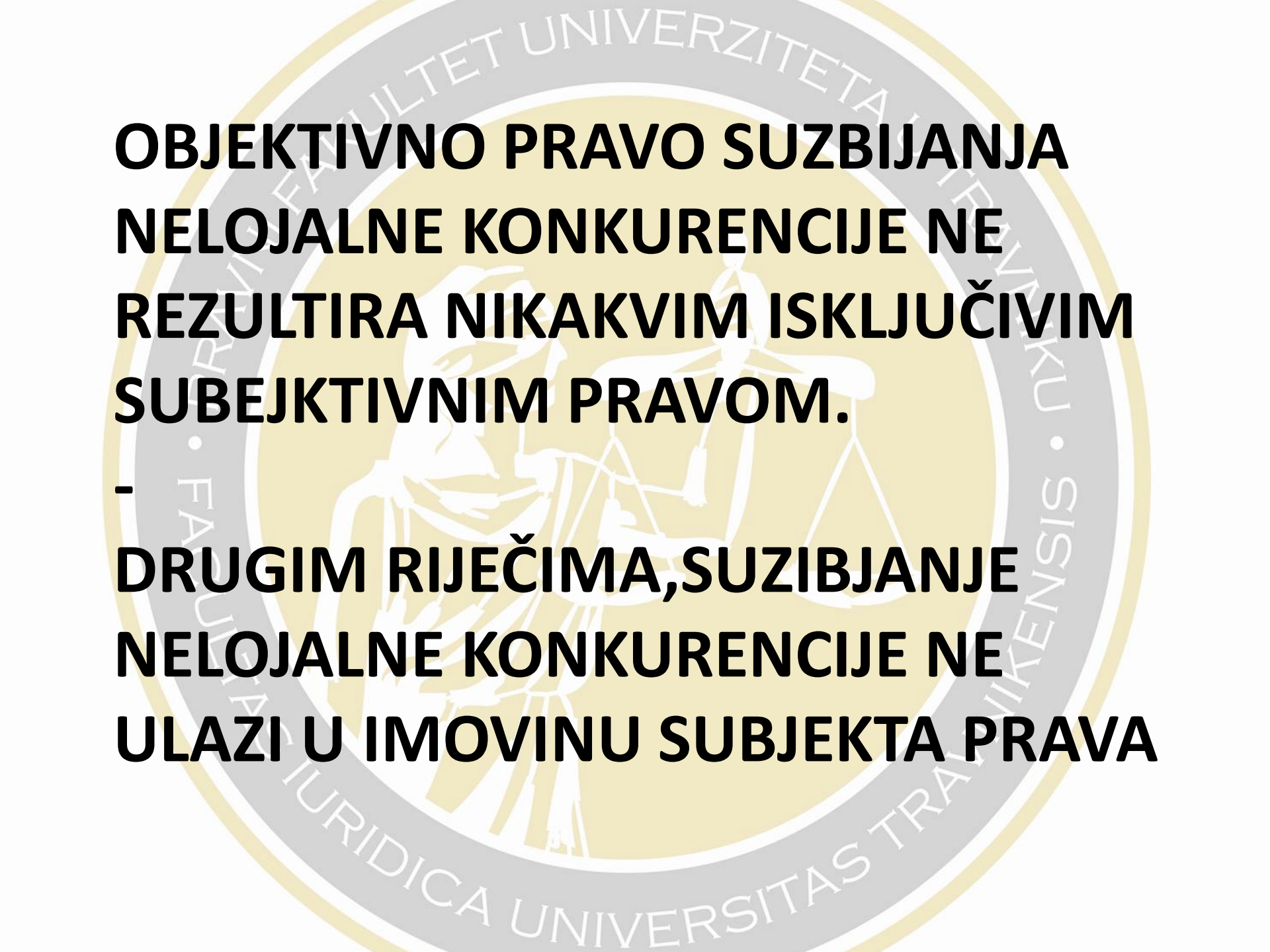
- **Nelojalna konkurencija** je radnja trgovca ali i drugih pravnih subjekata koji se bave privrednim djelovanjem, koja podrazumjeva djelovanje u okviru privrednog prometa te koja je prvenstveno karakterizirana time da je protivna dobrim poslovnim običajima i eventualno drugim zakonima.

Elementi koji su nebitni za postojanje radnje nelojalne konkurencije

Neposredan konkurentski odnos

Šteta

Opasnost od nanošenja štete

The background of the slide features a large, semi-transparent watermark of the seal of the Faculty of Law, University of Trnava. The seal is circular and contains a central figure holding scales of justice. The text around the seal includes 'FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVNIKENSIS' and 'FACULTÉT UNIVERZITETA TRAVNICKA'.

**OBJEKTIVNO PRAVO SUZBIJANJA
NELOJALNE KONKURENCIJE NE
REZULTIRA NIKAKVIM ISKLJUČIVIM
SUBJEKTIVNIM PRAVOM.**

**-
DRUGIM RIJEČIMA, SUZIBJANJE
NELOJALNE KONKURENCIJE NE
ULAZI U IMOVINU SUBJEKTA PRAVA**

Čl. 10bis Pariške konvencije o zaštiti prava industrijskog vlasništva

- 1) Zemlje Unije obavezuju se da osiguraju pripadnicima Unije stvarnu zaštitu protiv nelojalne konkurencije.
- 2) Akt nelojalne konkurencije predstavlja svaki akt konkurencije koji je suprotan poštenim običajima u industriji ili trgovini.
- 3) Naročito treba zabraniti:
 - 1) bilo kakva djela koja prema svojoj prirodi mogu stvoriti zabunu, ma kojim sredstvom, sa preduzećem, proizvodima ili industrijskom, odnosno trgovinskom djelatnošću jednog konkurenta;
 - 2) lažne primjedbe pri vođenju trgovine koje su takve prirode da diskreditiraju preduzeće, proizvode ili industrijsku, odnosno trgovinsku djelatnost jednog konkurenta;
 - 3) oznake ili navode čija upotreba u trgovini može dovesti javnost u zabludu o porijeklu, načinu proizvodnje, osobinama, pogodnostima za upotrebu ili količini robe.

ČI. 51 ZUTFBiH

- 1) Nedopuštenim trgovanjem, u smislu ovog zakona, smatra se naročito:
 - a) reklamiranje, oglašavanje ili ponuda robe ili usluga navođenjem podataka ili upotrebom izraza sa kojima se iskorištava ugled drugog trgovca, njegovih proizvoda ili usluga, odnosno proizvoda drugog trgovca,
 - b) davanje podataka o drugom trgovcu, ako ti podaci štete ili mogu nanijeti štetu ugledu i poslovanju drugog trgovca,
 - c) prodaja robe sa oznakama ili podacima ili izgledom koji stvaraju ili bi mogli stvoriti zabunu u pogledu izvora, načina proizvodnje, količine, kvaliteta ili drugih osobina robe,

Čl. 51 ZUTFBiH – Nast.

- d) radnje trgovaca usmjerene na prekid poslovnih odnosa, između drugih trgovaca ili koje sprečavaju ili otežavaju poslovne odnose drugih trgovaca,
- e) neopravdano neispunjavanje ili raskidanje ugovora sa pojedinim trgovcem kako bi se sklopio isti ili povoljniji ugovor sa drugim trgovcima,
- f) neovlaštena upotreba imena, firme, pečata, marke, industrijskog dizajna ili neke druge oznake drugog trgovca,
- g) davanje ili obećanje darova, imovinske ili druge koristi drugom trgovcu, njegovom radniku ili licu koje radi za drugog trgovca kako bi se davaocu omogućila pogodnost na štetu drugog trgovca ili potrošača,
- h) neovlaštena upotreba usluga trgovačkog putnika, trgovačkog predstavnika ili zastupnika drugog trgovca,
- i) protivpravno pribavljanje poslovne tajne drugog trgovca ili bespravno iskorištavanje povjerene poslovne tajne drugog trgovca.

Posredna zaštita intelektualnog vlasništva na osnovu propisa o suzbijanju nelojalne konkurencije

- U jednom svom segmentu, pravo suzbijanja nelojalne konkurencije, štiteći "zdravu" konkurenciju, posredno ima funkciju zaštite intelektualnog vlasništva.
- Riječ je o onom segmentu koji se odnosi na slučajeve kad:
 - (a) privredni subjekt koristi intelektualno (nematerijalno) dobro drugog lica, i kad
 - (b) to korištenje ima karakter radnje nelojalne konkurencije, tj. povrede dobrih poslovnih običaja u privrednom prometu.
- Dakle, ako su kumulativno ispunjena ova dva uslova, riječ je o činjeničnom stanju kod kojeg zaštita na osnovu propisa o suzbijanju nelojalne konkurencije ima efekat zaštite intelektualnog vlasništva.

Poli i pili

Argeta i Perfetta

**RADNJE KORIŠTENJA TUĐEG
INTELEKTUALNOG DOBRA KOJE IMAJU
OBILJEŽJA NELOJALNE KONKURENCIJE**

**IMITACIJA TUĐEG PROIZVODA,
TUĐE USLUGE ILI TUĐE REKLAME**

Imitacija tuđeg proizvoda, tuđe usluge ili tuđe reklame

- Imitacija podrazumjeva podražavanje ili ugledanje pa kopiranje tuđeg uzora.
- Imitirajući tuđu robu, uslugu ili reklamu, privredni subjekt potencijalno koristi tuđe intelektualno dobro koje je u toj robi, usluzi ili reklamati materijalizovano.
- Imitacija može biti potpuna ili djelimična.
- Imitacija neophodno podrazumjeva namjeru imitatora – ne postoji nesavjesna ili slučajna imitacija.

**IMITACIJA SAMA OD SEBE NIJE
POVREDA DOBRIH POSLONIH
OBIČAJA, TE STOGA NIJE
SANKCIONISANA PRAVILIMA O
SUZBIJANJU NELOJALNE
KONKURENCIJE.**

Imitacija kao čin nelojalne konkurencije

- Imitacija će biti povreda dobrih poslovnih običaja i stoga čin nelojalne konkurencije samo ako se istom:
 - a) stvara zabuna ili opasnost od zabune u privrednom prometu o nekom svojstvu proizvoda ili usluge, ili
 - b) parazitski iskorištava tuđi rad ili ugled.

Nast.

- Zabuna predstavlja zabludu odnosno pogređnu predstavu o određenim relevantnim činjenicama.
- Zabuna mora postojati među učesnicim au privrednom prometu privredni subjekti ili potrošači)
- Najčešće zabuna se odnosi na identitet proizvođača, na porijeklo proizvoda, na kvalitet proizvoda i sl.

Nast.

- Posebno je bitno da je zabluda izbjezna – subjekt koji vrši imitaciju je mogao oduzeti razumne mjere da zaobiđe da dođe do predmetne zabune.
- Čin nelojalne konkurencije će na ovaj način nastati ne samo ako je zabuna doista nastala već i ako postoji opasnost od nastanka.

Okolnosti koje upućuju na čin nelojalne konkurencije imitacijom:

- Vjernost imitacije (identičnost/sličnost)
- Osobenost imitiranog uzora
- Poznatost imitiranog uzora
- Veličina investicije u razvoj i plasman imitiranog uzora
- Ekonomske uštete imitatora
- Vremenska zadržka prilikom imitacije
- Cijena imitirane robe ili usluga
- Dodatni subjektivni momenti

Nota bene!

- Imitacija tuđih intelektualnih dobara u privrednom životu je dozvoljena jer je ona osnov društvenog napretka.
- Imitacija će biti zabranjena ako je predmetno intelektualno dobro zaštićeno određenim isključivim pravom intelektualnog vlasništva
- Pravo suzbijanja nelojalne konkurencije nema za svrhu sprečavanje imitacije, već da spriječi praksu kojom se vrijeđaju dobri poslovni običaji.
- Imitacija će predstavljati čin nelojalne konkurencije samo ako je praćena okolnostima koje ukazuju na to da je njom izvršena povreda dobrih poslovnih običaja.

PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA U TRAVNIKU • FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVNIKENSIS

KORIŠTENJE TUĐE OZNAKE

The background features a large, semi-transparent seal of the Faculty of Law at the University of Travnik. The seal is circular and contains a central figure of a person sitting on a chair, holding a book. The text around the seal includes 'PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA U TRAVNIKU' at the top and 'IURIDICA UNIVERSITAS TRAVNIKENSIS' at the bottom.

**NB!: OVO MOŽE BITI ČIN
NELOJALNE KONKURENCIJE SAMO
AKO PREDMETNA OZNAKA NIJE
ZAŠTIĆENA ŽIGOM**

Korištenje tuđe oznake kao čin nelojalne konkurencije

- U pravu suzbijanja nelojalne konkurencije oznaka se može (posredno) štiti samo pod uslovom da u privrednom prometu ta oznaka doista funkcioniše kao sredstvo za individualizaciju određenog privrednog subjekta, njegove djelatnosti, robe ili usluge

Nast.

- Zaštita nastaje faktičkim otpočinjanjem korištenja određene oznake u privrednom prometu, a prestaje faktičkim prestankom takvog korištenja.
- Vremensko prvenstvo korištenja određene oznake određuje kome ta oznaka pripada, odnosno kome će se pružiti zaštita u smislu prava suzbijanja nelojalne konkurencije.
- Kao i uvijek da bi djelovanje bilo čin nelojalne konkurencije mora se istim vrijeđati dobri poslovni običaji.

Vrste korištenja tuđe oznake kao čina nelojalne konkurencije

- To su:

- a) Stvaranje zabune ili opasnosti od zabune u prometu

- b) Razvodnjavanje tuđe oznake

Stvaranje zabune ili opasnost zabune u prometu

- Ovakvim djelovanjem može se stvoriti dvostruka zabuna.
- Prvo može se navesti učesnike u prometu da pogređno vjeruju da predmet označavanja ne pripada licu već onome čija je oznaka.
- Drugo može se navesti učesnike u prometu da pogrešno vjeruju da između tog lica i subjekta čiju oznaku to lice koristi postoji nekakva povezanost, određen odnos poslovne saradnje ili slično.

Pravilo za rješavanje sukoba oznaka

- U slučaju istovremenog korištenja iste ili slične oznake od strane dva privredna subjekta koje korištenje stvara zabunu ili opasnost od zabune u prometu, onaj privredni subjekt koji je prvi počeo korištenje oznake ima pravo da sa tim korištenjem nastavi, dok onaj drugi vrijeđa dobre poslovne običaje, odnosno čini nedopuštenu radnju nelojalne konkurencije.

Modifikacije pravila za rješavanje sukoba oznaka

- Odnose se na:
 - Naknadno proširenje obima djelovanja oznake,
 - Oznake koje nisu izbornog karaktera,
 - Propuštanje traženja zaštite u razumnom roku.

Naknadno proširenje obima djelovanja oznake

- Radi se o prostornom i predmetnom proširenju djelovanja oznake.
- Prostorni se odnosi na situaciju kada se prostor faktičkog djelovanja oznake jednog privrednog subjekta naknadno proširi i zadire u prostor faktičnog djelovanja iste li slične oznake za istu ili sličnu vrstu robe odnosno usluga drugog privrednog subjekta.

Nota bene!

- Sa stanovišta prava suzbijanja nelojalne konkurencije, to znači da dva ili više privrednih subjekata mogu koristiti istu ili sličnu oznaku za istu ili sličnu vrstu robe odnosno usuge, pod uslovom da se prostorno djelovanje njihovih oznaka ne poklapa.
- Ovo je zato što nema opasnosti od stvaranja zabune u prometu.

Nast.

- Rješenje naknadnog prostornog proširenja djelovanja oznake je u tome da oba privredna subjekta nastave biti ovlaštena da nastave sa korištenjem svojih oznaka, s tim da se onaj koji je prostornim proširenjem djelatnosti proširio i djelovanje svoje oznake na područje drugog privrednog subjekta mora svojoj oznaci da priključi još neki distinktivan element, tako da cjelina te oznake bude dovoljno različita od oznake drugog privrednog subjekta, kako bi se izbjegla opasnost od zabune u privrednom prometu.

Nast.

- Kod predmetnog proširenja dolazi kao posljedica proširenja ili promjene vrste privredne djelatnosti jednog subjekta na drugu robu ili usluge.
- Princip rješavanja ove kolizije je analogan onome kdo prostornog proširenja dejstva oznake.

Oznake koje nisu izbornog karaktera

- Postoje oznake čije savjesno korištenje se privrednom subjektu ne može zabraniti, čak i ako postoji opasnost da se njime izazove zabuna.
- Radi se o, na primjer, generičnim pojmovima vezanim za vrstu robe li usluge, adresu ili naziv geografskog lokaliteta sa kojeg roba ili usluga potiče ili se sastoje od ličnog imena ili prezimena vlasnika.
- Subjekt ih ne smije koristiti upravo sa namjerom da izazove zabunu u prometu – da parazitski iskoristi renome iste ili slične tuđe oznake.

Razvodnjavanje tuđe oznake

- Radnja je nelojalne konkurencije i u slučaju kad se korištenjem iste ili slične oznake ne izaziva zabuna u prometu, ali se oštećuje naglašeno jaka reklamna funkcija tuđe oznake.
- Naglašeno jaku reklamnu funkciju imaju čuvene oznake – o istima smo učili te su iste zaštićene i pravilima žigovnog prava.

Nast.

- Oštećenje naglašeno jake reklamne funkcije čuvene oznake psotoji kad oređeni subjekt koristi istu ili veoma sličnu oznaku za obilježavanje sopstvene privredne djelatnosti, odnosno sopstvene robe ili usluge za obilježavanje sopstvene privredne djelatnosti, odnosno sopstvene robe ili usluge, koji nisu isti ili slični sa robom ili uslugama označenim čuvenom oznakom.
- Problem je u parazitskom iskrištavanju čuvenosti tuđe oznake radi postizanja sopstvenih privrednih ciljeva pri čemu se bezobzirno oštećuje reklamna funkcija tuđe oznake.

Pravna priroda zaštite od nelojalne konkurencije

- Propisi o suzbijanju nelojalne konkurencije ne utemeljuju nikakvo subjektivno pravo, već neposredno djeluju kao instrument zaštite lojalne konkurencije, a subjekti koji imaju pravo na tužbu nisu nosioci subjektivnog prava, već imaju samo zakonom zaštićeni pravni interes.
- Zaštita se po pravilu postiže tužbom.
- Tužba za zaštitu od nelojalne konkurencije sankcioniše jedan, zakonom propisani, građanskopravni delikt, sadržan u radnji nelojalne konkurencije.

Način sticanja zaštite

- Od nelojalne konkurencije tržište se štiti putem: upravnopravnih, krivičnopravnih i građansko-pravnih mjera;
- Zakonom o unutrašnjoj trgovini FBiH predviđeno je da se tržište štiti **upravnim nadzorom** od strane nadležne inspekcije Federalnog ministarstva trgovine, koje kada utvrdi postojanje nelojalne konkurencije je dužno podnijeti prijavu Uredu za konkurenciju i zaštitu potrošača;

Način sticanja zaštite

- **Građansko-pravna zaštita** ostvaruje se podnošenjem tužbe u parničnom postupku, u kojem će sud ako utvrdi povredu propisa koji se odnose na zabranu nelojalne konkurencije izreći prekršitelju (štetniku) građansko-pravne sankcije;

ČI. 52 ZUTFBiH

- 1) Naknada štete nastala zabranjenim radnjama nedopuštenog trgovanja ostvaruje se u sudskom postupku.
- 2) Tužbu iz stava 1) ovog člana mogu podnijeti trgovac i druga pravna i fizička lica koja imaju pravni interes.
- 3) Pravo na tužbu iz stava 1) ovog člana zastarijeva istekom roka od jedne godine od dana kada tužilac sazna za djelo i izvršioca, a najkasnije tri godine od dana izvršenja djela.

ZAŠTITA POSLOVNE TAJNE

Značaj poslovne tajne

DICA UNIVERSITAS

Čl. 39 TRIPS Sporazuma

- 1. Radi obezbeđenja efikasne zaštite od nelojalne konkurencije kako je predviđeno u članu 10bis Pariske konvencije (1967), članice štite neotkrivene informacije u skladu sa paragrafom 2. i podatke dostavljene vladama ili vladinim organima u skladu sa paragrafom 3.

ČI. 39 TRIPS-a - Nast.

- 2. Fizička i pravna lica imaju mogućnost sprečavanja da se informacije, koje su na osnovu zakona u njihovoj kontroli, otkrivaju drugima, stižu od strane drugih lica, ili koriste bez njihove saglasnosti na način suprotan dobrim poslovnim običajima
 - sve dok je takva informacija tajna, u smislu da nije, kao celina ili u preciznom obliku i skupu svojih komponenata, opšte poznata ili lako dostupna licima u krugovima koji se uobičajeno bave tom vrstom informacija;
 - dok takva informacija ima tržišnu vrednost zato što je tajna; i
 - dok je takva informacija predmet razumnih koraka pod datim okolnostima koje preduzima lice koje zakonito kontroliše informaciju, da je održi tajnom.

**BIH NEMA POSEBAN ZAKON O
POSLOVNOJ TAJNI, DOK SRBIJA, NA
PRIMJER IMA!**

Zakon o privrednim društvima FBiH (Sl. novine FBiH br. 81/15) – Čl. 38

- Poslovnom tajnom smatraju se informacije o poslovanju za koje je očito da bi prouzrokovale značajnu štetu društvu ako dođu u posjed trećeg lica bez saglasnosti društva.

ČI. 39 ZPDFBiH

- (Informacije koje imaju karakter poslovne tajne)
- (1) Nadležni organ društva dužan je pisanim aktom odrediti informacije koje imaju karakter poslovne tajne i lica odgovorna za njihovo korištenje i zaštitu.
- (2) Za poslovnu tajnu ne mogu se odrediti podaci koji su javni po zakonu i drugim propisima i podaci o kršenju zakona i drugih propisa.

Terminološka napomena

- *know-how* (znanje i iskustvo), uži pojam, *know-how* odnosi se na tehnička znanja,
- poslovna tajna je širi pojam koji obuhvata i druge vrste znanja (organizaciono, komercijalno i dr.)
- ne može se ubrojiti u prava intelektualnog vlasništva, ipak, tradicionalno se i poslovna tajna izučava u okviru prava intelektualnog vlasništva.
- poslovna tajna je "privezak" pravu intelektualnog vlasništva, što nikako ne smije navesti na zaključak o njenoj maloj ekonomskoj važnosti.

The background features a large, semi-transparent circular seal of the Faculty of Law, University of Trnava. The seal contains a central emblem with a figure and a shield, surrounded by the text 'PRÁVNÍ FAKULTETA UNIVERZITETA U TRAVNI' at the top and 'IURIDICA UNIVERSITAS TRAVNENSIS' at the bottom.

**NAPROTIV, POSLOVNA TAJNA JE BITAN
FAKTOR TRŽIŠNOG POLOŽAJA
PRIVREDNIH SUBJEKATA, I KAO TAKVA
IMA VRIJEDNOST KOJA, U NAČELU, NIJE
MANJA OD ONE KOJU IMAJU PRAVNO
ZAŠTIĆENA NEMATERIJALNA DOBRA.**

Definicija poslovne tajne

- **Poslovna tajna** je način postupanja, poslovna praksa, “know how” ili neka druga informacija koja pomaže poslovnim subjektima da se takmiče sa konkurencijom;
- Poslovna tajna je takva informacija koja nije poznata stručnoj javnosti, koja na određeni način donosi privrednu korist svom nosiocu, te čiju tajnost nosilac pokušava u razumnim okvirima sačuvati;

The background features a circular seal of the Faculty of Law, University of Travnik. The seal is rendered in a light, semi-transparent style. It contains a central figure of a person holding a scale of justice, with a book resting on the scales. The text around the inner edge of the seal reads "PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA U TRAVNIKU" at the top and "IURIDICA UNIVERSITAS TRAVNIKENSIS" at the bottom.

**POSLOVNA TAJNA JE KORISNA
POSLOVNA INFORMACIJA KOJA NIJE
DOSTUPNA ZAJNTERESOVANIM
LICIMA.**

Elementi poslovne tajne

Informacija

Poslovni karakter informacije

Korisnost informacije

Tajnost

Uslovi za postojanje know how-a

- Da bi neka znanja i iskustva predstavljala “know how”, potrebno je da “know how” sadrži:
 - 1. **tajnost** - podrazumijeva da znanja i iskustva zainteresirana strana ne može lako steći i da joj nisu dostupna;
 - 2. **novost** - podrazumijeva da znanja i iskustva koja se prenose pomoću “know how” predstavljaju novost za sticaoca;
 - 3. **ekonomski interes** - za onog ko posjeduje znanja i iskustva.

Zaštita poslovne tajne

- Poslovne tajne nisu zaštićene zakonom na isti način kao što su zaštićeni žig i patent, nego se poslovna tajna štiti na način da se niti u bilo kojem trenutku odaje;
- Krađa poslovne tajne kod nas je **inkriminirana kao krivično djelo**, je uređena Zakonom o privrednim društvima FBiH a neovlašteno odavanje podataka predstavlja akt nelojalne konkurencije sa stanovišta Zakona o unutrašnjoj trgovini FBiH;
- U posredni oblik sudske zaštite spada i građanski sudski postupak protiv lica koje je ugovorom steklo poslovnu tajnu, ali je koristi suprotno odredbama ugovora, ili je, čak, otkrilo tajnu trećem licu. U ovom slučaju, dakle, riječ je o parnici zbog povrede ugovornih obaveza, a ne zbog povrede tajne.

Najveći nedostatak zaštite poslovne tajne

- Najveći nedostatak poslovne tajne jeste da ukoliko lice neovlašteno izloži poslovnu tajnu, ista prestaje biti tajnom i gubi potencijal za zaštitu na ovaj način a bivšem nosiocu tajne ostaje jedino subjektivno pravo da traži naknadu štete od lica koje je obznanilo tajnu u pitanju.

The background of the slide features a large, semi-transparent watermark of the seal of the Faculty of Law, University of Travnik. The seal is circular and contains a central figure of a person sitting on a chair, flanked by two figures. The text around the seal reads "PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA U TRAVNIKU" at the top and "IURIDICA UNIVERSITAS TRAVNIKENSIS" at the bottom.

**POSLOVNA TAJNA MOŽE BITI DODATNO
ZAŠTIĆENA I PUTEM UGOVORNOG
REGULISANJA ODNOSA IZMEĐU
SUBJEKATA PRAVA.**

**ZAŠTITA NEOTKRIVENIH INFORMACIJA
KAO OBLIK INTELEKTUALNOPRAVNE
ZAŠTITE**

Čl. 39 st. 3 TRIPS Sporazuma

- 3. Članice koje kao uslov za odobrenje puštanja u promet farmaceutskih ili poljoprivrednih hemijskih proizvoda koji koriste nova hemijska jedinjenja zahtevaju podnošenje neotkrivenih testova ili drugih podataka čije stvaranje iziskuje značajan napor, štite takve podatke od nefer komercijalne upotrebe. Pored toga, članice štite takve podatke od otkrivanja, izuzev u slučajevima gde je neophodno zaštititi javnost, ili gde se preduzimaju koraci da se obezbedi zaštita takvih podataka od nefer komercijalne upotrebe.

**ZAKON O LIJEKOVIMA I MEDICINSKIM
SREDSTVIMA (SL. GLASNIK BIH BR.
58/08)**

ČI. 34 ZLIMS-a

- (1) Izuzetno od odredbe člana 33. ovog Zakona, predlagač nije obavezan priložiti vlastite rezultate farmakološko-toksikoloških ili kliničkih ispitivanja ako dokaže da:
- a) je lijek za koji se podnosi zahtjev za pribavljanje dozvole za stavljanje u promet suštinski sličan lijeku za koji je u BiH već izdata dozvola za stavljanje u promet i da se nosilac njegove dozvole za stavljanje u promet pismeno slaže s pozivanjem na njegovu dokumentaciju o farmakološko-toksikološkom i kliničkom ispitivanju lijeka; ili

Čl. 34 ZLIMS-a – Nast.

- b) se umjesto vlastitih rezultata o farmakološko-toksikološkom i kliničkom ispitivanju lijeka tačno navedu već objavljeni podaci iz javnosti dostupne literature koji sadrže sve potrebne podatke iz zahtijevane dokumentacije iz člana 33. stav (1) tač. c) i d), uz uslov da su sastojci lijeka dobro poznati, da je poznata njihova sigurnost i dokazana djelotvornost i/ili da se aktivna supstanca najmanje 10 godina upotrebljava kao lijek u BiH, EU ili drugim državama koje imaju iste standarde zahtjeva za kvalitet, sigurnost i djelotvornost lijekova; ili

Čl. 34 ZLIMS-a – Nast.

- c) je lijek za koji se podnosi zahtjev za pribavljanje dozvole za stavljanje u promet suštinski sličan lijeku za koji je u BiH, EU ili u drugim državama koje imaju iste standarde zahtjeva za kvalitet, sigurnost i djelotvornost lijekova već izdata dozvola za stavljanje u promet koja je važeća najmanje osam godina, s tim da Agencija može izdati dozvolu za stavljanje lijeka u promet s datumom važenja najranije 10 godina nakon izdavanja dozvole za suštinski sličan lijek na čiju dokumentaciju se predlagač poziva. Sve naknadne dozvole za stavljanje lijeka u promet za različite jačine, farmaceutske forme, načine primjene lijeka, kao i sve varijacije i ekstenzije istog lijeka u EU, BiH ili drugim državama koje imaju iste standarde zahtjeva za kvalitet, sigurnost i djelotvornost lijekova smatrat će se kao da predstavljaju sastavni dio prve dozvole za stavljanje lijeka u promet, za potrebe primjene odredbe ove tačke.

• PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA U TRAVNIKU •
FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVNIKENSIS

ZAŠTITA NAZIVA INTERNET DOMENA

Pojam domene

- Internet adresa se može ispoljiti kao serija brojeva koji predstavlja adresu računara na svjetskoj mjeri računara – internetu gdje se web stranica ili drugi resurs nalazi ili može putem svog naziva alfanumerički – kao što je www.pfk.edu.ba

Registracija domene

- Korisnici interneta koji žele da drugima učine svoj web site dostupan moraju prethodno registrovati željeni naziv internet domene.
- Registraciju obavljaju neprofitne organizacije – registri, koji upravljaju domenima, u BiH to je Univerzitetski tele-informatički centar UTIC a može i kod lica posrednika u pružanju usluge registracije.
- Pravilo je da se registracija obavlja primjenom pravila – prvi u vremenu jači u pravu.

Pravna priroda registrovane domene

- Registracijom naziva internet domena stiče se isključivo pravo upotrebe registrovanog naziva, uz obavezu plaćanja registracione takse.
- Registracija po pravilu traje jednu godinu dana a može se neograničeno produžavati.
- Činom registracije određenog naziva domene, određena kombinacija oznaka se iscrpljuje – ne mogu istovremeno da postoje dva identična naziva domena različitih registranata.

Nast.

- Registracijom se stiče subjektivno pravo na nematerijalnom dobru ali ne i subjektivno pravo koje se u ovo vrijeme ne smatra pravom intelektualnog vlasništva.
- To pravo jeste isključivo i po prirodi stvara izvjesna ovlaštenja.
- Ekonomski značaj ovog prava u današnjem svijetu je izniman.

Sukob registrovanog domena i prava živa

- U praksi se javiti sukob između naziva internet domene koja je registrovana i koja je idnetična ili bitno slična oznaci koja je zaštićena žigom drugog subjekta prava.
- Budući da se radi o dva zasebna prava nominalno ne postoji sukob, ali uslje dprakse „cybersquatting-a“ odnosno nesavjesnog registrovanja domena sa svrhom izdejstvovanja novčanih naplata od nosilaca žigova mora se ovo pitanje urediti.

Nast.

- Sporovi ovodom registracije naziva domena se mogu rješavati na dva načina:
- A) pokretanjem postupka zbog povrede žiga pred nadležnim sudom, ili
- B) pokretanjem postupka alternativnog rješavanja sporova

Postupak alternativnog rješavanja sporova - ADR

- Sličan arbitraži
- Spor u materijalnom pravu se ne rješava primjenom pravila žigovnog prava već primjenom posebnih pravila za rješavanje sporova povodom registracije naziva domena.
- U svijetu postoji nekoliko centara za alternativno rješavanje sporova povodom registracije naziva domena, akreditovani od strane ICANN-a i WIPO-a
- Primjenjuju se Uniformna pravila za rješavanje sporova povodom registracije naziva domena UDRP koja su osmislili Internet korporacija za dodijeljena imena i brojeve (ICANN) i Svjetska organizacija za intelektualno vlasništvo (WIPO).

Nast.

- Primjenom uniformnih pravila za rješavanje sporova povodom registracije naziva internet domena panel može naložiti prenos registracije naziva domena sa tuženog na tužioca ukoliko su ispunjeni sljedeći uslovi:
 - Registrovan naziv internet domena je istovjetan ili bitno sličan tužiočevoj žigom zaštićenoj oznaci, što može stvoriti zabunu i dovesti u zabludu učesnike u prometu;
 - Registrant nema pravo ili legitiman interes da koristi naziv internet domena
 - Naziv internet domena je registrovan i korišten nesavjesno

**GRANE PRAVA INTELEKTUALNOG
VLASNIŠTVA U RAZVOJU**

ZAŠTITA TRADICIONALNOG ZNANJA

Slučaj „Enola“ graha

MDICA UNIVERSITAS

Slučaj basmati riže i tumerika

Primjer biljke „Hudija“ i Teff brašna

Ponuđena definicija WIPO-a za tradicionalno znanje

- „Tradicionalno znanje“ kao široki opis subjektne materije, općenito uključuje intelektualno i nematerijalno kulturalno nasljeđe, prakse i sisteme znanja tradicionalnih zajednica, uključujući autohtonih i lokalnih zajednica.
- Drugim riječima, tradicionalno znanje u općem smislu podrazumjeva sadržaj samog znanja kao i tradicionalne kulturalne izražaje, uključujući distingtivne znakove i simbole koji su povezani sa tradicionalnim znanjem.

The image features a circular seal in the background. The seal has a gold outer ring with the text "FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVNIKENSIS" in grey. Inside this is a grey ring with the text "PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA U TRAVNIKU" in white. The center of the seal is gold and contains a white silhouette of a figure holding a scale of justice. The figure is blindfolded and has a sword at their feet. The text "ZAŠTITA TRADICIONALNOG KULTUROLOŠKOG IZRAŽAJA" is overlaid in the center of the seal in a bold, black, sans-serif font.

**ZAŠTITA TRADICIONALNOG
KULTUROLOŠKOG IZRAŽAJA**

Kolumbijski matrimonijalni šeširi

Kikoj „fijasko“

Tradicionalni kulturalni izražaj

- WIPO koristi izraze „tradicionalni kulturalni izražaj“ i „izražaji folklora“ kada se odnosi na materijalne i nematerijalne oblike u kojima tradicionalno znanje i kulture su izražene, komunicovane i manifestovane.
- Primjeri uključuju tradicionalnu muziku, izvedbe, narative, imena i simbole, dizajne i arhitekturne oblike.

The background features a large, semi-transparent circular seal of the Faculty of Law, University of Travnik. The seal contains a central figure of a person sitting at a desk with a scale of justice. The text around the seal reads 'PRVI FAKULTET UNIVERZITETA U TRAVNIKU' at the top and 'IURIDICA UNIVERSITAS TRAVNIKENSIS' at the bottom.

**DA NETKO ŽELI DA KORISTI
SEVDALINKU KAO MUZIČKU
PODLOGU PORNOGRAFSKOG
URADKA – NA KOJI NAČIN BI MOGLI
SPRIJEČITI TO LICE?**

The background of the slide features a large, semi-transparent watermark of the seal of the Faculty of Law, University of Trnava. The seal is circular and contains a central figure of a person holding a scale of justice. The text around the seal includes 'PRÁVNÍ FAKULTET UNIVERZITETA U TRÁVNI' at the top and 'IURIDICA UNIVERSITAS TRÁVNIKENSIS' at the bottom.

**POSEBAN PROBLEM KOD OVOG
OBLIKA PRAVA INTELEKTUALNOG
VLASNIŠTVA JE PITANJE AKTIVNE
LEGITIMACIJE ZA PRAVNU ZAŠTITU!**

**ZAŠTITA OD KOMERCIJALNE
APROPRIJACIJE LIČNOSTI I ZAŠTITA
PERSONALNOSTI**

Osobna neimovinska dobra kao objekti građanskog prava i prava intelektualnog vlasništva

- Pravni poredak pruža pravnu zaštitu povodom izvjesnih ličnih neimovinskih dobara.
- Neki od tih ličnih neimovinskih dobara su intuitu personae – vezane za ličnost subjekta prava i stoga neprenosive na druga lica ili pravnim poslovima inter vivos ili mortis causa
- Druga ta lična neimovinska dobra mogu se prenesti na druga lica ili se drugim licima može dati dozvola na izvjesno djelovanje povodom istih.

Osobna neimovinska dobra fizičkog lica

- Život
- Tjelesni integritet i zdravlje
- Duševni integritet i zdravlje
- Ugled
- Čast
- Dostojanstvo
- Ime
- Privatnost osobnog života
- Privatnog porodičnog života
- Sloboda
- Drugi

Osobna neimovinska dobra pravnog lica

- Sva ona koja pripadaju fizičkom licu osim onih koji su vezani za biološku bit fizičke osobe
- Između ostalog ta prava su:
 - Naziv odnosno firma,
 - Poslovna tajna
 - Ugled i dobar glas
 - Čast
 - Sloboda privređivanja
 - Druge.

Nast.

- Subjekti prava koji su nosioci konkretnih subjektivnih prava povodom osobnih neimovinskih dobara mogu, u zakonom određenim granicama, raspolagati tim svojim izvjesnim neimovinskim dobrima.
- Stoga mogu ulaziti u građanskopravne odnose povodom istih uključujući i u pravne poslove.
- Najčešće to su pravni poslovi kojima se dopušta korištenje npr. imena, slike, glasa, itd.
- Najčešće obaveza nosioca takvog prava će biti trpljenje korištenja takvog dobra od strane drugog lica.

Nast.

- Ukupnost osobnih neimovinskih dobara koja pripadaju izvjesnom individualnom subjektu prava čine osobnost ili personalnost tog subjekta prava.

Pojam osobnosti ili personalnosti

- Osobnost ili personalnost je ukupnost neimovinskih dobara koja pripadaju izvjesnom individualnom subjektu prava na osnovu postojanja pravnog subjektiviteta tog subjekta prava.
- Osobnost nastaje sticanjem pravnog subjektiviteta (ovo smo bradili kod subjekata prava)

Pravo osobnosti odnosno personalnosti

- Pravo osobnosti je skup subjektivnih prava odnosno relevantnih ovlaštenja koja subjektu prava priznaju norme objektivnog prava povodom osobnih neimovinskih dobara tog subjekta prava.

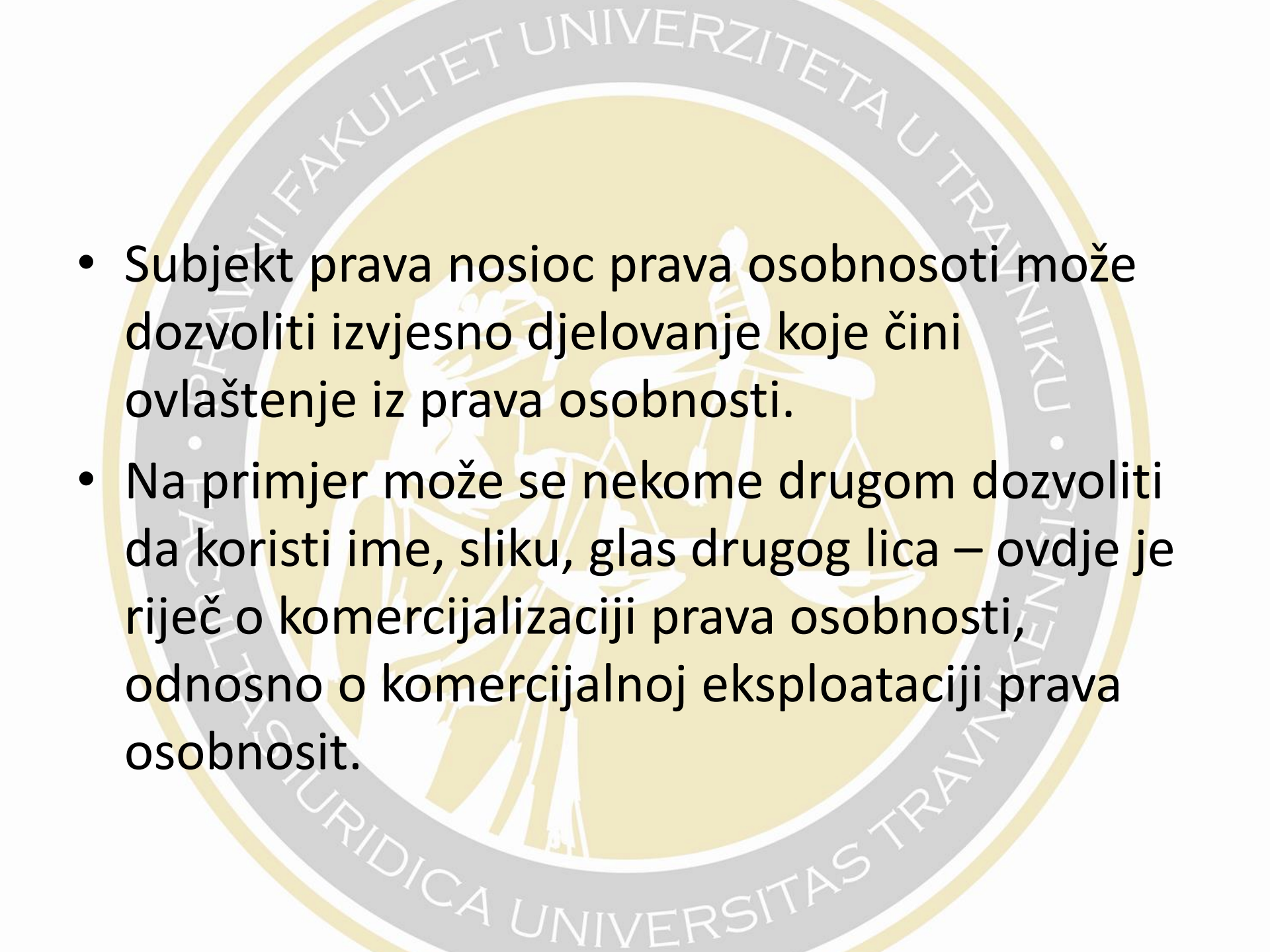
Priroda ovlaštenja iz prava osobnosti

Raspolaganje

Zaštita
prema trećim

Pravna priroda prava osobnosti

- Neimovinsko pravo
- Apsolutno djelovanje – erga omnes
- Strogo osobno – intuitu personae
- Neprenosivo odnosno neotuđivo pravnim poslovima inter vivos
- Neotuđivo, odnosno neprenosivo pravnim poslovima mortis causa – nenasljedivo.

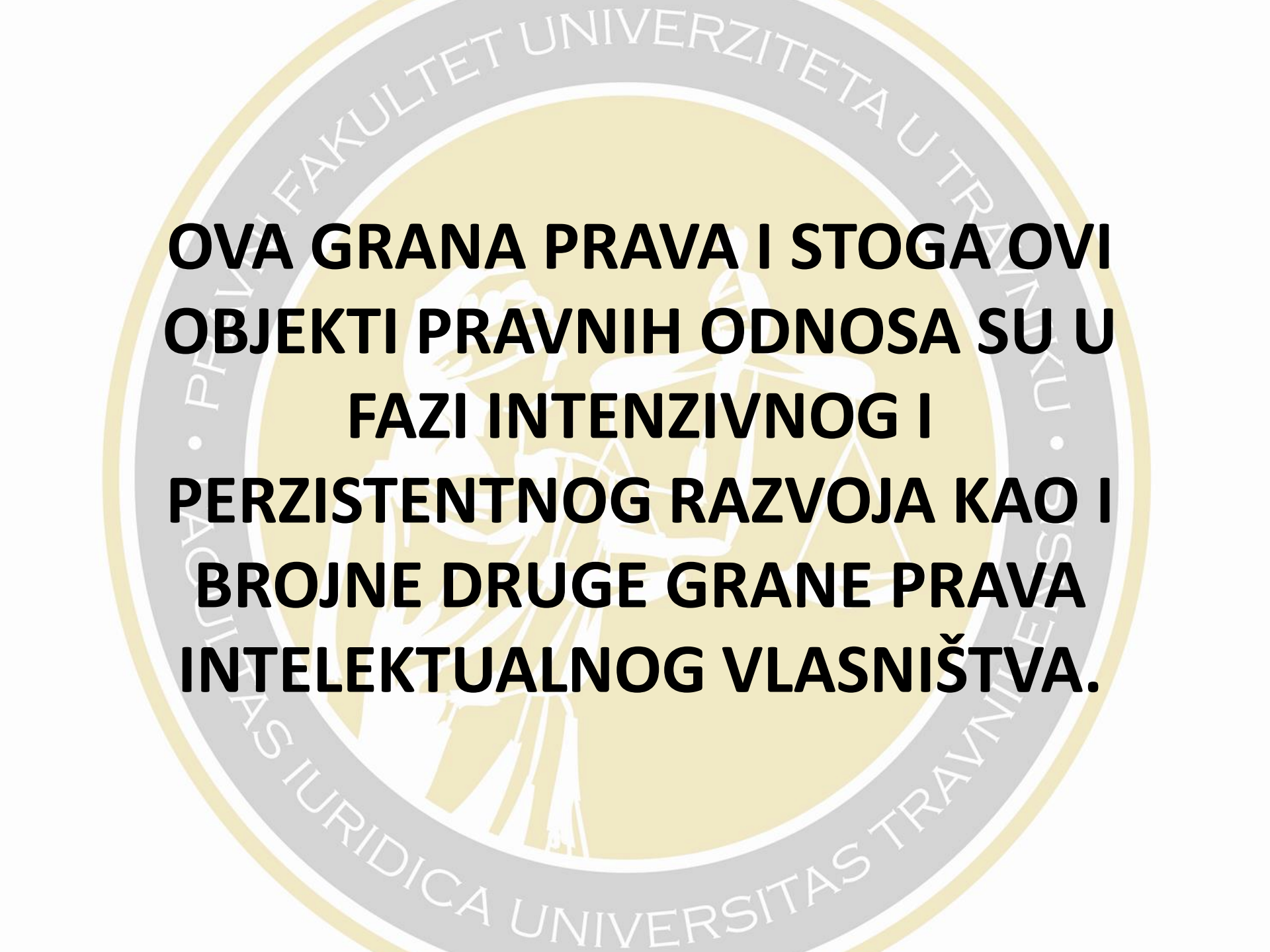
-
- Subjekt prava nosioc prava osobnosti može dozvoliti izvjesno djelovanje koje čini ovlaštenje iz prava osobnosti.
 - Na primjer može se nekome drugom dozvoliti da koristi ime, sliku, glas drugog lica – ovdje je riječ o komercijalizaciji prava osobnosti, odnosno o komercijalnoj eksploataciji prava osobnosti.

U uporednom pravu nalazimo sljedeće vrste prava osobnosti

- Pravo na život, pravo na tjelesni integritet, sloboda kretanja, seksualna sloboda, zaštita tijela nakon smrti (prava osobnosti u fizičkom smislu); pravo na odnose sa bližnjima, pravo na poštivanje bližnjih, pravo na osjećaj za bračnom vezom, pravo na afektivnu vrijednost (prava osobnosti u afektivnom smislu); pravo na ime i druge oznake identiteta, pravo na sliku i glas, pravo na privatni život, pravo na čast (prava osobnosti u društvenom smislu); pravo na odlučivanje, pravo na informaciju, pravo na ekonomsku slobodu, pravo umjetničkog stvaranja i pravo na zaborav (ostala prava osobnosti).

**INTERESANTAN SLUČAJ PRAVA NA
ZABORAV!**

**OVA GRANA PRAVA I STOGA OVI
OBJEKTI PRAVNIH ODNOSA SU U
FAZI INTENZIVNOG I
PERZISTENTNOG RAZVOJA KAO I
BROJNE DRUGE GRANE PRAVA
INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA.**

Literatura:

Slobodan M. Marković: Pravo intelektualne svojine, Magistrat, Sarajevo, 2007. str. 267-355.

Petar Klarić, Martin Vedriš: Građansko pravo, XII. Neizmijenjeno izdanje, Narodne Novine, Zagreb, 2009.: Osobna neimovinska dobra – str. 94-106.

Korištena je ekstenzivno knjiga Pravo intelektualnog vlasništva Prof. Markovića i Popovića od Magistrata iz 2015. godine.

Relevantne pozitivne odredbe raznih domaćih i međunarodnih izvora prava.

Opšte karakteristike individualnih subjektivnih prava intelektualnog vlasništva

- apsolutnost i relativnost;
- isključivost;
- negativna pasivnost i pozitivna aktivnost;
- teritorijalnost;
- neformalnost i automatski nastanak subjektivnog autorskog prava, formalnost nastanka subjektivnih prava industrijskog vlasništva;
- ograničenost;
- drugi.

Sticanje prava intelektualnog vlasništva

- Subjektivna prava intelektualnog vlasništva se mogu steći originarno – stvaranjem intelektualne tvorevine koja je intelektualnopravno zaštićena, priznanjem od strane nadležnog državnog tijela (gdje primjereno), odnosno derivativno, ukoliko nosilac prava prenese pravnim poslom na drugo lice subjektivno pravo intelektualnog vlasništva te univerzalnom sukcesijom.

Nasljeđivanje prava intelektualnog vlasništva

- NB – Knjiga kaže drugačije!
- Nasljeđivanje - S obzirom na svoju vezanost za ličnost titulara, ličnopravna ovlaštenja su nasljeđiva.
- Znači, u slučaju smrti titulara dolazi do pravne sukcesije.
- Nasljednik postaje titularom ovlaštenja koje štiti ličnost njegovog pretka.
- Član 63. ZAISP-a
- Autorsko pravo kao cjelina, osim prava pokajanja, predmet je nasljeđivanja. Na prenošenje autorskog prava nasljeđivanjem primjenjuju se propisi o nasljeđivanju, ako ovim Zakonom nije drugačije određeno.

**PRAVO POKAJANJA JE NEPRENOSIVO
NITI PRAVNIM POSLOVIMA INTER
VIVOS NITI PRAVNIM POSLOVIMA
MORTIS CAUSA!
OVO PRAVO PRESTAJE SMRĆU AUTORA.**

Promet ličnopравnih ovlaštenja

- Promet inter vivos – Ličnopравna (moralna) ovlaštenja u pravu intelektualnog vlasništva su po pravilu neprenosiva pravnim poslovima inter vivos usljed činjenice da su vezana za ličnost svog izvornog titulara, intuitu personae (stvaraoca intelektualne tvorevine).
- Moralna prava se po pravilu mogu prenositi samo pravnim poslovima mortis causa i to prvenstveno univerzalnom sukcesijom.

Promet imovinskoopravnih ovlaštenja

- Za razliku od ličnopravnih ovlaštenja imovinskoopravna ovlaštenja ili prava u pravu intelektualnog vlasništva su prenosiva pravnim poslovima inter vivos i mortis causa.
- Kao opće pravilo ne postoje posebna ograničenja na promet imovinskoopravnim ovlaštenjima subjekata prava intelektualnog vlasništva.

Promet imovinskopравnih ovlaštenja

- Imovinskopравna ovlaštenja koja su sadržana u pojedinim subjektivnim pravima intelektualnog vlasništva čine sastavni dio imovine svog titulara, te su podobna za promet, kako pravnim poslovima *mortis causae*, tako i *inter vivos*.
- Subjektivna prava intelektualnog vlasništva, koja se sastoje samo od imovinskopравnih ovlaštenja, mogu biti predmet prometa u cjelini ili u dijelovima, bez ograničenja.

Nast.

- Promet *inter vivos* imovinskopravnih ovlaštenja se odvija na osnovu ugovora ili *ex lege* (kad je to izričito predviđeno u zakonu).
- U slučaju smrti titulara, imovinskopravna ovlaštenja se nasljeđuju po opštim pravilima nasljeđivanja.
- Ukoliko je titular pravno lice koje je prestalo sa postojanjem, imovinskopravna ovlaštenja prelaze na njegovog sukcesora (ukoliko on postoji).

Konstitutivni oblik prometa

- Konstitutivni oblik prometa imovinskopravnih ovlaštenja je takav oblik prometa u kojem imovinskopravna ovlaštenja ostaju kod svog izvornog titulara, ali se iz njih izvodi jedno ili više užih ovlaštenja, koja obrazuju (konstituišu) novo subjektivno pravo korištenja predmeta zaštite na ime ličnosti drugog lica (sticacoca).
- Kad do konstitutivnog oblika prometa imovinskopravnih ovlaštenja dolazi na osnovu ugovora, onda se govori o **ustupanju** (a ne prenosu!) imovinskopravnih ovlaštenja.

Konstitutivni oblik prometa

- Prilikom ustupanja imovinskopravnih ovlaštenja, ustupilac i sticalac pravnim poslom definišu predmetne, sadržinske, prostorne i vremenske karakteristike subjektivnog ovlaštenja odnosno prava koje biva konstituisano i prenešeno na ovaj način.
- Singularni pravni sljednik koji je strana ovog pravnog posla postaje ovlaštenikom subjektivnog autorskog ovlaštenja odnosno prava koje je konstituisano iz jedinstvenog subjektivnog prava autora ili nosioca prava kao druge strane pravnog posla a na pravnoj osnovi pravnog posla u pitanju.
- Sadržaj tog prava i njegove granice će biti definisane prostorno, sadržinski, prostorno i vremenski iz tog pravnog posla.

Konstitutivni oblik prometa

- Konstitutivni način prometa isključivim subjektivnim imovinskopравnim ovlaštenjima autora ili nosioca prava može biti učinjen na
 - 1. isključiv ,ili**
 - 2. neisključiv način.**

Translativni oblik prometa

- Translativni oblik prometa isključivih imovinskopravnih ovlaštenja je takav oblik prometa kod kojeg dolazi do prenosa (cesije) tih ovlaštenja sa jednog na drugo lice.
- Prenosilac ovlaštenja prestaje biti titularom ovlaštenja, dok sticalac postaje novim titularom tih istih ovlaštenja.

**PRAVNI PROMET AUTORSKOM
PRAVU U ZAISP-U**

Čl. 64 ZAIŠP-a

- (1) Autorsko pravo kao cjelina je neprenosivo.
- (2) Autor ne može prenijeti na drugo lice autorska moralna prava.
- (3) Autor može ugovorom ili drugim pravnim poslom prenijeti na drugo lice pojedinačna imovinska ovlaštenja (autorska imovinska prava) i druga prava autora, osim ako ovim Zakonom nije drugačije određeno.

Čl. 66 ZAISP-a

- (1) Prava koja su ovim Zakonom data autoru, uključivši pravo ostvarivanja sudske zaštite, pripadaju drugom nosiocu autorskog prava u obimu u kojem su zakonom ili pravnim poslom prenesena na njega, ako ovim Zakonom nije drugačije određeno.
- (2) Aktivna legitimacija za ostvarivanje zaštite prava svojih članova, prema ovom Zakonu, u sudskim i drugim službenim postupcima pripada i kolektivnim organizacijama, sindikalnim organizacijama i profesionalnim udruženjima osnovanim radi zaštite autorskih i srodnih prava.

Čl. 65 ZAISP-a

- (1) Autorsko pravo ne može biti predmet prinudnog izvršenja. Predmet prinudnog izvršenja mogu da budu samo imovinske koristi koje potiču od korištenja autorskog djela.
- (2) Prinudno izvršenje nije dopušteno u vezi s autorskim pravom na nedovršenim djelima i na neobjavljenim originalima.

**OPĆE AUTORSKO UGOVORNO
PRAVO**

Čl. 73 ZAISP-a

- Prijenos pojedinačnih autorskih imovinskih prava ili pojedinačnih drugih prava autora može biti sadržajno, prostorno ili vremenski ograničen.

Čl. 74 ZAISP-a

- (1) Neisključivi prijenos prava ovlašćuje nosioca da na ugovoreni način iskorištava autorsko djelo, pored autora i drugih nosilaca prava.
- (2) Isključivi prijenos prava ovlašćuje nosioca da samo on na ugovoreni način iskorištava autorsko djelo uz isključivanje autora i svih drugih lica od korištenja djela.
- (3) Neisključivi prijenos prava, koji je autor ugovorio prije nego što je ugovorio isključivi prijenos, ima pravni učinak u odnosu na nosioca isključivog prava, osim ako ugovorom između autora i nosilaca neisključivih prava nije drugačije utvrđeno.

Čl. 75 ZAISP-a

- (1) Ako ovim Zakonom ili ugovorom nije drugačije određeno, smatra se da je dogovoren neisključiv prijenos, da prijenos važi samo za teritoriju Bosne i Hercegovine i da važi samo za vrijeme koje je uobičajeno za prijenos prava iskorištavanja autorskih djela određene vrste.
- (2) Ako ugovorom nisu utvrđeni vrsta i obim pojedinačnih autorskih imovinskih prava koja se prenose na nosioca, smatra se da su prenesena samo ona prava i samo u onom obimu koji je potreban za postizanje cilja ugovora.

Čl. 76 ZAISP-a

- (1) Pojedinačna autorska imovinska prava ili pojedinačna druga prava autora prenose se zasebno, osim ako ovim Zakonom ili ugovorom nije drugačije određeno.
- (2) Pri prijenosu prava reproduciranja djela ne prenosi se i pravo njegovog pohranjivanja u elektronskoj formi i pravo njegovog zvučnog ili vizuelnog snimanja, ako ovim Zakonom ili ugovorom nije drugačije određeno.
- (3) Pri prijenosu prava distribuiranja primjeraka djela ne prenosi se i pravo njihovog uvoza, ako ovim Zakonom ili ugovorom nije drugačije određeno.
- (4) Pri prijenosu prava davanja u zakup fonograma ili videograma na kojima je snimljeno autorsko djelo autor zadržava pravo na primjerenu naknadu za svako davanje u zakup. Autor se ne može odreći prava iz ovog stava.

ČI. 79 ZAISP-a

- Ništava je svaka ugovorna odredba čiji je cilj da autor prenese na drugo lice:
 - a) autorsko pravo kao cjelinu,
 - b) moralna autorska prava,
 - c) autorska imovinska prava na svim svojim budućim djelima,
 - d) autorska imovinska prava za još nepoznate načine iskorištavanja svog djela.

Čl. 80 ZAISP-a

- (1) Pravni poslovi kojima se prenose autorska imovinska prava ili druga prava autora, ili kojima se daju dozvole za iskorištavanje autorskih djela moraju biti u pisanoj formi, osim ako ovim Zakonom nije drugačije određeno.
- (2) Pravni posao koji nije zaključen u formi iz stava (1) ovog člana bit će valjan ako su ugovorne strane u cjelini ili u pretežnom dijelu ispunile obaveze koje iz njega proizlaze. U tom slučaju sve sporne i nejasne odredbe pravnog posla u pogledu vrste i obima prenesenih prava tumače se u korist autora.

Čl. 81 ZAISP-a

- (1) Smatra se da se prijenos autorskih imovinskih prava ili drugih prava autora uvijek vrši uz naknadu, osim ako se dokaže suprotno.
- (2) Ako naknada nije bila određena, ona se određuje prema uobičajenim visinama naknada za pojedinu vrstu djela, prema obimu i trajanju iskorištavanja djela i prema drugim okolnostima slučaja.
- (3) Ako se iskorištavanjem autorskog djela ostvari prihod koji je očito nesrazmjeran ugovorenoj ili određenoj naknadi, autor ima pravo tražiti izmjenu ugovora radi određivanja njegovog pravičnijeg udjela u tom prihodu, odnosno ponovno određivanje visine naknade.
- (4) Autor se ne može odreći prava iz stava (3) ovog člana.

Imenovani ugovori autorskog prava

Izdavački ugovor

Ugovor o izvođenju

Ugovor o stvaranju djela po narudžbi

Ugovor o filmskoj produkciji

Izdavački ugovor – Čl. 85 ZAISP-a

- (1) Izdavačkim ugovorom autor se obavezuje da prenese na izdavača pravo reproduciranja svog djela štampanjem ili drugim sličnim postupkom i pravo distribuiranja primjeraka djela (pravo izdavanja), a izdavač se obavezuje da djelo na ugovoreni način reproducira i distribuira (izda) i autoru za to plati ugovorenu naknadu.
- (2) Izdavački ugovor za pojedinačno određeno djelo može da sadrži i saglasnost o klupskom izdanju, džepnom izdanju, periodičnom izdavanju u nastavcima, prijenosu prava prevođenja na pojedinačno određeni jezik, te pravo izdavanja prevedenog djela, kao i druga imovinska prava.

Ugovor o izvođenju

- Član 95. ZAISP-a
- (Opća odredba)
- Ugovorom o izvođenju djela autor prenosi korisniku pravo javnog recitiranja, javnog izvođenja ili javnog scenskog prikazivanja svog djela, a korisnik se obavezuje da će djelo na ugovoreni način koristiti i za to autoru platiti naknadu.
- Član 96. ZAISP-a
- (Obaveze korisnika)
- Korisnik je dužan omogućiti autoru pristup izvođenju djela, ostvariti tehničke uslove za izvođenje koji osiguravaju poštivanje autorskih moralnih prava, te autoru ili njegovom zastupniku dostaviti program, druge publikacije i javne kritike izvođenja, ako ugovorom nije drugačije određeno.

Ugovor o stvaranju djela po narudžbi –

Čl. 98 ZAISP-a

- (1) Ugovorom o stvaranju autorskog djela po narudžbi autor se obavezuje da stvori određeno autorsko djelo i primjerak tog djela preda naručiocu, a naručilac se obavezuje da će autoru za to platiti ugovorenu naknadu.
- (2) Naručilac ima pravo da nadzire posao i daje autoru uputstva i zahtjeve u vezi sa izgledom i sadržajem djela ako time ne zadire u nerazumnoj mjeri u autorovu slobodu naučnog ili umjetničkog stvaralaštva.
- (3) Autorsko pravo na djelu po narudžbi, osim prava distribuiranja, zadržava autor, ako ovim Zakonom ili ugovorom nije drugačije određeno. Na ugovor o autorskom djelu po narudžbi primjenjuju se na odgovarajući način propisi kojima se uređuje ugovor o djelu.

Sui generis vrsta autorskog djela - kolektivno autorsko djelo

- Član 99. ZAISP-a
- (Kolektivno djelo)
- (1) Kolektivnim autorskim djelom smatra se djelo stvoreno na podsticaj i u organizaciji fizičkog ili pravnog lica (naručilac) u čijem stvaranju je učestvovao veliki broj lica, te koje se objavljuje i koristi pod imenom naručioca (enciklopedije, leksikoni, zbornici, almanasi i slično).
- (2) Za stvaranje kolektivnog djela zaključuje se poseban ugovor. Ako nisu ispunjeni uslovi iz stava (1) ovog člana, takav ugovor je ništav.
- (3) Ako ugovorom nije drugačije određeno, smatra se da su sva autorska imovinska prava i druga prava autora na kolektivnom djelu isključivo i neograničeno prenesena na naručioca.

Ugovor o filmskoj produkciji - Čl. 113

ZAISP-a

- (1) Odnosi između filmskog producenta i koautora audiovizuelnog djela i autora doprinosa tom djelu, kao i odnosi između samih autora uređuju se ugovorom o filmskoj produkciji, koji mora biti u pisanoj formi.
- (2) Zaključenjem ugovora o filmskoj produkciji smatra se da su koautori isključivo i neograničeno prenijeli na filmskog producenta sva svoja autorska imovinska prava na audiovizuelnom djelu, njegovom prijevodu, njegovim audiovizuelnim preradama i fotografijama nastalim u vezi s produkcijom audiovizuelnog djela, ako ugovorom nije drugačije određeno.
- (3) Koautorima audiovizuelnog djela pripada posebna naknada za svako preneseno autorsko imovinsko pravo ili drugo pravo autora.

Nast.

- (4) Zaključenjem ugovora o filmskoj produkciji smatra se da su autori doprinosa isključivo i neograničeno prenijeli na filmskog producenta pravo korištenja njihovih doprinosa za dovršenje audiovizuelnog djela.
- (5) Nezavisno od odredbi st. (1), (2) i (4) ovog člana:
 - a) koautori zadržavaju isključivo pravo daljnje prerade audiovizuelnog djela u drugi umjetnički oblik,
 - b) autori doprinosa zadržavaju pravo da svoje doprinose audiovizuelnom djelu odvojeno iskorištavaju, ako se time ne zadire u prava filmskog producenta,
 - c) koautori zadržavaju pravo na pravičnu naknadu od filmskog producenta za svako davanje u zakup primjeraka audiovizuelnog djela.

Nast.

- (6) Koautori i autori doprinosa ne mogu se odreći prava iz stava (5) ovog člana.
- (7) Filmski producent obavezan je da najmanje jednom godišnje šalje koautorima izvještaj o visini ostvarenih prihoda za svaki oblik dopuštenog korištenja audiovizuelnog djela

**UGOVORI O PROMETU PRAVA
INDUSTRIJSKOG VLASNIŠTVA**

-
UGOVOR O LICENCI

**UGOVOR O LICENCI JE UGOVOR KOJIM
SE VRŠI KONSTITUTIVNI PROMET
PRAVA INDUSTRIJSKOG VLASNIŠTVA.**

Pojam

- Ugovorom o licenci se iz subjektivnog prava industrijskog vlasništva izvodi ili derivira jedno ili više konkretnih subjektivnih individualnih imovinskopравnih ovlaštenja koja se, kao novo individualno subjektivno pravo konstituišu te prenose na ime sticaoca kao druge strane ugovora o licenci.
- Ugovor o licenci je uređen Zakonom o obligacionim odnosima *lex generalis* i individualnim zakonima kojima se uređuju individualne grane prava intelektualnog vlasništva *lex specialis*.

ZOO o Ugovoru o licenci

- Član 686
- Ugovorom o licenci obavezuje se davalac licence da sticaocu licence ustupi, u cjelini ili djelimično, pravo iskorištavanja pronalaska, tehničkog znanja i iskustva, žiga, uzorka ili modela, a sticalac licence se obavezuje da mu za to plati određenu naknadu.
- Član 687
- Ugovor o licenci mora biti zaključen u pismenoj formi.
- Član 688
- Licenca za iskorištavanje patentiranog pronalaska uzorka ili modela ne može biti zaključena za vreme duže od trajanja zakonske zaštite tih prava.

Nast.

- Član 689
- (1) Ugovorom o licenci sticalac licence stiče isključivo pravo iskorištavanja predmeta licence samo ako je to izričito ugovoreno (isključiva licenca).
- (2) Ostale mogućnosti iskorištavanja predmeta licence zadržava davalac licence.
- (3) Ako u ugovoru o licenci nije naznačeno o kakvoj je licenci reč, smatra se da mu je data neisključiva licenca.
- Član 690
- (1) Pravo iskorištavanja predmeta licence može biti prostorno ograničeno samo ako to nije protivno propisima o jedinstvenom tržištu.
- (2) Ako ugovorom o licenci nije prostorno ograničeno pravo iskorištavanja predmeta licence, smatra se da je licenca prostorno neograničena.

Nast.

- Ugovor o licenci je poseban ugovor vezan za pravo industrijskog vlasništva kojim se vrši ustupanje određenih ovlaštenja koja iz takvog prava proizilaze;
- Ugovorom o licenci obavezuje se davalac licence da njenom sticaocu ustupi pravo iskorištavanja subjektivnog prava patenta, žiga, industrijskog dizajna, topografije integrisanog kola, a sticalac se obavezuje da za to plati određenu naknadu;

Ugovor o licenci

- **Predmet ugovora** - prenos prava korištenja patenata, žiga, dizajna, topografije i know-how;
- **Pravo na korištenje** se može ustupiti u cjelini ili djelimično;
- Ugovor o licenci je imenovani, dvostruko obavezni, teretni, komutativni ugovor za koji je predviđena pismena forma;
- Licenca traje najduže dok traje zakonska zaštita prava koje se prenosi;

Nast.

- Obaveze davaoca licence:
 - davanje dozvole za djelovanje koje čini sadržaj subjektivnog prava čiji je promet predmet ugovora o licenci
 - predaja predmeta zaštite i ugovora (izum, oznaka...),
 - davanje uputstva i objašnjenja,
 - jemstva i garantovanja,
 - drugi ;
- Obaveze sticaoca licence:
 - iskorištavanje predmeta zaštite i ugovora,
 - čuvanje tajnosti predmeta,
 - obezbjeđenje određenog kvaliteta,
 - isplata naknade (relativno najvažnija odredba);

Vrste ugovora o licenci

- Postoji nekoliko vrsta ugovora o licenci:
 - 1. po teritorijalnom kriteriju: prostorno ograničeni i prostorno neograničeni;
 - 2. po vremenu trajanja: ugovori na određeno i neodređeno vrijeme;
 - 3. prema oblasti primjene prava : licenca za proizvodnju, licenca za upotrebu, licenca za prodaju, licenca za uvoz i izvoz;
 - 4. prema vrsti ovlaštenja: isključive i neisključive;
 - Isključive licence su one kod kojih sticalac stiže isključivo pravo iskorištavanja predmeta ugovora, a ako to nije slučaj, onda se radi o neisključivoj licenci; Ako sticalac prava ustupi svoje pravo korištenja, onda se radi o podlicenci;
 - 5. prema pravnom osnovu postoje: ugovorne i zakonske licence;

**UGOVOR O LICENCI PRESTAJE:
PROTEKOM ODREĐENOG
VREMENA, OTKAZOM, SMRĆU,
STEČAJEM ILI LIKVIDACIJOM;**

Čl. 70 Zakona o patentu

- (1) Patent može biti predmet ugovora o potpunom ili djelimičnom prijenosu prava, kao i predmet ugovora o licenci.
- (2) Ugovorom o licenci ustupa se pravo na iskorištavanje zaštićenog izuma.
- (3) Ugovor o prijenosu prava, kao i ugovor o licenci zaključuju se uz uslove i na način koji su propisani posebnim propisima koji uređuju pitanje obaveznih odnosa.
- (4) Za zaključivanje ugovora o prijenosu prava, kao i ugovora o licenci potreban je pristanak svih nosilaca prava.

Čl. 70 ZOP-a – Nast.

- (5) Prijenos prava i licenci imaju učinak prema trećim licima od datuma upisa u Registar prijava патената, odnosno Registar патената.
- (6) Upis licencije u Registar iz stava (5) ovog člana vrši se na zahtjev jedne od ugovornih strana i objavljuje u službenom glasilu.
- (7) Odredbe ovog člana na odgovarajući način primjenjuju se i na zaključivanje ugovora o prijenosu, kao i ugovora o licenci koji za predmet imaju prava iz prijave патента, konsenzualnog патента i svjedodžbe o dodatnoj zaštiti.
- (8) Rješenje o odbijanju zahtjeva za priznanje патента nema retroaktivan učinak na ugovor o prijenosu prava iz prijave, odnosno ugovor o licenci ako je i u mjeri u kojoj je taj ugovor izvršen, osim ako je prenosilac, odnosno davalac licence postupao nesavjesno.
- (9) Upis u Registar i objavljivanje iz stava (6) ovog člana bliže se uređuju provedbenim propisom.

Čl. 60 Zakona o žigu

- (1) Nosilac žiga, odnosno podnosilac prijave, može ugovorom o licenci ustupiti pravo korištenja žiga, odnosno prava iz prijave, i to za sve ili samo za neke vrste robe ili usluge.
- (2) Ugovor o licenci iz stava (1) ovog člana sastavlja se u pisanoj formi i mora da sadrži: naznaku ugovornih strana, broj žiga ili broj prijave, vrijeme trajanja licence, robu, odnosno usluge za koje se licenca daje i obim licence.
- (3) Ugovor o licenci iz stava (1) ovog člana upisuje se u odgovarajući registar na zahtjev nosioca žiga, odnosno podnosioca prijave ili sticatelja prava.

Čl. 60 ZOŽ-a – Nast.

- (4) Upisivanje ugovora o licenci iz stava (1) ovog člana u odgovarajući registar proizvodi pravno djelovanje prema trećim licima od datuma upisivanja.
- (5) Institut donosi rješenje o upisivanju ugovora o licenci iz stava (1) ovog člana u odgovarajući registar.
- (6) Kolektivni žig i žig garancije ne mogu biti predmet ugovora o licenci.
- (7) Odredbe ovog člana koje se odnose na ugovor o licenci shodno se primjenjuju i na ugovor o franšizi.

Čl. 64 Zakona o industrijskom dizajnu

- (1) Nosilac industrijskog dizajna, odnosno podnosilac prijave, može ugovorom o licenci ustupiti pravo korištenja registriranog industrijskog dizajna, odnosno prava iz prijave.
- (2) Ugovor o licenci iz stava (1) ovog člana sastavlja se u pisanoj formi i mora da sadrži: naznačenje ugovornih strana, broj registriranog industrijskog dizajna ili broj prijave, vrijeme trajanja licence i obim licence.
- (3) Ugovor o licenci iz stava (1) ovog člana upisuje se u odgovarajući registar na zahtjev nosioca industrijskog dizajna, odnosno podnosioca prijave ili sticatelja prava.

Čl. 64 ZID-a – Nast.

- (4) Upisivanje ugovora o licenci iz stava (1) ovog člana u odgovarajući registar proizvodi pravno djelovanje prema trećim licima od datuma upisivanja.
- (5) O upisivanju ugovora o licenci iz stava (1) ovog člana u odgovarajući registar Institut donosi posebno rješenje.
- (6) Odredbe ovog člana koje se odnose na ugovor o licenci shodno se primjenjuju i na ugovor o franšizi.

Prinudna licenca (nije ugovor o licenci)

- Prinudna licenca je oblik sadržinskog ograničenja subjektivnog prava industrijskog vlasništva ona koju nosilac prava daje po naredbi nadležnog državnog organa drugom licu koje je tražilo ustupanje prava na privredno iskorištavanje zaštićenog pronalaska;
- Potreba za licencom postoji onda kada nosilac patenta samostalno ne iskorištava odobreni patent, ali ne ustupa pravo korištenja drugom licu ili kada postoje dva zavisna patenta, pa se jedan od njih ne može koristiti bez drugog, a nosilac odbija da ga ustupi;

Zakonska licenca (nije vrsta ugovora o licenci)

- U određenim slučajevima je moguće reproduciranje i izvjesno drugo autorskopravno relevantno djelovanje bez dozvole autora ili nosioca prava uz obavezu plaćanja nakade, takvi slučajevi predstavljaju sadržinsko ograničenje subjektivnog prava autora a dozvola za takvo djelovanje se naziva zakonska licenca;
- Zakonska licenca je uređena odredbom člana 41 ZAISP-a.

**DRUGI UGOVORI PRAVA
INTELEKTUALNOG VLASNIŠVA**

Ugovor o cesiji

- Ugovor o cesiji je poseban ugovor kojim se u potpunosti prenose prava industrijskog vlasništva te eventualno prenosiva autorska prava, pri čemu sticalac (cesionar) stiže sva prenosiva imovinska prava koja čine predmet ugovora, a prenosilac zadržava eventualno moralna prava, ukoliko je isti i autor tog autorskog djela;

Nast.

- Ugovorom o prenosu prava nosilac prava (ili podnosilac prijave) može da prenese svoje pravo u cjelini ili djelimično.
- U slučaju potpunog prenosa, sticalac (cesionar) stiče sva imovinska prava na predmetu ugovora a prenosilac zadržava samo moralna prava (ukoliko je on i pronalazač odnosno autor).
- Kod delimičnog prenosa, prenosilac, ustupa pravo samo za određeno vrijeme ili za određenu teritoriju, na primjer, prenosi se patent samo za teritoriju zemlje na kojoj je izdat a prenosilac zadržava patent u ostalim zemijama koje su mu priznale patentnu zaštitu.

Nast.

- Predmet ugovora - zaštićeno pravo na patent, žig, industrijski dizajn, topografiju integrisanog kola; Pravni promet geografskim oznakama porijekla, zbog njihovih svojstava (vezanosti za geografsko područje i za ovlašćenog korisnika) nije dozvoljen.
- Pored ovih zaštićenih prava industrijskog vlasništva, predmet ugovora o cesiji mogu da budu i nezaštićena prava kao što su tehničko znanje i iskustvo - know how, neprijavljeni pronalazak, dizajn, znak za obilježavanje robe ili usiuga i topografija.
- Predmet pravnog posla mogu eventualno da budu izvesna individualna prenosiva autorska prava.
- Ugovor se zaključuje u pismenoj formi, u suprotnom ne proizvodi pravno dejstvo;
- Moguća je i registracija ugovora, čime se obezbjeđuje pravna sugurnost u prometu ovih prava;

Drugi ugovori prava intelektualnog vlasništva

- Međutim, ustupanje korišćenja zaštićenih prava može da bude predmet i drugih ugovora - ugovora o transferu tehnologije, ugovora o ulaganju sredstava stranih lica u bosansko-hercegovačke firme, ugovora o dugoročnoj proizvodnoj kooperaciji, ugovora o franšizingu, ugovora o zakupu i dr.
- Kod ovih ugovora, ustupanje patenta, dizajna, žiga ili topografije nije isključiv predmet ugovora već jedan od elemenata ugovora, zajedno sa investicionom opremom, pružanjem tehničke pomoći, ulaganjem sredstava itd.

Ugovor o osnivanju mješovitih preduzeća

- **Mješovita preduzeća** su sva ona preduzeća u kojima postoji kombinovano strani i domaći kapital;
- **Prava int.vlasništva u ova preduzeća se unose kroz:** ulog o osnivanju mješovitog preduzeća i odredbama o licencama u ugovorima o osnivanju;
- **Predmet uloga** može biti ustupanje na korištenje patenata, žiga ili drugog oblika industrijskog vlasništva;
- **Elementi ugovora:** firma, sjedište, ime, rad, osnivački ulog, prava i obaveze osnivača prema preduzeću, trajanje ugovora;
- Ugovor se može zaključiti na određeno i neodređeno vrijeme;
- Znanja i iskustva koja na mješovito preduzeće prenese strani ulagač, ne mogu se više oduzeti;

Ugovor o ulaganju

- **Ulaganje** može biti u formi zaključenja ugovora koji ima za cilj da obezbijedi da domaća i strana pravna i fizička lica vrše određena ulaganja;
- Kao ulog mogu se pojaviti novac, stvari i prava;
- **Ugovor o ulaganju je formalni ugovor**, koji se zaključuje u pismenoj formi i mora se prijaviti, a prijava se podnosi **organu uprave nadležnom za ekonomske odnose**, a registracija se vrši kod istog organa;
- Ugovor je dvostrano obavezan, komutativan i imenovan;
- **Elementi ugovora:** ugovorne strane, označavanje preduzeća u koje se vrši ulaganje, ciljevi, poslovi, način vraćanja uloga, uslovi i način raskidanja ugovora, rješavanje sporova;

Ugovor o ulaganju

- Na osnovu sklopljenog ugovora, **strani ulagač ima slijedeća prava:**
 - 1. upravljanje ili učestvovanje u upravljanju poslovanjem preduzeća;
 - 2. prenošenje prava i obaveza iz ugovora na druge domaće ili strane ulagače;
 - 3. učestvovanje u dobiti;
 - 4. povraćaj uloga uloženog u određeno preduzeće;
 - 5. uvid u poslovne knjige;
 - 6. revizija periodičnih i godišnjih obračuna;
- Ugovor o ulaganju može biti zaključen na **određeno i neodređeno vrijeme;**

Ugovor o transferu tehnologije

- **Ugovor o transferu tehnologije** je takav ugovor kojim se istovremeno ustupa pravo korištenja zaštićenih prava (prava industrijskog vlasništva) i nezaštićenih znanja (know-how) zajedno sa opremom i tehnologijom potrebnom za privredno iskorištavanje tog znanja, a uz pružanje tehničke pomoći od strane davaoca znanja;
- **Bitna karakteristika ovog ugovora je:** zaštićena prava predstavljaju sporedni predmet ugovora, za razliku od ugovora o licenci kod kojih je to primarni predmet;

Ugovor o transferu tehnologije

- **Obaveze davaoca tehnologije:** predaja predmeta ugovora, garancija za tehnička svojstva predmeta;
- **Obaveze sticaoca:** iskorištavanje predmeta, plaćanje naknade za ustupljenu tehnologiju, obaveza podnošenja izvještaja;
- Ugovor obavezno mora biti u **pismenoj formi**, dvostrano je obavezan, komutativan, imenovan;
- Ugovor se **mora prijaviti nadležnom organu** za ekonomske odnose sa inostranstvom;
- Ugovor se **mora registrovati** i punovažan je danom upisa u registar;

Ugovor o dugoročnoj proizvodnoj kooperaciji

- **Ugovor o dugoročnoj proizvodnoj kooperaciji** je takav ugovor kojim se kooperanti koji imaju sjedište u raznim državama uzajamno obavezuju da u toku proizvodnje svaki od njih da određeni materijal ili stvari, prenese prava ili izvrši tačno određene radnje u procesu zajedničke proizvodnje, te stiče pravo učešća u raspodjeli ostvarenih prihoda i učestvuje u snošenju gubitaka ako do njih dođe;
- **Obaveze kooperanata:** davanje određenog materijala, priznavanje drugom ugovornom partneru prava na učešće u raspodjeli prihoda;
- **Prava kooperanata:** pravo da zahtijeva od drugog kooperanta da da određeni materijal, pravo da zahtijeva učešće u raspodjeli prihoda;

Ugovor o dugoročnoj proizvodnoj kooperaciji

- **Odgovornosti kooperanata:** odgovornost za nekvalitetnu isporuku, odgovornost za nakandu štete, prema trećem licu odgovara samo jedan kooperant;
- **Predmet ugovora:** materijal, određena prava, određene radnje;
- Ovaj ugovor je dvostrano obavezan, neimenovan, komutativan, formalan;
- **Ugovor se mora zaključiti u pismenoj formi** i prijaviti organu uprave nadležnom za ekonomske odnose sa inostranstvom, u roku od 30 dana od dana zaključenja;
- Ovaj ugovor je nastao krajem **19.vijeka**, i prvi put se javlja u SAD- u, a kasnije i u Evropi;

Ugovor o franšizingu

- **Ugovor o franšizingu** je takav ugovorni odnos između davaoca i primaoca franšize u kome davalac nudi da održi trajni interes u poslovanju primaoca franšize u oblastima kao što su **know-how**, dok se primalac obavezuje da posluje pod zajedničkom firmom, spoljnim izgledom ili postupku koji pripada davaocu;

Karakteristike ugovora o franšizingu

- franšizing je ne samo ugovorni odnos nego i metoda kooperacije između preduzeća;
- davalac franšize je i vlasnik prava isključive upotrebe firme, žiga, oznake;
- davalac franšize stavlja na raspolaganje pravo korištenja skupa proizvoda i usluga;
- primalac franšize mora obavezno i u potpunosti iskorištavati taj skup;
- za uzvrat davalac franšize prima naknadu;
- na taj način se čuva imidž robnog ili uslužnog žiga.

Ugovor o franšizingu

- **Ugovor o franšizingu** je ugovor obaveznog prava kojim jedno lice ustupa drugom licu ekonomske prednosti stečene klijentele;
- Ugovor se može zaključiti u **pismenoj** i **usmenoj** formi;
- **Predmet ugovora** o franšizingu je ustupanje prava iskorištavanja franšize u zamjenu za izravnu ili posrednu financijsku naknadu. Tim ugovorom jedna strana, davalac franšize, ustupa drugoj strani, primaocu franšize, prava iskorištavanja franšize u svrhu marketinga, prodaje određenih vrsta robe i/ili usluga.
- **Obaveze davaoca franšize:** ustupanje prava isključive prodaje robe, pružanje pomoći, izbor materijala, vršenje nadzora, pružanje dopunskih usluga;
- **Obaveze primaoca franšize:** primjena svih uputstava o poslovanju, investiranje, nabavka robe od davaoca franšizinga, čuvanje poslovne tajne kojom se štiti know-how ili neregistrovana prava industrijskog vlasništva;

Joint venture ugovor

- Ovaj ugovor predstavlja posao uz zajednički rizik, odnosno zajedničko ulaganje sredstava kojim se ugovorne strane obavezuju da će uložiti određena sredstva radi zajedničkog poslovanja, a u cilju postizanja i podjele ostvarenog profita, odnosno gubitka;
- **Sličan je ugovoru o ulaganju**, ali se od njega razlikuje po tome što se ovdje radi o realizaciji jednog posla, odnosno poduhvata;
- **Predmet ugovora** može biti raznolik, pa i zajedničko ulaganje u razvoj nekog proizvoda koje predstavlja pravo intelektualnog vlasništva, ali je bitno da se ne može ugovarati za nedozvoljene poslove - suprotne moralu.
- Ugovor mora biti u **pismenoj** formi;

**ZAŠTITA INTELEKTUALNIH TVOREVINA
NASTALIH IZVRŠENJEM UGOVORA O
RADU**

Autorsko djelo stvoreno u radnom odnosu

- Član 100. ZAISP-a
 - (Pretpostavka prijenosa prava na poslodavca)
- (1) Ako autorsko djelo stvori zaposlenik u izvršavanju svojih radnih obaveza ili prema uputstvima poslodavca, smatra se da su sva autorska imovinska prava isključivo prenesena na poslodavca za period od pet godina od dana završetka takvog djela, ako ugovorom ili drugim aktom nije drugačije određeno.
- (2) Nakon isteka roka iz stava (1) ovog člana prava poslodavca prestaju tako što se vraćaju autoru, osim ako je poslodavac prije isteka tog roka zatražio njihov ponovni isključivi prijenos bez ograničenja. U tom slučaju autoru pripada pravo na odgovarajuću naknadu za daljnje iskorištavanje njegovog djela.

Nast.

- Član 101. ZAISP-a
- (Posebne odredbe o prijenosu prava)
- (1) Nezavisno od odredbi člana 100. ovog Zakona, autor zadržava isključivo pravo korištenja djela stvorenog u radnom odnosu u okviru svojih sabranih djela.
- (2) Nezavisno od odredbi člana 100. ovog Zakona, smatra se da su autorska imovinska prava i druga prava autora na bazi podataka i na kolektivnom djelu isključivo i neograničeno prenesena na poslodavca, ako ugovorom nije drugačije određeno. Prijenos prava na kompjuterskom programu stvorenom u radnom odnosu uređuje se odredbom člana 103. ovog Zakona.

Nast.

- Član 103.
- (Kompjuterski program stvoren u radnom odnosu ili po narudžbi)
- Ako je kompjuterski program stvorio zaposlenik u izvršavanju svojih obaveza ili prema uputstvima poslodavca, ili ako ga je stvorio autor na osnovu ugovora o narudžbi, smatra se da su sva autorska imovinska prava na takvom programu isključivo i u cjelini prenesena na poslodavca ili naručioca, ako ugovorom nije drugačije utvrđeno.

Izum stvoren u radnom odnosu

- Član 65. Zakona o patentu
- (Izum stvoren u radnom odnosu)
- Pravo na podnošenje prijave patenata za izum stvoren u okviru radnog odnosa uređuje se posebnim propisom, općim aktima poslodavca ili ugovorom o radu.

Literatura:

Slobodan M. Marković: Pravo intelektualne svojine, Magistrat, Sarajevo, 2007. str. 196-238.

Relevantne norme kao što je ukazano u prezentaciji

Mehanizmi zaštite prava intelektualnog vlasništva

● Građanskopravna zaštita

● Krivičnopravna zaštita

● Prekršajnopravna zaštita

● Upravnopravna zaštita

● Međunarodnopravna zaštita

Mehanizmi zaštite prava intelektualnog vlasništva

- Prava intelektualnog vlasništva mogu biti povrijeđena od strane svakog lica koje nije nositeljem prava djelujući bez dozvole ili validne pravne osnove na način koji čini sadržaj subjektivnog prava intelektualnog vlasništva ili djelujući izvan okvira dozvole ili pravne osnove.
- Djelovanje koji čini povredu prava intelektualnog vlasništva može u isto vrijeme biti i civilni delikt, krivično djelo, prekršaj i dr. te povodom istih se može primjeniti sankcija koja korespondira pravozaštitnom zahtjevu koji se ostvaruje.

Nast.

- Povreda individualnog subjektivnog prava intelektualnog vlasništva neophodno nanosi štetu nosiocu prava, predstavlja civilni delikt te će biti sankcionisana mjerama građanskopravne zaštite prava intelektualnog vlasništva.
- Ako je djelovanje povrede subjektivnog prava intelektualnog vlasništva takve prirode da nosi osobenosti krivičnog djela takvo djelovanje će biti sankcionisano krivičnom pravnom zaštitom a što, naravno, ne isključuje primjenu mehanizama građanskopravne zaštite povodom iste povrede subjektivnog prava intelektualnog vlasništva.

Nast.

- Ukoliko je u pitanju djelovanje koje odgovara sadržaju prekršaja uređenog relevantnim odredbama relevantnih pravnih normi prekršaj tada će se primjenjivati sankcije koje su predviđene tim relevantnim odredbama koji definišu takvo djelovanje prekršajem.
- Djelovanje državnih organa posebno povodom nadzora legalnosti djelovanja subjekata u zaštiti prava intelektualnog vlasništva ali i konkretno djelovanje za olakšavanje i povećanje dokazivosti predmeta zaštite čini upravnopravnu zaštitu prava intelektualnog vlasništva.
- U slučajevima zaštite objekata prava intelektualnog vlasništva sa elementom inostranosti kao mehanizam prevazilaženja načela teritorijalnosti ili fascilitacije registracije i zaštite relevantnih objekata prava riječ je o međunarodnopravnoj zaštiti prava intelektualnog vlasništva.

**GRAĐANSKOPRAVNA ZAŠTITA
PRAVA INTELEKTUALNOG
VLASNIŠTVA**

**NB: PRAVO INTELEKTUALNOG
VLASNIŠTVA JE PRIVATNO PRAVO, I
TO PRIVATNO GRAĐANSKO PRAVO!**

Čl. 150 ZAISP-a

- (1) Lice čija su prava iz ovog Zakona povrijeđena može tražiti zaštitu tih prava i naknadu štete od njihovog povredioca prema općim pravilima o naknadi štete, ako ovim Zakonom nije drugačije određeno.
- (2) Jednaku zaštitu može tražiti lice kojem prijete stvarna opasnost da će njegova prava iz ovog Zakona biti povrijeđena.

Čl. 156 ZAISP-a

- (1) Ako je isključivo pravo iz ovoga Zakona povrijeđeno, nosilac tog prava može zahtijevati:
 - a) utvrđivanje učinjene povrede,
 - b) zabranu daljnjeg vršenja učinjene povrede i budućih sličnih povreda prestankom ili suzdržavanjem od radnji koje to pravo vrijeđaju,
 - c) uklanjanje stanja nastalog povredom prava,
 - d) povlačenje predmeta povrede iz privrednih tokova uz uvažavanje interesa trećih savjesnih lica,
 - e) potpuno uklanjanje predmeta povrede iz privrednih tokova,
 - f) uništenje predmeta povrede,
 - g) uništenje sredstava koja su isključivo ili u pretežnoj mjeri namijenjena ili se upotrebljavaju za činjenje povreda i koja su vlasništvo povredilaca,
 - h) prepuštanje predmeta povrede nosiocu prava uz plaćanje troškova proizvodnje,
 - i) objavljivanje presude.

Nast.

- (2) Pri odlučivanju o zahtjevima iz stava (1) tač. c) do h) ovog člana sud će uzimati u obzir sve okolnosti slučaja, naročito srazmjernost između težine učinjene povrede i zahtjeva, kao i interes ovlaštenog lica da se osigura efektivna zaštita prava. Odredbe stava (1) tač. c) i f) ovog člana ne primjenjuju se na izgrađene arhitektonske objekte, osim ako je uništenje objekta svrsishodno, uzimajući u obzir sve okolnosti slučaja, a naročito manju vrijednost objekta.
- (3) U postupku protiv lica čije su usluge bile upotrijebljene za povredu prava, a postojanje te povrede već je pravosnažno ustanovljeno u postupku prema trećem licu, pretpostavlja se da povreda prava postoji.

Čl. 157 ZAISP-a

- (1) Za sve povrede prava iz ovog Zakona važe opća pravila o naknadi štete i odgovornosti za štetu, ako ovim Zakonom nije drugačije određeno.
- (2) Povredilac prava dužan je platiti nosiocu prava odštetu u obimu koji se određuje prema općim pravilima o naknadi štete, ili u obimu koji odgovara ugovorenoj ili uobičajenoj naknadi za zakonito korištenje djela ili predmeta srodnih prava određene vrste.

Čl. 158 ZAISP-a

- (1) Ako je autorsko imovinsko pravo iz ovog Zakona povrijeđeno namjerno ili krajnjom nepažnjom, nosilac prava može od povredioca tražiti naknadu do trostrukog iznosa ugovorene, a ako nije ugovorena, od odgovarajuće uobičajene naknade.
- (2) Pri odlučivanju o zahtjevu za plaćanje penala sud će uzimati u obzir sve okolnosti slučaja, a naročito obim nastale štete, stepen krivice povredioca, obim ugovorene ili uobičajene naknade i preventivni cilj penala.
- (3) Ako je nastala šteta veća od penala iz stava (1) ovog člana, nosilac prava ovlašten je da traži razliku do iznosa naknade potpune štete.

Čl. 159 ZAISP-a

- Nezavisno od naknade imovinske štete, kao i u slučaju da takve štete nema, autor ili izvođač mogu tražiti da se dosudi pravična novčana odšteta za pretrpljenu duševnu bol zbog povrede moralnih prava. Pri odlučivanju o zahtjevu sud će uzimati u obzir sve okolnosti slučaja, a naročito intenzitet i trajanje duševne boli uzrokovane povredom moralnih prava.

Čl. 81 ZOŽ-a

- (1) Povredom žiga ili prava iz prijave, ako žig bude naknadno priznat, smatra se svako neovlašteno korištenje zaštićenog znaka u smislu člana 49. ovog Zakona.
- (2) Povredom iz stava (1) ovog člana smatra se i podražavanje, transkripcija i transliteracija zaštićenog znaka.
- (3) Povredom iz stava (1) ovog člana smatra se i dodavanje znaku riječi "tip", "način", "po postupku" i sl.

Čl. 82 ZOŽ-a

- (1) Za sve povrede prava iz ovog Zakona važe opća pravila o naknadi štete i odgovornosti za štetu, osim ako ovim Zakonom nije drugačije određeno.
- (2) Lice koje povrijedi žig dužno je platiti nosiocu prava odštetu u obimu koji se određuje prema općim pravilima o naknadi štete, ili u obimu koji odgovara ugovorenoj ili uobičajenoj naknadi za zakonito korištenje žiga.

Čl. 83 ZOŽ-a

- (1) Ako je povreda žiga učinjena namjerno ili krajnjom nepažnjom, nosilac žiga može od lica koje je žig povrijedilo tražiti naknadu do trostrukog iznosa ugovorene, a ako nije ugovorena, od odgovarajuće uobičajene licencne naknade koju bi primio za korištenje žiga.
- (2) Pri odlučivanju o zahtjevu za plaćanje penala sud će uzimati u obzir sve okolnosti slučaja, a naročito obim nastale štete, stepen krivice povredioca, iznos ugovorene ili uobičajene licencne naknade i preventivni cilj penala.
- (3) Ako je nastala šteta veća od penala iz stava (1) ovog člana, nosilac prava ovlašten je da traži razliku do iznosa naknade potpune štete.

Čl. 84 ZOŽ-a

- (1) Tužbu zbog povrede žiga, odnosno prava iz prijave može podnijeti nosilac žiga, podnosilac prijave, sticatelj isključive licence, korisnik kolektivnog žiga uz saglasnost nosioca kolektivnog žiga i korisnik žiga garancije uz saglasnost nosioca žiga garancije.
- (2) Postupak po tužbi zbog povrede prava iz prijave sud će prekinuti do konačne odluke Instituta o podnesenoj prijavi.
- (3) Ako je pred Institutom, odnosno sudom, pokrenut postupak iz čl. 69. ili 73. ovog Zakona, sud koji postupava po tužbi iz člana 79. ovog Zakona dužan je prekinuti postupak do konačne odluke Instituta ili suda.

Čl. 85 ZOŽ-a

- Tužba zbog povrede žiga, odnosno povrede prava iz prijave, može se podnijeti u roku od tri godine od dana kada je tužilac saznao za povredu i učinioca, a najkasnije u roku od pet godina od dana kad je povreda prvi put učinjena.

Čl. 80 ZOŽ-a

- (1) U slučaju povrede žiga ili prava iz prijave žiga ako žig bude priznat, tužilac može tužbom da zahtijeva:
 - a) utvrđivanje povrede prava,
 - b) zabranu daljnjeg vršenja učinjene povrede i budućih sličnih povreda prestankom ili uzdržavanjem od radnji koje to pravo povređuju,
 - c) uklanjanje stanja nastalog povredom prava,
 - d) povlačenje predmeta povrede iz privrednih tokova uz uvažavanje interesa trećih savjesnih lica,
 - e) potpuno uklanjanje predmeta povrede iz privrednih tokova,
 - f) uništenje predmeta kojima je izvršena povreda prava,
 - g) uništenje sredstava koja su isključivo ili u pretežnoj mjeri namijenjena ili se upotrebljavaju za činjenje povreda i koja su vlasništvo povredilaca,
 - h) prepuštanje predmeta povrede nosiocu prava uz naknadu troškova proizvodnje,
 - i) naknadu imovinske štete i opravdanih troškova postupka,
 - j) objavljivanje presude o trošku tuženog.

Čl. 80 ZOŽ-a – nast.

- (2) Pri odlučivanju o zahtjevima iz stava (1) tač. c), d), e), f), g) i h) ovog člana sud je dužan da uzme u obzir sve okolnosti slučaja, naročito srazmjer između težine učinjene povrede i zahtjeva, kao i interes ovlaštenog lica za osiguravanje efektivne zaštite prava.
- (3) U postupku protiv lica čije su usluge bile upotrijebljene za povredu prava, a postojanje te povrede već je pravosnažno ustanovljeno u postupku prema trećem licu, pretpostavlja se da povreda prava postoji.
- (4) Postupak po tužbi iz stava (1) ovog člana je hitan.

The background features a circular seal of the Faculty of Law, University of Trnava. The seal is rendered in a light, semi-transparent style. It contains a central figure of a person sitting on a scale of justice, with a book and a laurel wreath. The text around the inner circle reads "PRÁVNÍ FAKULTETA UNIVERZITETA U TRAVNIKA" and the outer ring contains "IURIDICA UNIVERSITAS TRAVNIKENSIS".

**NB!: DRUGI PRAVNI IZVORI PRAVA
INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA SADRŽE
EFEKTIVNO ANALOGNE ODREDBE.**

Građanskopravna zaštita

- U slučajevima kada se nosilac prava intelektualnog vlasništva uznemirava u vršenju svojih prava ili se osporava autorstvo, žig ili neko drugo pravo intelektualnog vlasništva, tada im kao sredstvo zaštite stoje na raspolaganju **tužbe** u cilju ostvarivanja **građanskopravne zaštite**.
- **Tužbu može podići:**
 - nosilac priznatog prava;
 - korisnik oznake zemlje porijekla;
 - nosilac isključive licence žiga;
 - korisnik kolektivnog žiga;
 - autor;
 - interpretator, proizvođač videograma, proizvođač emisije, proizvođač baze podataka;
 - sticalac isključivih ovlaštenja na autorska i srodna prava;
 - eventualno druga lica.

Građanskopravna zaštita

- Sva ova lica tužbu mogu podnijeti u određenom roku – najčešće je to **3 godine** od dana kad je tužilac saznao za povredu (subjektivan rok), odnosno **5 godina** od učinjene povrede (objektivan rok).
- Isto tako, moguće je istovremeno podići više tužbi i jedna drugu neće isključivati.
- Da bi tužba bila osnovana mora postojati povreda prava, a pod njom se podrazumijeva neovlašteno djelovanje koje čini sadržaj subjektivnog prava intelektualnog vlasništva bez dozvole ili validne pravne osnove prvenstveno ali ne i isključivo u proizvodnji i prometu određenog prava intelektualnog vlasništva.

Vrste tužbenih zahtjeva

- **Zahtjev za utvrđivanje** – tužbeni zahtev je usmjeren na utvrđivanje postojanja ili nepostojanja određenog subjektivnog prava intelektualnog vlasništva i identitet lica nosioca tog prava.
- **Zahtjev za osudu na činidbu** – tužbeni zahtjev usmjeren na to da lice koje je tuženo učini određenu činidbu bilo da je to naknada štete ili drugo djelovanje kojim se sanira povreda prava intelektualnog vlasništva.
- **Zahtjev za otklanjanje stanja stvorenog povredom prava** – tužbeni zahtjev kojim se želi postići da se ukloni stanje i posljedice nastali povredom prava intelektualnog vlasništva tako što se traži, na primjer, da se unište ili preinače predmeti kojima je nanesena povreda materijaliziranjem nematerijalnog dobra kao predmeta zaštite prava intelektualnog vlasništva ili djelovanje druge vrste sa ciljem da se ukloni mogućnost ponovnog vršenja takve povreda.
- **Zahtjev za naknadu štete** – tužbeni zahtjev kojim se želi postići da nosilac subjektivnog prava bude remuneriran odnosno da se saniraju štetne posljedice na imovinu tog lica usljed štetnog djelovanja lica koje je povrijedilo subjektivno pravo intelektualnog vlasništva nosioca prava.

Dodatni mogući tužbeni zahtjevi

- **naknada štete** koja je pričinjena, a koja je nastala neovlaštenom upotrebom, raspolaganjem, podražavanjem ili nedopuštenim djelovanjima koji čine sadržaj subjektivnog prava intelektualnog vlasništva vezanim za predmet zaštite a po pravilu vezani i za imovinu lica koje je nosilac tog prava;
- **objavlivanje presude** u sredstvima javnog informisanja na trošak tuženog, i koja može da ima i materijalne efekte na njegovo poslovanje;
- **uništenje ili preinačenje predmeta** kojima se povreda nanosi; i/ili
- **privremeno ili trajno oduzimanje** ili isključenje iz prometa predmeta ili zabrana započelih djelatnosti kojima bi se mogla nanijeti povreda.

Građanskopravna zaštita

- Da bi se pravo na građanskopravnu zaštitu **ostvarilo** potrebno je da postoje, pored povrede, i drugi uslovi, kao što su: odgovornost lica koje je pravo povrijedilo, protivpravnost djelatnosti povrede, da je pretrpljena šteta i da postoji uzročna veza između protivpravne djelatnosti i nastale štete.
- Kod nas ne postoje specijalizovani sudovi za intelektualno vlasništvo kako je to uobičajeno u mnogim zemljama.
- U BiH **prvostepenu nadležnost** za rješavanje građanskih/privrednih sporova iz oblasti prava intelektualnog vlasništva imaju opštinski sudovi u Federaciji, a u Republici Srpskoj specijalizirani privredni sudovi.
- **Drugostepena nadležnost** je na kantonalnim sudovima u Federaciji, odnosno okružnim sudovima u Republici Srpskoj. O vanrednim pravnim lijekovima u Federaciji odlučuje Vrhovni sud Federacije, a u Republici Srpskoj Vrhovni sud Republike Srpske.

Član 163 ZAISP-a

- (1) Ako sud odluči da će izvesti predloženi dokaz koji se nalazi kod suprotne strane, ta strana dužna je na zahtjev suda predati dokazna sredstva kojima raspolaže.
- (2) Stav (1) ovog člana odnosi se i na bankovnu, finansijsku i poslovnu dokumentaciju koja je pod kontrolom suprotne strane, ako se radi o povredi koja dostiže obim komercijalne djelatnosti.
- (3) U postupku izvođenja dokaza primjenjuju se odgovarajuće odredbe zakona kojim se uređuje parnični postupak, osim ako je ovim Zakonom drugačije određeno.
- (4) Sud mora poslije izvođenja dokaza, prema stavu (1) ovog člana, osigurati zaštitu povjerljivih podataka stranaka i voditi brigu o tome da se sudski postupak ne zloupotrebljava isključivo s namjerom pribavljanja povjerljivih podataka suprotne stranke.

Privremene mjere u autorskom pravu

– Čl. 160 ZAISP-a

- (1) Sud će odrediti privremenu mjeru radi osiguranja zahtjeva prema odredbama ovog Zakona ako predlagač učini vjerovatnim:
 - a) da je nosilac prava iz ovog Zakona i
 - b) da je njegovo pravo povrijeđeno ili da prijeti stvarna opasnost od povrede.
- (2) Nosilac prava mora učiniti vjerovatnom i jednu od sljedećih pretpostavki:
 - a) opasnost da će ostvarivanje zahtjeva biti onemogućeno ili znatno otežano,
 - b) da je privremena mjera potrebna radi sprečavanja nastanka štete koju će kasnije biti teško popraviti, ili
 - c) da pretpostavljeni povredilac, donošenjem privremene mjere koja bi se kasnije u postupku pokazala kao neopravdana, ne bi pretrpio veće negativne posljedice od onih koje bi bez donošenja takve privremene mjere pretrpio nosilac prava.

Čl. 160 ZAISP-a - Nast.

- (3) Nosilac prava koji predlaže da se donese privremena mjera bez prethodnog obavješćavanja i saslušanja suprotne strane dužan je, osim uslova iz st. (1) i (2) ovog člana, da učini vjerovatnim da bi bilo kakvo odgađanje donošenja privremene mjere prouzrokovalo nosiocu prava nastanak štete koju bi bilo teško popraviti. U slučaju donošenja privremene mjere prema odredbama ovog stava, sud će rješenje o privremenoj mjeri dostaviti suprotnoj strani odmah poslije njenog provođenja.
- (4) Nosilac prava ne mora dokazivati opasnost da će ostvarivanje zahtjeva biti onemogućeno ili znatno otežano ako učini vjerovatnim da će predložena privremena mjera pretpostavljenom povrediocu uzrokovati samo neznatnu štetu. Uzima se da opasnost postoji ako bi trebalo ostvarivati zahtjeve u inozemstvu.

Čl. 160 ZAISP-a - Nast.

- (5) Sud može odrediti za osiguranje zahtjeva, prema stavu (1) ovog člana, bilo koju privremenu mjeru kojom se može postići cilj osiguranja, a naročito:
 - a) da se pretpostavljenom povrediocu zabrane radnje kojima se povređuje pravo iz ovog Zakona,
 - b) da se oduzmu, uklone iz prometa i pohrane predmeti povrede i sredstva povrede koji su isključivo ili u pretežnoj mjeri namijenjeni, odnosno upotrebljavaju se za činjenje povreda.
- (6) Ako je mjera određena prije podnošenja tužbe, sud će u rješenju odrediti i rok u kojem predlagač mora da podnese tužbu radi opravdanja te mjere. Rok ne može biti duži od 20 radnih dana, odnosno 31 kalendarskog dana od dana dostavljanja rješenja predlagaču, zavisno od toga koji rok ističe kasnije.
- (7) Sud mora odlučiti o prigovoru protiv rješenja o privremenoj mjeri u roku od 30 dana od dana podnošenja odgovora na prigovor, odnosno od isteka roka za podnošenje tog odgovora.
- (8) U postupku za donošenje privremene mjere primjenjuju se odredbe Zakona o parničnom postupku, ako ovim Zakonom nije drugačije određeno.

Osiguranje dokaza u autorskom pravu

– Čl. 161 ZAISP-a

- (1) Sud će donijeti rješenje o osiguranju dokaza ako predlagač učini sudu vjerovratnim:
 - a) da je nosilac prava iz ovog Zakona,
 - b) da je njegovo pravo povrijeđeno ili da prijeti stvarna opasnost od povrede,
 - c) da će dokazi o toj povredi biti uništeni ili kasnije neće moći biti izvedeni.
- (2) Nosilac prava koji traži da se donese rješenje o osiguranju dokaza bez prethodnog obavještanja i saslušanja suprotne strane dužan je da, osim uslova iz stava (1) ovog člana, učini vjerovratnim i postojanje opasnosti da će dokazi o povredi, zbog radnji protivnika, biti uništeni, ili se kasnije neće moći izvesti. U slučaju donošenja odluke o osiguranju dokaza prema odredbama ovog stava, sud će rješenje o osiguranju dostaviti suprotnoj strani odmah poslije izvođenja dokaza.

Čl. 161 ZAISP-a - Nast.

- (3) Sud može rješenjem iz stava (1) ovog člana odrediti da se izvede bilo koji dokaz, a naročito:
 - a) uviđaj prostorija, poslovne dokumentacije, inventara, baza podataka, kompjuterskih memorijskih jedinica ili drugih stvari,
 - b) oduzimanje uzoraka predmeta povrede,
 - c) pregled i predaju dokumenata,
 - d) određivanje i saslušanje vještaka,
 - e) saslušanje svjedoka.
- (4) Osiguranje dokaza može se tražiti i poslije pravosnažno okončanog postupka, ako je to potrebno radi pokretanja postupka prema vanrednim pravnim lijekovima ili za vrijeme takvog postupka.

Čl. 161 ZAISP-a – Nast.

- (5) U postupku osiguranja dokaza, prema odredbama ovog člana, primjenjuju se odredbe Zakona o parničnom postupku, a koje se odnose na sudske mjere osiguranja, osim ako ovim Zakonom nije drugačije određeno. Postupak osiguranja dokaza je hitan.
- (6) Ako se kasnije pokaže da je prijedlog za osiguranje dokaza neopravdan ili ako nosilac prava taj prijedlog ne opravda, suprotna strana ima pravo tražiti:
 - a) vraćanje oduzetih predmeta,
 - b) zabranu upotrebe pribavljenih informacija,
 - c) naknadu štete.
- (7) Sud mora u postupku osiguranja dokaza, prema odredbama ovog člana, osigurati zaštitu povjerljivih podataka stranaka i voditi brigu o tome da se sudski postupak ne zloupotrebljava isključivo s namjerom pribavljanja povjerljivih podataka suprotne strane.

The background of the slide is the official seal of the Faculty of Law at the University of Trnava. The seal is circular, with a gold outer ring and a grey inner ring. The text 'PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA U TRAVNIKU' is written in white along the top of the grey ring, and 'FACULTAS IURIDICA UNIVERSITAS TRAVNIKENSIS' is written along the bottom. In the center of the seal is a white silhouette of a figure holding a scale of justice, with a book resting on the scales.

**KRIVIČNOPRAVNA ZAŠTITA
PRAVA INTELEKTUALNOG
VLASNIŠTVA**

Krivičnopravna zaštita prava intelektualnog vlasništva

- Pojedina djelovanja povrede prava intelektualnog vlasništva su inkriminirana relevantnim zakonskim odredbama i stoga predstavljaju krivično djelo.
- Krivičnopravne sankcije kao modus zaštite prava intelektualnog vlasništva će se primjeniti ukoliko ima indicija da štetna radnja odgovara dispoziciji relevantne krivičnopravne norme i za koje postoji odgovarajuća krivična odgovornost.
- Svako krivično djelo je društveno opasno i protivpravno djelo izvršioca, koje je zakonom predviđeno kao krivično, a čija su obilježja sankcije prema učiniocu određena zakonom a bitna svrha sankcije je i edukativno djelovanje kako na lice tako i na zajednicu kao cjelinu.

Krivična djela povrede prava intelektualnog vlasništva u Krivičnom zakonu BiH

Čl. 242 – Zloupotreba autorskih prava

Čl. 243 – Nedožvoljeno korištenje autorskih prava

Čl. 244 – Nedožvoljeno korištenje prava proizvođača zvučne snimke

Čl. 245 – Nedožvoljeno korištenje prava radiodifuzije

Čl. 246 – Nedožvoljena distribucija satelitskog signala

Čl. 242 KZ BiH - Zloupotreba autorskih prava

- (1) Osoba koja pod svojim imenom ili pod imenom drugoga, objavi, prikaže, izvede, prenese ili na drugi način saopći javnosti tuđe djelo koje se u skladu sa zakonom Bosne i Hercegovine smatra autorskim djelom ili dozvoli da se to učini, kaznit će novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

Nast.

- (2) Kaznom iz stava 1. ovog člana kaznit će se ko bez navođenja imena ili pseudonima autora objavi, prikaže, izvede, prenese ili na drugi način saopći javnosti tuđe djelo iz stava 1. ovog člana na kojem je označeno ime ili pseudonim autora, ili na nedozvoljen način unese dijelove tuđeg djela iz stava 1. ovog člana u svoje autorsko djelo ili dozvoli da se to učini.

Nast.

- (3) Osoba koja uništi, izobličiči, nagrdi ili na drugi način bez odobrenja autora, izmijeni tuđe djelo iz stava 1. ovog člana, kaznit će novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.
- (4) Kaznom iz stava 1. ovog člana kaznit će se ko bez navođenja imena ili pseudonima umjetnika izvođača, osim ako umjetnik izvođač želi ostati anonimian, objavi, prikaže, prenese ili na drugi način saopći javnosti njegovu izvedbu.

Nast.

- (5) Kaznom iz stava 3. ovog člana kaznit će se ko uništi, izobliči, nagrdi, sakati ili na drugi način bez odobrenja umjetnika izvođača, izmijeni snimljenu izvedbu umjetnika izvođača.
- (6) Ako je učinjenjem krivičnog djela iz stava 1. do 5. ovog člana pribavljena znatna imovinska korist ili je prouzrokovana znatna šteta, a učinitelj je postupao s ciljem pribavljanja takve imovinske koristi ili prouzrokovanja takve štete, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

Čl. 243 KZ BiH - Nedoovoljeno korištenje autorskih prava

- (1) Ko bez odobrenja autora ili drugog nositelja autorskog prava, odnosno osobe koja je ovlaštena dati odobrenje kada je odobrenje prema zakonu Bosne i Hercegovine potrebno, ili protivno njihovoj zabrani, fiksira na materijalnu podlogu, reproducira, umnoži, stavi u promet, iznajmi, uveze, prenese preko državne granice, prikaže, izvede, odašilje, prenese, učini dostupnim javnosti, prevede, prilagodi, obradi, preradi ili na drugi način upotrijebi autorsko djelo, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

Nast.

- (2) Kaznom iz stava 1. ovog člana kaznit će se ko bez odobrenja umjetnika izvođača, odnosno osobe koja je ovlaštena dati odobrenje, kada je prema odredbama zakona Bosne i Hercegovine ono potrebno ili protivno njihovoj zabrani, snimi, reproducira, umnoži, stavi u promet, iznajmi, uveze, prenese preko državne granice, prikaže, izvede, odašilje, prenese, učini dostupnim javnosti ili na drugi način upotrijebi izvedbu umjetnika izvođača.

Nast.

- (3) Kaznom iz stava 1. ovog člana kaznit će se ko u namjeri da omogući neovlaštenu upotrebu autorskog djela ili izvedbe umjetnika izvođača proizvede, uveze, prenese preko državne granice, stavi u promet, iznajmi, omogući drugome upotrebu ili korištenje bilo koje vrste opreme ili sredstva kojem je osnovna ili pretežna svrha omogućiti neovlašteno otklanjanje ili osujećivanje kojeg tehničkog sredstva ili računarskog programa namijenjenog zaštiti prava autora ili umjetnika izvođača od neovlaštene upotrebe.

Nast.

- (4) Osoba kod koje se zateknu predmeti koji su bili namijenjeni ili upotrijebljeni za učinjenje, ili su nastali krivičnim djelom iz stavka 1. do 3. ovog člana, a koja je to znala ili mogla ili bila dužna znati, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do šest mjeseci.
- (5) Ako je učinjenjem krivičnog djela iz stavka 1. do 3. ovog člana pribavljena znatna imovinska korist ili je prouzrokovana znatna šteta, a učinitelj je postupao s ciljem pribavljanja takve imovinske koristi ili prouzrokovanja takve štete, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.
- (6) Predmeti koji su bili namijenjeni ili upotrijebljeni za učinjenje krivičnog djela, ili su nastali krivičnim djelom iz stava 1. do 3. ovog člana, oduzet će se i uništiti.

Čl. 244 KZBIH – Nedozvoljeno korištenje prava proizvođača zvučne snimke

- (1) Ko bez odobrenja proizvođača zvučne snimke, kada je odobrenje u skladu sa zakonom Bosne i Hercegovine potrebno, ili protivno njegovoj zabrani, emitira, umnoži izravno ili neizravno njegovu zvučnu snimku, neovlašteno stavi u promet, iznajmi, uveze, prenese preko državne granice ili učini dostupnom javnosti, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.
- (2) Kaznom iz stava 1. ovog člana kaznit će se ko bez odobrenja nositelja prava u vezi s radiodifuzijskim emisijama kada je prema zakonu Bosne i Hercegovine takvo odobrenje potrebno, ili protivno zabrani, re-emitira emisiju, ili snimi, umnoži ili stavi u promet snimku emisije.
- (3) Ako je učinjenjem krivičnog djela iz stava 1. i 2. ovog člana pribavljena znatna imovinska korist ili je prouzrokovana znatna šteta, a učinitelj je postupao s ciljem pribavljanja takve imovinske koristi ili prouzrokovanja takve štete, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.
- (4) Predmeti koji su bili namijenjeni ili upotrijebljeni za učinjenje krivičnog djela, ili su nastali krivičnim djelom iz stavka 1. do 3. ovog člana, oduzet će se i uništiti.

Čl. 245 KZBIH – Nedoovoljeno korištenje prava radiodifuzije

- (1) Ko bez odobrenja ovlaštenog distributera enkriptiranog satelitskog signala, proizvodi ili obavlja montažu, mijenja, uvozi, izvozi, prodaje, iznajmljuje ili na drugi način stavlja u promet materijalni ili nematerijalni uređaj ili sistem za dekodiranje takvog signala, ako zna ili mora znati da taj uređaj ili sistem pretežno služi za dekodiranje enkriptiranog satelitskog signala, kaznit će novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.
- (2) Ako je učinjenjem krivičnog djela iz stava 1. ovog člana pribavljena znatna imovinska korist ili je prouzrokovana znatna šteta, a učinitelj je postupao s ciljem pribavljanja takve imovinske koristi ili prouzrokovanja takve štete, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.
- (3) Predmeti koji su bili namijenjeni ili upotrijebljeni za učinjenje krivičnog djela ili su nastali krivičnim djelom iz stavka 1. i 2. ovog člana, oduzet će se i uništiti.

Čl. 246 KZBiH – Nedoovoljena distribucija satelitskog signala

- (1) Ko prima enkriptirani satelitski signal koji je dekodiran bez odobrenja njegovog ovlaštenog distributera i obavlja daljnju distribuciju takvog signala, ako zna ili mora znati da je takav signal neovlašteno dekodiran, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do šest mjeseci.
- (2) Ako je učinjenjem krivičnog djela iz stava 1. ovog člana pribavljena znatna imovinska korist ili je prouzrokovana znatna šteta, a učinitelj je postupao s ciljem pribavljanja takve imovinske koristi ili prouzrokovanja takve štete, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

PREKRŠAJNOPRAVNA ZAŠTITA

Prekršajnoppravna zaštita

- Povreda prava intelektualnog vlasništva može predstavljati i **prekršaj**.
- S obzirom da je prekršaj takva povreda pravnog poretka za koju odgovara pravno ili fizičko lice pred organom nadležnim za upravnopravnu odgovornost, a na osnovu postupka koji je pokrenuo ovlašteni organ, onda je jasno i da u oblasti industrijskog vlasništva i autorskih i srodnih prava može doći do takvih povreda koje će pokrenuti mehanizam upravnopravne zaštite.
- Nadležni su državni organi određeni relevantnim propisima.

Čl. 170 ZAISP-a

- (1) Novčanom kaznom u iznosu od 1.000 KM do 200.000 KM kaznit će se za prekršaj pravno lice, a novčanom kaznom u iznosu od 1.000 KM do 20.000 KM kaznit će se za prekršaj preduzetnik ako:
- a) bez prijenosa odgovarajućeg autorskog imovinskog prava, kada je takav prijenos potreban prema odredbama ovog Zakona, reproducira, distribuira, da u zakup, javno izvede, javno prenese, javno prikaže, javno saopći s fonograma ili videograma, radiodifuziono emitira, radiodifuziono reemitira, sekundarno koristi, emitira, učini dostupnim javnosti, preradi, audiovizuelno prilagodi ili na drugi način iskoristi autorsko djelo, odnosno njegov primjerak (čl. 21. do 33. i član 110. ovog Zakona),

Čl. 170 ZAISP-a - Nast.

- b) posjeduje primjerak kompjuterskog programa u komercijalne svrhe, a pri tome zna ili bi trebalo da zna da se radi o primjerku kojim se povređuje autorsko pravo (član 107. tačka b) ovog Zakona),
- c) bez prijenosa odgovarajućeg isključivog prava, kada je takav prijenos potreban prema odredbama ovog Zakona, reproducira, snimi, javno prenese ili radiodifuziono emitira živo izvođenje ili reproducira, učini dostupnim javnosti, distribuira ili da u zakup fonogram ili videogram sa snimljenim izvođenjem ili na drugi način iskoristi izvođenje (član 119. ovog Zakona),

Čl. 170 ZAISP-a - Nast.

- d) bez prijenosa odgovarajućeg isključivog prava, kada je takav prijenos potreban prema odredbama ovog Zakona, reproducira, distribuira, da u zakup, učini dostupnim javnosti ili na drugi način iskoristi fonogram ili videogram (čl. 127. i 132. ovog Zakona),
- e) bez prijenosa odgovarajućeg isključivog prava, kada je takav prijenos potreban prema odredbama ovog Zakona, radiodifuziono reemitira, snimi, reproducira, distribuira, učini dostupnim javnosti ili na drugi način iskoristi emisiju, odnosno njen snimak (član 136. ovog Zakona),

Čl. 170 ZAISP-a - Nast.

- f) bez prijenosa odgovarajućeg isključivog prava, kada je takav prijenos potreban prema odredbama ovog Zakona, reproducira, distribuira, da u zakup, učini dostupnim javnosti, ili na drugi način iskoristi bazu podataka, odnosno njen primjerak (član 143. ovog Zakona),
- g) ukloni ili preinači bilo koji elektronski podatak za upravljanje autorskim ili srodnim pravima (član 153. stav (1) tačka a) ovog Zakona),

Čl. 170 ZAISP-a - Nast.

- h) reproducira, distribuira, uveze radi daljnjeg distribuiranja, da u zakup ili saopći javnosti autorsko djelo ili predmet srodnih prava, odnosno njihov primjerak s kojeg je elektronski podatak o upravljanju pravima na nedopušten način uklonjen ili preinačen (član 153. stav (1) tačka b) ovog Zakona),
- i) zaobiđe efektivne tehničke mjere ili proizvede, uveze, distribuira, proda, da u zakup, oglasi za prodaju ili zakup, ili posjeduje za komercijalne svrhe tehnologiju, uređaj, proizvod, sastavni dio ili kompjuterski program, ili pruži uslugu s namjerom nedopuštenog zaobilaženja efektivnih tehničkih mjera prema članu 152. stav (2) ovog Zakona (član 152. st. (1) i (2) ovog Zakona),

Čl. 170 ZAISP-a - Nast.

- j) proizvede, uveze, distribuira, proda, da u zakup, oglasi za prodaju ili zakup, ili posjeduje za komercijalne svrhe tehnologiju, uređaj, proizvod, sastavni dio ili kompjuterski program za uklanjanje ili preinačivanje elektronskog podatka o upravljanju pravima (član 152. stav (4) ovog Zakona).

Čl. 170 ZAISP-a - Nast.

- (2) Novčanom kaznom u iznosu od 3.000 KM do 20.000 KM kaznit će se za prekršaj iz stava (1) ovog člana i odgovorno lice u pravnom licu i kod preduzetnika.
- (3) Novčanom kaznom u iznosu od 3.000 KM do 10.000 KM kaznit će se za prekršaj iz stava (1) ovog člana fizičko lice.
- (4) Predmeti koji su nastali izvršenjem prekršaja iz stava (1) ovog člana bit će oduzeti i uništeni, a predmeti, odnosno uređaji namijenjeni ili upotrijebljeni za izvršenje tih prekršaja bit će oduzeti.
- (5) Prekršajni postupak na osnovu odredbi ovog člana je hitan.

Čl. 171 ZAISP-a

- (1) Pravnom licu i preduzetniku koji učine prekršaj iz člana 170. stav (1) ovog Zakona u obavljanju djelatnosti može se izreći zaštitna mjera zabrane obavljanja djelatnosti ili dijelova djelatnosti kojima se povređuje autorsko ili srodna prava u trajanju do jedne godine, ako je učinjeni prekršaj naročito težak zbog načina izvršenja, posljedica djela ili drugih okolnosti učinjenog prekršaja.
- (2) Pravnom licu i preduzetniku koji učine prekršaj iz člana 170. stav (1) ovog Zakona u povratu izreći će se zaštitna mjera zabrane djelatnosti ili dijelova djelatnosti kojima se povređuje autorsko ili srodna prava u trajanju od najmanje jedne godine.

Čl. 172 ZAISP-a

- (Novčane kazne za onemogućavanje ostvarivanja sadržajnih ograničenja prava)
- (1) Novčanom kaznom u iznosu od 3.000 KM do 20.000 KM kaznit će se za prekršaj pravno lice ili preduzetnik ako licu koje ima zakoniti pristup primjerku autorskog djela ili predmetu srodnih prava ne osigura sredstva koja omogućuju ostvarivanje sadržajnih ograničenja prava iz člana 155. ovog Zakona.
- (2) Novčanom kaznom u iznosu od 1.500 KM do 20.000 KM kaznit će se za prekršaj iz stava (1) ovog člana i odgovorno lice u pravnom licu ili kod preduzetnika.
- (3) Novčanom kaznom u iznosu od 1.500 KM do 10.000 KM kaznit će se za prekršaj iz stava (1) ovog člana fizičko lice.

The image features a circular seal with a gold and grey color scheme. The outer ring contains the text 'PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA U TRAVNIKU' at the top and 'FACULTAS IURIDICA UNIVERSITAS TRAVNIKENSIS' at the bottom. The inner circle depicts a white silhouette of a figure holding a scale of justice. Overlaid on this seal is the text 'UPRAVNOPRAVNA ZAŠTITA' in a bold, black, sans-serif font.

UPRAVNOPRAVNA ZAŠTITA

Mehanizam funkcionisanja upravnopravne zaštite

- U osnovi, **mehanizam funkcionisanja upravne zaštite je sljedeći**: ako upravni organ, bilo na osnovu sopstvenih saznanja, bilo na osnovu prijave zainteresovanog lica, ima dovoljan osnov za sumnju da se konkretnom robom povređuje određeno pravo intelektualnog vlasništva, on je dužan da preduzme mjere kojima će privremeno spriječiti da se takva roba nađe u prometu.

Organi koji vrše upravnopravnu zaštitu prava intelektualnog vlasništva

- Institut za intelektualno vlasništvo BiH
- Tržišna inspekcija
- Carinski organi – Uprava za indirektno oporezivanje
- Ministarstvo unutrašnjih poslova, SIPA i drugi povezani organi
- Tužilaštvo
- Drugi

**ULOGA INSTITUTA U ZAŠTITI
SUBJEKTIVNIH PRAVA
INDUSTRIJSKOG VLASNIŠTVA JE
PRETHODNO DOBRO RAZRAĐENA**

The background features a large, semi-transparent seal of the Faculty of Law, University of Trnava. The seal is circular and contains a central figure of a person holding scales of justice. The text around the seal includes 'PRÁVNÍ FAKULTET UNIVERZITETA U TRAVNIKU' at the top and 'FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVNIKENSIS' at the bottom.

**ULOGA INSTITUTA U KOLEKTIVNOM
OSTVARIVANJU AUTORSKOG I
SRODNIH PRAVA JE TAKOĐE
DETALJNO OBRAZLOŽENA**

Čl. 164 ZAISP-a – Deponiranje primjeraka autorskih djela

- (1) S ciljem očuvanja dokaza ili iz drugih razloga, nosilac prava iz ovog Zakona može deponirati originale ili primjerke svojih autorskih djela ili predmeta svojih srodnih prava u Institutu za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine. Deponiranje djela upisuje se u knjigu evidencije autorskih djela koju vodi Institut za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine.
- (2) Dok se ne dokaže suprotno, smatra se da prava na djelima i predmetima srodnih prava koja su upisana u knjigu evidencije autorskih djela iz stava (1) ovog člana postoje i pripadaju licu koje je tamo naznačeno kao njihov nosilac.

Čl. 164 ZAISP-a - Nast.

- (3) Knjiga evidencije autorskih djela je javna i jedinstvena za cjelokupnu teritoriju Bosne i Hercegovine.
- (4) Ako postoji sumnja o tome da li se radi o djelu ili predmetu srodnog prava prikladnom za upis u knjigu evidencije autorskih djela, mišljenje o tome daje Institut za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine.
- (5) Odredbe ovog člana nemaju uticaja na postojanje i zaštitu prava iz ovog Zakona.
- (6) Bliže propise o načinu i formi deponiranja djela, te upisu u knjigu evidencije autorskih djela donosi Institut za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine.

The background features a large, semi-transparent circular seal of the Faculty of Law, University of Tuzla. The seal contains a central emblem with a figure and a scale, surrounded by text in both Bosnian and Latin: 'PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA U TRAVNIKU' and 'FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVNIKENSIS'.

**ZAKON O OSNIVANJU INSTITUTA ZA
INTELEKTUALNO VLASNIŠTVO BOSNE I
HERCEGOVINE (SL. GLASNIK 43/04)
UREĐUJE NADLEŽNOST INSTITUTA KAO
I DRUGA PITANJA OD RELEVANCIJE ZA
DJELOVANJE UPRAVNOPRAVNE ZAŠTITE
PRAVA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA**

Čl. 173 ZAISP-a

- (Inspekcijski nadzor)
- (1) Inspekcijski nadzor nad poštovanjem odredbi ovog Zakona u dijelu obavljanja prometa robe i usluga u prvom stepenu vrše inspekcije u Federaciji Bosne i Hercegovine, Republici Srpskoj i Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine nadležne za nadzor propisa iz oblasti prometa robe i usluga (tržišta), a u drugom stepenu ministarstva u Federaciji Bosne i Hercegovine, Republici Srpskoj i Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine nadležna za oblast prometa robe i usluga (tržišta).
- (2) Inspekcije iz stava (1) ovog člana vrše inspekcijski nadzor posredstvom nadležnih tržišnih inspektorata.

Ovlaštenja nadležnog tržišnog inspektora – Čl. 174 ZAISP-a

- (1) U provođenju inspekcijskog nadzora iz člana 173. ovog Zakona nadležni tržišni inspektor, pored općih ovlaštenja propisanih zakonom i drugim propisima kojima se uređuje postupak inspekcijskog nadzora, ovlašten je i da:
 - a) trajno oduzme robu namijenjenu prometu kojom se povređuje neko imovinsko pravo iz ovog Zakona i odredi njeno uništavanje u slučaju kada vlasnik robe ili drugo lice koje ovlašteno raspolaže robom samo izjavi da se radi o robi kojom se povređuje nečije isključivo imovinsko pravo iz ovog Zakona,
 - b) privremeno oduzme robu namijenjenu prometu za koju se opravdano posumnja da povređuje neko imovinsko pravo iz ovog Zakona i obavijesti nosioca prava ili njegovog zastupnika da u roku od pet dana može predložiti trajno oduzimanje robe,

Čl. 174 ZAISP-a - Nast.

- c) trajno oduzme robu namijenjenu prometu i odredi njeno uništavanje o trošku nosioca prava, ako nosilac prava ili njegov zastupnik u slučaju iz tačke b) ovog stava izjavi i dokaže da se radi o robi kojom se povređuje neko njegovo isključivo imovinsko pravo iz ovog Zakona,
- d) privremeno zabrani proizvodnju ili promet robe ili usluge za koju se opravdano posumnja da povređuje neko imovinsko pravo iz ovog Zakona i obavijesti nosioca prava ili njegovog zastupnika da u roku od pet dana može predložiti izricanje mjere zabrane proizvodnje prometa robe ili usluge,
- e) trajno zabrani proizvodnju i promet robe ili usluge licu koje je proizvelo ili stavilo u promet robu ili uslugu ako nosilac prava ili njegov zastupnik u slučaju iz tačke d) ovog stava izjavi ili dokaže da se radi o robi ili usluzi kojom se povređuje neko njegovo isključivo imovinsko pravo iz ovog Zakona.

Čl. 174 ZAISP-a - Nast.

- (2) Osim mjera iz stava (1) tač. c) i e) ovog člana, inspektor može licu koje je proizvelo ili stavljalo u promet robu ili uslugu kojom se povređuje neko imovinsko pravo iz ovog Zakona izreći i mjeru zabrane rada i obavljanja djelatnosti u trajanju od 30 do 90 dana.
- (3) Nosilac prava ili njegov zastupnik može u slučajevima izricanja privremenih mjera iz stava (1) ovog člana izvršiti pregled robe i prateće dokumentacije u obimu koji je potreban za utvrđivanje činjenica bitnih za podnošenje prijedloga za preduzimanje daljnjih mjera inspekcijskog nadzora iz stava (1) ovog člana koje su trajnog karaktera.

Čl. 174 ZAISP-a - Nast.

- (4) Obavještenje iz stava (1) ovog člana sadrži pouku o mogućnostima i uslovima za podnošenje prijedloga za preduzimanje daljnjih mjera inspekcijskog nadzora trajnog karaktera, obrazložene razloge zbog kojih se sumnja de se radi o robi ili usluzi kojom se povređuje neko imovinsko pravo iz ovog Zakona, detaljne podatke o robi, odnosno usluzi, vlasniku robe, odnosno pružaocu usluge, mjestu gdje se roba trenutno nalazi, odnosno gdje se usluga vrši i podatke bitne za kontakt nosioca prava sa inspekcijskim organima.

Čl. 174 ZAISP-a - Nast.

- (5) Obavještenje iz stava (1) ovog člana dostavlja se nosiocu prava ili njegovom zastupniku u pisanoj formi, elektronskom poštom, telefaksom ili na drugi pogodan način kojim se osigurava hitnost u postupanju, a u opravdanim slučajevima može se saopćiti i usmeno.
- (6) Izjava nosioca prava ili njegovog zastupnika iz stava (1) ovog člana, data u postupku inspekcijskog nadzora da se radi o robi ili usluzi kojom se povređuje neko njegovo isključivo imovinsko pravo iz ovog Zakona, mora biti u pisanoj formi i ovjerena kod nadležnog organa i obavezno sadržavati i izjavu da prihvata potpunu odgovornost za nadoknadu štete u slučaju da se ne bude radilo o robi ili usluzi kojom se povređuje neko njegovo isključivo imovinsko pravo iz ovog Zakona, a pored toga, u slučaju prijedloga za preduzimanje mjera iz stava (1) tačka c) ovog člana i izjavu da će snositi troškove uništavanja robe kad bude trajno oduzeta i određena za uništavanje.

Nast.

- (7) Privremene mjere iz stava (1) ovog člana prestaju, odnosno privremeno oduzeta roba vraća se, u slučajevima:
 - a) kad nosilac prava ili njegov zastupnik nije poznat ili nije dostupan,
 - b) kad nosilac prava ili njegov zastupnik ne traži ili u ostavljenom roku nije zatražio preduzimanje daljnjih mjera inspekcijskog nadzora,
 - c) kad nosilac prava ili njegov zastupnik ne da pismenu i ovjerenu izjavu da se radi o robi ili usluzi kojom se povređuje neko njegovo isključivo imovinsko pravo iz ovog Zakona ili ne da izjavu koja ima sve potrebne elemente propisane u stavu (6) ovog člana,
 - d) kad nosilac prava ili njegov zastupnik ne dokaže da se radi o robi ili usluzi kojom se povređuje neko njegovo isključivo imovinsko pravo iz ovog Zakona,
 - e) u drugim slučajevima predviđenim Zakonom.

**CARINSKE MJERE ZAŠTITE PRAVA
INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA**

Čl. 166 ZAISP-a – Zahtjev nosioca prava

- (1) Nosilac isključivih prava prema ovom Zakonu, koji opravdano sumnja da će doći do uvoza ili izvoza robe koja je proizvedena suprotno odredbama ovog Zakona, može kod organa nadležnog za carinske poslove (carinski organ) podnijeti zahtjev za zaštitu svojih prava putem carinskih mjera privremenog zadržavanja robe od daljnjeg puštanja u promet.

Čl. 166 ZAISP-a - Nast.

- (2) Zahtjev za zaštitu prava, prema stavu (1) ovog člana, mora da sadrži naročito:
 - a) podatke o podnosiocu zahtjeva i o nosiocu isključivog prava iz ovog Zakona, ako se ne radi o istom licu,
 - b) detaljan opis robe, koji omogućava carinskoj ispostavi da je identificira,
 - c) dokaze o tome da je podnosilac zahtjeva, odnosno njegov ovlaštenik, nosilac isključivog prava iz ovog Zakona u vezi s tom robom,
 - d) dokaze o tome da je isključivo pravo vjerovatno povrijeđeno,
 - e) druge podatke važne za odlučivanje o zahtjevu kojim raspolaže podnosilac, kao što su podaci o lokaciji robe i njenoj destinaciji, očekivani datum dolaska ili odlaska pošiljke, podaci o sredstvu transporta, podaci o uvozniku, izvozniku, primaocu i sl.,
 - f) vremenski period u kojem će carinske ispostave postupati prema zahtjevu i koji ne može biti duži od dvije godine od dana podnošenja zahtjeva.
- (3) Carinski organ može prije donošenja odluke kojom udovoljava zahtjevu iz stava (1) ovog člana tražiti od nosioca prava da položi osiguranje za troškove pohranjivanja i prijevoza robe, kao i za naknadu štete koja bi mogla da nastane carinskom organu u vezi s robom.
- (4) Ako carinski organ udovolji zahtjevu iz stava (1) ovog člana, on o tome obavještava sve carinske ispostave i nosioca prava.

Čl. 167 ZAISP-a

- Postupak nakon privremenog zadržavanja robe
- (1) Ako carinska ispostava pri provođenju carinskog postupka nađe robu koja odgovara opisu robe iz odluke carinskog organa, ona će tu robu privremeno zadržati od daljnjeg puštanja u promet. Odluka o privremenom zadržavanju robe uručuje se njenom uvozniku. U odluci o zadržavanju robe određuje se da se vlasnik robe, odnosno lice koje je ovlašteno za raspolaganje robom, u roku od deset radnih dana od dana privremenog zadržavanja, može izjasniti o tome da li se radi o krivotvorenoj robi, odnosno drugoj povredi prava iz ovog Zakona.
- (2) Ako carinska ispostava koja je robu privremeno zadržala ne primi pisano izjašnjenje vlasnika ili lica koje je ovlašteno da raspoláže robom u roku iz stava (1) ovog člana, ona može na zahtjev i o trošku nosioca prava da robu oduzme i uništi.

Čl. 167 ZAISP-a - Nast.

- (3) Ako vlasnik robe ili lice koje je ovlašteno da raspolaže robom, u roku iz stava (1) ovog člana, podnese izjavu da se ne radi o krivotvorenoj robi, odnosno drugoj povredi prava iz ovog Zakona, nosilac prava može u roku od deset radnih dana od prijema obavještenja o takvoj izjavi da podnese tužbu zbog povrede prava. Ako posebne okolnosti slučaja to opravdavaju, carinski organ može, na zahtjev nosioca prava, odrediti dodatni rok za podnošenje tužbe, koji ne može biti duži od deset radnih dana.

Čl. 167 ZAISP-a - Nast.

- (4) Nosilac prava ili lice koje on ovlasti može za vrijeme privremenog zadržavanja izvršiti pregled i kontrolu robe i prateće dokumentacije u obimu koji je potreban za utvrđivanje njegovih zahtjeva i za ostvarivanje sudske zaštite njegovih prava uz osiguranje zaštite povjerljivih podataka. Pravo da izvrši pregled i kontrolu robe ima i njen uvoznik.
- (5) Ako nosilac prava ne podnese tužbu, u skladu sa stavom (3) ovog člana, privremeno zadržana roba pušta se u traženu carinski dopuštenu upotrebu, odnosno promet.
- (6) Ako nosilac prava pokrene sudski postupak, u skladu s odredbama stava (3) ovog člana, carinska ispostava donosi odluku o pljenidbi robe do donošenja pravosnažne sudske odluke.

Čl. 168 ZAISP-a

- Postupak po službenoj dužnosti
- (1) Ako carinska ispostava pri provođenju carinskog postupka u vezi s uvozom ili izvozom robe opravdano sumnja da su određenom robom povrijeđena prava iz ovog Zakona, ona će privremeno zadržati puštanje te robe u promet i o tome obavijestiti carinski organ.
- (2) Carinski organ pismeno obavještava nosioca prava o zadržavanju robe, sumnji da se radi o povredi njegovih prava i o mogućnosti da podnese zahtjev prema članu 166. ovog Zakona, u roku od pet radnih dana od dana zadržavanja robe.

Čl. 168 ZAISP-a - Nast.

- (3) Ako nosilac prava podnese zahtjev, u skladu sa stavom (2) ovog člana, roba se zadržava do donošenja odluke carinskog organa. Ako carinski organ udovolji zahtjevu iz člana 166. ovog Zakona, roba se privremeno zadržava narednih deset radnih dana. Nosilac prava u tom roku mora provesti radnje iz člana 167. stav (4) ovog Zakona.
- (4) Odredbe čl. 167. i 168. ovog Zakona ne primjenjuju se na uvoz ili izvoz robe u malim količinama namijenjenim za privatnu i nekomercijalnu upotrebu, koje se unose ili iznose kao dio ličnog prtljaga ili se šalju u malim pošiljkama.

Čl. 169 ZAISP-a

- Primjena drugih carinskih propisa
- (1) Na carinski postupak u vezi s robom kojom se povređuju prava iz ovog Zakona primjenjuju se na odgovarajući način ostali važeći carinski propisi.
- (2) Propise o provođenju carinskih mjera iz ovog odjeljka Zakona donosi Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na prijedlog Uprave za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine.
- (3) Carinski postupak u vezi s robom kojom se povređuju prava iz ovog Zakona je hitan.

Čl. 94 Zakona o žigu – Zahtjev nosioca prava

- (1) Nosilac isključivih prava prema ovom Zakonu, koji opravdano sumnja da će doći do uvoza, tranzita ili izvoza robe proizvedene u suprotnosti s odredbama ovog Zakona, može kod nadležnog carinskog organa (u daljnjem tekstu: carinski organ) podnijeti zahtjev za zaštitu svojih prava putem carinskih mjera privremenog zadržavanja robe od daljnjeg puštanja u promet.
- (2) Zahtjev za zaštitu prava, prema stavu (1) ovog člana, mora da sadrži naročito:
 - a) podatke o podnosiocu zahtjeva i o nosiocu isključivog prava iz ovog Zakona, ako se ne radi o istom licu,
 - b) detaljan opis robe, koji omogućava njenu identifikaciju,
 - c) dokaze o tome da je podnosilac zahtjeva, odnosno lice koje je on ovlastio, nosilac isključivog prava iz ovog Zakona u vezi s tom robom,
 - d) dokaze o tome da je isključivo pravo vjerovatno povrijeđeno,
 - e) druge podatke važne za odlučivanje o zahtjevu kojima raspolaže podnosilac, kao što su podaci o lokaciji robe i njenoj destinaciji, očekivani datum dolaska ili odlaska pošiljke, podaci o sredstvu transporta, podaci o uvozniku, izvozniku, primaocu i sl.,
 - f) vremenski period u kojem će carinski organi postupati prema zahtjevu i koji ne može biti duži od dvije godine od dana podnošenja zahtjeva.
- (3) Carinski organ može prije donošenja odluke, kojom udovoljava zahtjevu iz stava (1) ovog člana, tražiti od nosioca prava da položi osiguranje za troškove pohranjivanja i prijevoza robe, kao i za naknadu štete, koji bi u vezi s robom mogli da nastanu carinskom organu, kao i strani protiv koje je prihvaćen zahtjev iz stava (1) ovog člana.
- (4) Ako carinski organ udovolji zahtjevu iz stava (1) ovog člana, on o tome obavještava sve carinske ispostave i nosioca prava.

Čl. 95 ZOŽ-a – Postupak nakon privremenog zadržavanja robe

- (1) Ako carinska ispostava pri provođenju carinskog postupka nađe robu koja odgovara opisu robe iz odluke nadležnog carinskog organa, ona će tu robu privremeno zadržati od daljnjeg puštanja u promet.
- (2) Odluka o privremenom zadržavanju robe uručuje se njenom uvozniku.
- (3) U odluci iz stava (2) ovog člana određuje se da se vlasnik robe, odnosno lice koje je ovlašteno za raspolaganje robom, u roku od deset radnih dana od dana privremenog zadržavanja, može izjasniti o tome da li se radi o krivotvorenoj robi, odnosno drugoj povredi prava iz ovog Zakona.
- (4) Ako carinski organ ne primi pisano izjašnjenje vlasnika ili lica koje je ovlašteno da raspolaže robom u roku iz stava (3) ovog člana, on može na zahtjev i o trošku nosioca prava privremeno zadržanu robu oduzeti i uništiti.

Čl. 95 ZOŽ-a – Nast.

- (5) Ako vlasnik robe ili lice koje je ovlašteno da raspolaže robom, u roku iz stava (3) ovog člana, podnese izjavu da se ne radi o krivotvorenoj robi, odnosno drugoj povredi prava iz ovog Zakona, nosilac prava može u roku od deset radnih dana od prijema obavještenja o takvoj izjavi da podnese tužbu zbog povrede prava.
- (6) Ako posebne okolnosti slučaja to opravdavaju, carinski organ može, na zahtjev nosioca prava, odrediti dodatni rok za podnošenje tužbe iz stava (5) ovog člana, koji ne može biti duži od deset radnih dana.
- (7) Nosilac prava ili lice koje on ovlasti može za vrijeme privremenog zadržavanja izvršiti pregled i kontrolu robe i prateće dokumentacije u obimu koji je potreban za utvrđivanje njegovih zahtjeva i za ostvarivanje sudske zaštite njegovih prava uz osiguranje zaštite povjerljivih podataka.
- (8) Pravo da izvrši pregled i kontrolu robe ima i njen uvoznik.
- (9) Ako nosilac prava ne podnese tužbu iz stava (5) ovog člana, privremeno zadržana roba pušta se u traženu carinski dopuštenu upotrebu, odnosno promet.
- (10) Ako nosilac prava pokrene sudski postupak, carinski organ donijet će odluku o zapljeni robe do donošenja pravosnažne sudske odluke.

Čl. 96 ZOŽ-a – Postupak po službenoj dužnosti

- (1) Ako carinska ispostava pri provođenju carinskog postupka u vezi s uvozom, tranzitom ili izvozom robe opravdano sumnja da su određenom robom povrijeđena prava prema ovom Zakonu, ona će privremeno zadržati puštanje te robe u promet i o tome obavijestiti carinski organ.
- (2) Carinski organ pismeno obavještava nosioca prava o zadržavanju robe, sumnji da se radi o povredi njegovih prava i o mogućnosti da podnese zahtjev prema članu 94. ovog Zakona, u roku od pet radnih dana od dana zadržavanja robe.
- (3) Ako nosilac prava podnese zahtjev, u skladu sa stavom (2) ovog člana, roba se zadržava do donošenja odluke carinskog organa.
- (4) Ako carinski organ udovolji zahtjevu iz člana 94. ovog Zakona, roba se privremeno zadržava za daljnjih deset radnih dana.
- (5) Nosilac prava mora u roku iz stava (4) ovog člana da provede radnje iz člana 95. stav (7) ovog Zakona.
- (6) Odredbe čl. 95. i 96. ovog Zakona ne primjenjuju se na uvoz, tranzit ili izvoz robe u malim količinama namijenjenim za privatnu i nekomercijalnu upotrebu, koje se unose ili iznose kao dio ličnog prtljaga ili šalju u malim pošiljkama.

Čl. 97 ZOŽ-a – Primjena drugih carinskih propisa

- (1) Na carinski postupak u vezi s robom kojom se povređuju prava iz ovog Zakona primjenjuju se na odgovarajući način ostali carinski propisi.
- (2) Bliže propise o provođenju carinskih mjera iz ovog dijela Zakona donosi Vijeće ministara BiH na prijedlog Uprave za indirektno oporezivanje BiH.
- (3) Carinski postupak u vezi s robom kojom se povređuju prava iz ovog Zakona je hitan.

**ZAŠTITA TEHNIČKIH MJERA I
ZAŠTITA PODATAKA O UPRAVLJANJU
PRAVIMA**

Čl. 152 ZAISP-a – Zaštita tehničkih mjera

- (1) Smatra se da je lice povrijedilo isključiva prava iz ovog Zakona ako zaobiđe efektivne tehničke mjere koje služe za zaštitu autorskih djela ili predmeta srodnih prava.
- (2) Smatra se da je lice povrijedilo isključiva prava iz ovog Zakona ako proizvede, uveze, distribuira, proda, da u zakup, oglašava za prodaju ili daje u zakup ili posjeduje za komercijalne svrhe tehnologiju, uređaj, proizvod, sastavni dio ili kompjuterski program, ili pruža usluge, koje:
 - a) se predstavljaju, oglašavaju ili se njima trguje radi omogućavanja zaobilaženja efektivnih tehničkih mjera, ili
 - b) imaju samo ograničen komercijalni značaj ili upotrebljivost za druge svrhe osim za zaobilaženje efektivnih tehničkih mjera, ili
 - c) su prvenstveno zamišljeni, proizvedeni, izrađeni, sastavljeni, prilagođeni ili učinjeni radi zaobilaženja efektivnih tehničkih mjera.

Čl. 152 ZAISP-a – Nast.

- (3) Tehničke mjere, u smislu ovog Zakona, označavaju svaku tehnologiju, uređaj, sredstvo, proizvod, sastavni dio ili kompjuterski program koji su u normalnom toku svoje primjene namijenjeni da sprečavaju ili ograničavaju radnje koje nosilac prava iz ovog zakona nije dopustio. Te mjere smatraju se "efektivnim" kada nosioci prava iz ovog Zakona korištenje svojih autorskih djela ili predmeta srodnih prava ograničavaju putem kontrole pristupa ili putem zaštitnog postupka kao što su enkripcija, deformacija ili druga transformacija autorskog djela ili predmeta srodnih prava, ili putem mehanizma za kontrolu umnožavanja kojima se postiže cilj zaštite.
- (4) Odredbe ovog člana na odgovarajući način primjenjuju se i na tehnologiju, uređaj, sredstvo, proizvod, sastavni dio ili kompjuterski program napravljen za uklanjanje ili izmjenu elektronskih podataka o upravljanju pravima (član 153.).
- (5) Radnje spomenute u odredbama ovog člana ne predstavljaju povredu prava ako se izvrše u pojedinačnom konkretnom slučaju radi provođenja zadataka javne sigurnosti ili bilo kojeg službenog postupka.

Čl. 153 ZAISP-a - Zaštita podataka o upravljanju pravima

- (1) Smatra se da je lice povrijedilo isključiva prava iz ovog Zakona ako bez dozvole nosioca prava učini neku od sljedećih radnji kojima se uzrokuje, omogućava, olakšava ili prikriva povreda prava iz ovog Zakona:
 - a) uklanjanje ili izmjena bilo kojeg elektronskog podatka za upravljanje pravima,
 - b) reproduciranje, distribuiranje, uvoz radi daljnjeg distribuiranja, davanje u zakup, činjenje dostupnim ili saopćavanje javnosti autorskih djela ili predmeta srodnih prava s kojih su elektronski podaci o upravljanju pravima uklonjeni ili izmijenjeni.
- (2) Podaci o upravljanju pravima iz stava (1) ovog člana jesu podaci koje je naveo nosilac prava i kojima se identificiraju: autorsko djelo, odnosno predmet zaštite srodnog prava, autor ili drugi nosilac prava, uslovi korištenja djela, kao i brojke ili kodovi koji predstavljaju takve podatke, ako su navedeni na primjerku autorskog djela ili predmeta srodnog prava, ili se pojavljuju u vezi s njihovim saopćavanjem javnosti.

Čl. 154 ZAISP-a

- Nosilac prava, uvoznik ili drugo lice koje je primijenilo tehničke mjere ili koje ima ovlaštenje i mogućnost da ih otkloni mora na svakom primjerku autorskog djela ili predmeta srodnih prava, izrađenom ili uvezenom u komercijalne svrhe, jasno i vidljivo naznačiti upotrebu tehničkih mjera prema ovom zakonu i navesti:
 - a) podatke o upotrijebljenoj tehničkoj mjeri i njenim učincima,
 - b) svoje ime, odnosno firmu i kontakt-adresu za omogućavanje efektivnog provođenja člana 155. stav (1) ovog Zakona.

Čl. 155 ZAISP-a

- (1) Nosilac prava koji koristi tehničke mjere, prema ovom Zakonu, mora licima koja imaju zakonit pristup primjerku autorskog djela ili predmeta srodnih prava, na njihov zahtjev, u najkraćem mogućem vremenu omogućiti da ostvare sadržajna ograničenja prava iz stava (3) ovog člana, izmjenom ili otklanjanjem tehničke mjere ili na drugi način.
- (2) Ako nosilac prava ne postupi prema odredbi stava (1) ovog člana, tvrdeći da uslovi iz stava (3) ovog člana ne postoje, lica koja hoće da ostvare sadržajna ograničenja prava mogu tražiti medijaciju. Medijacija se može tražiti i bez sporazuma o medijaciji. U medijacionom postupku koriste se na odgovarajući način odredbe o medijaciji iz zakona koji uređuje kolektivno ostvarivanje autorskog i srodnih prava.
- (3) Uzimajući u obzir uslove iz ovog Zakona, uključujući mogućnost plaćanja naknade, sadržajna ograničenja prava, prema odredbama stava (1) ovog člana, mogu se ostvarivati u slučaju:
 - a) korištenja od invalidnih lica (član 42.),
 - b) korištenja radi nastave (član 45.),
 - c) privatnog i drugog vlastitog reproduciranja (član 46.),
 - d) službenih postupaka (član 53.),
 - e) efemernih snimaka radiodifuznih organizacija (član 77. stav (2)).
- (4) St. (1), (2) i (3) ovog člana ne odnose se na tehničke mjere upotrijebljene za:
 - a) ispunjenje obaveza nosioca prava iz stava (1) ovog člana, uključujući provođenje ugovora zaključenih u tu svrhu,
 - b) zaštićena djela koja se na osnovu odgovarajućeg ugovora koriste u smislu odredbi člana 32. ovog Zakona.

Čl. 165 ZAISP-a – Znaci o zadržanim isključivim pravima

- (1) Nosilac isključivih prava iz ovog Zakona može na original ili primjerke svog djela staviti znak © ispred svog imena ili firme i godinu objavljivanja.
- (2) Nosilac isključivih prava na fonogramima iz ovog Zakona može na originalu ili primjercima svog izdanog fonograma, odnosno na njihovoj ambalaži, staviti znak (P) ispred svog imena ili firme i godinu prvog izdanja.
- (3) Dok se ne dokaže suprotno, smatra se da postoje isključiva prava na djelima, odnosno fonogramima koji nose takvu oznaku i da pripadaju licu koje je uz takav znak navedeno.
- (4) Odredbe ovog člana nemaju uticaja na postojanje i zaštitu prava iz ovog Zakona.

Literatura:

Slobodan M. Marković: Pravo intelektualne svojine, Magistrat, Sarajevo, 2007. str. 249 – 267.

Propisi navedeni u prezentaciji

**NAČELO TERITORIJALNOSTI U PRAVU
INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA**

**SVA INDIVIDUALNA PRAVA
INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA SU
TEORITARIJALNA.**

**ONA VAŽE SAMO NA TERITORIJI
DRŽAVE PO ČIJEM ZAKONU SU
PRIZNATA ODREĐENOM SUBJEKTU ZA
ODREĐENO KVALIFIKOVANO
NEMATERIJALNO DOBRO.**

Nast.

- Načelo teritorijalnosti proizilazi iz državnog suvereniteta.
- Najočitiije se ispoljava u odnosu na prava industrijskog vlasništva – subjektivno pravo važi samo na teritoriji države pred čijim nadležnim organom i po čijem zakonu je vođen postupak zaštite.
- Postupak zaštite se ima sprovesti pred nadležnim organima svake od željenih država zasebno, uključujući plaćanje relevantnih taksi i druge troškove, a postoji mogućnost razlikovanaj propisa od države do države.
- Načelo teritorijalnosti je prisutno i u autorskom i srodnim pravima.

„SVEŽANJ NACIONALNIH PRAVA“

Čl. 2 Zakona o patentu (Sl. glasnik BiH br. 53/10)

- Patent priznat na osnovu odredbi ovog Zakona je teritorijalno ograničeno pravo koje vrijedi na teritoriji Bosne i Hercegovine.

Čl. 1 Zakona o žigu (Sl. glasnik BiH br. 53/10)

- (1) Ovim Zakonom uređuju se način sticanja, održavanje, sadržaj, evidencija prometa, prestanak i zaštita žiga na teritoriji Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: BiH).
- (2) U smislu ovog Zakona, žig je pravo kojim se štiti znak koji u privrednom prometu služi za razlikovanje robe, odnosno usluga jednog fizičkog ili pravnog lica od iste ili slične robe, odnosno usluga drugog fizičkog ili pravnog lica.
- (3) Prijavljeni i registrirani žig predstavlja samostalno imovinsko dobro i svome nosiocu daje isključiva prava predviđena ovim Zakonom.
- (4) Ovaj Zakon primjenjuje se i na žigove koji su međunarodno registrirani za teritoriju BiH.

Čl. 175 Zakona o autorskom i srodnim pravima (Sl. glasnik BiH br. 63/10)

- (1) Zaštitu prema odredbama ovog Zakona uživaju autori kao i drugi nosioci autorskih ili srodnih prava koji su državljani Bosne i Hercegovine ili imaju svoje prebivalište ili sjedište u Bosni i Hercegovini.
- (2) Druga strana fizička ili pravna lica (stranci) uživaju jednaku zaštitu kao lica iz stava (1) ovog člana, ako je to određeno međunarodnim ugovorom ili ovim Zakonom, ili na osnovu materijalnog reciprociteta. Dok se ne dokaže suprotno, smatra se da materijalni reciprocitet postoji.
- (3) Bez obzira na odredbe st. (1) i (2) ovog člana, zaštitu prema odredbama ovog Zakona uživaju i stranci:
 - a) u pogledu moralnih prava u svakom slučaju,
 - b) u pogledu prava slijeđenja i prava na naknadu za privatno i drugo vlastito reproduciranje pod uslovom materijalnog reciprociteta.

Načelo teritorijalnosti i autorsko pravo

- Autorsko pravo nastaje automatski.
- U svakoj državi u kojoj konkretno intelektualno dobro ispunjava zakonom propisane uslove az autorskopravnu ili srodnopravnu zaštitu nastaje zasebno subjektivno autorsko ili srodno pravo.
- Ne postoji jedno, globalno, autorsko pravo.
- Činjenica da jedan autor uživa autorskopravnu zaštitu u više država samo stvara privid postojanja „svjetskog“ autorskog prava.
- A riječ je o množini nacionalnih subjektivnih autorskih prava.

Nedostatci načela teritorijalnosti

- Intelektualno dobro se kao nematerijalno dobro faktički prenosi preko državnih granica prostom komunikacijom, posebno u današnjem vremenu i informacionom društvu.
- Nasuprot tome norme nacionalnog prava uređuju načine zaštite prava te je podložno partikularitetima nacionalnog prava.
- S tim u vidu primjećuju se tri posebna problema:
 - Pitanje omogućavanja strancima zaštite kvalifikovanih nematerijalnih dobara
 - Posljedice razlike između nacionalnih propisa kojima se pruža zaštita intelektualnim dobrima
 - Vođenje množine zasebnih postupaka za zaštitu je komplikovano i skupo te djeluje odvraćajuće za strance.

Čl. 5 ZOŽ-a

- (1) Nosilac registriranog žiga ili podnosilac prijave za priznanje žiga može biti domaće ili strano fizičko ili pravno lice pod uslovima propisanim ovim Zakonom.
- (2) Strana fizička i pravna lica u pogledu zaštite znaka žigom u BiH uživaju ista prava kao i domaća fizička i pravna lica, ako to proizilazi iz međunarodnih ugovora ili konvencija kojima je pristupila ili ih je ratificirala BiH (u daljnjem tekstu: međunarodni ugovori i konvencije), ili iz principa reciprociteta.
- (3) Postojanje reciprociteta se pretpostavlja dok se ne dokaže suprotno.

The background of the slide features a large, circular seal of the Faculty of Law, University of Trnava. The seal is rendered in a light, semi-transparent style. It contains a central figure of a person holding a scale of justice, surrounded by Latin text: 'FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVNIKENSIS' and 'PRÁVNÍ FAKULTETA UNIVERZITETA U TRAVNIKU'.

**MEĐUNARODNE KONVENCIJE KAO
IZVORI PRAVA INTELEKTUALNOG
VLASNIŠTVA**

Međunarodne konferencije kao izvori prava intelektualnog vlasništva

- Nacionalni propisi o intelektualnom vlasništvu u velikoj mjeri su usklađeni upravo zahvaljujući pristupanju država međunarodnim konvencijama bilo regionalnog ili univerzalnog karaktera.
- Univerzalne konvencije zaključuju države bez obzira na njihov geografski položaj i iste usljed svog velikog broja članova predstavljaju neka vrsta univerzalnih standarda relevantnih grana prava intelektualnog vlasništva.
- Regionalne konvencije su po pravilu vezane za geografski lokalitet te općenito predstavljaju koncenzus povodom pravila intelektualnopravne zaštite u toj regiji.

Nast.

- Po pravilu ovo su konvencije koje uređuju minimalni nivo zaštite ispod kojeg države članice u svojim nacionalnim zakonodavstvima ne smiju urediti relevantna prava intelektualnog vlasništva.
- Većina međunarodnih konvencija u oblasti intelektualnopravne zaštite zaključena je u okviru Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo (World Intellectual Property Organisation) (WIPO) te je administrirana od strane iste.
- BiH je članica velikog broja međunarodnih konvencija u domenu prava intelektualnog vlasništva

Funkcije međunarodnih konvencija

Harmonizirajuća funkcija

Funkcija garancije nacionalnog tretmana stranca

Funkcija garancije minimalnih prava

Funkcija racionalizacije procedure međunarodne zaštite

Pravno-tehnička funkcija

Podjela konvencija

Međunarodne konvencije kojima se garantuju nacionalni tretman stranaca i minimalna prava

Međunarodne konvencije čija funkcija je racionalizacija postupka međunarodne zaštite

Međunarodne konvencije čija funkcija je pravno-tehnička racionalizacija postupka za sticanje prava

Međunarodne konvencije i ugovori kojih je BiH članica

- Madridski sporazum o međunarodnoj registraciji žigova
- Protokol koji se odnosi na Madridski sporazum o međunarodnoj registraciji žigova
- Ugovor o autorskom pravu Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo
- Konvencija o zaštiti proizvođača fonograma od nedozvoljenog umnožavanja njihovih fonograma
- Ugovor o izvedbama i fonogramima Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo
- Strazburški sporazum o međunarodnoj klasifikaciji патената
- Međunarodna konvencije o zaštiti umjetnika izvođača, proizvođača fonograma i radio-difuznih organizacija
- Budimpeštanski sporazum o međunarodnom priznavanju depozita mikroorganizama radi postupka patentiranja
- Ugovor o intelektualnom vlasništvu za integrirana kola - Washington 26. svibnja 1989.
- Ženevski akta Haškog sporazuma o međunarodnoj registraciji industrijskog dizajna

Nast.

- Najrobijski ugovora o zaštiti olimpijskog simbola od 26. septembra 1981. godine
- Sporazum o ustanovljenju međunarodne klasifikacije figurativnih elemenata žigova
- Ugovor o patentnom pravu
- Lisabonski sporazum
- Madridski sporazum o suzbijanju lažnih i prevarnih oznaka porijekla na proizvodima
- Ugovor o žigovnom pravu
- Pariska konvencija o zaštiti industrijskog vlasništva
- Bernska konvencija o zaštiti književnih i umjetničkih djela
- Konvencija o osnivanju Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo
- Konvencija o distribuciji signala za prijenos programa preko satelita
- Lokarnski aranžman o ustanovljenju međunarodne klasifikacije za industrijske uzorke i modele
- Ničanski aranžman o međunarodnoj klasifikaciji proizvoda i usluga radi registrovanja žigova
- Ugovor o saradnji na području patenata (PCT)

**MEĐUNARODNE KONVENCIJE KOJIMA
SE GARANTUJU NACIONALNI TRETMAN
STRANACA I MINIMALNA PRAVA**

Međunarodne konvencije kojima se garantuju nacionalni tretman stranaca i minimalna prava

Bernska konvencija o zaštiti književnih i umjetničkih djela

Konvencija o zaštiti umjetnika izvođača, proizvođača fonograma i organizacija za radiodifuziju (Rimska konvencija)

Pariška konvencija za zaštitu industrijskog vlasništva

Nast.

- Ovim međunarodnim konvencijama se daje garancija da stranci u državi koja je pristupila konvenciji imaju ista prava kao i domaći državljani.
- Stranim državljanima se garantuje „nacionalni tretman“.
- Nacionalni tretman predstavlja realizaciju višestranog formalnog reciprociteta.

Nast.

- Ovim konvencijama države članice utvrđuju određeni krug prava i minimalni sadržaj tih prava koja svaka od njih mora priznati licima na koja se konvencija odnosi.
- Ta prava se nazivaju „minimalna prava“.
- Svaka država članica konvencije je slobodna da obzbi jedi prava iznad tog nivoa ali ima obavezu da zagaranutje pravnu zaštinu na izvjesnom minimalnom nivou.
- Na ovaj način se postiže unifikacija ili harmonizacija intelektualnopravnih propisa.

Nast.

- Pristupanjem međunarodnoj konvenciji države članice prihvataju minimalna prava i obavezuju se da će ih primjenjivati na strance na koje se konencija odnosi.
- Države neće dozvoliti da minimalna prava budu veća od nacionalnih prava koja primjenju na domaće državljane. Zbog toga države najčešće unose take oredbe u nacionalne propise – harmonizirajući i unificirajuća uloga ovih konvencija.

BERNSKA KONVENCIJA O ZAŠTITI KNJIŽEVNIH I UMJETNIČKIH DJELA

Osnovne karakteristike

- Zaključena 1886. godine u Bernu.
- Obrazlovala Bernsku uniju.
- Revidirana više puta.
- BiH je članica.
- Gotovo univerzalno članstvo.
- Smatra se najrelevantnijom konvencijom u domenu autorskog i srodnih prava u svijetu.

Čl. 2 (dio) BK

1) Izrazi „književna i umjetnička djela” obuhvataju sve tvorevine iz književne, naučne i umjetničke oblasti, bez obzira na način i oblik njihovog izražavanja, kao što su: knjige, brošure i ostali spisi; predavanja, govori, razgovori i druga djela iste prirode; dramska ili dramsko-muzička djela; koreografska i pantomimska djela; muzičke kompozicije sa riječima ili bez njih; kinematografska djela s kojima su izjednačena djela izražena postupkom sličnim kinematografiji; djela iz oblasti crtanja, slikarstva, arhitekture, vajarstva, rezbarstva, litografije; djela iz oblasti fotografije s kojima su izjednačena djela izražena postupkom sličnim fotografiji; djela primijenjene umjetnosti; ilustracije, geografske karte, planovi, skice i plastična djela koja se odnose na geografiju, topografiju, arhitekturu ili nauku.

2) Međutim, zakonodavstvima zemalja Unije je ostavljeno da propišu da će književna i umjetnička djela, ili jedna ili više kategorija između njih, biti zaštićena samo ako su fiksirana na materijalnoj podlozi.

3) Zaštićena su kao originalna djela prijevodi, adaptacije, muzički aranžmani i druge prerade književnog ili umjetničkog djela, ali bez štete za prava autorā originalnog djela.

Čl. 3 BK

1) Prema ovoj konvenciji, zaštićeni su:

a) autori državljani jedne od zemalja Unije za svoja objavljena ili neobjavljena djela;

b) autori koji nisu državljani jedne od zemalja Unije za djela koja prvi put objavljuju u jednoj od ovih zemalja ili, istovremeno, u jednoj zemlji izvan Unije i u jednoj zemlji Unije.

2) Autori koji nisu državljani jedne od zemalja Unije, ali koji imaju uobičajeno prebivalište u jednoj od njih, izjednačeni su, radi primjene ove konvencije, sa autorima državljanima te zemlje.

3) Pod „objavljenim djelima” treba podrazumijevati djela izdata sa pristankom njihovih autora, bez obzira na način izrade njihovih primjeraka, ako je stavljanje na raspolaganje ovih primjeraka bilo takvo da zadovoljava potrebe javnosti, vodeći pri tome računa o prirodi djela. Prikazivanje nekog dramskog, dramsko-muzičkog ili kinematografskog djela, izvođenje nekog muzičkog djela, javno recitiranje književnog djela, prijenos ili radiodifuzija književnih ili umjetničkih djela, izložba nekog umjetničkog djela i izgradnja nekog arhitektonskog djela – ne predstavljaju objavljivanje.

4) Smatra se da je neko djelo istovremeno objavljeno u više zemalja ako je objavljeno u dvjema zemljama ili u više zemalja u roku od trideset dana od njegovog prvog objavljivanja.

Čl. 5 BK

1) U pogledu djela za koja su zaštićeni ovom konvencijom u zemljama Unije, osim zemlje porijekla djela, autori uživaju prava koja zakoni ovih zemalja sada priznaju ili će kasnije priznati svojim državljanima, kao i prava specijalno priznata ovom konvencijom.

2) Uživanje i vršenje ovih prava ne podliježu nikakvoj formalnosti; ono je nezavisno od postojanja zaštite u zemlji porijekla djela. Prema tome, izvan odredaba ove konvencije obim zaštite i pravna sredstva zagarantirana autoru radi zaštite njegovih prava isključivo se određuju zakonodavstvom zemlje u kojoj se zaštita traži.

3) Zaštita u zemlji porijekla djela potvrđuje se nacionalnim zakonodavstvom. Međutim, ako autor nije državljanin zemlje porijekla djela za koje je zaštićen prema ovoj konvenciji, u toj zemlji imat će ista prava kao i domaći autori.

4) Kao zemlja porijekla djela smatra se:

a) za djela koja su objavljena prvi put u jednoj od zemalja Unije ova posljednja zemlja; međutim, u slučaju da su djela objavljena istovremeno u više zemalja Unije koje dopuštaju različita trajanja zaštite, smatrat će se da je to ona zemlja čije zakonodavstvo daje najkraću zaštitu.

b) za djela objavljena istovremeno u jednoj zemlji izvan Unije i u jednoj zemlji Unije ova posljednja će se smatrati kao zemlja porijekla;

c) za neobjavljena djela ili za djela koja su prvi put objavljena u zemlji izvan Unije, a da nisu objavljena istovremeno u jednoj zemlji Unije, bit će ona zemlja čije zakonodavstvo daje najkraću zaštitu;

i) ako su u pitanju kinematografska djela čiji proizvođač ima sjedište ili uobičajeno prebivalište u jednoj od zemalja Unije, bit će ova posljednja zemlja i

ii) ako su u pitanju arhitektonska djela sagrađena u zemlji Unije ili djela grafičke i plastične umjetnosti u sklopu nekretnine koja se nalazi u zemlji Unije, zemlja porijekla bit će ova posljednja zemlja.

Čl. 7 (dio) BK

1) Trajanje zaštite priznate ovom konvencijom obuhvata život autora i pedeset godina poslije njegove smrti.

2) Međutim, za kinematografska djela zemlje Unije mogu predvidjeti da trajanje zaštite istječe pedeset godina od kada je djelo postalo dostupno javnosti sa pristankom autora, ili u nedostatku takvog događaja koji bi nastupio za vrijeme od pedeset godina računajući od realizacije djela – trajanje zaštite istječe pedeset godina od ove realizacije.

Čl. 9 BK

1) Autori književnih i umjetničkih djela zaštićenih ovom konvencijom uživaju isključivo pravo da daju odobrenja za reproduciranje ovih djela, bez obzira na koji način i u kojem obliku.

2) Zakonodavstvima zemalja Unije ostavljeno je pravo da dopuste reproduciranje spomenutih djela u izvjesnim posebnim slučajevima pod uvjetom da ovo reproduciranje ne ide na štetu redovnog korištenja djela i da ne nanosi neopravdanu štetu zakonitim interesima autora.

3) U smislu ove konvencije, svako zvučno ili vizuelno snimanje smatra se reproduciranjem.

Čl. 11 ter, 12 i 13 st. 1 BK

Član 11.ter

1) Autori književnih djela uživaju isključivo pravo da daju odobrenje: 1. za javno recitiranje svojih djela, podrazumijevajući tu javno recitiranje svim sredstvima ili postupcima; 2. za javno prenošenje svim sredstvima recitiranja svojih djela.

2) Ista prava priznaju se autorima književnih djela za sve vrijeme trajanja njihovih prava na originalno djelo, te u pogledu prevođenja njihovih djela.

Član 12.

Autori književnih ili umjetničkih djela uživaju isključivo pravo da daju odobrenje za adaptaciju, aranžmane i druge prerade svojih djela.

Član 13.

1) Svaka zemlja Unije može, ukoliko se tiče nje, propisati rezerve i uvjete koji se odnose na isključivo pravo autora muzičkog djela i autora teksta – čije je snimanje s muzičkim djelom on već odobrio – da odobravaju zvučno snimanje spomenutih djela sa tekstom kada je to slučaj; sve rezerve i uvjeti takve prirode bit će strogo ograničeni samo na zemlje koje ih budu propisale i ne mogu ni u kom slučaju povrijediti pravo autora da dobije pravičnu naknadu koju, u nedostatku prijateljskog sporazuma, utvrđuje nadležni organ.

Konvencija o zaštiti umjetnika izvođača, proizvođača fonograma i organizacija za radiodifuziju

- Poznata kao Rimská konvencija.
- Zaključena 1961. godine u Rimu.
- BiH je članica.
- Ovom konvencijom se uređuje dio materije srodnih prava, i to: prava reproduktivnih umjetnika (interpretatora), pravo proizvođača fonograma i pravo radiodifuznih organizacija.
- Ovom konvencijom nisu obuhvaćeni pravo proizvođača baze podataka, pravo filmskog producenta i srodno pravo izdavača na posebnim aspektima izdanja koje poznaje ZAISP.

Rimska konvencija

Član 1.

Obezbjeđenje autorskih prava

Zaštita predviđena ovom Konvencijom ne dira i ni na koji način ne utiče na zaštitu autorskog prava na književnim i umjetničkim djelima. Shodno tome, nijedna odredba ove Konvencije ne može se tumačiti tako da nanosi povredu toj zaštiti.

ULTAS IURIDICA UNIVERSITAS TRAVNIKE

Rimska konvencija

Član 2.

Zaštita predviđena Konvencijom. Definicija nacionalnog tretmana

1. Pod nacionalnim tretmanom u smislu ove Konvencije, podrazumijevaju se prava koja država ugovornica na čijoj teritoriji se traži zaštita priznaje po svom nacionalnom zakonodavstvu:

a) Umjetnicima izvođačima, njenim državljanima, za izvođenja koja su u toku, koja su prvi put snimljena ili emitirana, na njenoj teritoriji;

b) Proizvođačima fonograma, njenim državljanima, za fonograme koji su prvi put snimljeni ili objavljeni na njenoj teritoriji;

c) Radio-difuznim organizacijama čije se sjedište nalazi na njenoj teritoriji, za emisije izvršene od strane radio-stanica koje se nalaze na njenoj teritoriji.

2. Nacionalni tretman bit će priznat, uz vođenje računa o zaštiti koja je izričito garantirana i o ograničenjima koja su izričito predviđena ovom Konvencijom.

Rimska konvencija

Član 3.

Definicije: a) umjetnici izvođači, b) fonogrami, c) proizvođači fonograma, d) objavljivanje, e) reproduciranje, f) emitiranje, g) reemitiranje)

U smislu ove Konvencije:

(a) kao "umjetnici izvođači" smatraju se glumci, pjevači, muzičari, igrači i druga lica koja predstavljaju, pjevaju, recitiraju, deklamiraju, igraju ili izvode na bilo koji drugi način književna ili umjetnička djela;

(b) kao "fonogram" smatra se svako isključivo zvučno snimanje tonova nekog izvođenja ili drugih zvukova;

(c) kao "proizvođač fonograma" smatra se fizičko ili pravno lice koje prvo snima zvukove koji proističu od nekog izvođenja ili druge zvukove;

(d) kao "objavljivanje" smatra se stavljanje na raspolaganje javnosti dovoljnog broja primjeraka nekog fonograma;

(e) kao "reproduciranje" smatra se izrada jedne ili više kopija nekog snimka;

(f) kao "emitiranje" smatra se prijenos zvukova ili slika i zvukova putem radio-talasa u cilju prijema od strane javnosti;

(g) kao "reemitiranje" smatra se istovremeno emitiranje od strane jedne radio-difuzne organizacije, emisije koju emituje neka druga radio-difuzna organizacija.

Rimska konvencija

Član 4.

Zaštita izvođača. Veza sa fonogramima

Svaka država ugovornica priznat će nacionalni tretman umjetnicima izvođačima ako je ispunjen jedan od sljedećih uvjeta:

- a) ako se izvođenje vrši i u drugoj državi ugovornici;
- b) ako je izvođenje snimljeno na fonogramu koji je zaštićen prema članu 5. ove Konvencije;
- c) ako je izvođenje, koje nije snimljeno na fonogram prenijeto putem emisije zaštićene na osnovu člana 6. ove Konvencije.

Rimska konvencija

Član 8.

Zajednička izvođenja

Svaka država ugovornica može, svojim nacionalnim zakonodavstvom, odrediti način na koji će umjetnici izvođači biti predstavljeni u vršenju svojih prava, kada više njih učestvuje u istom izvođenju.

Član 9.

Drugi umjetnici

Svaka država ugovornica može svojim nacionalnim zakonodavstvom proširiti zaštitu predviđenu ovom Konvencijom na umjetnike koji ne izvode književna ili umjetnička djela.

Član 10.

Pravo reprodukcije proizvođača fonograma

Proizvođači fonograma imaju pravo da dozvole ili zabrane neposredno ili posredno reproduciranje njihovih fonograma.

**PARIŠKA KONVENCIJA ZA ZAŠTITU
INDUSTRIJSKOG VLASNIŠTVA**

Pariška konvencija

- Usvojena u Parizu 1883. godine
- Osnovana unija za zaštitu industrijskog vlasništva.
- Prvobitni tekst revidiran više puta.
- Gotovo univerzalno članstvo.
- BiH je članica
- Smatra se jednom od najrelevantnijih međunarodnih instrumenata prava industrijskog vlasništva

Pariška konvencija

Član 1.

1) Zemlje na koje se primjenjuje ova konvencija sačinjavaju Uniju za zaštitu industrijskog vlasništva.

2) Predmet zaštite industrijskog vlasništva su patenti, modeli za iskorištavanje, industrijski uzorci ili modeli, fabrički ili trgovački žigovi, uslužni žigovi, trgovačko ime i oznake ili imena porijekla, kao i suzbijanje nelojalne konkurencije.

3) Industrijsko vlasništvo se podrazumijeva u najširem značenju i odnosi se ne samo na industriju i trgovinu u pravom smislu te riječi već i na granu poljoprivrednih i ekstraktivnih industrija i na sve fabricirane ili prirodne proizvode, naprimjer: vina, cerealije, listove duhana, voće, stoku, rude, mineralne vode, piva, cvijeće, brašno.

4) Pod patentima podrazumijevaju se razne vrste industrijskih patenata koji su primljeni od zakonodavstva zemalja Unije kao patenti uvoza, patenti za usavršavanje, dopunski patenti i certifikati itd.

Pariška konvencija

Član 2.

1) Pripadnici svake od zemalja Unije uživat će u ostalim zemljama Unije, ukoliko je u pitanju zaštita industrijskog vlasništva, korist koju odgovarajući zakoni sada daju svojim državljanima, ili će dati naknadno, ali s tim da se ne vrijeđaju prava naročito predviđena ovom konvencijom. Prema tome, oni će imati istu zaštitu kao i ovi i isto zakonsko sredstvo protiv svake povrede nanesene njihovim pravima s tim da se ispune uvjeti i formalnosti koji se traže i od svojih državljana.

2) Međutim, nikakav uvjet domicila ili preduzeća u zemlji u kojoj se zaštita traži ne može se zahtijevati od pripadnika Unije da bi se uživalo u ma kojem pravu industrijskog vlasništva.

3) Izričito se izuzimaju odredbe zakonodavstva svake od zemalja Unije koje se odnose na sudski i administrativni postupak i na nadležnost, kao i na izbor domicila ili na imenovanje zastupnika, ako bi se tražili zakonima o industrijskom vlasništvu.

Pariška konvencija

Član 3.

Sa pripadnicima zemalja Unije izjednačuju se pripadnici zemalja koje ne pripadaju Uniji, a koji borave ili imaju stvarna i ozbiljna industrijska ili trgovinska preduzeća na teritoriji jedne od zemalja Unije.

Pariška konvencija

Član 4.

A – 1) Ko bude ispravno podnio prijavu patenta, modela za iskorištavanje, industrijskog uzorka ili modela, fabričkog ili trgovačkog žiga u jednoj od zemalja Unije, ili njegov primatelj prava, prilikom podnošenja odgovarajuće prijave u drugim zemljama uživat će pravo prvenstva za vrijeme određenih rokova.

2) Priznaje se da je pravo prvenstva zasnovano podnošenjem svake prijave koja se smatra urednom prema nacionalnom zakonodavstvu svake zemlje Unije, ili prema dvostranim ili višestranim ugovorima zaključenim između zemalja Unije.

3) Pod urednom nacionalnom prijavom treba podrazumijevati svaku prijavu iz koje se može ustanoviti datum podnošenja u odgovarajućoj zemlji, ma kakva bila kasnija sudbina ove prijave.

B – Prema tome, naknadno podnesena molba u jednoj drugoj zemlji Unije prije isteka ovih rokova ne gubi svoju pravnu vrijednost radnjama vršenim u međuvremenu, a naročito podnošenjem druge prijave, objavljivanjem pronalaska ili njegovim iskorištavanjem, prodajom primjeraka uzoraka ili modela, upotrebom žiga, a ovim radnjama treća lica ne mogu zasnivati nikakva prava niti vlasništvo. Prava trećih lica stečena prije dana podnošenja prve prijave koja služi kao osnova za pravo prvenstva osiguravaju se unutrašnjim zakonodavstvom svake zemlje Unije.

C – 1) Označeni rokovi prava prvenstva iznose dvanaest mjeseci za patente i modele za iskorištavanje, a šest mjeseci za industrijske uzorke i modele, kao i za fabričke i trgovačke žigove.

2) Ovi rokovi počinju teći od datuma podnošenja prve prijave u jednoj zemlji Unije. Dan podnošenja prijave ne računa se u rok.

Pariška konvencija

Član 4.bis

1) Patenti koje su tražili pripadnici Unije u raznim zemljama Unije su nezavisni od patenata dobijenih za isti pronalazak u drugim zemljama koje pripadaju ili ne pripadaju Uniji.

2) Ovu odredbu treba razumjeti u potpunom smislu, tj. tako da su patenti traženi u roku prava prvenstva nezavisni kako u pogledu uzroka poništavanja i gubljenja važnosti, tako i u pogledu normalnog trajanja.

3) Ona se primjenjuje na sve postojeće patente u trenutku njenog stupanja na snagu.

4) Isto to važi u slučaju pristupanja novih zemalja za postojeće patente obje strane u vrijeme tog pristupanja.

5) Patenti dobijeni sa povlasticom prava prvenstva uživat će u različitim zemljama Unije trajanje koje je jednako trajanju koje bi uživali da su bili zatraženi ili izdati bez povlastice prava prvenstva.

Pariška konvencija

Član 6.bis

1) Zemlje Unije obavezuju se da bilo po zvaničnoj dužnosti, ako zakonodavstvo zemlje to dopušta, bilo na traženje zainteresiranog odbiju ili ponište registriranje i zabrane upotrebu fabričkog ili trgovačkog žiga koji predstavlja reprodukciju, podražavanje ili prijevod izvršen tako da može stvoriti pometnju sa nekim žigom koji bi nadležna vlast zemlje registriranja ili upotrebe smatrala da je u toj zemlji nesumnjivo poznat kao žig lica koje uživa pravo da se koristi ovom konvencijom i upotrebljava se za istovjetne ili slične proizvode. Na isti način postupit će se i ako bitni dio žiga predstavlja reprodukciju jednog takvog žiga koji je nesumnjivo poznat ili podražavanje koje može stvoriti pometnju sa ovim žigom.

2) Jedan najkraći rok od pet godina, računajući od dana registriranja, treba da se da za traženje brisanja takvog žiga. Zemlje Unije mogu predvidjeti jedan rok u kome se zabrana upotrebe mora tražiti.

Pariška konvencija

Član 6.sexies

Zemlje Unije obavezuju se da štite uslužne žigove. One ne moraju predvidjeti registriranje ovih žigova.

Član 6.septies

1) Ako predstavnik ili zastupnik onoga koji je nosilac prava na žig u jednoj zemlji Unije traži, bez ovlaštenja ovog nosioca prava, registriranje toga žiga na svoje ime u jednoj ili više ovih zemalja, nosilac prava može se usprotiviti traženom registriranju ili tražiti brisanje žiga, odnosno, ako zakon zemlje to dopušta, prijenos ovoga registriranja na svoje ime, ukoliko ovaj predstavnik ili zastupnik ne opravda svoje postupke.

2) Nosilac prava na žig imat će pravo da se usprotivi da njegov predstavnik ili zastupnik upotrijebi njegov žig pod uvjetima iz stava 1. ako nije dao svoje ovlaštenje za ovu upotrebu.

3) Nacionalna zakonodavstva mogu predvidjeti pravičan rok u kome nosilac prava na žig mora zatražiti svoja prava predviđena ovim članom.

Član 7.

Priroda proizvoda na koji se fabrički ili trgovački žig stavlja ni u kom slučaju ne može smetati registriranju žiga.

Pariška konvencija

Član 10.

1) Odredbe prethodnog člana primijenit će se u slučaju neposredne ili posredne upotrebe neke lažne oznake koja se odnosi na porijeklo proizvoda ili identitet proizvođača, fabrikanta ili trgovca.

2) U svakom slučaju smatrat će se kao zainteresirana strana, i to bilo fizičko ili pravno lice, svaki proizvođač, fabrikant ili trgovac koji učestvuje u proizvodnji, fabricaciji ili trgovini toga proizvoda i koji je nastanjen bilo u mjestu lažno naznačenom kao mjesto porijekla, bilo u okolini u kojoj se to mjesto nalazi, bilo u zemlji lažno označenoj, bilo u zemlji u kojoj je upotrijebljena lažna oznaka porijekla.

Pariška konvencija

Član 10.bis

- 1) Zemlje Unije obavezuju se da osiguraju pripadnicima Unije stvarnu zaštitu protiv nelojalne konkurencije.
- 2) Akt nelojalne konkurencije predstavlja svaki akt konkurencije koji je suprotan poštenim običajima u industriji ili trgovini.
- 3) Naročito treba zabraniti:
 - 1) bilo kakva djela koja prema svojoj prirodi mogu stvoriti zabunu, ma kojim sredstvom, sa preduzećem, proizvodima ili industrijskom, odnosno trgovinskom djelatnošću jednog konkurenta;
 - 2) lažne primjedbe pri vođenju trgovine koje su takve prirode da diskreditiraju preduzeće, proizvode ili industrijsku, odnosno trgovinsku djelatnost jednog konkurenta;
 - 3) oznake ili navode čija upotreba u trgovini može dovesti javnost u zabludu o porijeklu, načinu proizvodnje, osobinama, pogodnostima za upotrebu ili količini robe.

Pariška konvencija

Član 12.

- 1) Svaka zemlja Unije obavezuje se da će ustanoviti posebnu upravu za industrijsko vlasništvo i centralu za obavještanje javnosti o patentima, modelima za iskorištavanje, industrijskim uzorcima ili modelima i fabričkim ili trgovačkim žigovima.
- 2) Ova uprava će izdavati zvanični periodični list. Ona će objavljivati redovno:
 - a) imena nosilaca odobrenih patenata sa kratkim označenjem zaštićenih pronalazaka;
 - b) reprodukcije registriranih žigova.

Ostale konvencije kojima se garantuju nacionalni tretman stranaca i minimalna prava

Univerzalna (Svjetska) konvencija o autorskom pravu

WIPO internet ugovori (Ugovor o autorskom pravu i Ugovor o interpretacijama i fonogramima)

Konvencija o zaštiti biljnih sorti

**MEĐUNARODNE KONVENCIJE ČIJA
FUNKCIJA JE RACIONALIZACIJA
POSTUPKA MEĐUNARODNE ZAŠTITE**

Međunarodne konvencije čija funkcija je racionalizacija postupka međunarodne zaštite

Ugovor o saradnji u oblasti патената

Konvencija o izdavanju evropskih патената

Madridski aranžman o međunarodnoj registraciji žigova

Haški sporazum o međunarodnom deponovanju industrijskog dizajna

Lisabonski aranžman o zaštiti oznaka porijekla i njihovom međunarodnom registrovanju

Ugovor o saradnji u oblasti патената (USP)

- Uprkos postojanja prava međunarodnog prvenstva, predviđenog u Pariškoj konvenciji, praktične poteškoće vezane za podnošenje prijave patenta za isti pronalzak u više država nisu otklonjene.
- Rok međunarodnog prvenstva od jednu godinu dana više nije dovoljan da se uredna prijava patenta podnese u, na primjer, deset ili više država.
- Da bi se riješio taj problem 1970 godine na diplomatskoj konferenciji u Vašingtonu je zaključen USP.
- To je posebni međunarodni sporazum u smislu odredbe člana 19 PK-a. BiH je članica.
- Smisao ove međunarodne konvencije je da objedini i pojednostavi postupak prijavljivanja izuma u više država putem jedne međunarodne prijave patenta te da olakša nacionanim patentnim zavodima postupak ispitivanja prijave.

Konvencija o izdavanju evropskih patenata (KEP)

- KEP je posebni sporazum zaključen na osnovu čl. 19 PK.
- On ustanovljava supranacionalni sistem pravnih normi kojima se uređuje postupak priznavanja patenata (evropskih patenata) a koji neposredno proizvode dejstvo u državama članicama.
- KEP ima regionalni karakter, a mogu mu pristupiti države sa evropskog kontinenta.

Evropska patenta organizacija

- Evropska patentna organizacija je supranacionalna organizacija čiji je zadatak da vodi postupak priznanja evropskih patenata.
- Organi ove organizacije su Evropski ured za patente i Upravni savjet.
- Upravni savjet ima upravljačku i kontrolnu funkciju u EPO.
- Evropski ured za patente je centralni stručno-administrativni i izvršni organ koji primjenjuje materijalno evropsko patentno pravo.

Nast.

- EUP prima evropske prijave za patent, provodi reserš stanja tehnike radi utvrđivanja novosti i inventivnog nivoa pronalaska, donosi odluku o priznanju ili odbijanju priznanja patenta, provodi žalbeni psotupak i postupak po prigovoru na rješenje o priznanju patenta.

Madridski aranžman o međunarodnoj registraciji žigova

- Zaključen je 1891. godine kao posebni sporazum u odnosu na Parišku konvenciju.
- BiH je članica.
- Uvodi međunarodnu prijavu žiga kojom jedno lice može zatražiti registraciju svog žiga u više država članica, pod uslovom da je to lice već izvršilo registraciju žiga u zemlji porijekla.
- Podnosi se nacionalnom institutu koji istu prosljeđuje WIPO-u.
- Države mogu odbiti registraciju za sopstvenu teritoriju ali samo iz razloga propisanih u Madridskom aranžmanu.

Protokol uz Madridski aranžman

- Zaključen 1989. godine. BiH je članica.
- Omogućava da po izboru podnosioca međunarodne prijave, međunarodna registracija žiga bude zasnovana ne samo na nacionalnoj registraciji žiga u zemlji porijekla kako je uređeno Madridskim aranžmanom, već i na nacionalnoj prijavi žiga u zemlji porijekla.
- Prijava može biti pretvorena u individualne nacionalne prijave.

Haški sporazum o međunarodnom deponovanju industrijskog dizajna

- Zaključen 1925. godine, više puta revidiran. BiH je članica.
- Uvodi međunarodnu prijavu industrijskog dizajna kojom se za isti industrijski dizajn može ostvariti zaštita u više država.
- Prijava se podnosi Međunarodnom birou WiPO-a izravno ili putem nacionalnih instituta.
- Nije uslovljeno porethodnim podnošenjem prijave u nacionalnoj državi.
- Rok zaštite od 5 godina koji se može produžiti na još 5 godina.

Lisbonski aranžman o zaštiti oznaka porijekla i njihovom međunarodnom registrovanju

- Zaključen 1958. godine u okviru WIPO-a.
- BiH je članica.
- Istim se definiše pojam oznake geografskog porijekla, uvrđuje se sadržina subjektivnog prava zaštite oznake geografskog porijekla, i uređuje postupak međunarodnog priznanja oznaka geografskog porijekla i subjektivnog prava na njihovo korištenje.
- Mora prethodno g.o.p. biti registrovana u zemlji porijekla.

The background of the slide features a large, semi-transparent circular seal. The seal contains a central illustration of a figure holding a scale of justice. The text around the seal includes 'PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA U TRAVNIKU' at the top and 'FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVNIKENSIS' at the bottom.

**MEĐUNARODNE KONVENCIJE ČIJA
FUNKCIJA JE PRAVNO-TEHNIČKA
RACIONALIZACIJA POSTUPKA ZA
STICANJE PRAVA**

Međunarodne konvencije čija je funkcija pravno-tehnička racionalizacija postupka za sticanje prava

- Odnose se na tzv. tehnička pitanja koja prate zaštitu kvalifikovanih nematerijalnih dobara, a kao što su ustanovljenje međunarodnih registara, međunarodnih klasifikacija predmeta zaštite radi lakšeg odvijanja postupka zaštite, pitanje međunarodnog priznanja određenih radnji u vezi sa postupkom zaštite i slično.

Međunarodne konvencije čija funkcija je pravno-tehnička racionalizacija postupka za sticanje prava

Budimpeštanski sporazum o međunarodnom priznanju deponovanja mikroorganizama za potrebe postupka patentiranja

Strazburški sporazum o međunarodnoj klasifikaciji patenata

Ničeanski aranžman o međunarodnoj klasifikaciji robe i usluga za potrebe registracije žiga

Budimpeštanski sporazum o međunarodnom priznanju deponovanja mikroorganizama za potrebe postupka patentiranja

- Zaključen 1977. godine. BiH je članica.
- Zaključen u cilju eliminiranja skupe i komplikovane procedure deponiranja mikroorganizama.
- Nacionalni instituti nisu tehnički i kadrovski opremljeni da rukuju mikroorganizmima i drugim živim biološkim materijalom a osposobljavanje i opremanje bi bilo prohibitivno skupo.
- Stoga se deponiranje mikroorganizama za potrebe postupka patentiranja vrši u specijalizovanim ustanovama koje su osposobljene za njihovo čuvanje.
- Smisao Budimpeštanskog sporazuma je da svaka država članica, koja dozvoljava ili zahtjeva deponovanje mikroorganizama za potrebe postupka patentiranja, mora da prizna, za tu svrhu, depozit mikroorganizama kod bilo koje međunarodne depozitne ustanove, bez obzira da li se ta ustanova nalazi na teritoriji te zemlje ili van nje.

Strazburški sporazum o međunarodnoj klasifikaciji патената

- Zaključen 1971. godine. BiH je članica.
- Svrha ovog sporazuma jeste da olakša utvrđivanje onog stanja tehnike koji je relevantan za ocjenu novosti i inventivnog nivoa konkretnog izuma.
- Klasifikacija ustanovljena Strazburškim sporazumom djeli cjelokupnu tehniku na preko 70.000 klasifikacionih jedinica.

Ničeanski aranžman o međunarodnoj klasifikaciji robe i usluga za potrebe registracije žiga

- Zaključen 1957. godine. BiH je članica.
- Olakšava nacionalnim institutima da u postupku sticanja žiga ustanove da li je konkretna prijavljena oznaka različita od svih prijavljenih i registrovanih oznaka za istu ili sličnu vrstu robe ili usluge u državi traženja zaštite.
- Omogućava načelo specijalnosti u modernom žigovnom pravu per se.

SVJETSKA TRGOVINSKA ORGANIZACIJA
WORLD TRADE ORGANIZATION

Svjetska trgovinska organizacija

- Svjetska trgovinska organizacija (WTO) je međunarodna organizacija koja predstavlja institucionalni i pravni okvir multilateralnog trgovinskog sistema u područjima carina i trgovine robama, uslugama i **intelektualnog vlasništva**.
- Osnovana je i službeno je otpočela s radom 1. maja 1995. godine.
- Oblast intelektualnog vlasništva se ubraja u pitanja koja su regulisana na međunarodnom nivou i sa širenjem te oblasti rasla je i neophodnost usaglašavanja nacionalnih zakonodavstava. To je do sada najsveobuhvatnije učinjeno na nivou Svjetske trgovinske organizacije (Aneks 1C Sporazuma o WTO je Sporazum o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva (TRIPS sporazum – Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights /TRIPS Agreement).

TRIPS sporazum

- **TRIPS** sporazumom je predviđeno jačanje i harmonizacija standarda zaštite intelektualnog vlasništva kao i obezbjeđenje efikasne pravne obaveznosti na poštovanje dogovorenih normi kako na nacionalnom tako i na međunarodnom planu.
- **TRIPS** je danas **najvažnija** međunarodna konvencija u oblasti intelektualne svojine iz **tri razloga:**

Prednosti odnosa PIV-a i TRIPS-a

- **Prvo**, TRIPS reguliše cjelokupnu materiju intelektualnog vlasništva, postavljajući visoke standarde zaštite.
- **Drugo**, nijedna država ne može biti članica STO a da ne bude članica TRIPS-a. Kako je članstvo u STO od vitalnog ekonomskog i političkog značaja za svaku državu, to se pitanje pristupanja TRIPS-u i ne postavlja.
- **Treće**, sankcije za nepoštivanje obaveza iz TRIPS-a su iz arsenala ekonomskih sankcija STO, što daje efikasnu garanciju da države članice neće potcijeniti rizike nepoštovanja TRIPS-a.

Oblici PIV koji ulaze u zaštitu TRIPS-om

- Tu spadaju:
 - autorska i srodna prava
 - robni i uslužni žigovi
 - geografske oznake porijekla
 - industrijski modeli i uzorci
 - patenti
 - topografija integrisanih kola
 - zaštita neotkrivenih informacija radi zaštite od nelojalne konkurencije
 - kontrola prakse u ograničenju konkurencije u ugovorima o licenci.

TRIPS sporazum

- Osnovni cilj ovog Sporazuma je da smanji poremećaje i smetnje u međunarodnoj trgovini i, uzimajući u obzir potrebu za unapređenjem efikasne i odgovarajuće zaštite prava intelektualnog vlasništva, na multilateralnom nivou reguliše adekvatnu zaštitu intelektualnog vlasništva, ali tako da ova regulativa ne postane barijera slobodnoj trgovini, već, naprotiv, da bude njen podsticaj.
- Ovim sporazumom je učinjen značajan napor da se sporovi vezani za trgovinske aspekte prava intelektualnog vlasništva rješavaju putem multilateralnih postupaka.

Načela na kojima počiva TRIPS

Načelo nacionalnog tretmana

Načelo najpovlašćenije nacije

Načelo nacionalnog tretmana

- Ogleda se u obavezi države članice TRIPS-a da u pogledu zaštite intelektualnog vlasništva na svojoj teritoriji, sa domaćim državljanima izjednače sve strane osobe a na koje se odnose Bernska, Pariška, Rimska konvencija i Vašingtonski ugovor o intelektualnom vlasništvu u vezi sa integrisanim kolima.

Načelo najpovlašćenije nacije

- Oglada se u obavezi države članice TRIPS-a koja pruži određena prava ili povoljnosti državljanima druge države članice, da ista prava ili povoljnosti protegne i na državljane svih drugih država članica ove međunarodne konvencije.
- Obaveza se ne proteže na prava koja proističu iz međunarodnih konvencija koje su bile na snazi prije stupanja na snagu TRIPS-a.

Sedam dijelova TRIPS sporazuma:

1. Opšte odredbe i osnovni principi,
2. Standardi vezani za važenje, obim i korištenje prava intelektualne svojine,
3. Sprovođenje prava intelektualne svojine,
4. Sticanje i održavanje prava intelektualne svojine i odgovarajući interpartes,
5. Sprečavanje i rješavanje sporova,
6. Prelazne odredbe i
7. Institucionalne odredbe.

TRIPS Sporazum STO

Član 1: Priroda i obim obaveza

1. Članice omogućavaju sprovođenje odredaba ovog Sporazuma. Članice mogu, ali nisu obavezne, da primene u svom zakonu obimniju zaštitu nego što se to zahteva ovim Sporazumom, pod uslovom da takva zaštita nije u suprotnosti sa odredbama ovog Sporazuma. Članice su slobodne da same odrede odgovarajući način primenjivanja odredaba ovog Sporazuma u okviru svog vlastitog pravnog sistema i prakse

2. U svrhu ovog Sporazuma, izraz “intelektualna svojina” se odnosi na sve kategorije intelektualne svojine koje su predmet Odeljaka 1 do 7 Dela II.

3. Članice priznaju tretman predviđen ovim Sporazumom i državljanima drugih članica⁴ U pogledu relevantnog prava intelektualne svojine, državljanima drugih članica se smatraju ona fizička ili pravna lica koja ispunjavaju kriterijume za dobijanje zaštite predviđene u Pariskoj konvenciji (1967), Bernskoj konvenciji (1971), Rimskoj konvenciji i Ugovoru o intelektualnoj svojini u vezi sa integrisanim kolima, ako su sve članice WTO potpisnice ovih konvencija.⁵ Svaka članica koja koristi mogućnosti predviđene u paragrafu 3. člana 5. ili paragrafu 2. člana 6. Rimske konvencije će na način predviđen u tim odredbama obavestiti Savet za trgovinske aspekte prava intelektualne svojine (“Savet za TRIPS”).

TRIPS Sporazum STO

Član 2: Konvencije o intelektualnoj svojini

1. U odnosu na Delove II, III i IV ovog Sporazuma, članice se pridržavaju članova 1-12 i 19 Pariske konvencije (1967).
2. Ništa u Delovima I do IV ovog Sporazuma ne derogira postojeće obaveze koje članice imaju jedna prema drugoj na osnovu Pariske konvencije, Bernske konvencije, Rimske konvencije i Ugovora o intelektualnoj svojini u vezi sa integrisanim kolima.

TRIPS Sporazum STO

Član 3: Nacionalni tretman

1. Svaka članica priznaje državljanima drugih članica tretman koji nije nepovoljniji od onoga koji daje svojim državljanima u vezi sa zaštitom⁶ intelektualne svojine, imajući u vidu izuzetke predviđene u Pariskoj konvenciji (1967), Bernskoj konvenciji (1971), Rimskoj konvenciji i Ugovoru o intelektualnoj svojini u vezi sa integrisanim kolima. U odnosu na izvođače, proizvođače fonograma i organizacija za emitovanje, ova obaveza se odnosi samo na prava predviđena ovim Sporazumom. Svaka članica koja se koristi mogućnostima predviđenim u članu 6. Bernske konvencije (1971) ili paragrafu 1(b) člana 16. Rimske konvencije će obavestiti, na način predviđen u tim odredbama, Savet za TRIPS.

2. Članice se mogu koristiti izuzecima dozvoljenim na osnovu paragrafa 1. u sudskim i upravnim postupcima, uključujući naznačenje uslužne adrese ili imenovanje zastupnika pod jurisdikcijom članice, samo u slučaju da su takvi izuzeci potrebni da osiguraju usklađenost sa zakonima i propisima koji nisu u suprotnosti sa odredbama ovog Sporazuma i gde se takva praksa ne primenjuje na način koji bi mogao da predstavlja prerušeno ograničavanje trgovine.

TRIPS Sporazum STO

Član 4: Tretman najpovlašćenije nacije

U odnosu na zaštitu intelektualne svojine, sve prednosti, koristi, povlastice ili imuniteti koje članica dodeljuje državljanima bilo koje druge države se odmah i bezuslovno dodeljuju i državljanima svih drugih članica. Izuzete su iz ove obaveze sve prednosti, koristi, povlastice ili imuniteti koje članica dodeljuje:

- (a) a koje proističu iz međunarodnih sporazuma o pravnoj pomoći i sprovođenju zakona uopšte i koje nisu izričito ograničene na zaštitu prava intelektualne svojine;
- (b) u skladu sa odredbama Bernske konvencije (1971) ili Rimske konvencije koje dopuštaju da dodeljeni tretman nije u funkciji nacionalnog tretmana, već tretmana datog u drugoj državi;
- (c) u vezi sa pravima izvođača, proizvođača fonograma i organizacija za emitovanje koja nisu predviđena ovim Sporazumom;
- (d) koje proističu iz međunarodnih sporazuma koji se odnose na zaštitu intelektualne svojine koji su stupili na snagu pre stupanja na snagu WTO Sporazuma⁷, pod uslovom da je o takvim sporazumima obavešten Savet za TRIPS i da ne predstavljaju proizvoljnu ili neopravdanu diskriminaciju u odnosu na državljane drugih članica.

TRIPS Sporazum STO

Odeljak 1: Autorsko i srodna prava

Član 9: Odnos prema Bernskoj konvenciji

1. Članice će se pridržavati članova 1-21 i Aneksa Bernske konvencije (1971). Međutim, članice nemaju prava ili obaveze na osnovu ovog Sporazuma u odnosu na prava dodeljena na osnovu člana 6bis te Konvencije, ili prava koja iz nje proističu.

2. Zaštita autorskog prava obuhvata ostvarenja a ne ideje, postupke, metode rada ili matematičke koncepte kao takve.

Član 10: Računarski programi i zbirke podataka

1. Računarski programi, bilo u izvornom ili u izvršnom kodu štite se kao književna dela na osnovu Bernske konvencije (1971).

2. Zbirke podataka ili drugog materijala, bilo da su mašinski čitljive ili u nekoj drugoj formi, koje zbog načina izbora ili grupisanja sadržaja sačinjavaju intelektualne tvorevine, štite se kao takve. Takva zaštita, koja se ne odnosi na same podatke ili materijal, neće vredati autorsko pravo kojim se štite dati podaci ili sam materijal.

TRIPS Sporazum STO

Odeljak 3: Geografske oznake

Član 22: Zaštita geografskih oznaka

1. Geografske oznake su, u svrhu ovog Sporazuma, oznake koje identifikuju određenu robu kao robu poreklom sa teritorije članice, ili regiona ili lokaliteta sa te teritorije, gde se dati kvalitet, renome ili druge karakteristike robe suštinski mogu pripisati njenom geografskom poreklu.

2. U odnosu na geografsku oznaku, članice će obezbediti pravna sredstva zainteresovanim stranama da bi se sprečilo:

(a) korišćenje bilo kog sredstva za označavanje ili prezentiranje robe koje ukazuje ili sugeriše da data roba potiče iz geografskog regiona koji nije stvarno mesto porekla, na način koji obmanjuje javnost u odnosu na geografsko poreklo robe;

(b) bilo kakvo korišćenje koje predstavlja delo nelojalne konkurencije u smislu člana 10bis Pariske konvencije (1967).

3. Članica će, *ex officio*, ako to njeno zakonodavstvo dozvoljava, ili na zahtev zainteresovane strane, odbiti ili poništiti registraciju žiga koji sadrži ili se sastoji od geografske oznake u odnosu na robu koja ne potiče sa označene teritorije, ako je korišćenje oznake u žigu za takvu robu u toj članici takve prirode da može da obmane javnost u pogledu stvarnog mesta porekla.

4. Odredbe paragrafa 1, 2. i 3. će se primenjivati na geografsku oznaku koja, iako jezički tačna što se teritorije, regiona ili lokaliteta porekla robe tiče, lažno javnosti predstavlja da roba potiče sa druge teritorije.

TRIPS Sporazum STO

Deo III: SPROVOĐENJE PRAVA INTELKTUALNE SVOJINE

Odeljak 1: Opšte obaveze

Član 41

1. Članice će obezbediti da postupci za sprovođenje prava navedeni u ovom Delu budu dostupni na osnovu njihovih zakona tako da se omogući efikasna akcija protiv bilo kakvog dela povrede prava intelektualne svojine obuhvaćenog ovim Sporazumom, uključujući ekspeditivna sredstva za sprečavanje povreda i sredstva koja sprečavaju dalje povrede prava. Ovi postupci će se primenjivati na takav način da se izbegne stvaranje barijera legitimnoj trgovini i da se obezbede zaštitne mere protiv njihove zloupotrebe.

2. Postupci koji se odnose na sprovođenje prava intelektualne svojine biće pravični i jednaki za sve. Oni neće biti nepotrebno složeni ili skupi, niti će sadržati nerazumne rokove, kao i nepotrebna odlaganja.

3. Odluke kojima se rešavaju pojedinačni slučajevi bi trebalo da budu u pismenoj formi i obrazložene. One se bar stranama u sporu stavljaju na uvid bez nepotrebnog odlaganja. Odluke kojima se rešavaju pojedinačni slučajevi se zasnivaju isključivo na dokazima o kojima je stranama pružena mogućnost da se izjasne.

4. Strane u sporu imaju mogućnost da zahtevaju sudsko preispitivanje konačne upravne odluke i, shodno odredbama nacionalnog zakona koje se odnose na značaj predmetnog slučaja, barem pravnih aspekata prvobitnih sudskih odluka po pitanju merituma datog slučaja. Međutim, ne postoji obaveza da se obezbedi mogućnost preispitivanja oslobađajućih slučajeva u krivičnom postupku.

5. Podrazumeva se da ovaj Deo ne stvara nikakvu obavezu uvođenja sudskog sistema sprovođenja prava intelektualne svojine koji bi se razlikovao od onog koji generalno važi za sprovođenje zakona, niti utiče na sposobnost članica da generalno sprovedu svoje zakone. Ništa u ovom Delu ne stvara bilo kakvu obavezu u vezi sa raspodelom sredstava namenjenih sprovođenju prava intelektualne svojine, odnosno sprovođenju prava uopšte.

TRIPS Sporazum STO

Član 45: Naknada štete

1. Sudske vlasti su ovlašćene da nalože prekršiocu da plati titularu prava naknadu štete dovoljnu da kompenzira povredu koju je titular pretrpeo usled povrede njegovog prava intelektualne svojine od članice prekršioca koji je znao, ili imao razumnog osnova da zna, da je učestvovao u prekršajnoj aktivnosti.

2. Sudske vlasti su takođe ovlašćene da nalože prekršiocu da isplati nosiocu prava troškove u koje može biti uključena odgovarajuća naknada za zastupnika. U odgovarajućim slučajevima, članice mogu ovlastiti sudske vlasti da nalože vraćanje profita i/ili isplatu prethodno utvrđene štete čak i u slučajevima u kojima prekršilac nije znao, ili nije imao razumnog osnova da zna, da je učestvovao u prekršajnoj aktivnosti.

TRIPS Sporazum STO

Član 49: Upravni postupak

U meri u kojoj se bilo koje građansko pravno sredstvo može naložiti kao rezultat upravnog postupka po predmetnom slučaju, takav postupak mora da bude u skladu sa principima koji su suštinski ekvivalentni onima propisanim u ovom Odeljku.

Odeljak 3: Privremene mere

Član 50

1. Sudske vlasti su ovlašćene da nalože hitne i efikasne privremene mere:

- (a) za sprečavanje povrede bilo kog prava intelektualne svojine, a naročito za sprečavanje puštanja u promet robe preko trgovinskih kanala koji su u njihovoj nadležnosti, uključujući tu i uvezenu robu, neposredno po prolasku carinske kontrole;
- (b) za čuvanje relevantnih dokaza u odnosu na navodnu povredu.

2. Sudske vlasti su ovlašćene da usvoje privremene mere *inaudita altera partes*¹⁷ po potrebi, posebno u slučaju gde bi bilo kakvo kašnjenje verovatno prouzrokovalo nepopravljivu štetu titularu prava, ili gde postoji očigledan rizik od uništavanja dokaza.

Ugovor o saradnji WTO-a i WIPO-a

- **Ugovor o saradnji WTO-a i WIPO-a** obuhvata saradnju na sljedećim poljima:
 - olakšavanje pristupa zakonima Svjetske organizacije za intelektualnu svojinu od strane članica WTO-a, i obratno;
 - međusobno omogućavanje pristupa bazama podataka obje organizacije;
 - olakšavanje pristupa zakonima Svjetske organizacije za intelektualnu svojinu, Sekretarijata WTO i Savjeta TRIPS sporazuma;
 - Sekretarijat WTO će proslijediti kopije uredbi i ugovora koje on primi od svojih članica;
 - prevođenje zakona i drugih pravnih akata.

**WIPO – MEĐUNARODNA
ORGANIZACIJA ZA ZAŠTITU
INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA**

KONVENCIJA O OSNIVANJU SVJETSKE ORGANIZACIJE ZA INTELKTUALNU SVOJINU

(Stokholm, 14. juli 1967)

Strane ugovornice,

podstaknute željom da doprinesu bojem razumjevanju i saradnji među državama na svoju uzajamnu korist i na osnovu poštovanja svog suvereniteta i ednakosti, želeći da unaprijede zaštitu intelektualne svojine u svijetu kako bi podstakla stvaralačku aktivnost, želeći da osavremene i učine efikasnijom Jpravu unija osnovanih u oblasti zaštite industrijske svojine i zaštite književnih i umjetničkih djela, poštujući u potpunosti pri tome autonomiju svake unije, dogovorile su se o sledećem:

Član 1.

Osnivanje organizacije

Dvom konvencijom osniva se Svjetska organizacija za intelektualnu svojinu.

Član 2. Definicije

J smislu ove konvencije:

- i) izraz „organizacija“ označava Svjetsku organizaciju za intelektualnu svojinu (SOIS);
- ii) izraz „međunarodni biro“, označava Međunarodni biro za intelektualnu svojinu,
- iii) izraz „Pariška konvencija“ označava Konvenciju za zaštitu industrijske svojine, potpisanu 20. marta 1883. godine, uključujući i sva njena revidirana akta;

iv) izraz „Bernska konvencija“ označava Konvenciju za zaštitu književnih i umjetničkih djela, potpisanu 9. septembra 1886. godine, uključujući sva njena revidirana akta;

v) izraz „Pariška unija“ označava Međunarodnu uniju osnovanu Pariškom konvencijom;

vi) izraz „Bernska unija“ označava Međunarodnu uniju stvorenu Bernskom konvencijom;

vii) izraz „unije“ označava Parišku uniju, posebne unije i posebne aranžmane u vezi sa ovom unijom, Bernsku uniju kao i svaki drugi međunarodni angažman koji ima za cilj intelektualne svojine a čije upravljanje obezbjeđuje Organizacija na osnovu člana 4. ili);

viii) izraz „intelektualna svojina“ označava prava koja se odnose na:

- književna, umjetnička i naučna dela,
- interpretacije umjetnika i interpretatora i izvođenja umjetnika izvođača, fonograme i radio emisije; pronalaskes u svim oblastima ljudske aktivnosti, naučna otkrića,
- interpretacije umjetnika i interpretatora i izvođenja umjetnika izvođača, fonograme i radio emisije; pronalaskes u svim oblastima ljudske aktivnosti, naučna otkrića, industrijske uzroke i modele, fabričke, trgovačke i uslužne žigove, kao i trgovačka imena i trgovačke nazive,
- zaštitu od nelojalne konkurencije i sva druga prava vezana za intelektualnu aktivnost u industrijskoj, naučnoj, književnoj i umjetničkoj oblasti.

Član 3. Cilj organizacije

Organizacija ima za cilj:

- i) da unapređuje zaštitu intelektualne svojine u svijetu putem saradnje između država, u saradnji, ako tome ima mjesta, sa svakom drugom međunarodnom organizacijom,
- ii) da obezbjeđuje administrativnu saradnju između unija.

Član 4. Funkcije

Da bi ostvarila cilj koji je određen u članu 3. Organizacija preko svojih nadležnih organa i pod rezervom nadležnosti pojedinih unija:

- i) nastoji da unapređuje usvajanje mjera namjenjenih za poboljšanje zaštite intelektualne svojine u svijetu i usklađivanje nacionalnih zakonodavstava iz ove oblasti;
- ii) obezbjeđuje administrativne službe Pariške unije, posebnih unija osnovanih u vezi sa ovom unijom kao i Bernske unije;
- iii) može da preuzme administraciju koja uključuje sprovođenje svake druge međunarodne obaveze koja ima za cilj da unaprijedi zaštitu intelektualne svojine ili da učestvuje u ovoj administraciji;
- iv) podstiče prihvatanje svake međunarodne obaveze koja ima za cilj da unaprijedi zaštitu intelektualne svojine;
- v) pruža svoju saradnju državama koje od nje traže tehničko-pravnu pomoć u oblasti intelektualne svojine;
- vi) prikuplja i širi sve informacije koje

se odnose na zaštitu intelektualne svojine, obavlja i podstiče proučavanje u ovoj oblasti i o tome objavljuje rezultate;

vii) obezbjeđuje službe koje vrše međunarodnu zaštitu intelektualne svojine, eventualno, vrši registrovanje u ovoj oblasti i objavljuje obaveštenja u vezi sa ovim registrovanjem;

viii) preuzima ostale odgovarajuće mjere.

Član 5. Članovi

- 1) Svaka država članica neke unije predviđene u članu 2. vii), može postati član Organizacije.
- 2) Član Organizacije može isto tako postati svaka država koja nije članica neke unije, pod uslovom da je:
 - i) članica Organizacije ujedinjenih nacija, neke specijalizovane ustanove Organizacije ujedinjenih nacija ili Međunarodne agencije za atomsku energiju ili Statuta Međunarodnog suda pravde, ili
 - ii) da ju je Generalna skupština pozvala da postane članica ove konvencije.

Član 6. Generalna skupština

- 1) a) Osniva se Generalna skupština koju sačinjavaju države članice ove konvencije, koje su članice barem jedne unije.
b) Vladu svake države članice predstavlja jedan delegat kome pomažu zamjenici, savjetnici i stručnjaci.
c) Troškove svake delegacije snosi vlada koja ju je odredila.
- 2) Generalna skupština:

**RIJEČ ILI DIVJE O ULOGI WIPO-A U
MEĐUNARODNOM PRAVU
INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA**

Literatura:

Slobodan Marković, Dušan Popović: Pravo intelektualne svojine, Magistrat, Sarajevo, 2015.

Relevantne pozitivne odredbe i konvencije

Hvala na pažnji!

Molimo Vas da sva pitanja uputite na:
haris.hasic@pfk.edu.ba